

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 27. OKTOBRA 1977

ŠTEVILKA: 42./43. LETO: XXVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

OSNUTEK ELEMENTOV SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O OSNOVAH PLANA ŽELEZARNE ZA LETO 1978

Z namenom, da uskladimo naše delo in hotenja v prihodnjem letu, s ciljem čim bolj smotrno koriščenja družbenih sredstev, se delavci železarne Jesenice sporazumno dogovorimo za naslednje cilje in poslovno politiko, ki jo bomo v prihodnjem letu izvajali z enim samim ciljem – doseči optimalne proizvodno poslovne rezultate. S temi smernicami si začetujemo osnove, na osnovi katerih bo izdelan samoupravni sporazum o osnovah plana delovne organizacije in na osnovi katerega bo temeljil podrobno izdelan samoupravni gospodarski načrt za leto 1978.

DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI

V današnji številki tednika ŽELEZAR objavljamo v posebni prilogi osnutek samoupravnega sporazuma o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti zaradi razprave na zborih samoupravnih delovnih skupin. Predlagamo takle postopek sprejemanja tega sporazuma: o osnutku sporazuma najprej razpravljajo samoupravne delovne skupine na zborih, ki jih bodo morali vodje delovnih skupin tako ali tako sklicati zaradi predhodne obravnave osnutka samoupravnega sporazuma o združenju v SOZD Slovenske železarne. Samoupravni sporazum o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti je skupni akt, zato bo o njem razpravljali tudi delavski svet Železarne, ki bo uskladi moralne pripombe in predloge med temeljnimi organizacijami.

Prosimo vse delavce temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, zlasti pa vodje delovnih skupin, delegate da priloženi osnutek shranijo in ga preberejo, ker bodo vsi neposredno sodelovali v razpravi in sprejemanju tega pomembnega samoupravnega akta.

Razprava na zborih samoupravnih delovnih skupin traja mesec dni.

Na 18. strani je objavljena kratka informacija o ustanovitvi temeljne banke Gorenjske – Ljubljanske banke. Novembra bomo namreč delavci na zborih samoupravnih delovnih skupin razpravljali tudi o predlogu samoupravnega sporazuma o združitvi v temeljno banko Gorenjske in predlogu statuta ter odločali o našem pristopu k tej banki. Kot pripomoček pri vodenju razprave o teh dokumentih bodo vodje delovnih skupin naknadno prejeli še ustrezno informacijo, ki jo bodo pripravile v zvezi s tem naše strokovne službe. Izhodišča za konstituiranje Ljubljanske banke – podružnica Kranj v temeljno banko so bila objavljena že v 34. številki Železarja, dne 1. septembra 1977, ko sta bila v javni razpravi še osnutka obeh dokumentov (sporazum o ustanovitvi in statut).

Na 1. strani objavljamo tudi osnutek elementov samoupravnega sporazuma o osnovah plana Železarne za leto 1978, ki predstavlja gradivo za naslednji seji odbora za gospodarstvo in delavskega sveta Železarne. Za predlog elementov samoupravnega sporazuma bo delavski svet Železarne sklical zbor delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

I. OPIS STANJA

Za določanje smernic in osnov plana za leto 1978 je osnova analiza obstoječega stanja ter predvidevanja v letu 1978, ki izhajajo iz osnov planov TOZD in DS. Obstoječe stanje z oceno izvrševanja v letu 1977 in predvidevanji za leto 1978, tako kot so jih predlagale temeljne organizacije, je prikazano v razprednici. Iz nje je razvidno, da ocenjeni rezultati v letu 1977 ne bodo dosegli načrtanih ciljev, ki smo jih predvideli z gospodarskim načrtom za to leto.

Iz tega izhaja, da je treba temeljito analizirati vzroke za odstopanja in na osnovi analize vzrokov le-te eliminirati, oziroma usmeriti vse napore v smeri sprejemanja tistih (Nadaljevanje na 6. strani)

S SAMOKONTRLO BOMO ZMANJŠEVALI REKLAMACIJE

Bistveno se število reklamacij v letošnjih devetih mesecih, v primerjavi s lanskim letom, ni zmanjšalo, vendar pa, če upoštevamo, da precejšen delež reklamacij odpade na novo hladno valjarno Bela, ki obratuje šele v tem letu, se na nekaterih drugih področjih le čuti rahlo izboljšanje, ugotavljajo na oddelku za tehnično kontrolo.

Po podatkih, ki smo jih potegnili iz zelo pregledne evidence, ki jo vodi oddelk tehnične kontrole, je bilo v devetih mesecih letos 382 reklamacij (lani v 12 mesecih – 542), in sicer 246 upravičenih (leto 1976 – 347), 75 neupravičenih (76 – 114) in 61 opozorilnih (76 – 81). Po številu reklamacij odstopajo TOZD Hladna valjarna Bela, kjer je seveda prisotno uvajanje proizvodnje, TOZD Žičarna in TOZD Hladna valjarna (Nadaljevanje na 2. strani)

PROIZVODNJA SLOVENSКИH ŽELEZARN V SEPTEMBRU JE KRENILA NA BOLJE

Pričakovano izboljšanje proizvodnih in poslovnih rezultatov se je v septembru začelo uresničevati. Na pragu zadnjega četrtletja so dobri izgledi, da se stanje do kraja leta še popravi. Ena od značilnosti septembrskega dela je v nizki proizvodnji surovega železa, zaradi izvajanja glavnega popravila plavža II na Jesenicah.

Elektroredukcijska peč v Štorah zaradi zastojev ni dosegla mesečno načrtovane proizvodnje. Zaostanek v zbirnem načrtu je že deset odstotkov in se bo v oktobru zaradi popravila plavža na Jesenicah še povečal.

Pri proizvodnji jekla je obratovanje s štirimi pečmi v SM jeklarni na Jesenicah vzrok, da je mesečna proizvodnja pod mesečnim načrtovanjem poprečjem. Popravilo plavža II seveda pogojuje manjšo količino

tekočega surovega železa in s tem nižjo proizvodnjo v jeklarni. V elektro jeklarni ni oprijemljivega vzroka za nižjo proizvodnjo. Popravilo globinske peči v valjarni bluming železarne Jesenice in obratovanje s potisno pečjo nista pogojevala zmanjšanje velike zaloge ingotov, kar pa ni ravno spodbuda za povečanje proizvodnje jekla. Železarna Ravne je (Nadaljevanje na 2. strani)

Z GRADBIŠČA KONTI-LIVA

Konec avgusta smo poročali v Železarju, da smo začeli graditi napravo za kontinuirno vlivanje jekla v gradice ali na kratko konti liv. Uradni začetek gradnje je bil 24. junija, ko je stopila v veljavo pogodba z dobaviteljem konti liva, avstrijsko firmo Vöest-Alpine iz Linza. Toda do samega začetka gradnje na terenu sta pretekla še skoraj dva meseca, da smo zbrali potrebne bančne garancije in s tem omogočili izvajalcem pričetek del.

Sama gradnja je težavna, ker konti liv vgrajujemo v sedanjo obratujočo jeklarno, v tesne hale, ki jih delno rušimo, kjer je kopica ovir in težav, ker se vrvimo v delujoči tehnološki, vzdrževalni, energetski in prometni sistem. Začeli smo s prazenjem zahodnega dela hale

stare valjarne žice, kjer je nakopičen ogromno rezervnih delov in materiala za vzdrževanje jeklarne. Izstrelili smo pisarne vzdrževanja, delavnice in garderobe iz prizidka med bivšo HC Savo in skladiščem jekla. (Nadaljevanje na 2. strani)

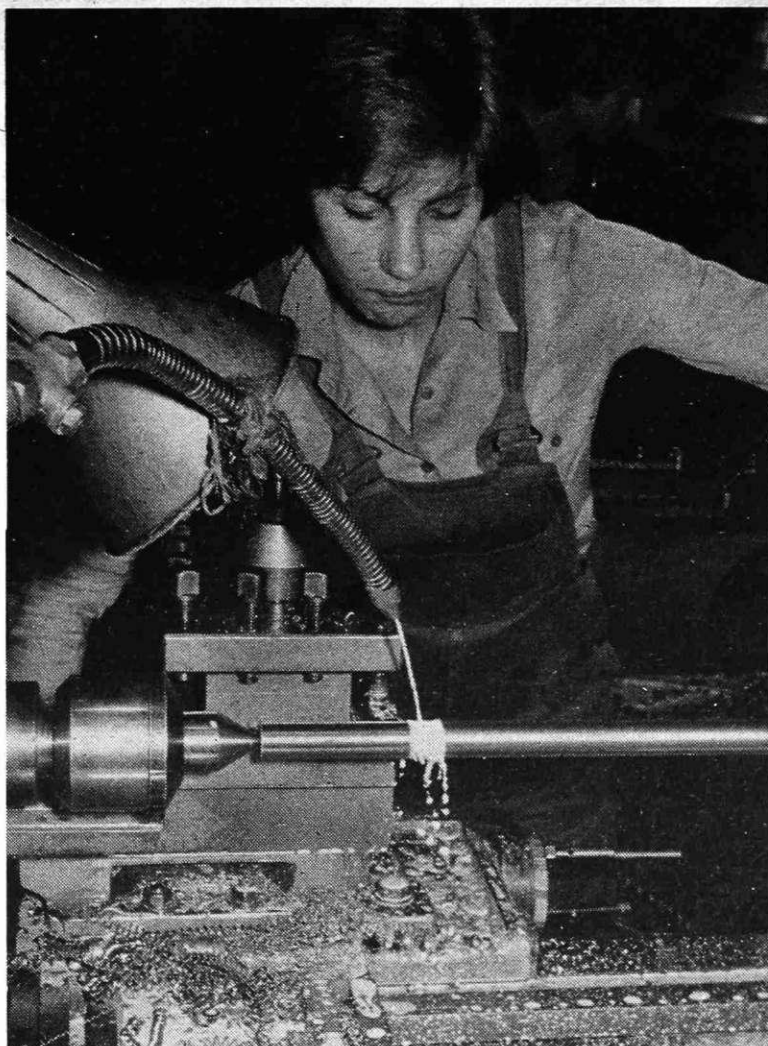
OBISK SOVLAGATELJEV V HLADNO VALJARNO IZ ZDA

V ponedeljek, 24. oktobra, so našo železarno obiskali člani upravnega odbora Textran Comp. iz ZDA, ki so na svoji poti po Evropi izbrali Jesenice zato, ker je firma Textran s svojo divizijo Waterbury Farrel eden izmed sovlagateljev in dobaviteljev opreme za novo hladno valjarno.

Osemindvajsetčlanski odbor pod vodstvom predsednika Williama Millerja je v Železarni sprejel predsednik poslovnega odbora Peter Kunc, podpredsednik PO, vodja temeljne organizacije Hladna valjarna Bela in nekaterih sektorjev, predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov Železarne in hladne valjarne ter pred-

sednik izvršnega sveta skupščine občine.

Najprej so si gostje z velikim zanimanjem ogledali novo hladno valjarno in tehnični muzej, kjer so bili presenečeni nad našo dolgo železarsko tradicijo, nato pa je v Kazini (Nadaljevanje na 2. strani)

Sodelavka strugarka v strojni delavnici

V OKTOBRU BO OSEM PROIZVODNIH TOZD PLAN IZPOLNILO, ŠEST PA ZAOSTALO ZA PLANOM

Proizvodni rezultati, predvideni za mesec oktober, kažejo, da bodo mesečne operativne programe skupne proizvodnje dosegle ali presegle naslednje TOZD: Livarna, Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, Hladna valjarna Jesenice, Profilarna, Jeklovlek, Elektrode in Željarina.

Mesečnega operativnega programa skupne proizvodnje pa verjetno ne bodo dosegle naslednje TOZD:

PLAVŽ: Na plavžu II je bil opravljen v septembru in oktobru glavni remont in bo planiran termin remonta predvidoma za štiri dni presežen. To je tudi glavni vzrok, da je dosežena proizvodnja nižja od planirane.

JEKLARNA: V martinarni je družbeni plan, ki je enak operativnemu, predvideval obratovanje s petimi SM pečmi. Vendar za to v oktobru ni bilo potrebe. Razen tega je ob koncu remonta plavža II, zaradi preureditve tirov za prevoz raztaljenega grodlja s plavža do martinarne, obratovala martinarna nekaj dni samo s hladnim grodljem. Zaradi teh vzrokov bo tudi dosežena skupna proizvodnja precej nižja, kot je bila planirana.

V elektro jeklarni je bila manjša proizvodnja dosežena zaradi podaljšanja rednega remonta ASEA peči za en dan, okvare 50-tonskega zakladalnega žerjava in slabša vzdržnost obzidave.

VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL: Valjarna bluming bo planirano skupno in gotovo proizvodnjo dosegla. Za planom pa bo zaostala valjarna štekel, zaradi večkratnih okvar.

HLADNA VALJARNA BELA: Obratovalni zastoji na nekaterih napravah so vzrok, da bo skupna in gotova proizvodnja manjša, kot je bila planirana. Potrebna količina vložka je v oktobru zagotovljena.

ŽIČARNA: Planirana skupna in gotova proizvodnja ne bo dosežena zaradi zahtevnejšega proizvodnega asortimenta in večje odsotnosti delavcev.

VRATNI PODBOJI: Edini vzrok, da ni bila dosežena planirana skupna in gotova proizvodnja, je bilo pomanjkanje naročil. K.

SEJA VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Janko Sodja, podpredsednik zbora združenega dela, Franc Žerjav, predsednik zbora krajevnih skupnosti, in Teodor Kreuzer, predsednik družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice, sklicujejo v četrtek, 3. novembra, ločene seje vseh treh zborov. Poleg potrjevanja zapisnika in poročila o izvrševanju zadnje seje ter delegatskih vprašanj bodo na sejah obravnavali:

ZAZIDALNI NAČRT STANOVANJSKEGA OBMOČJA V MOSTAH

Načrtno usmerjanje individualne stanovanjske gradnje, angažiranje v ta namen določenih zemljišč, njihovo komunalno opremljanje so ena glavnih nalog urbanistične politike občine v procesu oblikovanja in gospodarjenja s prostorom in so splošnega družbenega pomena. Z namenom, da se pripravijo nove lokacije za gradnjo enodružinskih stanovanjskih hiš na širšem območju naselja Žirovnica v okviru danih potreb, je biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice, po naročilu skupščine občine Jesenice, izdelal osnutek zazidalnega načrta za območje M 1 v Mostah, ki je po

sprejetem urbanističnem načrtu namensko določeno za individualno stanovanjsko gradnjo. Gre za dopolnitev s stanovanjskimi hišami že načrtih površin med sotočjem Završnice in Save, rezervatom za bodočo avtocesto in obstoječo lokalno cesto.

Osnutek načrta predvideva gradnjo 21 pritličnih stanovanjskih hiš s prosti stoječimi garažami ali garažami v podaljšku strešine ter 27 dvojnih stanovanjskih objektov v nizu, od katerih pa bo možno deset objektov realizirati šele po izdelavi glavnega projekta za avtocesto, oziroma po njeni zakoličbi.

Osnutek zazidalnega načrta je bil v mesecu juniju javno razgrnjen v

(Nadaljevanje na 13. strani)

NADALJNJA AKTIVNOST ORGANIZACIJ ZK V ŽELEZARNI

I.

OO ZK morajo takoj izdelati analizo vključevanja svojega članstva v političnih in samoupravnih organih in to glede na pristojnosti ter aktivno sodelovanje v razpravah.

II.

OO ZK morajo zaostri odnos posameznih komunistov do ureditve sklepov in stališč tako samoupravnih, političnih kot poslovnih struktur, pri tem pa se zavzemati, da so le-ti v skladu z družbeno sprejetimi programi ter z drugimi zakonskimi določili.

III.

Glede na še obstoječe stare odnose, ki niso v skladu z zakonom o združenem delu (birokratizem, slabi dohodkovni odnosi in planiranje...), je še posebna odgovornost vseh komunistov, da na take pojave takoj reagirajo in ustrezno ukrepajo.

IV.

Ob ugotovitvi, da večina članov ZK ni aktivnih, se zahteva od vsake OO ZK, da uvede tako metodo in organizacijo dela, kjer bo omogočeno in zahtevano aktivno sodelovanje vseh, glede na sposobnosti.

V.

Organizacija ZK tako v TOZD, DS in DO mora z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami ter samoupravnimi organi uvesti tako metodo dela, ki bo zagotavljala koordinirano, učinkovito in pravočasno realizacijo ukrepov.

VI.

Zagotovi preko odbora za informiranje in centra za samoupravljanje in informiranje tako komunikacijo informacij, ki bo omogočala informiranje slehernega delavca o vseh dogajanjih, ki so neposredno pomembna pri njegovih nadaljnjih razpravah in odločitvah.

VII.

Glede na opažanja nezadovoljstva nekaterih vodilnih in strokovnih delavcev-komunistov, mora kadrovska komisija pri ZK ZKS ugotoviti konkretne vzroke ter poročilo dostaviti v obravnavo komiteju ZKS Železarne.

VIII.

Zahteva se polna angažiranost vseh komunistov pri uveljavljanju zakona o LO in družbeni samozaščiti, pri odstojanjih pa takojšnje ukrepanje preko disciplinske komisije, strokovnih služb in politične odgovornosti.

IX.

Pri pripravljanju predlogov samoupravnih sporazumov, oziroma drugih samoupravnih aktov se morajo bolj aktivno vključevati tudi sposobni delavci TOZD, ki morajo sodelovati s konkretnimi predlogi svojega delovnega okolja, kateri bodo omogočili vzpostaviti take dohodkovne in druge odnose, ki bodo v skladu z zakonom o združenem delu.

Sekretarji OO ZK so odgovorni, da navedene sklepe obravnavajo na prvem sestanku OO ZK ter določijo konkretne zadolžitve, tako da jih bo mogoče pri izvajanju spremljati in ugotavljati realizacijo.

Pri tem je smatrati, da ti ukrepi niso enkratna akcija, temveč kontinuirno delo, ki bo privedlo do večje aktivnosti in boljših rezultatov dela tako organizacije ZK kot poslovanja TOZD.

KOMITE TOVARNIŠKE KONFERENCE ZKS ŽELEZARNE JESENICE

OBISK SOVLAGATELJEV V HLADNO VALJARNO IZ ZDA

(Nadaljevanje s 1. strani)

tekel pogovor, v katerem so se želeli seznaniti vsaj z osnovnimi elementi našega družbenoekonomskega sistema.

Zanimala jih je gospodarska in demografska struktura občine, pa tudi mimo hokeja ni šlo, tako da so dobili nekaj informacij tudi s tega področja.

Največ njihovih vprašanj je bilo namenjenih sistemu odločanja: kakšne so naloge delavskega sveta, njegov sestav in delovanje, o katerih zadevah se morajo izjaviti vsi delavci.

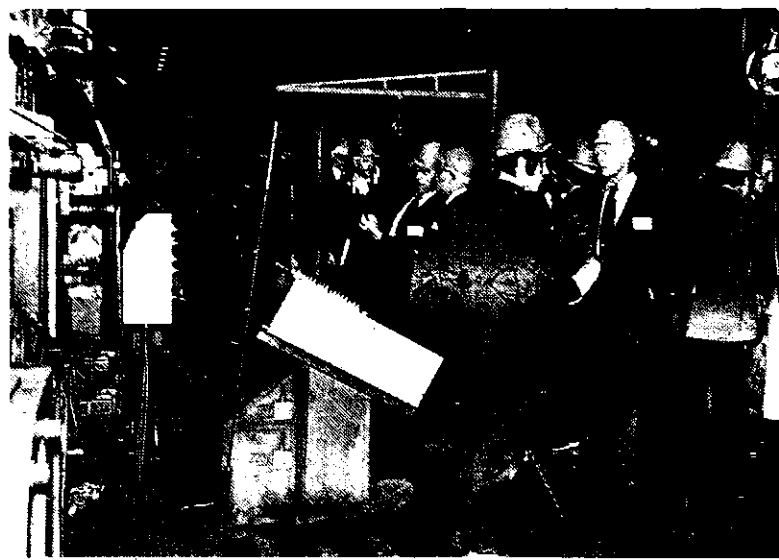
Bistvena vprašanja pa so seveda veljala načinu financiranja večjih naložb, načinu odločanja o delitvi dohodka in odvisnosti osebnih dohodkov od višine dohodka v temeljni organizaciji ter sistemu usklajevanja pri delitvi osebnih dohodkov v Slovenskih železarnah, oziroma širše v panogi.

Ker so v hladni valjarni videli za stroji predvsem mlade delavce, jih je zanimal postopek za sprejem in selekcijo kadrov ter kdo je bil izvajalec teh nalog.

Tudi po zaključnem uradnem delu razgovora so vprašanja kar deževala. Ker sta bili med gosti dve ženski, sta se zanimali za udeležbo žensk v samoupravnih organih in med vodilnimi delavci, pa tudi številna druga področja so bila predmet razgovora.

S tem obiskom je bilo članom upravnega odbora Textran Comp. predstavljeno delovanje hladne valjarne, ker je firma pod izredno ugodnimi pogoji sodelovala pri financiranju projekta, njena divizija Waterbury Farrel pa je naši železarni dobavila Sendzimir in dresirno ogrodje.

Upamo, da so iz Železarne odnesli prijetne vtise in da se bo naše poslovno sodelovanje tudi v prihodnje še nadaljevalo.

Gostje iz ZDA so z zanimanjem ogledovali novo hladno valjarno

PROIZVODNJA SLOVENSKEH ŽELEZARN V SEPTEMBRU JE KRENILA NA BOLJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

presegla mesečni plan proizvodnje jekla za 2 % in domala ujela tudi že zbirni načrt. V železarni Štore so mesečni načrt presegli za 12 % in so štiri odstotke nad načrtom za devet mesecev.

Blagovna proizvodnja je bila na ravni načrtovane količine in je zopet nad 60.000 ton.

Povečana proizvodnja v hladni valjarni na Jesenicah, ki je že blizu načrtovane poprečne in dobra prodaja izdelkov višje stopnje predelave v vseh treh železarnah, so druga značilnost za mesec september. V železarni Jesenice so prvič v letošnjem letu dosegli pri blagovni proizvodnji poprečno načrtovano mesečno proizvodnjo, oziroma jo za odstotek presegli. V železarni Ravne je znašala izvršitev 100 %, v železarni Štore pa 98 %. V železarni Štore nimajo dovolj naročil za metalurško litino, zaostali pa so tudi pri strojni obdelavi. Izdelali so pa 200 traktorjev, iz česar lahko sklepamo, da je proizvodnja stekla, saj je to skoraj dvojna količina v primerjavi s preteklim mesecem.

Dosežena proizvodnja predelovalcev je bila nekaj slabša kot v avgustu in so skupno realizirali 92 % poprečnega mesečnega načrta. Mesečni plan so presegli le v Tovil, ostali pa so dosegli: Plamen 92 %, Veriga 90 % in Žična 92 % plana.

Tretja značilnost in najbolj razveseljiva je, da je večina delovnih organizacij dosegla in presegla poprečne mesečno načrtovane vrednosti prodaje in da je v mesecu septembru letos prvič dosežena tudi skupno za SOZD SŽ načrtovana vrednost eksterne realizacije. Posamezne delovne organizacije so plan izvršile takole: železarna Jesenice 99 %, železarna Ravne 110 % in so s tem tudi zbirno na nivoju za devet mesecev načrtovane vrednosti, in železarna Štore 96 %. Pri predelovalcih samo v Verigi niso dosegli načrtovane vrednosti prodaje in so plan izvršili 97 %, ostali so mesečni načrt presegli, Tovil celo za 32 %. Po devetih mesecih so nad načrtovano vrednostjo v Plamenu in Tovilu.

Mesečna realizacija izvoza je bila sicer boljša kot v preteklih mesecih, vendar kot skupen rezultat SOZD še vedno zaostaja za planom. Mesečni plan sta realizirali železarni Ravne in Štore, med predelovalci pa edino Tovil, ki se je v zbirnem rezultatu priključil pozitivni bilanci Plamena.

Do vstopa v zadnje četrtletje letošnjega planskega leta smo izvršili 71 % načrtovane količine in 78 % načrtovane vrednosti proizvodov Slovenskih železarn, namenjenih izvozu.

Z GRADBIŠČA KONTI-LIVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

klarne. Stare betonske rake so se dolgo upirale minerjem Gradisa. Sedaj so z delno zamudo porušene in odstranjene. Prenesli smo mešalec za pripravo livarskega peska v bivšo sivo livarno, kjer bo v bodoče za livarno priprava peska, ker se na sedanjem mestu mora umakniti.

Predstavili smo energetske vode, ki potekajo prek rušenih objektov. Demontirana je strojnica HC Sava in porušena stavba. Na vzhodni strani ponovične hale se pripravlja prostor za ponvice, ki se morajo umakniti iz sedanjega prostora. Porušili smo del prizidka in prodrli skozi južno steno v zahodni del hale stare valjarne žice.

Trenutno imamo zastoj, ker odstranjevanje rezervnih delov v hali stare valjarne žice ni končano in ne moremo nadaljevati z rušenjem zahodnega dela hale.

Te dni začnemo z izkopi za južne temelje novih hal. S skrbjo ugotavljamo, da začetne zamude nismo uspeli popolnoma skrajšati, temveč smo po terminskem planu še vedno mesec dni v zaostanku. Ker bomo s konti livom odpravili ozko grlo pri preskrbi Železarne z vložkom, je nujno, da izvajalci in vsi v Železarni, ki lahko vplivajo na potek izgradnje, skrbijo za nemoten potek del.

Franc Seljak

BRALCEM ŽELEZARJA IN DOPISNIKOM

Zaradi prostega dneva v prihodnjem tednu bo naša naslednja številka izšla čez štirinajst dni, to je, 10. novembra. Ker domnevamo, da se bo nabralo veliko gradiva, prosimo dopisnike, da nam gradivo dostavijo že nekaj dni prej, to je, v četrtek in petek, 3. in 4. novembra.

Kar zadeva medsebojno oskrbovanje iz dobljenih podatkov delovnih organizacij, izhaja, da se dogaja nekaj nerazumljivega. Konec meseca septembra je tudi konec tretjega četrtletja in na osnovi tega bi lahko sklepali, da so porabniki že dali dobaviteljem tudi podrobne specifikacije in naročila za svoje potrebe do konca leta. Res je, da predelovalci zaostajajo v izvajanju načrtovanih količin proizvodnje. Res je pa tudi, da so stalne pritožbe, da oskrba z vložkom ni zadovoljiva. Dejstvo pa je tudi, da znašajo za letošnje načrtovane količine dobav železarne Jesenice skoraj 21.000 ton, po dobljenih podatkih pa je bilo do konca septembra specificiranih samo 14.546 ton.

Pri železarni Ravne je specifičirano celo 1600 ton več kot je načrtovana količina za letošnje leto, pri železarni Štore je pa od načrtovane letne količine 9240 ton specifičirano le 3621 ton. Nespecifičirano je torej štirikrat več kot znaša zaostanek proizvodnje predelovalcev.

Poprečno število zaposlenih je sedaj za 3 % večje, kot je bilo preteklo leto. Če primerjamo ta podatek s proizvodnjo jekla, ki je le odstotek nad lanskeletno, rezultat produktivnosti s tega vidika ni zadovoljiv. Če primerjamo z dosežkom pri blagovni proizvodnji, ki znaša 104 % dosežene leta 1976, vidimo sicer, da je produktivnost boljša kot lani, vendar zaostaja za ciljem odrejenim z gospodarskim načrtom za letošnje leto. Prejšnja ugotovitev že vnaprej

zmanjšuje uspešnost dosežka pri vrednosti prodaje, ki je sicer za 18 % višja kot leta 1976, vendar z velikim deležem je to rezultat korektur cen in manj izboljšanja strukture proizvodnje.

V vseh delovnih organizacijah so v izvajanju akcijski programi za izboljšanje dela, kar se odraža že pri septembrskih rezultatih. Zadnje četrtletje običajno velja za najbolj intenzivno obdobje in tako tudi letos lahko pričakujemo, da bodo v zadnjih treh mesecih letošnjega poslovnega leta mesečni načrti izpolnjeni.

Milan Marolt

ČESTITKA

Na FNT — oddelek za montanistiko v Ljubljani je diplomiral sodelavec Djuro JELAVIC in si pridobil naziv diplomirani inženir metalurgije.

Na ekonomski šoli na Jesenicah je diplomirala sodelavka Marija PRETNAR in si pridobila naziv ekonomskega tehnik.

Obema sodelavcema iskreno čestitamo in jima želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu novembru bodo praznovali petdeset let življenja naslednji naši sodelavci: Elizabeta BEGUŠ, SEO — 3. novembra, Bogo ŠORN, strojne delavnice — 8. novembra, Boris RADIVOJEVIČ, TOZD Energetika — 12. novembra, Cilka TALAR, vojaška evidenca — 13. novembra, Srečko LOTRIČ, TOZD Jeklovlek — 17. novembra, Leopold BIZALJ, TOZD Hladna valjarna — 27. novembra in Marija KRISTAN, TOZD Vzdrževanje — 27. novembra.

VSEM SODELAVCEM ISKRENO ČESTITAMO!

S SAMOKONTROLO BOMO ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Jesenice. Tako so, na primer, imeli v TOZD Hladna valjarna Bela v devetih mesecih 39 reklamacij, med katerimi je bila v 36 primerih krivda v lastni TOZD, v treh primerih pa v predhodnih obratih. V TOZD Žičarna so imeli 53 upravičenih reklamacij, od tega 52 zaradi lastne krivde in le eno po krivdi predhodnega obrata. V TOZD Hladna valjarna Jesenice pa so v devetih mesecih imeli 47 upravičenih reklamacij, od tega 38 po lastni krivdi in devet po krivdi predhodnih obratov.

Tudi po vrsti napak ni bistvene spremembe v primerjavi z lanskim letom in so v ospredju predvsem: površinske napake (38,9 %), mehanske lastnosti (17,8 %), napake predelave (15,8 %), zamešnjave (8,3 %), dimenzijski parametri (7,5 %), dvoplastnost — luner (6,7 %), zavaljanost (4,3 %) in nekatere manjše napake.

Vrednostno upravičene reklamacije predstavljajo 0,64 % vrednosti prodanega blaga v devetih mesecih, ki je znašala 2.763.278.628,00 din. Enak odstotek vrednosti od prodanega blaga so znašale reklamacije v 12 mesecih lanskega leta. Seveda je dejanska vrednost reklamiranega materiala manjša, ker se isti material ali ponovno predelajo ali prodajo za nižjo kvaliteto. Vendarle pa reklamacije v devetih mesecih letos pomenijo 40 % v mesecu izplačanih bruto osebnih dohodkov. To je prav gotovo izredno pomemben element, ki znižuje naš celotni skupni prihodek, oziroma prihodek posamezne temeljne organizacije združenega dela. To pa se seveda občuti tudi pri čistem dohodku, ki je namenjen za osebne dohodke in za skupno porabo ter za izboljševanje in razširjanje materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv.

Ze sama struktura napak nam pove, da je pri napakah precej prisoten subjektivni faktor. Dejstvo je namreč, da če, na primer, valjavec sproti ne kontrolira debeline ali ne pazi na površino, je kontrolorju ob velikih količinah in ob naključnih poskusih težko odkriti napako. To z drugimi besedami povedano pomeni, da so najodločilnejši dejavniki pri zmanjševanju reklamacij neposredni proizvajalci in delavci pri odpremi blaga. Znova se, kot na mnogih drugih področjih, srečujejo z verižno odgovornostjo, ki jo v negativnem ali pozitivnem primeru občutimo vsi (osebni dohodki, skupna in splošna poraba). Kajti, če smo poudarili odgovornost neposrednih proizvajalcev in delavcev pri odpremi blaga, s tem nismo mislili zanemariti odgovornosti tudi drugih delavcev, ki lahko

posredno ali neposredno povzročijo reklamacijo. Kvaliteta je namreč odvisna od odgovornosti vseh delavcev, od nabavnih služb, priprave dela in proizvodnje do prodajne službe. Tudi oddelek za organizacijo dela bo moral sodelovati v prizadevanjih za zmanjšanje reklamacij predvsem v tem smislu, da bo kar najpopolneje uredil proizvodno dokumentacijo, in seveda tudi delavce, ki pri dokumentaciji delajo, ustrezno usposobil.

Mnogokrat se sami kot potrošniki jezimo na kvaliteto tega ali drugega proizvoda — čevljev, obleke, hladilnika in podobno, pri tem pa pozabljamo na to, da smo morda tudi mi v lastno neodgovornostjo povzročili kritiko potrošnikov. Kajti tudi pri našem delu je zaznavnih še vedno preveč napak, ki so izključno subjektivne narave, lahko bi celo rekli »primitivnih« napak, ki so deležne reklamacij. Kaj pa, če je bil prevzemnik ali proizvajalec končnega izdelka iz naše pločevine prav tako povzročitelj napake? Potem se znova oglašiva jaz in ti, vendarle pa to pot kot potrošnika! Tako se lahko vrti začarani krog, ki ga prerezemo lahko edino mi sami, jaz in ti, z odgovornostjo do dela, ki nama je zaupano.

Pri obravnavi reklamacij prav gotovo ne smemo prezreti dejstva, da tako kot sva jaz in ti zahtevnejša kot potrošnika, tako je zahtevnejši tudi kupec našega blaga. Njegove zahteve se stalno stopnjujejo in ne malokrat so celo takšne, da jih tudi zunanji trg ne bi mogel uresničiti. To pomeni, da je potrebno velikokrat usklajevati naše možnosti in zahteve tržišča, kar pa seveda zahteva dosledno odgovornost do prevzetega naročila. Le-ta pa se razteza od strokovnih služb do neposrednih proizvajalcev.

Danes delavci na tehnični kontroli vodijo zelo natančno evidenco reklamacij po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela z vsemi kazalci, ki smo jih tudi uporabili v našem zapisu. To mesečno dostavljajo vodjem TOZD, kar omogoča takojšnje ukrepanje, nedvomno pa bo ta evidenca tudi porabna pri merjenju kvalitete dela posameznika, skupine ali TOZD v trenutku, ko bomo dosledno prešli na nagrajevanje po delu in rezultatih dela.

Vsekakor pa smo prepričani, da bo sprotno obravnavanje kvaliteten odstopanj in vzrokov ter posledic takih odstopanj (osebni dohodki, skupna in splošna poraba) na sestankih samoupravnih delovnih skupin najboljše oblika za zmanjševanje kvaliteten odstopanj.

IZOBRAŽEVANJE V SVETU IN PRI NAS

V 34. številki Železarja smo pisali o kritičnih pogledih strokovnjakov UNESCO na stanje izobraževanja v svetu. Strokovnjaki ocenjujejo, da je izobraževanje v svetu zašlo v krizo, in to predvsem v naslednjih elementih: kvantitativna ekspanzija izobraževanja, stroški izobraževanja in neskladnost med potrebami družbe in rezultati izobraževanja. Kakšno pa je stanje na področju izobraževanja pri nas?

Ustava SFRJ in zakon o združenem delu postavljata izobraževanje v primerjavi z dosežanim razvojem v Jugoslaviji, in lahko rečemo, tudi v svetu v povsem nov položaj. Naša načela, stališča, ustavne in zakonske obveznosti želimo uresničiti v vzgoji in izobraževanju v Jugoslaviji. Mar naj bi človek ne bil optimističen glede naše vzgoje in izobraževanja ob teh sodobnih in globoko humanih načelih, čeprav smo tudi mi del sveta in tako tudi nas zajema vse-spolna kriza izobraževanja?

V Jugoslaviji se z različnim tempom in vsebino po posameznih republikah uvaja novi koncept usmerjenega izobraževanja. Reforma izobraževanja po posameznih republikah poteka precej različno. Gradiva o tem pa so za zdaj še tako pomanjkljiva, da zelo podrobne primerjave niso možne. Pri uvajanju novega sistema usmerjenega izobraževanja smo dosegli predvsem moralni uspeh: s politično akcijo smo razgibali javnost in ustvarili ugodna tla za razvoj usmerjenega izobraževanja. Sicer pa so pri uvajanju usmerjenega izobraževanja prišli v posameznih republikah in pokrajinah različno daleč. Nekateri so začeli šolati mladino že v drugi fazi usmerjenega izobraževanja (SR Hrvatska), nekateri so uvedli prvo fazo (SR Bosna in Hercegovina, Črna gora, AP Vojvodina), druge republike pa še pripravljajo koncepte.

Z dvema dokumentoma, ki so ju sprejeli in verificirali domala vsi delovni ljudje naše države, smo se povzpeli v sam vrh, v majhno skupino tistih držav, ki imajo najnaprednejšo politiko in strategijo izobraževanja. To sta resolucija X. kongresa ZKJ o nalogah ZKJ v socialistični samoupravi preobrazbi vzgoje in izobraževanja in ustava SFRJ, oziroma na njenih izhodiščih sestavljeni zakon o združenem delu.

Dokument X. kongresa ZKJ postavlja stalnost izobraževanja kot temeljno načelo, iz katerega izhajajo:

- enakopravnost vseh oblik izobraževanja (šolskih in izvenšolskih, formalnih in neformalnih);
- enakopravnost mladine in odraslih v vzgoji in izobraževanju (izobraževanje nikakor ne sme biti omejeno na otroštvo in mladost);
- možnost večkratnega prekinitve in ponovnega nadaljevanja izobraževanja, torej uresničitev sistema povratnega izobraževanja;
- končnost vseh oblik usmerjenega izobraževanja (pomeni, da vse oblike in smeri izobraževanja po osnovni šoli, torej usmerjenega izobraževanja, usposablja za določen poklic in se lahko vsak, ki konča šolanje, zaposli);
- vertikalna in horizontalna prehodnost v izobraževanju (možnost, da se po uspešnem zaključku ene smeri in stopnje izobraževanja posameznik lahko izobražuje naprej, bodisi v isti smeri bodisi v drugi).

Ustava SFRJ in zakon o združenem delu postavljata izobraževanje v povsem nov položaj. S sistemom svobodne menjave dela postajata vzgoja in izobraževanje sestavni del združenega dela. Med delavci materialne proizvodnje in delavci vzgoje in izobraževanja nastaja zelo tesna vsebinska, dohodkovna in tudi organizacijska povezanost, ki v nekaterih oblikah vodi celo do popolne integracije obeh oblik združenega dela. Vzgoja in izobraževanje postajata neposredna proizvodjalna sila, dejavniki ekonomskega razvoja ter osebnega in družbenega napredka, pogoj vsestranskega razvoja ustvarjalne osebnosti in dejavniki osvobodjanja dela in človeka. Tako nista le del, temveč tudi dejavniki, moč in funkcija samoupravno združenega dela.

Kako in kdaj bomo to uresnili? Kako to uresničujemo že sedaj? Odgovor na zadnje vprašanje nam bo morda opora za odgovore na mnogo težja vprašanja. Najprej se ozrimo po vsebinskih vprašanjih vzgoje in izobraževanja pri nas:

- Intenzivno razvijamo predšolsko vzgojo — prvo stopnico v sistemu permanentnega izobraževanja. (Zelo velike so še razlike med republikami in pokrajinami — pri tem pa še nismo in še dolgo ne bomo dosegli cilja, da bi bili vsi otroci deležni predšolske vzgoje — zdaj za-jemamo predvsem otroke zaposlenih staršev — sistem plačevanja še ni ustrezen — plačevanje je različno po socialnih kategorijah.)
- Povečuje se uspešnost osnovne šole (s pripombo, da jo merimo predvsem s kvantitativnimi merili in stopnjo osipa itd.).
- Kljub precejšnjim uspehom še ne moremo biti povsem zadovoljni

pri akciji za odpravljanje nepismenosti.

— Zelo zaostajamo pri razvijanju koncepta političnega izobraževanja in pri uvajanju proizvodnega dela v izobraževalne programe (vidno razhajanje med teorijo in prakso).

— Mnoge ovire še preprečujejo hitrejši in ustrežnejši razvoj izobraževanja ob delu in zlasti še iz dela (to so zlasti: nepoučenost proizvodnih programov, razvoja nove tehnologije, delovnih procesov in še izdelana nova klasifikacijska lestvica poklicev itd.).

— Novi zakoni pravno ustrezno urejajo višje in visoko izobraževanje (nastajajo TOZD, spreminjajo se učni programi, uveljavljajo se delegatski odnosi), vendar tečejo ti procesi v praksi zelo počasi. Zlasti počasen je proces povezovanja visokega šolstva z nižjimi stopnjami izobraževanja.

— Znanstveno proučevalno delo na področju vzgoje in izobraževanja ne sledi dovolj hitro potrebam, ki jih porajajo idejne zamisli in družbene spremembe, praksa in življenje. Znanstveno raziskovalni delavci se izogibajo »majhnim« problemom v praksi.

— Izobraževanje in drugo združen delo se premalo povezuje, da bi v izobraževanju bolje izrabili možnosti združenega dela (prostori, kadri, programi).

— Premalo se povezujejo sploh vsi dejavniki, ki imajo možnost vplivati na preobrazbo vzgoje in izobraževanja. Sicer se mnogo dogovarjajo, a se malo dogovorijo.

V tem času, ko si prizadevamo, da določila zakona o združenem delu uvajamo v prakso in življenje, lahko ugotovljamo, da so vzgoja in izobraževanje in ostalo združeno delo še premalo povezani. Na tem področju smo še daleč od stanja, ki ga pred-

videvajo ustava, zakon o združenem delu in politični dokumenti. Kateri znaki potrjujejo to trditev?

— Združeno delo je še na začetku vplivanja na politiko razvoja vzgoje in izobraževanja, prav tako pa tudi pri sprejemanju ključnih odločitev izobraževanja.

— V organizacijah s področja izobraževanja še nismo dosegli zadovoljive stopnje razvoja družbeno-ekonomskih in samoupravnih odnosov.

— Tudi samoupravne interesne skupnosti s področja vzgoje in izobraževanja doslej niso veliko prispevale k spreminjanju dosedanjega stanja.

— Sredstva za vzgojo in izobraževanje so še premalo odvisna od ustvarjenega dohodka v materialni proizvodnji in od rezultatov dela. Na področju vzgoje in izobraževanja še vladajo porabniški odnosi.

— Izobraževanje v organizacijah združenega dela se še obravnava kot izobraževanje zunaj šolskega sistema (interno, funkcionalno) in večinoma ni družbeno verificirano.

— Struktura izobraževalnih organizacij in njihovega delovanja se bolj ravna po lastnih dosedanjih kapacitetah in težnjah kot po potrebah socialno ekonomskega razvoja.

— Družbeno ekonomski položaj delavcev na področju vzgoje in izobraževanja se ne meri z ustreznimi merili in v pravilnem sorazmerju z drugimi delovnimi ljudmi v materialni proizvodnji. V ta namen še niso izdelani niti ustrezni kriteriji niti metodologija za njihovo izdelavo.

— Za zdaj se načela o integraciji med organizacijami združenega dela v izobraževanju in drugimi organizacijami združenega dela uresničujejo še zelo počasi. Povezanost srednjih in visokih šol z ostalim združenim delom je še premajhna.

Ugotavljanje teh neskladnosti nikakor ne pomeni, da bi bile potrebne bistvene korekture, bolj kaže na to, da smo še na začetku poti in da moramo usmeriti vse naše moči v pospeševanje preobrazbe, saj je pot jasno in lepo začrtana. R. Košir

KAKO SMO LETOVALI V MINULI POČITNIŠKI SEZONI

Komisija za oddihe in izlete pri izvršnem odboru sindikata Železarne je v obširnem tehničnem poročilu objavila podatke o letovanju naših sodelavcev, njihovih svojcev ter upokojencev v počitniških domovih Železarne. Poročilo vsebuje podatke za počitniške domove v Biogradu na moru, Crikvenici ter v Portorožu. Iz podatkov je razvidno, da so v minuli sezoni v teh domovih letovali 3.403 osebe, kar predstavlja 24.520 nočnin. Od 3.403 oseb je letovalo 779 članov kolektiva, enajst rekreatorjev, na preventivnem zdravljenju pa je bilo 47 oseb. Brezplačno je letovalo 73 sodelavcev, medtem ko so v počitniških domovih imele samo prehrano 103 osebe. V počitniških domovih je bilo na oddihu 349 nezaposlenih družinskih članov, samo na hrani pa 38 oseb. Poročilo nadalje vsebuje še podatke o letovanju otrok do desetih let starosti, ki jih je bilo skupaj s starši 476. V naših domovih je letovalo tudi 148 upokojencev in 132 njihovih svojcev in drugih.

Iz poročila komisije povzemamo, da je v počitniškem domu v Biogradu na moru v letošnji sezoni koristilo dopust 548 naših sodelavcev. Na preventivnem zdravljenju je bilo 46 oseb, poleg tega je v domu letovalo pet rekreatorjev, 237 nezaposlenih družinskih članov, 247 otrok do desetih let starosti, 104 upokojenci Železarne in 75 njihovih svojcev, poleg teh pa še: 251 družinskih članov, ki so vplačali polno ceno, in 46 oseb je letovalo brezplačno. Prišteti je treba še 84 zunanjih gostov, od tega 21 otrok. Omenimo naj še, da je bilo v tem domu še

56 članov kolektiva železarne Ravne s svojci in drugih.

Iz podatkov je razvidno, da je v počitniškem domu Crikvenica letovalo 212 naših sodelavcev, 104 nezaposleni družinski člani, 96 otrok do desetih let starosti, 44 upokojenih sodelavcev ter 57 njihovih svojcev. Družinskih članov, ki so plačali polno ceno, je bilo 90, brezplačno pa je letovalo 25 članov kolektiva. Ena oseba je bila na preventivnem zdravljenju, med sezono pa je bilo v počitniškem domu šest rekreatorjev, 24 zunanjih gostov, med njimi deset otrok. Poročilo nadalje omenja tudi goste, ki so bili v domu samo na hrani ali pa so imeli oskrbljeno samo prenočišče. Poročilo omenja tudi 315 udeležencev različnih izletov.

Dopust v počitniškem domu v Portorožu je koristilo 19 članov našega kolektiva, sedem otrok do desetih let starosti, osem nezaposlenih družinskih članov, sedem družinskih članov s polno ceno ter dva člana kolektiva, ki sta bila na brezplačnem letovanju, medtem ko so bile štiri osebe v tem domu samo na hrani, torej je v Portorožu letovalo 47 oseb.

Iz naštetih podatkov je razvidno, da je bila letošnja sezona, kar zadeva letovanja naših sodelavcev ter njihovih svojcev in upokojencev, če že ne najbolj množična, pa prav gotovo med tistimi sezonami, ko je v naših počitniških domovih ob morju letovalo največ naših sodelavcev. Iz objavljenih podatkov je razvidno, da za letovanje ob morju vlada veliko zanimanje, saj je dopust v naših počitniških domovih preživelo 779 naših sodelavcev.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in novogradnje in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v DS dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosta delovna mesta v operativni pripravi proizvodnje:

1. 5192 U-5 višji strokovni sodelavec — planer	1 prosto mesto
2. 5193 U-5 strokovni sodelavec — planer I.	1 prosto mesto
3. 5194 U-5 strokovni sodelavec — planer II.	1 prosto mesto

Pogoji:

Pod točko 1 in 2 se zahteva dipl. inž. metalurgije in pet let delovnih izkušenj na strokovnih mestih v proizvodnji.

Pod točko 3 se zahteva dipl. inž. metalurgije in tri leta prakse na proizvodnih delovnih mestih.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti naj kandidati pošljejo v roku 15 dni na kadrovski sektor Železarne, z oznako OPP.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK 31. 10.	SITAR ANTON	SLAMNIK IVAN
TOREK — 1. 11.	MARKEŽ VALENTIN	ZIDAR JOŽE
SREDA — 2. 11.	STARE BRANKO	PRAPROTNIK NIKO
ČETRTEK — 3. 11.	KOSELJ ANTON	ROTAR VINKO
PETEK — 4. 11.	TORKAR STANE	BRUMAT MARTIN
SOBOTA — 5. 11.	SVETINA BOGOMIR	PEZDIRNIK JOŽE
NEDELJA — 6. 11.	BAK DUŠAN	SLIVNIK ALOJZ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni: od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni: od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa: od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 31. oktobra do 5. novembra, bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldan: I. obratna ambulanta — dr. med. Branimir Čeh, in II. obratna ambulanta — dr. med. Vesna Furlan-Zidar.
popoldan: III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Lidija Nakovska.

V soboto, 5. novembra smo dopoldan III. obratna ambulanta — dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta — dr. med. Lidija Nakovska.

V zobni ambulanti:
dopoldan: I. zobna ambulanta — Viktor Stražičar.
popoldan: II. zobna ambulanta — dr. stom. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa 8. seje odbora za delovna razmerja z dne 24. 10. 1977 TOZD Vratni podboji

OBJAVLJAMO

delovno mesto

3412 D-4 ključavničar varilec

1 oseba

Pogoji za zasedbo delovnega mesta so:

končana poklicna šola — ključavničar-varilec.

Prijavo z osnovnimi podatki in dokazili, naj kandidati pošljejo v roku osmih dni po objavi v Železarju na Kadrovski sektor z oznako »za TOZD vratni podboji«.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 21. 10. 1977 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD dajemo ponovno

OBJAVO

prostega delovnega mesta

8814 U-4 asistent v gradbeno remontnih delavnicah 16.ktg.

1 oseba

Pogoji za zasedbo delovnega mesta:

1. Višja šola gradbene stroke in dve leti delovnih izkušenj v stroki
2. Srednja tehnična (STŠ) ali delovodska šola gradbene stroke in pet let delovnih izkušenj v stroki.

Kandidati morajo imeti tudi uspešno opravljen strokovni izpit.

Poleg omenjenih pogojev se od kandidatov zahteva tudi ustrezne moralne kvalitete in ustrezen odnos do razvijanja samoupravljanja.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku osmih dni na kadrovski sektor, z oznako »za TOZD Remontne delavnice«.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 21. 10. 1977 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD dajemo ponovno

OBJAVO

prostega delovnega mesta:

8731 U-4 vodja elektro delavnice 16. ktg.

1 oseba

Pogoji za zasedbo delovnega mesta:

1. Višja šola elektro-tehnične smeri in dve leti delovnih izkušenj v stroki
2. Srednje tehnična šola (STŠ) elektro smeri in pet let delovnih izkušenj v stroki.

Poleg omenjenih pogojev se od kandidatov zahteva tudi ustrezne moralne politične kvalitete, ustrezen odnos do razvijanja samoupravljanja, skladno z 19. členom družbenega dogovora o kadrovski politiki občine Jesenice.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku osmih dni na kadrovski sektor, z oznako »za TOZD Remontne delavnice«.

Na osnovi sklepa odbora za medsebojna delovna razmerja z dne 19. 10. 1977 in statuta TOZD Hladna valjarna — Bela, dajemo

OBJAVO

za izpraznjeno delovno mesto

4238 D-4 12 ktg vodja regeneracije

1 oseba

Sistem dela 4 + 1

Pogoji:

- a) STŠ — met. kem. ali strojne smeri in tri leta ustreznih delovnih izkušenj ali
- b) delovodska šola — met. kem. ali strojne smeri in pet let ustreznih delovnih izkušenj.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati imeti pozitivni odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

- Kandidati bodo psihološko testirani.
- Napraviti morajo strokovni izpit.

Prijave z osnovnimi podatki pošljite v roku deset dni po objavi na Kadrovski sektor z oznako »Vodja regeneracije TOZD HV — Bela«.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

2. SEJA ODBORA SAMOUUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE ŽELEZARNE

Predsednik odbora Anton Tišov je 14. oktobra sklical drugo sejo odbora samoupravne delavske kontrole ter predlagal naslednji dnevni red: program dela, poročilo o službenih potovanjih v inozemstvo za I. polletje 1977, poročilo o službenih potovanjih doma za I. polletje 1977, poročilo o porabljenih sredstvih za reprezentanco v I. polletju 1977, problematika hladne valjarne Bela po sklepu delavskega sveta Železarne, dopis sodišča o predčasnem izplačilu OD posameznim delavcem tovarne, ugotovitve službe družbenega knjigovodstva pri pregledu polletnega poslovnega poročila Železarne.

Najprej so bili seznanjeni s programom dela odbora samoupravne delavske kontrole ter ga brez pripomb v celoti sprejeli.

Seznanili so se s poročilom o službenih potovanjih v inozemstvo za I. polletje 1977, s pripombo, da se glede na število potovanja bolj nadzirajo in omejujejo. Zadolžili so vodje temeljnih organizacij in sektorjev, da pri odobritvi službenih potovanj v inozemstvo gledajo predvsem na nujnost potovanja ter že s tem izvajajo kontrolo, preden jih pristojni samoupravni organ dokončno odobri.

Na znanje so sprejeli poročilo o službenih potovanjih v domovini za I. polletje 1977 ter poročilo o porabljenih sredstvih za reprezentanco za I. polletje 1977, s pripombo, naj se sredstva trošijo smotrno, da se držimo planiranih sredstev ter jih ne prekoračujemo.

Pri obravnavi problematike hladne valjarne Bela po sklepu delavskega sveta Železarne so sklenili, naj se skrb za hladno valjarino Bela ter tak način dela, kot je sedaj, nadaljuje konstantno tudi v prihodnjem letu, ker se rezultati že kažejo in se stanje v hladni valjarni izboljšuje. Kontrolira naj se izvajanje programa sanacijskih ukrepov v vseh njegovih elementih. Zaostri naj se odgovornost in se izvedejo tudi kadrovske spremembe, če se ugotovijo kot nujne. Odbor je naročil kadrovskemu sektorju, da do naslednje seje pripravi poročilo o vzrokih vedno večjega odhajanja kadra iz hladne valjarne Bela ter odgovor, na kakšen način lahko delavce, ki jih Železarna pošilja na specializacijo v zvezi s hladno valjarino Bela, pogodbeno vezemo na Železarno.

Seznanili so se tudi s dopisom sodišča o predčasnem izplačilu OD posameznim delavcem tovarne. V zvezi s tem so ugotovili, da je to revolving akontacija, vendar menijo, da je nesprejemljiva za prakso. O takem na-

činu izplačevanja bi morala dati oceno tudi zunanja in notranja inšpekcija, ki pa ni ugotovila nepravilnosti. Obenem so tudi sklenili, naj se v bodoče postopki za predčasno izplačilo osebnega dohodka natančno uredijo v samoupravnem splošnem aktu.

Seznanjeni so bili z zapisnikom službe družbenega knjigovodstva o pregledu polletnega poslovnega po-

ročila Železarne ter s tem, da je bil pregled prekinjen s starega na novi kontni plan izvršen na dan 30. 6. 1977, kot je zahteval zakon.

Ob koncu seje so člani odbora zahtevali še pojasnilo, kdo je odgovoren za izdelavo ekonomskih odnosov, ki morajo biti izdelani do 1. januarja 1978, kot zahteva zakon o združenem delu. Vodjem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti naročajo, da do naslednje seje pripravijo pregled opravljenih nadorov v posamezni temeljni organizaciji, oz. delovni skupnosti.

R. M.

TOZD Remontne delavnice

9. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Ciril Vister je 14. oktobra sklical deveto sejo DS TOZD RD in po pregledu sklepov zadnje seje, ki so bili izvršeni, predložil v obravnavo: poročilo o delu TOZD RD za devet mesecev (tehnični del), delovne in poslovne cilje TOZD RD v letu 1978, predlog organizacijsko normativnih sprememb v obratih TOZD RD, sprememba vrednosti delovnega mesta strugar v instalaciji, predlog o pristopu in podpisu samoupravnega sporazuma o pokri- vanju dela izgub ZTP Ljubljana in nadomestne volitve delegata v DS TOZD RD.

Devetmesečno tehnično poročilo, ki ga je delegatom razložil vodja TOZD, so člani sprejeli s pripombami:

- na osnovi informiranja o izjemnih ukrepih, izvedenih v valjarni bluming v mesecu avgustu, DS soglašala s takim pristopom, vendar meni, da je treba v strokovno problematiko v valjarni na Beli v večji meri vključiti mlajše strokovne kadre na vse tri izmene;
- poiskati je treba možnosti za rentabilno proizvodnjo specialnega programa jekel na elektropeči BBC;
- na osnovi poprečno slabega stanja proizvodnih naprav DS zahteva, da se ponovno vpelje v organizacijo in izvajanje popravil že preizkušena praksa, da proizvodni delavci, upravljalci naprav pri popravilih sodelujejo, še posebej velja zahteva za dela v valjarnah in na žerjavih;
- DS zahteva, da se dokončno uredi pot delovnega naloga, tako da formalnosti ne bodo ovira za izvajanje nujnih popravil. Še vedno so prisotne težave zaradi prepoznega in površnega izstavljanja naročil s strani asistentov za proizvodne naprave, oziroma naročnika;
- pri obravnavi splošne akcije o štednji DS podpira vse ukrepe v tej smeri. Meni, da je potrebno s strožjo

presojo obravnavati tudi službena potovanja in inozemstvo.

DS je nadalje sprejel sklep, da se razpiše javna razprava o delovnih in poslovnih ciljih ter pogojih za izpolnitev gospodarskega načrta TOZD RD in ZJ za leto 1978 z naslednjimi pripombami:

- plan proizvodnje je potrebno izraziti v urah,
- navesti merljiva izhodišča za pet odstotkov povečanje storilnosti,
- glede na sedanje stanje telefonske centrale je potrebno izgradnjo nove ATC časovno in po fazah natančno opredeliti in določiti obvezujoči končni rok izgradnje,
- menijo, da je treba pogoje za izboljšanje storitev, navedene v členu 10, konkretizirati za TOZD RD.

Javna razprava naj bi potekala do 10. novembra.

Nadalje je DS z večino glasov sprejel dokončni normativ delovnih mest TOZD RD z veljavnostjo od 1. 11. 1977, z nekaterimi spremembami, na osnovi katerih se normativ zviša za štiri osebe in znaša 587 oseb. Povišanje normativa gre predvsem na račun tega,

- da se odstotek vzdrževalcev v ZJ v zadnjih desetih letih ni spremenil (prej je znašal 22 %, zadnjih 10 let pa le 21,4 % na celotni normativ ZJ), kljub temu da so proizvodne naprave na starem področju ZJ v slabem stanju in da so dobili v vzdrževanje več novih naprav in objektov,
- da vzdrževalci poprečno opravijo po šest ur mesečno več kot ostali, kar dokazuje, da ne moremo uveljaviti 42-urnega tednika,
- za navedenim povečanjem normativa bi zmanjšali angažiranost tujih firm pri popravilih in remontih v ZJ, ker je splošno znano, da domači vzdrževalci bolje poznajo naprave in je zaradi tega tudi učinek njihovega dela večji.

Nadalje je DS odločil tudi spremembo kategorije na enem delovnem mestu.

Na osnovi razlage o pokrivanju dela izgub infrastrukture ZTP Ljubljana v letih 1976-1980 so se člani odločili, da pristopijo k samoupravnemu sporazumu, čeprav je bilo v razpravi ugotovljeno, da ZTP ne izkorišča notranjih rezerv v taki meri kot v naši delovni organizaciji.

Ob sklepu so delegati zahtevali, da priprava dela z internimi volitvami določi svojega delegata v DS, dosedanjí delegat pa zaradi premetitve na drugo delovno mesto ostane član DS kot delegat oddelka, kamor je bil premeščen, namesto delegata, ki je odšel v DSSS.

Sprejeta je bila tudi informacija o pismu javnega tožilca glede na stanje v ZJ.

NZ

TOZD Družbena prehrana

3. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V sredo, 19. oktobra, je predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Družbena prehrana Ivan Daksoskier sklical peto sejo. Po pregledu sklepov je bilo ugotovljeno, da so sklepi izvršeni, razen dveh, ki naj se čimprej realizirata.

Odbor soglašala z osnovami plana za leto 1978, pripombo je imel le glede normativa, namreč, da je treba upoštevati sedanje stanje, to je, 194 zaposlenih, ker o prelohu 20 vratarjev k nadzorni službi še ni ustreznega sklepa samoupravnih organov te službe.

Odbor je pregledal koriščenje dodatnih amortizacijskih zamenjav, ker je bil v okviru potreb TOZD izdelan dodatni program (oprema v kantini predelovalnih obratov, ker le-to adaptirajo in jo bodo prestavili v spodnje prostore), predlagana sredstva v višini 200.000 din so bila potrjena in dodeljena TOZD v koriščenje.

S predloženimi delovnimi cilji se odbor strinja in ugotavlja, da je to dobra oblika spremljanja plana.

V zvezi z informacijo vodja TOZD in predsednika poslovnega odbora Železarne je odbor že prejel odgovor kolektiva, kako se cilji izvršujejo in kaj bomo še naredili na tem področju. V zvezi s tem je bil sprejet sklep, da je za storitve TOZD Družbena prehrana pri prenočitvah in pri hrani treba uveljaviti zaračunavanje po ekonomskih cenah, od katerih ne smemo odstopati v nobenem primeru.

Iz pregleda porabljenih sredstev investicijskega vzdrževanja v obratu

samopostrežna restavracija je razvidno, da bodo dodeljena IV sredstva delno prekoračena, to je, razloga, ker se je pokazalo ob adaptaciji še veliko dodatnih del; delno je na te vplivala tudi podražitev, ker je bil plan popravljen izdelan v letu 1975, nekaj pa je bilo treba tudi izpopolniti na zahtevo sanitarne inšpekcije Sob Jesenice.

Predsednik je seznanil odbor, da je sanitarna inšpekcija Sob Jesenice pregledala adaptirano kuhinjo v samopostrežni restavraciji in izdala soglasje za obratovanje. Izstavljen je bila tudi odločba o odpravi pomanjkljivosti, katere so odpravljene, razen jedilnice za zaposleno osebje, ki je v izdelavi, in ureditev tal v butanski postaji, ki niso zaščitena proti iskreanju.

Nadalje je odbor razpravljaval o obratovanju stare kantine na Beli in menil, da kantina ne more obratovati, dokler ne bodo izvršena dela po zapisniku sanitarne inšpekcije Sob Jesenice. Nesmiselno je sedaj pričeti z obratovanjem, ko je potrebno vse obnoviti, pomanjkljivosti pa niso uspeli odpraviti zaradi pomanjkanja prostora. Potrebna bi bila odločitev, ali kantino sedaj, ko je še vse razkopano, temeljito obnoviti ali pa jo čez pol leta, ko preteče rok za odpravo pomanjkljivosti, zapreti.

D. T.

TOZD Strojne delavnice

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V torek, 18. oktobra, je podpredsednik odbora za gospodarstvo Ivan Bucek sklical šesto redno sejo odbora.

Odbor je na seji sprejel osnove plana za leto 1978, ki v glavnih točkah predvideva:

- povečanje storilnosti za 3 %
- povečanje deleža rednih naročil za 10 % in ustrezen odstotek zmanjšanja del na mesečna naročila,
- izboljšati pripravo materiala in orodja,
- izboljšati kvaliteto izdelkov,
- nadaljnje razvijanje samoupravljanja ter uresničenje dohodkovnih odnosov v praksi.

Članom odbora sta osnove plana za leto 1978 tolmačila podpredsednik odbora in vodja strojne obdelave Jože Ravnik. Osnova plana je v bistvu šele osnutek, ki ga bodo obravnavale še SDS do 7. novembra.

Odbor se strinja z rokom premetitve težke obdelave na lokacijo

Javornik do zaključka leta 1978, s pripombo, da bodo do takrat urejeni higienski prostori in kantina.

Podpredsednik odbora je prebral informacijo CPSI, ki predlaga, da se pri nabavi uvozne opreme in surovin preusmerimo na domače tržišče in eventualno na vzhodnoevropsko tržišče. Odbor je obravnaval tudi devetmesečno poročilo o poškodbah pri delu, in sicer še za nekdanjo TOZD VET. V sedanji TOZD v tem obdobju niso imeli večjih izostankov z dela zaradi poškodb pri delu. Zaradi tega je odbor za gospodarstvo poročilo o poškodbah v celoti sprejel.

Odbor je sprejel na znanje zapisnike o pregledih obratov TOZD s strani SVD in sanacijo pomanjkljivosti, oziroma nepravilnosti v celoti potrdil.

JM

DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje

7. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Pregledali so sklepe prejšnje seje in ugotovili, da še ni izveden sklep 5. seje, ki se nanaša na reorganizacijo sektorja za ekonomiko in organizacijo.

Obravnavali so analizo finančnega rezultata za avgust in za osem mesecev tega leta in ugotovili, da so bili v avgustu rezultati boljši kot v prejšnjih mesecih. Povečana je povprečna prodajna cena, zmanjšani so stroški in izboljšan izplen, kar opogumlja in kaže na to, da bomo leto 1977 uspešno zaključili. Ob tem so obravnavali tudi kazalce uspešnosti poslovanja za prvo polletje letos v primerjavi s prvim polletjem lani. Sklenili so, da se kazalci uspešnosti posredujejo tudi delovnim skupinam kot informacija.

Razpravljali so o pismu javnega tožilstva iz Kranja o stanju discipline v Železarni in naročili vodjem sektorjev njihove delovne skupnosti, da zaostrijo disciplino in proti kršilec strogo ukrepajo, zlasti morajo vodje oddelkov povečati nadzor nad prisotnostjo posameznikov pri delu in da preprečijo privatna opravila med delovnim časom. Naloga, ki so jim zaupane, morajo biti izvršene kvalitetno in v dogovorjenih rokih.

Strinjali so se s predlogom, da Železarna pristopi k samoupravnemu sporazumu o delnem kritju stroškov infrastrukture železnice in potrdili organizacijo, sistemizacijo in kategorijo za oddelke operativnega planiranja proizvodnje.

M. P.

11. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja TOZD RD Janez Hočevar je sklical 11. redno sejo odbora 21. oktobra. Na njej so sprejeli poročilo o izvajanju sklepov zadnje seje in ugotovili, da so bili vsi sklepi realizirani.

Pri obravnavanju kadrovskih vprašanj so odločili, da se delovno mesto asistenta gradbeno remontnih delavnic ponovno objavi, kakor tudi delovno mesto vodja elektro delavnice. Nadalje je odbor razporedil dva delavca na delovno mesto, izvedel sedem premetstitev, eno pa je odklonil, obravnaval je eno prošnjo za premetstitev, ki pa je ni dokončno rešil, razporedil delavca na delovno mesto na osnovi interne objave, trem delavcem dodelil stimulacijski dodatek, trem pa ga ukinil. Obravnavali so kriterije za pravilno zaposlitev delavcev, ki so ob rednem

delovnem razmerju dokončali srednje tehniške šole, delajo pa še vedno na delovnih mestih, za katere se zahteva poklicna šola. Ker niso mogli o tem sprejeti dokončne odločitve, so zahtevali od kadrovskega, da s tem v zvezi do naslednje seje preskrbi mnenje kadrovskega sektorja.

Ob koncu seje pa je odbor zahteval, da DS na naslednji seji potrdi imenovanje podpredsednika odbora za delovna razmerja ter da SDS GRD namesto delegata, ki je prestopil v DS SS, predlaga drugega v imenovanje.

NZ

PREGLAD SESTANKOV SDS

Osrednje vprašanje, o katerem so razpravljale samoupravne delovne skupine v minulem tednu, je bila informacija poslovnega odbora in stanje temeljnih organizacij ter delovnih skupnosti po osmih mesecih tega leta. Nekatere samoupravne delovne skupine pa so že začele z razpravo o planu temeljne organizacije za leto 1978.

V TOZD PLAVŽ so SDS aglomeracija 1, peči 1, 2, 3 in 4 ter obe skupini apnenice obravnavale vprašanja, našeta v uvodu, z zamudo predlog ocenjevanja delovne uspešnosti, pravilnik o dodatkih za otežkočena dela in notranje probleme. Glede ocenjevanja delovne uspešnosti so se vse SDS strinjale s predlagano II. varianto brez posebnih pripomb, razen peči 3, ki predlaga, naj se ukinejo stimulacije, nadoknadijo pa naj se z višjo oceno pri dobrem in kvalitetnem delu. Dodatek na stalnost naj ostane. Pravilnik o dodatkih za otežkočeno delo so sprejeli in se strinjali z odstotki za posamezna opravila. Prav tako so sprejeli informacijo poslovnega odbora in poročilo o stanju temeljne organizacije po osmih mesecih tega leta in se dogovorili, da bodo izboljšali delovno disciplino. S planom za 1978 so se strinjali, vendar s pripombo, če bodo pogoji ustrežni in če bo zagotovljen boljši vložek. SDS aglomeracija 1 pa je imela vprašanje, kdo bo kriv za izgube zaradi podaljšanja remonta plavža II. in aglomeracije.

V TOZD JEKLARNA so SDS staro železo 2, kamnolom Trebež in priprava ferolegur obravnavale vprašanja, našeta v uvodu. Posebnih pripomb ob obravnavanju vprašanjem niso imeli. SDS kamnolom je obsodila dva primera nediscipline in malomarnega opravljanja delovnih obveznosti. SDS priprava ferolegur pa ugotavlja, da jim največ težav za normalno delo povzroča izostajanje z dela, ker jim je tako primanjkuje delav-

cev. Normativ je postavljen pred leti, obseg dela pa se je v tem času povečal za 40 %.

V TOZD VRATNI PODBOJI sta obe samoupravni delovni skupini obravnavali predlog za zasedbo delovnih mest: varilec podbojev, strojni delavec proizvodne linije, adjuster in skupinovodja transportne skupine. S predlogom sta se strinjali in menili, da za ta delovna mesta ni potreben razpis.

V TOZD ELEKTRODE so SDS vodstvo temeljne organizacije, rezalnica 1, varilni prašek, oplaševalnica 1 ter transport in skladišče obravnavale vprašanja, našeta v uvodu. V zvezi z informacijo poslovnega odbora in poročila o stanju po osmih mesecih tega leta so zlasti obravnavali predložene ukrepe: za izboljšanje proizvodnje, akcijo za znižanje stroškov in varčevanje ter ukrepe za izboljšanje reda, discipline in za zaščito premoženja. Poleg tega pa so imeli tudi nekaj vprašanj in predlogov, zlasti: glede neurejenih kopalnic, pomečkanih kolobarjev valjane žice, prašnosti pri L.3. SDS varilni prašek zahteva, da se odstrani iz oddelka linija za proizvodnjo praška, ki stoji že leto dni, ne da bi kaj proizvedla, ker bi lahko ta prostor koristneje uporabili.

V TOZD ŽEBLJARNA sta SDS žebljarna 2 in 3 ter del zavijalnice obravnavali osnutek plana za leto 1978. K planu so imeli pripombe, da je isti, kot je bil v preteklem letu, kljub temu da stroji za proizvodnjo bodoče žice ne obratujejo in da bo plan izvedljiv le, če se bo izboljšal tehnološki proces izdelave žičnikov in če bi se izrabljeni stroji zamenjali z dvožilnimi, ki bi tudi znatno povečali produktivnost.

V TOZD TRANSPORT so o vprašanjih, naštetih v uvodu, razpravljale naslednje SDS: vodstvo temeljne organizacije, promet vleka 1 in 3, tovor 1, 2, 3 in 4, tehtalci, lokomotivska delavnica, delavnica motornih vozil ter vzdrževanje prog in cest. Ugotovili so, da je treba obdržati sedanji nivo transportnih uslug, da so zadovoljivo opravljali svoje delo, le nekateri premiki neopravičeno izostajajo z dela. Stojnine bi lahko še zmanjšali, ko bi glede na tovor (razsut, paletiziran, kontejnerski itn.) bolj pravilno naročali vagoné. Poleg tega je

bilo nekaj vprašanj in predlogov: stimulacijski dodatek tak, kakršen je sedaj, naj se ukine, ker povzroča negotovost in ni več odraz prizadevnosti, mehanikom delavnice motornih vozil naj bi omogočili strokovno izpopolnjevanje, v oddelku za vzdrževanje prog in cest pa ni rešeno pranje delovnih oblek.

V delovni skupnosti ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE so o informaciji poslovnega odbora ter o ukrepih za izboljšanje stanja razpravljale SDS zdravstveno socialne službe, sekretariat, splošna administracija in splošna varnostna služba. Stanje so kritično ocenili in se dogovorili za večji red, disciplino, zlasti pa za večjo prisotnost pri delu. Obravnavali so tudi vrsto notranjih problemov, zlasti v SDS splošna administracija in SDS splošna varnostna služba.

V delovni skupnosti ZA EKONOMIKO, TKR in NOVOGRADNJE so SDS OPTIO operativna novogradnja in evidenca osnovnih sredstev obravnavale delovno disciplino in sprejete take zaključke: izboljšali bodo disciplino, ne glede na druge v Železarni, dosledno bodo upoštevali določbe okrožnice št. 3, za malice bodo porabili le pol ure, hranili pa se bodo v kantini in nič več ne bodo hodili po hrano v trgovino, odpravili bodo kakršnokoli praznovanje med delovnim časom, skrbeli bodo za uspešno izvajanje delovnih nalog, posamezniku, ki pa ne bo pripravljen delati, bodo priznali le toliko ur, kolikor je dejansko delal, in ga predlagali v disciplinski postopek. Dogovorili so se, da bodo na nepravilnost opozorjali drug drugega. Predlagajo tudi, da se ponovno uvede premakljiv delovni čas, ne samo v sektorju za ekonomiko, temveč v vsej Železarni. SDS priprava vzorcev OTK pa je obravnavala problematiko dela ter vrednotenje dela jemalcev in pripravljavev vzorcev v zvezi s kategorijami. Prebrali so tudi informacijo poslovnega odbora.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

Milan Polak

PROGRAM DELA KOMISIJ PRI KS ZSMS ŽELEZARNE

Na nedavni programski seji koordinacijskega sveta ZSMS Železarne je bilo sprejetih tudi več pomembnih programov za novo mandatno obdobje. O programu nalog predsedstva KS ZSMS smo že pisali v prejšnji številki, danes pa še nekaj oesed o programih komisij za idejno-politično delo ter kulturo in informiranje. Program komisije za šport pa bo sprejet naknadno. Naj takoj zapišemo, da so vsi sprejeti programi sestavljeni zelo dobro, preostane torej le še, da bodo v tem mandatu bolje realizirani kot pretekla leta.

Komisija za idejno-politično delo ima tokrat v programu predvsem več izobraževalnih oblik za mlade v osnovnih organizacijah ZSMS, predvsem za nosilce idejno-političnega izobraževanja. Prav to področje je v preteklosti največkrat šepalo, ker zadolženi mladinci za idejno-politično izobraževanje niso uspešno opravljali svojih nalog. Ponokod jih vodstva OO ZSMS še sploh niso dočela, preostali pa jemljejo to vlogo zgolj formalno. V novem programu dela do februarja 1978 so zajeti kar štirje seminarji. Prvi bo namenjen mladim delegatom v samoupravnih organih, na drugem pa bo osrednja tema: Smeri razvoja političnega sistema v socialistični samoupravni družbi. V mesecu decembru pa bo zatelem še seminar za nosilce idejno-političnega izobraževanja v osnovnih organizacijah ZSMS. Četrty seminar bo v mesecu februarju, in sicer za referente za ljudsko obrambo in družbeno samozastito. Razen tega bodo člani komisije razpravljali o samoupravnih splošnih aktih ter o drugih pomembnih dokumentih. Komisija za kulturo ima tokrat najprej v programu razgovor s predstavniki skupine Jutro. Tukaj se bo verjetno enkrat dokončno treba domeniti, kakšno naj bi bilo to skupno sodelovanje, ki je dosedaj pravzaprav obstajalo le na papirju. V mesecu novembru so zatelem predvidene proslave dneva republike po OO ZSMS ter sodelovanje ekipe mladih železarjev na javni radijski oddaji Spoznavajmo svet in domovino. Za

december je predvideno srečanje z grančarji in razgovor s predstavniki kulturne skupnosti Jesenice. V prvih mesecih prihodnjega leta pa program obsega še seminar za kulturne referente v OO ZSMS, odkup kino predstave, izdelavo stenskih časopisov ob slovenskem kulturnem prazniku in v okviru dneva žena proslave v OO ZSMS.

Za prihodnje mandatno obdobje si je prav tako precej zahteven program zadala komisija za informiranje. V ospredju dela komisije bodo aktualni dogodki pred X. kongresom ZSMS. Opozoriti velja predvsem na novo akcijo, in sicer obiski v osnovnih organizacijah ZSMS. Enkrat

Člani klubov OZN iz jeseniške občine so se preteklo soboto udeležili srečanja slovenskih klubov OZN ob praznovanju 20-letnice klubov in letošnjega dneva OZN. Na slovesno-

mesečno bodo obiskali mlade v posameznih sredinah in se z njimi pogovarjali o delu, uspehih, problemih na delovnem mestu, disciplini, vključevanju v samoupravne organe in podobno. S posameznih obiskov bodo zatelem strnjeni zapisi objavljeni v mladinski rubriki v Železaruju. Do konca leta imajo v programu tri takšne obiske, poleg tega pa še oceno informiranja in obveščanja med mladimi v OO ZSMS, krajši seminar za informatorje-začetnike, oceno mladinske rubrike v glasilu Železar, določitev mladih informatorjev v vseh OO ZSMS, priprave na X. kongres in celodnevni seminar za informatorje iz OO ZSMS in članke komisije. Tudi prihodnje leto bodo člani komisije nadaljevali obiske po OO ZSMS, v mesecu marcu pa bodo pripravili širšo oceno dela in aktivnosti komisije. J. R.

KRATKE VESTI

sti, ki je bila v Celju, se je zbralo več kot 120 članov klubov OZN, osrednji govornik pa je bil predsednik republiške konference ZSMS Ljubo Jasnič.

Pretekli teden sklicana seja konference mladih delavcev pri OK ZSMS Jesenice je bila nesklepčna. Izmed več kot petdeset osnovnih organizacij ZSMS iz delovnih kolektivov se je seje udeležilo le trinajst delegatov, od tega iz šestih OO ZSMS železarne Jesenice, ostali pa iz nekaterih drugih osnovnih organizacij. Za danes, 27. oktobra, je ponovno sklicana seja in verjetno bo na njej izrečenih precej ostrih besed glede neresnega odnosa delegatov iz OO ZSMS.

Na osnovni šoli 16. december v Mojstrani so se pretekli teden člani ZSMS zbrali na letni konferenci. Med drugim so obravnavali materiale za jutrišnje sejo občinske konference ZSMS Jesenice, seznanili pa so se tudi z aktualnimi nalogami, ki so pred mlado generacijo v obdobju pred desetim kongresom ZSMS. Člani osnovne organizacije so v okvir aktualnih nalog uvrstili sodelovanje z občinsko konferenco ZSMS Jesenice, večjo povezavo z mladino v KS Dovoje — Mojstrana ter akcije s področja negovanja tradicij NOB. J. R.

DELO MLADIH V VATROSTALNI

Člani osnovne organizacije ZSMS Vatrostalna Zenica OTS II Jesenice so se sestali 6. oktobra. Na sestanku so govorili o uresničevanju zakona o združenem delu in o evidentiranju mladih v pripravah za volitve v letu 1978.

Na sestanku so tudi ugotovili, da se je prisotnost mladih v samoupravnih organih povečala, saj imajo štiri mladince v delavskem svetu, enega v odboru samoupravne delavske kontrole in enega v disciplinski komisiji.

Letos bodo od 25. do 29. oktobra praznovali 15-letnico obstoja. Praznovanje bodo popestrili tudi s športnimi aktivnostmi v šahu, streljanju z zračno puško, kegljanju na asfaltu in namiznem tenisu.

J. R.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

NEVTRONSKA BOMBA — ŠLAGER LETNE SEZONE

Lepo nam pravijo velesile: kaj boste vi majhni, z lastnim obrambnim sistemom, stopite lepo v stroj, ujemite korak in leva — desna...

Toda na žalost je prepozno, vsaj kar se nas tiče. In ne samo nas! Če tri desetletja nas strašijo z različnimi vrstami novih uničevalnih orožij, Ojekleneli smo na vsa ta uničevalna orožja groze in obupa. Navadili smo se na grožnje atomske jage — babe, pa se ob tem lahko samo skromno nasmehujemo.

Torej, toliko general-polkovnik DUŠAN PEKIČ. Jasno, da nam lahko ta njegova humoristično-optimistična izjava vlija nove sile in moči ob teh nenehnih pritiskih. Stržen, oziroma jedro te izjave pa je v tem, da naša vojna raziskovalna skupnost nenehno proučuje problematiko zaščite novih orožij, ki se pojavljajo v svetu. Nas in nam podobne (neangažirane sile) pa zapadni bulvarski senzacionalni tisk ne bo uspeval niti zastrašiti.

Opirajoč se na lastno moč in ustvarjalnost, sledimo tokovom sodobnega oboroževanja, obenem pa gradimo močan obrambni sistem, ki se nam bogato obrestuje. Številna inozemska priznanja vojaških strokovnjakov to potrjujejo. In ta laskava priznanja našim prizadevanjem za mir gotovo niso ljudnostnega značaja.

Konec!

ALI SO MOŽNE «METEREOLŠKE VOJNE»?

Čeprav so nekatere zamisli o «meteorološki vojni» zaenkrat znanstveno ali praktično neuresničljive, medtem ko so druge zasnovane kot oblike t.i. psihološke vojne, je vseeno nujno potrebno, da si ustvarimo čim popolnejšo in jasnejšo podobo tudi o tem možnem sredstvu v morebitni vojni.

Glede na tako naše stališče, v naših oboroženih silah ter sploh na celotnem področju ljudske obrambe spremljamo in ugotavljamo dejanske učinke morebitne geofizične vojne.

V zgodovini je nešteto primerov o tem, da je vreme pogosto vpletlo svoje »nevidne prste« v obračune med državami in narodi. Ne bi bilo seveda prav, ko bi trdili, da je vreme samo odločilo o izidu kakšne vojne in vplivalo na oblikovanje zgodovinske podobe sveta, vendar pa je vsekakor včasih omogočilo, da zadobi ena vojskujočih se strani premoč nad drugo, to je, da doseže tisto, kar bi navadno poimenujemo »vojna sreča«.

VERE JE ZOPER NAPADALCA

Pogosto omenjajo kot primer zlom »nepremagljive španske armade«. Španski kralj Filip II. je namreč zgradil veliko in močno vojno ladjevje, da bi laže odvel oblast na morju Angležem. Španci pa so imeli smolo v tem, ker so si za svoje vojskovanje proti Angležem izbrali avgust, ta pa je bil tistega leta (1588) v vodah Atlantskega oceana izredno viharjen. Vihar je trajal nepretrgoma deset dni. Močni udarci vetra in valovito morje so zmanjšali manevrsko sposobnost velikih in težkih španskih ladij, medtem ko majhne in hitre britanske flotilje niso kaj posebno močno ovirali. Tako se je morala zelo hvaljena španska armada vrniti v domovino, zdesetkana z viharji in napadi uspešnejšega nasprotnika. Od 128 španskih ladij in več kot 25.000 mornarjev in vojakov se je vrnilo le 25 ladij in približno 5000 ljudi.

Tudi slavni Napoleon je imel precej razlogov za to, da je preklinal nebo, ker mu je odreklo pomoč v odločilnih trenutkih njegove kariere. Surova ruska zima leta 1812 je, na primer, zredicirala dotlej nepremagljivo francosko »veliko armado« ob njenem umikanju po neslavnem bivanju v Moskvi le na skupine brezvoljnih in prezeblih, napol zmrazjenih vojakov. Napoleonova moč je bila zlomljena.

Še močnejše pa je vreme vplivalo na Napoleonovo usodo morda tri leta pozneje, natančneje rečeno, 18. junija 1815, ob zgodovinski bitki pri Waterlooju. Vse je bilo pripravljeno za odločilen boj. Na eni strani je stala obnovljena francoska armada, na drugi pa so stali Angleži pod Wellingtonovim poveljstvom ter pruska vojska, ki jo je vodil feldmaršal Blücher.

(se nadaljuje)

JUTRI SEJA OK ZSMS JESENICE

Jutri, 28. oktobra, bo ob 17. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina tretja seja občinske konference ZSMS Jesenice. V osrednjih točkah dnevnega reda bodo navzoči mladinci iz vseh sredin razpravljali o oceni dela občinske konference ZSMS v preteklem enoletnem obdobju, sprejeli pa bodo tudi nov program dela in izvolili nove člane predsedstva OK ZSMS. Ob tem velja poudariti, da so tokrat priprave za omenjeno sejo potekale bolj organizirano kot pretekla leta. O vseh materialih so razpravljali mladi v osnovnih organizacijah in imajo zato za jutrišnje sejo že pripravljena stališča in nove predloge, oziroma pobude. Hkrati z obravnavo materialov pa so v osnovnih organizacijah izvedli tudi letne konference, na katerih so ocenili aktivnost v preteklem enoletnem obdobju. J. R.

feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton — Tehnični feljton —

JAPONSKA ŽELEZARSKA INDUSTRIJA V LETU 1976

Podobno

uporabo elektronskega računalnika so uvedli tudi pri obratovanju obločnih električnih peči. V preteklem letu so zgradili več teh agregatov z veliko močjo transformatorja.

V kisikovih konverterjih so vpeljali tudi proizvodnjo novih vrst kakovitnih in legiranih vrst jekla. To so dosegli delno z novimi tehnološkimi prijemi, delno pa z naknadno obdelavo raztaljenega jekla v livnih ponovcah. V eni izmed železarn pa so uvedli tudi postopek Q-BOP, za katerega je značilno pihanje kisika skozi dno in možnost proizvodnje legiranih jekel.

3. KONTINUIRNO VILVANJE JEKLA

Velike prednosti kontinuirnega vlivanja jekla so tudi japonske železarne prepoznale o nujnosti čim večje uporabe tega postopka. Tako so leta 1976 odlili na ta način preko 30 % celotne proizvodnje surovega jekla.

Na tem področju je bila v preteklem letu zelo živahna raziskovalna in razvojna dejavnost. Rezultat teh naporov sta bila povečanje števila šarž, odlitih v nepretrganem kontinuirnem vlivanju, in znižanje okvar zaradi predorov raztaljenega jekla med vlivanjem. Tudi nekatere vrste posebnih jekel, ki jih prej niso, so pričeli vlivati na kontinuirnih napravah.

V letu 1976 je pričelo obratovati v japonskih železarnah skupno sedem novih naprav za kontinuirno vlivanje. Med njimi sta največji dve v železarni Ogishima železarske družbe Nippon Kokan K. K. in imata zmogljivost 350 ton na uro.

4. PROIZVODNJA VALJANIH IZDELKOV

V valjarnah je bilo vloženih veliko naporov za povečanje proizvodnje, izboljšanje kvalitete valjanca, povečanje hitrosti

valjanja in uporabe elektronskih računalnikov. Posebno skrb so namenili zmanjšanju porabe energije. Na tem področju so dosegli lepe uspehe, saj so v primerjavi z letom 1973 do leta 1976 postopno znižali porabo energije v valjarnah za 20 %.

V letu 1976 je pričelo obratovati v japonskih železarnah devet novih valjarn. Med njimi je osem vročih valjarn in ena za hladno valjanje trakov z mesečno proizvodno zmogljivostjo 35.000 ton.

5. UPORABA ELEKTRONSKIH RAČUNALNIKOV

Velik napredek je bil dosežen v zadnjem času in tudi v letu 1976 pri uporabi elektronskih računalnikov v železarskem proizvodnem procesu. Pri tem gre tako za kontrolo posameznih tehnoloških postopkov kakor tudi za vodenje procesa skozi vse proizvodne faze in kontrolo kvalitete izdelkov. Brez uporabe elektronskih računalnikov japonska železarska industrija danes ne bi bila to, kar dejansko je.

Važna je tudi uporaba elektronskih računalnikov na področju čim bolj racionalne uporabe vseh vrst energije. V ta namen imajo vse večje japonske železarne poseben osrednji energetske center, ki usmerja, kontrolira in meri celotno porabo energije.

6. VARČEVANJE Z ENERGIJO

Železarska industrija porabi 17 % celotne nacionalne energije in je zato njen najmočnejši porabnik na Japonskem. Iz tega razloga so takoj po naftni krizi leta 1973 japonske železarne še bolj povečale svoje napore za znižanje porabe energije vseh vrst.

Največ energije porabijo železarne pri proizvodnji koksa, grodlja, surovega jekla in pri vročem valjanju.

Pri proizvodnji sintra in koksa skušajo izkoristiti odpadno toploto, ki nastane pri hlajenju teh dveh proizvodov. O tem je bil v zvezi s koksom govor prejš.

Pri proizvodnji grodlja predstavlja poraba energije približno polovico potreb za celotno integralno železarno. V preteklem

letu so poskušali nadomestiti mazut, ki ga vpihavajo v plavž, s surovo nafto. Pri tem so ugotovili, da vplivajo lahki ogljikovodiki in nafte zelo ugodno na potek redukcije železove rude in s tem znižajo porabo koksa. Poleg tega teče zelo uspešno poskusno obratovanje turbin za proizvodnjo električne energije, ki izkoriščajo visok pritisk na žrelu plavža. Poskušali so tudi koristno izrabiti občutno toploto plavžarske žilindre.

Na področju jeklarstva je v ospredju izkoriščanje toplote dimnih plinov kisikovih konverterjev. Edina težava pri tem je, da se njihova razpoložljiva količina glede na posamezne faze tehnološkega procesa precej spreminja.

Omeniti je treba tudi novost, ki so jo lani pričeli pripravljati v železarni Ogishima železarske družbe Nippon Kokan K. K. Nameravajo zgraditi poseben sistem za transportiranje raztaljenega grodlja od plavža do kisikovih konverterjev, brez uporabe mešalcev. Pričakujejo, da bodo s tem načinom, ki bo prvi na svetu, prihranili pri stroških za investicije in pri porabljeni energiji.

V vročih valjarnah so usmerili napore za prihranek pri energiji v direktno valjanje od blokov do končnih proizvodov, izboljšanje gorilcev in uporabo odpadne toplote valjarniških peči.

Za čim boljše izkoriščanje vseh vrst odpadne toplote, ki nastanejo v železarnah in imajo sorazmerno majhno energetsko vrednost, je bil po naročilu ministrstva za industrijo pripravljen poseben projekt, imenovan »Uporaba odpadne toplote železarn v njihovi okolici«. Pričeli so delati pri njem že v letu 1975 in bi naj omogočil do takrat neizkoriščeno odpadno toploto železarn uporabljati za ogrevanje stavb v okolici ali uporabo v poljedelstvu. Leta 1976 so ta projekt razširili in ga imenovali »Sistem za uporabo odpadne toplote«, ga podprli z znatnimi finančnimi sredstvi in predvideli njegovo postopno uresničitev v štirih letih.

OSNUTEK ELEMENTOV SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O OSNOVAH PLANA ŽELEZARNE ZA LETO 1978

(Nadaljevanje s 1. strani)

kih ukrepov, da napak iz letošnjega leta ne bi ponavljali tudi v prihodnjem letu. Zato bo nujno, da je prisotna pri postavljanju osnov plana TOZD in DS polna mera odgovornosti in da osnove plana vsebujejo vse tiste elemente, ki naj nam v prihodnjem letu zagotavljajo doseči optimalne proizvodne poslovne rezultate, ki si jih bomo začrtali z gospodarskim načrtom.

Cilji in politika, za katero se dogovarjamo, naj bodo dokaz naše pripravljenosti za boljše delo v prihodnjem letu.

II. KLJUČNA PODROČJA DELA V LETU 1978

1. Utrjevanje sprejete samoupravne organiziranosti in izpeljava dohodkovnih odnosov.

2. Čimboljše izkoriščanje proizvodnih kapacitet s ciljem doseči optimalne proizvodne poslovne rezultate.

3. Polno izkoristiti razpoložljive proizvodne kapacitete v TOZD Hladna valjarna Bela, pri čemer je treba planirati optimalni proizvodni asortiment.

4. Čim hitreje usposobiti nove investicije za delo s polno kapaciteto (valjarna žice, VAC žica, jeklovlek, elektrodni itd.).

5. Proizvajati tiste izdelke, ki jih bodo potrošniki od nas zahtevali, tako glede kvalitete kot tudi rokov.

6. Vso skrb nameniti dvigu produktivnosti, tehnološki usposobljenosti proizvodnih agregatov, zboljšanju izplena, znižanju vseh vrst stroškov, tehnološki in delovni disciplini.

7. Zaradi povečanih potreb po vložku nameniti vso skrb nabavi planiranih količin polproizvodov tako po asortimentu kot po dinamiki.

III. PRODAJNA DEJAVNOST

8. Osnovni cilj prodaje bo zaključiti naročila v količinah in asortimentu, ki bo planiran.

9. Izvoz prilagoditi situaciji na tujem trgu. Cilj naj bi bil povečati izvoz naših izdelkov. Planirati je treba tako, da bomo z izvozom ustvarili okrog 200 milijonov din deviznega priliva.

10. Politiko cen naših izdelkov bomo vodili tako, da bomo dosegli okrog 7-8% višje prodajne cene, kot bodo dosežene v tem letu.

11. V metalurški menjavi moramo stremeti za tem, da bo razmerje takšno, ki bo omogočalo vsaj isti rezultat, kot bosta doseženi nabava in prodaja na domačem trgu.

12. Prednost pri dobavah imajo lastne TOZD Železarnice, nadalje kupci z dolgoročnimi pogodbami ter kupci tistih izdelkov, ki prinašajo največji dohodek.

IV. PROIZVODNJA

13. Osnovne naloge s področja proizvodnje naj bodo usmerjene k dvigu storilnosti, znižanju proizvodnih stroškov, izboljšanju izplena, znižanju zastojev, izboljšanju delovne in tehnološke discipline.

14. Količine, asortiment izdelkov in storitev je treba planirati optimalno glede na razpoložljive proizvodne kapacitete v prihodnjem letu.

15. Naloga proizvodnje bo, da rokovo in kvalitetno sledi naročilom, ki jih sprejme prodaja. Poudarek naj bo na boljšem operativnem planiranju in pripravi proizvodnje ter na

izboljšavi informacijsko odločitvenih sistemov na tem področju.

V. TEHNOLOŠKO RAZVOJNA IN INOVACIJSKA DEJAVNOST

16. Večjo skrb in pozornost ter več sredstev je treba nameniti tehnološki in inovacijski dejavnosti. Osnovna naloga naj bo doseči stabilizacijo kvalitete izdelkov, ki so v našem proizvodnem programu.

17. Težišče dela v talilnicah bo usmerjeno v osvajanje tehnologije izdelave silicijevih jekel z vsebnostjo Si od 1 do 2%, izboljšanje izkoristka kroma pri izdelavi avstenitnih in feritnih jekel ter v osvajanje proizvodnje novih kvalitete jekla.

18. V valjarnah bo težišče dela usmerjeno v osvajanje kompletne tehnologije valjanja, v valjarni žice na Beli preiskavam vpliva načina ohlajanja toplo valjane žice na predelovalnost jekel v hladnem in raziskavam vpliva končne temperature in deformacije pri valjanju širokih travov SI jekel na plastične lastnosti v hladnem.

19. Na področju hladne predelave bo delo usmerjeno k osvajanju tehnologije hladnega vlečenja nizko legiranih jekel, določevanju preoblikovalnih sposobnosti patentiranih žic in osvajanju tehnologije vlečenja nerjavnih žic na varjenje.

20. Poleg fundamentalnih raziskav bodo raziskave usmerjene še v razvoj in osvajanje novih vrst specialnih jekel za poboljšanje na osnovi legiranja jekel z borom, jekel z minimalno mejo plastičnosti do 70 kp na kv. mm in nerjavnih avstenitnih jekel za izdelavo vijakov s hladnim preoblikovanjem.

21. Dobra kontrola kvalitete izdelkov je eden od pogojev za zadovoljevanje zahtev naročnika po kvalitetni izdelkih. Zato naj bo v prihodnjem letu dan večji poudarek tudi kontroli kvalitete, s postopnim uvajanjem samokontrole v proizvodni proces.

VI. DEJAVNOST VZDRŽEVANJA, PROIZVODNJE IN POTROŠNJE ENERGIJE TER TRANSPORTA

22. Naloge s tega področja so vzdrževanje dobrega delovnega stanja proizvodnih naprav, priprava rezervnih delov, zagotovitev ustreznih količin energije ter zadovoljivo nudenje transportnih storitev.

23. Zastoji kot posledica mehaniških in elektro okvar se morajo znižati. Posebno pozornost bo potrebno nameniti ključnim proizvodnim napravam v TOZD Valjarna bluming-štel, Valjarna žice in profilov, Hladna valjarna Bela.

24. S prehodom na polno obratovanje v TOZD Hladna valjarna Bela bo potrebno ustrezno z zahtevami povečati obseg dela in osvojiti vzdrževanje kislinskega gospodarstva.

25. Strojne delavnice načrtujejo povečanje naročil za deset odstotkov in dvig storilnosti za pet odstotkov. Organizirati bo treba izstopno in vstopno kontrolo kvalitete rezervnih delov.

26. Energetski obrati morajo zagotoviti proizvodnim TOZD kvaliteto energije v količinah in v času, ki omogočajo nemoteno obratovanje proizvodnih naprav.

27. Zaradi večjega obsega fizične proizvodnje, večje nabave polproizvodov bo potrebno povečati storilnost za zagotovitev nemotene

toka materiala s sedanjimi transportnimi sredstvi.

28. Za prihodnje leto je treba planirati, da bomo s predelavo talilniških odpadkov pridobili 9600 ton jeklenega odpadka za potrebe jeklarne.

VII. NABAVNA DEJAVNOST

29. Čim več surovin in materialov, ki jih bo mogoče nabaviti doma, je potrebno kupiti pri domačih dobaviteljih.

Uvoz bo možen le za tiste izdelke, ki jih ne bo mogoče kupiti doma, in pa za polproizvode, ki nam bodo zagotavljali optimalno izkoriščenost proizvodnih naprav.

30. Posebno skrb bo potrebno nameniti pravočasni dobavi planiranih polproizvodov tako po asortimentu kot tudi po količini, kar je eden od pogojev za izpolnjevanje planskih obvez v prihodnjem letu.

31. Pri nabavi surovin, polizdelkov, repromateriala, energije in storitev bomo poskušali doseči, da cene le-teh ne bodo naraščale bolj kot prodajne cene naših izdelkov.

32. Težiti moramo za tem, da se optimizirajo zaloge, pa čeprav se s tem povečuje riziko poslovanja.

VII. KADROVSKA DEJAVNOST

33. Politiko zaposlovanja moramo voditi tako, da bo le-ta usklajena s srednjeročnim planom. Stopnja rasti zaposlenosti naj ne bi presegla 1,1% povprečne zaposlenosti v letu 1977.

34. Vse napore moramo usmeriti v to, da bo ustvarjena večja delovna prisotnost. Skupno delovno odsotnost zadržati v okviru 14,9-15,2%.

35. Politika štipendiranja in dopolnilnega izobraževanja mora zagotavljati uresničevanje postavljenih planskih obvez.

36. Delati je potrebno pri tem, da se izboljšajo delovni pogoji dela, življenjsko okolje in da se ukine nočno delo žena. Vse to bo mogoče doseči z investicijskimi vlaganji, ki bodo omogočala izvedbo postavljenih nalog.

37. V prihodnjem letu je treba zagotoviti najmanj 70 novih družbenih stanovanj, kar je v skladu s srednjeročnim planom gradnje družbenih stanovanj.

IX. NAGRAJEVANJE

38. Osebnih dohodkov je v prihodnjem letu treba bolj dosledno vezati na porast uspešnosti poslovanja TOZD in DO kot celote.

Realni OD naj ne bi naraščali hitreje, kot bo naraščala produktivnost, pri nominalnih osebnih dohodkih pa je treba računati s povečanjem med 12-14%, skladno s predvideno rastjo življenjskih stroškov.

39. V sistem nagrajevanja, ki bo urejen s posebnim samoupravnim sporazumom, je treba vključiti odvisnost ustvarjenega dohodka temeljne organizacije.

X. DEJAVNOST S PODROČJA ORGANIZACIJE

40. Organizacijo Železarnice izpolniti tako v samoupravnem kot tudi v poslovodno-izvajalnem pogledu.

Težiti moramo za tem, da bomo tako organizirani, da bo omogočeno čim bolj neposredno upravljanje ob istočasni ekonomski uspešnosti in organizacijski učinkovitosti.

41. Začeto nalogo iz leta 1977 »Vključitev TOZD Kovinoservis v sistem poslovanja Železarnice« v prihodnjem letu dokončati.

42. Več pozornosti kot dosedaj bo potrebno nameniti šolanju in sredstvom, ki bodo omogočala uvajanje in uporabo sodobnih organizacijskih metod, ter razvijanju boljših informacijskih sistemov.

Pospešiti bo treba dela pri projektu računalnik in v ta namen zagotoviti tudi potrebna sredstva.

XI. FINANČNO INVESTICIJSKA DEJAVNOST

43. Prednost bo v prihodnjem letu imelo še vedno ohranjanje likvidnosti in pa redno izplačevanje osebnih dohodkov.

44. Amortizacije najverjetneje ne bo možno povečati preko stopnje, ki je določena z zakonom. Kolikor se bodo med letom ustvarili pogoji za povečanje, naj se to realizira.

45. Investicijska vlaganja moramo usmeriti v že začete projekte in projekte, ki nam bodo zagotavljali doseganje optimalnih proizvodnih poslovni rezultatov, ukinjanja težkih delovnih pogojev in izboljšanja življenjskega okolja.

XII. POSLOVNA DEJAVNOST

46. Poslovna dejavnost se nanaša na poslovanje kot celoto. Slabih po-

slovnih rezultatov, ki so prisotni v letu 1977, ne bi smeli prenašati v leto 1978, zato naj bodo vsi naši napori usmerjeni v smeri ustvarjanja pozitivnega poslovnega uspeha in ohranitvi likvidnosti poslovanja.

Doseganje teh ciljev pa je odvisno zlasti od:

a) Nadaljnje krepitve samoupravne odločanja, zlasti pa od dosledne izpeljave predvidenih sprememb v ekonomskih odnosih, pri čemer naj bo dan poudarek na dohodkovni soodvisnosti med TOZD in DS.

b) Razvoja organizacije, organizacijskih metod in sprememb, ki vplivajo na uspešnost poslovanja.

c) Zniževanja zalog materialov, polizdelkov, izdelkov, rezervnih delov itd.

d) Motiviranja zaposlenih za doseganje čim boljših proizvodnih poslovnih rezultatov.

e) Kadrovanja ustreznih kadrov na odgovorna mesta v TOZD.

Ustvarjeni dohodek naj bi se gibal med 1400 in 1450 milijoni dinarjev, s čimer bodo ustvarjeni pogoji za pokrivanje vseh obveznosti, ki se plačujejo iz dohodka (obveznosti do SIS, obresti za kredite, pogodbene obveznosti itd.), ter za formiranje čistega dohodka (višini 800-900 milijonov din, iz naslova, iz katerega se izplačuje osebni dohodki in formirajo poslovni sklad, rezervni sklad ter sklad skupne porabe).

POJASNILO K OBJAVI IZVLEČKA IZ ZAPISNIKA IN SKLEPOV ČETIRTE REDNE SEJE IOOOS TOZD REMONTNE DELAVNICE, KI SO BILI OBJAVLJENI V ŽELEZARJU 20. OKTOBRA V RUBRIKI »NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ«

Dne 20. oktobra je bil v Železarni pod rubriko Novice iz sindikalnih organizacij objavljen izvelek zapisnika in sklepov četrte redne seje IOOOS TOZD Remontne delavnice. Objavljeni članek vsebinsko odstopa od dejanskih sklepov, ki so bili sprejeti na seji, predvsem v poglavju, ko avtor članka opisuje naše predloge o organizacijski in ekonomski upravičenosti TOZD Vzdrževanje.

Smatramo za potrebno, da damo pojasnilo in pravilno informacijo o naših stališčih in sklepih. Iz zapisnika in sklepov je razvidno, da se naša sindikalna organizacija s svojimi člani, kakor tudi vsi, ki so zaposleni na področju vzdrževalne dejavnosti v Železarni, trudimo, da bi nastopali čimbolj enotno in uspešno v korist celotnega kolektiva. V nobenem primeru pa nismo dali nezaupanja TOZD Vzdrževanje, kot je iz članka razvidno, zato citiramo naš 8. sklep v celoti:

»8. Predlagamo, da se pregleda organizacijska oblika vzdrževanja v Železarni in ugotovi ekonomska upravičenost sedanjih TOZD vzdrževanja. Strojne službe naj pregledajo razvojni načrt bivše TOZD VET, ker se ugotavlja, da je bila organizacijska oblika pred reorganizacijo precej uspešnejša.«

Ne mislimo, da sedanja organizacija ni dobra, pričakujemo pa, da bi z odgovorom na naš sklep št. 8 odpravili organizacijsko tehnične dileme, ki nas pri neresenih ekonomskih odnosih razdvajajo. Odnosi med vsemi tremi vzdrževalnimi TOZD (Vzdrževanje, Strojne delavnice, Remontne delavnice) morajo biti najboljše, grajeni na medsebojnem dogovarjanju, s ciljem, da dosežemo čimboljše delovne uspehe na področju vzdrževanja. Mislimo, da smo s tem pojasnilom podali naše pravo stališče. Pričakujemo, da bodo v bodoče izvečki o tako pomembnih vprašanjih, kot so ta, smiselno pravilni in da ne bo prišlo več do tako neprijetnih napak.

IOOOS TOZD RD
Predsednik: Igor Logar

SKUPNA IN GOTOVA PROIZVODNJA

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA				GOTOVA PROIZVODNJA			
	Izvršenje 1976	Plan 1977	Ocena izvrš. 1977	Predlog plana 78	Izvrš. 1976	Plan 1977	Ocena izvrš. 1977	Predl. pl. 78
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Plavž	155.307	153.000	136.000	160.000				
Jeklarna	500.920	517.000	485.000	505.000				
- SM jekl.	314.686	330.000	304.000	320.000				
- El jekl.	186.234	187.000	181.000	185.000				
Livarna	1.875	2.900	1.900	1.800	1.875	1.900	1.900	1.800
Šamotarna	14.491				14.463			
Valj. bluming-štel	416.633	437.830	437.000	454.970		73.700	71.600	55.940
- bluming	287.274	250.580	256.000	271.810	7.582	2.000	3.500	2.000
- štel	129.359	187.250	181.000	183.160	77.300	71.700	68.100	53.940
Valj. žice in prof.	149.172	125.000	123.400	135.000		22.000	20.500	36.720
- valj. žice	118.592	100.000	95.000	110.000	49.679	22.000	20.000	36.720
- valj. profilov	30.580	25.000	28.400	25.000	1.498		500	
Valj. deb. ploč.	94.650	96.000	96.000	100.000	94.594	95.670	95.700	99.670
Hlad. valj. Bela	2.126	77.400	53.570	94.000	1.593	77.400	52.680	94.000
Hlad. valj. Jesenice	29.215	30.000	32.000	30.000	27.160	28.800	30.670	28.580
Žičarna	64.317	71.500	64.000	68.000	42.886	51.600	51.500	50.220
Profilarna	20.695	24.070	25.600	25.500	20.104	22.360	24.200	23.600
Vratni podboji	431	800	800	1.000	431	800	800	1.000
Jeklovlek	19.670	18.500	18.500	20.000	19.670	18.500	18.500	20.000
Elektrode	18.259	18.000	18.000	18.200	18.257	18.000	18.000	18.200
Suha masa	953	1.000	940	900	953	1.000	940	900
Šamotna masa		5.000	4.400	4.500		5.100	4.400	4.500
Žebjarna	11.628	12.200	11.450	11.200	11.628	12.200	11.450	11.200
	1.500.342	1.590.300	1.508.560	1.630.070	390.123	429.030	402.840	446.330

Opomba: Količine za leto 1978 so predlagane od TOZD in niso dokončne. Lahko se zgodi, da bodo v posameznih TOZD dokončne planirane količine odstopale od predloga.

Gostje iz ZDA v tehničnem muzeju

Prejšnji četrtek, 20. oktobra, so se sodelavci SEO poslovili od Rudija Rozmana, direktorja tega sektorja, ki odhaja na novo dolžnost pri gospodarski zbornici Slovenije. V spomin na uspešno in tovariško sodelovanje so mu izročili sliko Toneta Tomazina z motivom iz Gornjesavske doline. (M. S. - B.)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA SINDIKATA ŽELEZARNE

V petek, 21. oktobra, je bila v Delavskem domu pri Jelenju seja izvršnega odbora sindikata Železarne. Poleg članov IO se je seje udeležil tudi Jože Ulčar, predsednik DS Železarne.

Dnevni red seje je vseboval analizo ukrepov v Železarni glede na nepravilnosti. Spregovorili so še o uveljavljanju zakona o združenem delu ter o drugih tekočih zadevah. Analizo ukrepov sta posredovala predsednik IO sindikata Železarne Stefan Šerbič in predsednik DS Železarne Jože Ulčar.

IO ugotavlja izboljšanje stanja pri izpolnjevanju nalog in samem delu. Kljub temu menijo, da je še vedno preveč delavcev, ki jih obravnava disciplinska komisija Železarne. Disciplinska komisija naj ne bo tista, ki naj bi v Železarni napravila red in disciplino. Rečeno je bilo, da sindikalna organizacija ne bo zagovarjala nediscipliniranih delavcev, ker bi bilo to krivično v odnosu do delavcev, ki so bolj obremenjeni prav zaradi nediscipliniranih delavcev.

Sprejetih je bilo več ukrepov o aktivnosti sindikata. Potrebna je dosledna angažiranost vseh vodstev, IO sindikata za popolno informiranje slehernega delavca o položaju v TOZD, v delovni organizaciji ter o izpolnjevanju planskih nalog. Potrebno je aktivno sodelovanje pri oblikovanju sklepov, zahtevati pa je treba njihovo dosledno izpolnjevanje. Posebno pozornost je treba posvetiti sprejemanju planskih nalog, s tem da vse SDS o tem razpravljajo, ker je to zagotovilo, da bodo sprejeti sklepi izpolnjeni.

Od vodstev IO sindikata v TOZD je treba zahtevati, da napake, ki nastajajo v TOZD, obravnavajo na sejah, s tem da zahtevajo od vodstev TOZD ukrepe proti kršiteljem in osebno odgovornost.

Glede na pojave alkoholizma v Železarni je treba zahtevati od slehernega delavca, da prihaja na delovno mesto trezen in spočit. Od vodstev IO sindikata in TOZD pa se zahteva, da primere kroničnih alkoholikov takoj obravnavajo in zahtevajo takojšnje zdravljenje v ustreznih ustanovah.

Predsedniki sindikata v TOZD morajo zahtevati od vodij TOZD, da redno sklicujejo vodje SDS in od njih zahtevajo prisotnost pri delu.

Predsedniki IO sindikata v TOZD naj vabijo na seje samoupravnih organov članov poslovnega odbora Železarne, ko se razpravljajo in sklepa o pomembnih stvareh, ki niso dovolj razumljive, na seje sindikata pa predstavnik IO sindikata Železarne. Tako je treba realizirati, oziroma po sprejetem programu odbora za uveljavljanje zakona o združenem delu, da bodo vsi samoupravni akti pravočasno sprejeti. Predvsem je treba urediti nagajevanje po delu, dohodek TOZD, skupni prihodek itd.

Dosledno je treba izvajati dogovor koordinirane akcije vseh odgovornih struktur tako poslovnega odbora, vodstev družbenopolitičnih organizacij ZSMS in samoupravnih organov na ravni delovne organizacije. Predsedniki IO sindikata naj aktiviste iz SDS, ki niso dovolj aktivni v IO sindikata ali sindikalni skupini, obravnavajo na seji in jih zadolžijo, da morajo aktivno delovati v samoupravnih delovnih skupini, predvsem če so to člani ZK. Izboljšati je treba delo z delegati in zahtevati, da se delegati SIS pred vsako sejo sestanejo in skupno z vodstvi družbenopolitičnih organizacij sprejmejo stališča, ki jih bodo zastopali na sejah.

IO sindikata je bil na seji seznanjen z dosedanjimi ukrepi pri uveljavljanju zakona o združenem delu. Posamezne strokovne grupe pripravljajo po programu osnutke samoupravnih aktov, ki bodo v kratkem pripravljeni za razpravo. Članom IO sindikata Železarne je bilo naročeno, da pripravijo morebitne pripombe k objavljenemu gradivu samoupravnega sporazuma o združitvi SOZD Slovenske železarne in jih posredujejo odboru za uveljavljanje zakona o združenem delu.

DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, RAZISKAVE, TEHNIČNO KONTROLNO IN NOVOGRADNJE

Seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 29. septembra. Izvršni odbor je sprejel sklep v zvezi z evidentiranjem možnih kandidatov, ki bodo kandidirali na skupščinskih volitvah v prihodnjem letu. Pregledali naj bi tudi zbrane pripombe pred izvolitvijo, medtem ko se je treba s kandidati pravočasno pogovoriti na sejah komisij.

V drugi točki dnevnega reda je bil izvršni odbor seznanjen z vsebino

pisma javnega tožilca v Kranju, ki obravnava nepravilnosti v Železarni. V živahni razpravi so analizirali stanje v Železarni in se zavzemali za izboljšanje položaja. Tov. Košir meni, da naj bi koordinacijski odbor vodil organizacijo in enotno politiko v tovarni. Karel Tramte pripominja, da smo za sedanje razmere v Železarni odgovorni vsi. Tudi sanacijski program ni bil izdelan. Nihče ni nikomur odgovoren. Reda ni, čeprav bi bil nujen, saj produktivnost pada, po drugi strani pa je premij vedno več. Pregledati je treba delovna mesta, po potrebi pa naj bi vodilni kader zamenjali. Izdelati je treba skupen program. Sprejet je bil sklep, da bodo z vsebino seje seznanili vodjo delovne skupnosti.

V naslednji točki dnevnega reda so razpravljali o izvedbi izletov in s tem v zvezi prebrali tudi ostavko Janeza Kofola, predsednika komisije za oddihe in izlete. Ostavka je bila sprejeta, na prihodnji seji izvršnega odbora pa bodo izvolili novega člana.

Tov. Karel Tramte je opozoril na nepravilni postopek glede sredstev namenjenih praznovanju 20-letnice obstoja in delovanja IBM. Proslava je bila skromna v prostorih Kazine, navzokoli pa so bili delavci zaposleni na centru za obdelavo podatkov.

Izvršni odbor OO sindikata se je strinjal s predlogom hokejskega kluba za prodajo permanentnih vstopnic za ogled hokejskih tekem. Aleš Lagoja je predlagal najetje telovadnice v Mojstrani za njihovo delovno skupnost. Sprejet je bil sklep o poizkusnem najetju telovadnice za tri mesece.

Ob sklepu seje so obravnavali delo komisije za socialna vprašanja. Strinjali so se tudi s predlogom, da na prihodnjo sejo izvršnega odbora povabijo vodjo delovne skupnosti in ga seznanijo s programom in nalogami.

TOZD VZDRŽEVANJE

V petek, 30. septembra, je bila deveta seja sekretariata izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje. Obravnavana je bila informacija predsednika poslovnega odbora, ki zaposlene delavce v Železarni seznanja o trenutnem stanju v tovarni. V septembru so rezultati nekoliko bolj spodbudni, saj je večina temeljnih organizacij plan nekoliko presežila, medtem ko zaostajajo valjarna bluming štekel, hladna valjarna na Beli ter v manjši meri žičarna zaradi bolj zahtevnega asortimenta. Vzdrževalci so s stroški nekoliko nad planom, ker je bilo planiranih več izdelavnih ur kot so jih opravili.

Predsednik OO sindikata Franci Pogačnik je prebral pismo okrožnega javnega tožilstva v Kranju in med drugim povedal, da bodo v temeljnih organizacijah združenega dela izdelali analize stanja, in jih obravnavali na sestankih SDS. Pri tej razlagi naj bi aktivno sodelovale tudi sindikalne organizacije. Člani izvršnega odbora ugotavljajo, da mnogi zelo pogosto iščejo vzroke pri vzdrževanju, to pa ni prav, saj brez ustreznega vzdrževanja ne bo proizvodnje. Da bi izboljšali stanje, bodo organizirali skupni sestanek vodij proizvodnih in vzdrževalnih TOZD, kjer naj bi obravnavali odnose na relaciji proizvodnja - vzdrževanje.

Na ravni Železarne je ustanovljena osrednja disciplinska komisija. Vodje področij so v posameznih primerih dolžni disciplinsko ukrepati, pred disciplinskim zahtevkom pa mora svoje mnenje povedati tudi sindikalna organizacija.

V drugi točki dnevnega reda so ugotovili, da je organizacija piknika celotne TOZD uspešna, medtem ko se je izleta udeležilo le 36 članov kolektiva. Kljub temu se je sekretariat odločil, da z akcijo za izvedbo skupnega izleta za celotno TOZD nadaljuje. Na tej osnovi je bil sprejet sklep, da prihodnje izlete organizirajo za celotno TOZD, s tem pa preklicujejo veljavnost sklepa tretje seje sekretariata izvršnega odbora z dne 28. 4. 1977.

Razpravljali so še o vprašanju izleta za vzdrževalce jeklarne, ki je bil predviden za mesec avgust, vendar ga niso izvedli zaradi remonta na EP LM.

Ob sklepu seje so sprejeli več zaključkov. Skladno s predlogom vodje TOZD Vzdrževanje so sklicali sejo delegacij, določili predsednike in njihove namestnike. Seznanjeni so z

ČESTITKA

Kolektiv železarskega izobraževalnega centra čestita tovarišu Jožu VINDIŠARJU za uspešno opravljeno diplomno na pedagoški akademiji v Ljubljani.

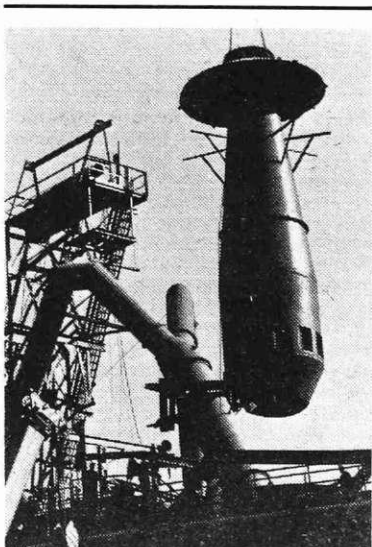
Diplomiral je 11. oktobra in si s tem pridobil naslov domski pedagog.

vsebino dopisa občinske konference SZDL o evidentiranju možnih kandidatov za občinske volitve v prihodnjem letu. Sekretariat izvršnega odbora je bil seznanjen tudi z zahtavo Zvoneta Bizjaka, ki se zahvaljuje za prejeto pomoč ob rehabilitaciji. Komisija za šport in rekreacijo naj bi delo bolj poživila, pozanimali pa se bodo, komu pripada podelitev priznanj ob praznovanju dneva republike.

TOZD PLAVŽ

Seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 13. oktobra. Največ pozornosti so namenili delovni disciplini in se strinjali s predlogom, da je v petih primerih zaradi kršitve delovne discipline, ter skladno z določilom pravilnika potrebno ustrezno kaznovanje.

Sprejet je bil sklep, da bo člana nadzornega odbora Alberta Černija, ki je upokojen, zamenjala Pavla Sušnik. Obravnavali so še dve prošnji za dodelitev denarne pomoči.

Remont plavža II - montaža notranjega dela prašne vreče

OBISKALI SMO BOLNICO FRANJO

Enajstega oktobra smo bili delavci druge izmene obrata martinarne na enodnevnem izletu. Namenili smo se na območje, ki je znano iz narodnoosvobodilne borbe, da obiščemo in si ogledamo znano partizansko bolnišnico Franjo v ozki grapi nad Cerknem. Z Viatorjevimi avtobusom smo se v jutranjih urah odpeljali proti Kranjski gori in spotoma pobrali še delavce, ki stanujejo v Gornjesavski dolini. Po krajšem postanku v Kranjski gori pa smo se odpeljali prek Vrščica do izvira Soče. Spotoma smo videli mnogo zanimivega, kar bi našim nenavajenim pogledom na gorske vršace morda ušlo, če nas na to ne bi opozarjal naš vodja potovanja, izkušeni alpinist. Tako smo občudovali »lik žene«, ki ga je priroda sama izoblikovala v skalo pod Prisojnikom. Seveda pa smo se pred tem ustavili pri Ruski kapelici in zvedeli za njeno zgodovino.

Po daljšem odmoru pri izviru Soče smo nadaljevali pot po dolini Trente, kjer so nas spremljale bistra Soča in na obeh straneh strme stene. Še prej pa smo si v Trenti ogledali muzej. V Bovcu smo imeli v hotelu Kanin skupno in res kvalitetno kosilo. Razpoloženje se je stopnjevalo in veseli smo nadaljevali našo pot.

Na poti od Bovca, prek Kobarida in Tolmina do Mosta na Soči smo še videli posledice potresa. Vožnja je hitro minevala in mimogrede smo bili na našem cilju, pred vstopom v grapo, v kateri je bolnišnica Franja. Za tiste, ki še niso bili tam, naj povem, da je bolnišnica dobila ime po dr. Franji Bojč-Bidovec, ki je januarja leta 1944 prevzela bolnišnico. V bolnici se je zdravilo okrog 500 težkih ranjencev.

Okupator je večkrat poskušal uničiti bolnico, vendar pa je zaradi svoje nedostopnosti in stroge konspiracije bolnica ostala nedotaknjena.

Po ogledu bolnišnice smo se vračali domov prek Škofje Loke in Kranja. Na Črncu smo se še zadnjič ustavili, ker smo imeli skupno večerjo. Po večerji pa smo se vsi zadovoljni, ker smo res veliko videli v enem dnevu, vrnili domov na Jesenice. V avtobusu je zadonela pesem in razšli smo se v želji, da bi drugo leto imeli prav tako uspešen izlet.

Izlet je zares uspel, k čemer je prispeval tudi sofer Viatorjevega avtobusa Mato Bergant, ki je svojo dolžnost zelo dobro opravil. Seveda pa gre predvsem zahvala naši osnovni organizaciji sindikata, ki nam je omogočila ta, zares lep in koristen izlet. Savet Imamović

Sodelavki pri ročnem pakiranju žičnikov

ZA ZMANJŠANJE NEOPRAVIČENE BOLEZENSKO ODSOTNOSTI...

Obvestilo kadrovskega sektorja z gornjim, nekoliko daljšim naslovom smo vsi člani kolektiva lahko prebrali v 40. številki Železarja. Namen članka je informirati delavce o novem načinu zdravstvenega varstva, oziroma porazdelitev posameznih TOZD na vse štiri zdravniške v obratni ambulanti.

Že na samem začetku naj povem, da so mnogi prispevek prezrli, saj je bil prenekateri sodelavec začuden, ko sem ga vprašal, kdo je po novem njegov pristojni zdravnik. Zanimame, zakaj tako pomembnih stvari ne obravnavamo na sestankih SDS, kjer bi člani posameznih TOZD dali tudi svoje pripombe, do katerih so vsekakor upravičeni.

Osebo sem obvestilo nekajkrat prebral in zdi se mi, da je v njem nekaj točk, ki bistveno ne bodo vplivale na zmanjšanje bolezenske odsotnosti. Posamezne TOZD so enakomerno porazdeljene na štiri zdravniške, s pripombo, da ima vsak član kolektiva možnost izbire zdravnika po lastni želji. Ta pa seveda ni pristojen, da ga uvede v bolniški stalež. Vzemimo za primer, da bo šel delavec k zdravniku dopoldan. Ker pa njegov pristojni zdravnik dela popoldan, bo moral v obratno ambulanto še enkrat. Na tak način se bo gneča v ambulanti le še povečala. Prepričan sem, da se bodo takega načina, to je, obiska dveh zdravnikov posluževali izključno »namišljeni bolniki«, saj se bodo tako še lažje izogibali delovnim obveznostim.

Drugo, kar me moti v tem obvestilu, je opozorilo, naj bi zdravniško pomoč iskali izključno v prostem času. Žal je to lahko samo teoretična varianta. Rečeno je, da so se takega načina iskanja zdravniške pomoči že do sedaj posluževali vestni člani kolektiva. Torej, tej logiki vsi tisti, ki smo šli k zdravniku med delovnim časom, nismo vestni. Zdi se mi, da gredo k zdravniku v prostem času veliko lažje tisti člani kolektiva, ki delajo samo dopoldan, kot pa tisti, ki delamo na tri izmene. Spet moram navesti praktičen primer. Delavec dela na popoldanski dnini. Ker ni nujno, da gre k zdravniku, ali je imel druge opravke (iskanje napolnice, recepta, potrdila), bo šel naslednji teden, takrat, ko bo delal dopoldan. Žal pa je tudi zdravnik zamenjal urnik in tudi on ordinira dopoldan. Torej bo delavec šel k njemu šele tretji teden, ko bo na nočni izmeni. Le tako bo lahko šel v prostem času.

V članku je omenjeno tudi naslednje: delavca, ki bi zaradi slabega počutja želel zapustiti delo in oditi k zdravniku, lahko napoti tja izključno neposredni vodja dela. Kako bo le-ta vedel, ali je delavec sposoben nadaljevati delo ali ne. Obstaja bojazen, da bo prenekateri vodja dela skušal vplivati na delavca, naj ostane na delu do konca dnine, še posebej, če mu primanjkuje delavcev. To pa bi lahko imelo za posledico tudi nezgodo. Kdo bi v takem primeru prevzel odgovornost? Če že kdo lahko odloča o tem, ali delavec lahko nadaljuje z delom ali ne, so to v prvi vrsti bolničarke na rešilnih postajah. Samo one imajo določeno znanje s področja medicine, delavcu lahko izmerijo temperaturo, krvni pritisk in podobno. Na podlagi tega se delno že lahko presodi, v kolikšni meri je tak delavec potreben zdravniške pomoči. Nikakor pa o tem ne more in ne bi smel odločati neposredni vodja dela, saj je medicinski laik. Po drugi strani pa bi delavec sam, v primeru slabega počutja, kršil pravilnik o varstvu pri delu, kolikor ostane na delovnem mestu. Naj navedem 3. člen splošne določbe o varstvu pri delu, ki pravi (citiram): »Delavec mora priti na delo spočit, trezen in primerno obklečen. Ne sme začeti ali nadaljevati z delom, če se počuti kakorkoli fizično in psihično prizadet, kar bi lahko povzročilo poškodbe ali zdravstvene okvare pri delu...«

Res pa je, da bi kontrola na domu znatno pripomogla k zmanjšanju

bolezenske odsotnosti. Podobno odajo na to temo smo lahko pred nedavnim spremljali na TV ekranih. Primerna oblika zmanjševanja bolezenske odsotnosti bi bila lahko tudi stimulacija. V eni delovnih organizacij na Gorenjskem dobijo vsi člani, ki v mesecu niso bili bolezensko odsotni, pri izplačilu osebnega dohodka dodatek (200 din). Od takrat naprej je bolezenska odsotnost, zlasti tista nekajdnevna, bistveno upadla. Tudi to je ena od možnosti, in to ne majhna. O tem je vredno razmisliti.

V zadnjem odstavku iz obvestila kadrovskega sektorja je rečeno, da se bolezenski stalež izkorišča med drugim tudi za postopanje, kar je delno tudi res. Vedeti pa moramo, da ima po navadi tak delavec, ki je bolan, več opravkov kot običajno. Gre po zdravila, na preglede, na komisije in podobno. Če povrh vsega niti ne stanuje na Jesenicah, ga kaj lahko vidimo tudi na avtobusni ali železniški postaji. Morda celo v kolodvorski restavraciji, kamor je šel na malico ali pivo. Saj je znano, da je treba skoraj na vse zdravniške preglede s praznim želodcem.

Za sklep današnjega sestanka naj opišem še primer sodelavca našega kolektiva. V preteklem letu si je na nedeljskem izletu poškodoval gleženj. V jeseniški bolnišnici so mu dali nogo v mavco za tri tedne. Ker pa mu je oteklina kmalu upadla, je po enem tednu sam odstranil mavco in pri svojem zdravniku zahteval, da ga odpíše iz bolniškega staleža. Zdravnik (takrat dr. Novakova) mu je nedvoumno povedala, da odgovarja za vse posledice, ki bi nastale, sam. Kljub temu je naslednji dan odšel na delo. Tudi takih sodelavcev v naši železarni ni malo. »Namišljeni bolniki« (hipohondri) pa so bili in bodo ostali, saj je prenekaterim obratna ambulanta drugi dom.

Članek sem napisal v želji, da bi pristojne službe v Železarni videle, kako gledamo na takšne in podobne spremembe ali reorganizacije delavci - neposredni proizvajalci. Ne samo na področju zdravstvenega varstva, pač pa povsod tam, kjer se živo življenje ne da uravnati zgolj s papirnati akti. Janko Fon

S KOMPASOM PO SEVEROVZHODNI SLOVENIJI

Po mnogih težavah, s katerimi smo se delavci RTA srečali ob organiziranju letošnjega izleta, smo se končno 22. oktobra odpravili na pot. Tokrat s potovalno agencijo Kompas.

Pot nas je vodila v Ptuj, na Ptujsko polje pa mimo Haloških gor in ravno Pomurje, torej v tiste dele naše Slovenije, ki jih Gorenjci tako malo poznajo. Verjetno je prav to vodilo Kompas, da nam je predlagal to potovanje in nam za na pot namenil tudi prijaznega, mladega turističnega vodiča, ki je svojo nalogo opravil tako večje, da na našem potovanju ni bilo prav nobenega zastoja. Pa ne samo to. S poti smo se vrnili s kopico podatkov o krajih, po katerih smo potovali, in s spoznanjem, da vse premalo cenimo potovanja po naši domovini. Mnogi so namreč prepričani, da jim bodo le izleti čez mejo nudili nova doživetja.

Udeleženci izleta

PRISPEVEK K OBDELAVI IN OPERACIONALIZACIJI OSNOV IN MERIL ZA PRISVAJANJE OSEBNIH DOHODKOV

V 41. številki Gospodarskega vestnika je bil objavljen sestavek Romana Albrehta z gornjim naslovom. Glede na aktualnost obravnavane problematike opozarjamo TOZD in druge samoupravne organizacije in skupnosti, zlasti strokovne delavce, ki so neposredno zadolženi za pripravo meril uspešnosti dela, na članek, ki ga v nadaljevanju v celoti objavljamo in bo lahko koristen pripomoček pri izdelavi osnov in meril za delitev po dejansko opravljenem delu.

ZAKON O ZDRUŽENEM DELU
NORMATIVNO DOLOČA, DA
PRISVAJA ZDRUŽENEMU DELAVCU
OSEBNI DOHODEK, KI
USTREZA DELOVNEMU PRISPEVKU, KI GA DELAVEC DA S
VOJIM ŽIVIM DELOM IN Z GOSPODARJENJEM Z MINULIM
DELOM K DOSEŽENEMU DOHODKU. POLEG TEGA ZAKON
DOLOČA, DA GRE DELAVCU OSEBNI DOHODEK ZA ZADOVOLJEVANJE
NJEGOVIH POTREB, KI SE KRIJEJO IZ OSEBNEGA DOHODKA, KI SO V
SORAZMERNOSTI S PRODUKTIVNOSTJO NJEGOVEGA DELA IN
DELA DELAVCEV, S KATERIMI ZDRUŽUJE DELO IN SREDSTVA,
TER CELOTNEGA DRUŽBENEGA DELA.

Pri obdelavi in funkcionalno uporabni izpeljavi teh družbenoekonomskih kriterijev so bistvenega pomena tri stvari.

TEMELJNI DRUŽBENI KRITERIJ, NA
PODLAGI KATEREGA OBLIKUJEMO OSEBNE
DOHODKE. KRITERIJI IN INSTRUMENTI, NA
PODLAGI KATERIH RAZPOREJAMO DEL
DOSEŽENEGA DOHODKA V SREDSTVA ZA OSEBNE
DOHODKE. KRITERIJI IN INSTRUMENTI, NA
PODLAGI KATERIH DELAVCI PRISVAJAJO
OSEBNE DOHODKE.

Temeljni družbeni kriterij, na podlagi katerega oblikujemo osebne dohodke, ima tri sestavine. Dosežen dohodek. Delovni prispevek, ki so ga dali združeni delavci s svojim živim delom in z gospodarjenjem z minulim delom. Raven sredstev za osebne dohodke, ki ustrezajo dogovorjeni ravni zadovoljevanja delavčevih potreb na enoto dela.

Odločitve o razporejanju dohodka po namenu porabe (funkcionalno strukturiranje dohodka) sprejemajo družbeni subjekti združenega dela, torej združeni delavci, v okviru institucionaliziranega samoupravljanja, in jih opredelijo v samoupravnih sporazumih o temeljnih plana.

Podlaga za take odločitve tvorita dva družbena ekonomska kazalca. Dohodek na enoto vloženega dela (živega in minulega). Le-ta pokaže družbeno produktivnost dela združenih delavcev in količino ustvarjenih sredstev za reprodukcijo. Sredstva za osebne dohodke, ki so potrebna za obnavljanje delavčeve delovne sile in za zadovoljevanje njegovih potreb na ravni (po obsegu in strukturi), ki ustrezajo doseženemu družbenoekonomskemu razvoju v danem razdobju.

Ta dva kazalca sta podlaga za opredeljevanje dveh temeljnih družbenoekonomskih kriterijev, na podlagi katerih opredeljujemo del dohodka, ki naj bi ga izločili za osebne dohodke na podlagi dosežene ravni produktivnosti dela in dogovorjene ravni zadovoljevanja potreb združenih delavcev.

Eden teh kriterijev je količina dohodka na enoto vloženega dela. Drugi kriterij pa je količina potrebnih sredstev za zadovoljevanje delavčevih potreb, ki jih krijemo iz osebne dohodke, na enoto dela.

Na opredeljevanje teh kriterijev vpliva kajpak cela vrsta materialno ekonomskih in družbeno ekonomskih dejavnikov. Prav zaradi tega si oblikovanja teh opredelitev ni možno niti zamisliti brez ustreznih ekonomskih in planimetrijskih analiz, ki naj pokažejo notranje ekonomske vzročne povezave in odvisnosti v reprodukciji in premike v reprodukciji, ki jih je realno pričakovati na podlagi sprememb v strukturi dohodka po namenu porabe. Opredelitev same pa seveda vselej sprejemamo kot družbeno konvencijo. Družbeni subjekt oblikovanja te konvencije so v sistemu združenega dela združeni delavci. V teh družbenoekonomskih pogojih je posebej pomembna ekonomska funkcionalna izpeljava teh dveh kriterijev, oziroma objektivno delovanje njune materialnoekonomske in družbenoekonomske sestavine. Kriterija morata biti operacionalizirana na tak način, da bosta zagotavljala ustrezno razporejanje dohodka po namenu porabe in razvijala pri združenem delavcu osebni ekonomski interes, da z delom pri ustvarjanju vrednosti in pri gospodarjenju z dohodkom prispeva k povečanju dohodka.

Tak učinek je možno doseči, če v instrumentu za razporejanje dohod-

ka zagotovimo dve funkcionalni sestavini. Ena je soodvisnost med kvantom in kvaliteto dela, dohodkom in sredstvi za osebne dohodke.

Merilo družbene produktivnosti dela je pridobljeni dohodek. Le tega določneje opredeljujejo še tri analitična merila. To je dohodek na enoto vloženega dela (živega in minulega), dohodek na enoto proizvoda in dohodek na enoto denarnega dohodka. Instrument za razporejanje dohodka po namenu porabe bi morali opredeliti tako, da bi avtomatično urejeval izločevanje sredstev za osebne dohodke v odvisnosti od gibanja dohodka, ki bi ga ugotavljali na podlagi omenjenih meril. V kakšni soodvisnosti (sorazmerno, počasneje, hitreje) se bodo povečevala ali zmanjševala sredstva za osebne dohodke, ko se bo povečeval ali zmanjševal dohodek, bo seveda odvisno od opredelitev te soodvisnosti v sporazumu o temeljnih plana. Pri opredeljevanju tega instrumenta je zelo pomembno, da ustrezno opredelimo komplementarno funkcijo tako imenovanih analitičnih kazalcev gibanja dohodka. Enostavno povedano, instrument za razporejanje dohodka po namenu porabe mora delovati tako, da bo ob upoštevanju vseh relativnih sestavin produktivnosti dela združenih delavcev in njihovih vpliva na gibanje dohodka izločal iz pridobljenega dohodka sredstva za osebne dohodke v odvisnosti od gibanja dohodka. V zvezi z neposrednim delom pri oblikovanju ustreznih ekonomskih instrumentov kaže prav posebej opozoriti na nekatera zelo pomembna določila v zakonu o združenem delu, ki jim pri oblikovanju ekonomskih instrumentov ne posvečamo vselej potrebne pozornosti in jih ne upoštevamo na ustrezen način.

Zakon o združenem delu je interpoliral med delavčev delovni prispevek in doseženi dohodek, kot dveh ključnih kriterijev, še cel niz družbenih kriterijev. Iz njih je povsem nedvosmiselno jasno razvidno, da ne obstaja v dohodkovnih odnosih neka mehanistična odvisnost med kvantom dela (živega in minulega) združenih delavcev in doseženim dohodkom. Ta ne more obstajati iz dveh temeljnih vzrokov.

Zaradi občutnih razlik v družbeni produktivnosti dela, na katere v vse večji meri vpliva razvoj proizvodnih sredstev, ki je neenakomeren, ki pa postaja vse odločilnejši dejavnik produktivnosti dela, obstajajo občutne razlike v količini nove ustvarjene vrednosti na enoto dela. Ne more pa obstajati tudi zaradi tega, ker se v združenem delu osebni dohodek združenega delavca oblikuje, kot je v zakonu o združenem delu nedvosmiselno jasno napisano, v sorazmerju z rastjo produktivnosti njegovega dela in dela delavcev v drugih temeljnih organizacijah, s katerimi je združil delo in sredstva, ter celotnega združenega dela. V te opredelitev je vgrajena družbena usmeritev, ki vsebuje dve težnji. Ohraniti odvisnost med delavčevim osebnim dohodkom in družbeno potrebnim delom, kot merilo za ugotavljanje delavčevega delovnega prispevka. Vnesti določen korektiv v razmerje med dejansko vloženim delom in družbeno potrebnim delom. Ta korektiv je družbeno utemeljen iz dveh vzrokov. Delavec združuje svoje delo z delom drugih delavcev na družbenih sredstvih za delo in tako postane njegovo delo del združenega dela, kar z drugimi besedami pomeni, da je njegovo delo združenemu delu potrebno. Zato je prav, da deli usodo družbene potrebnosti skupnega dela. Isto velja za vpliv produktivnosti skupnega družbenega dela na osebni dohodek vsakega delavca. V delu vsake celice združenega dela je v minulim delu opredmeten vsaj delček dela vsakega delavca. Poleg tega pa je nedvosmiselna naloga socialističnega samoupravnega združenega dela, da vnaša v skladu z materialno ekonomskimi možnostmi (povečevanje kvantuma opredmetenega minulega dela in povečevanje stopnje podružbljenosti dela) v družbenoekonomsko odnose. Prvine prisvajanja po potrebah. Ena takih prvin je tudi zagotovitev določene ravni zadovoljevanja osebnih potreb vsakemu delavcu, ki združuje svoje delo z delom drugih delavcev na družbenih sredstvih, kar pomeni, da je njegovo delo temu združenemu delu družbeno potrebno.

V osnovah plana pa moramo seveda opredeliti količinsko razmerje med vloženim delom, dohodkom in sredstvi za osebne dohodke (proporc plana). Drugače povedano, opredeli-

ti moramo, koliki del dohodka (pri določeni ravni dohodka na enoto proizvoda) je možno izločiti za sredstva za osebne dohodke na enoto vloženega dela (živega in minulega). Pri oblikovanju te družbene konvencije o količini sredstev za osebne dohodke na enoto vloženega dela je potrebno izhajati iz dveh opredeljenih sestavin. Ena je količina dohodka na enoto vloženega dela (objektivni dejavnik). Druga je opredelitev ravni zadovoljevanja delavčevih potreb, ki jih krijemo iz osebnih dohodkov. To je družbena konvencija.

Oblikovanje te družbene konvencije je ena izmed najboljšejših družbeno ekonomskih nalog. Ta opredelitev ima v sebi vse najpomembnejše sestavine, od opredelitve materialnih in funkcionalno stimulativnih osnov razvoja do sestavin ekonomske stimulacije za delo in gospodarjenje, smeri in ekonomske učinkovitosti delovanja stimulacije ter opredeljevanje osnov socialno-družbenega položaja posameznih skupin delavcev glede na kvantum in kvaliteto njihovega dela v združenem delu.

Oblikovanje te konvencije ima zelo zahtevno nalogo, da protislovje med interesom za povečevanje osebnih dohodkov neodvisno od gibanja dohodka, čigar povečanje je materialni pogoj za povečanje osebnih dohodkov, preusmeri v interes za povečanje osebnih dohodkov na podlagi povečanja dohodka. To družbeno zelo zahtevno opravilo pa terja, da uresničimo dva temeljna predpogoja. Eden je, da vzpostavimo ekonomsko soodvisnost med dinamiko vloženega dela, dohodka in sredstev za osebne dohodke. Drugi pa je, da vzpostavimo ekonomsko soodvisnost med delom dohodka, ki ga izločamo v akumulacijo in ga aktiviramo kot dodatna sredstva v reprodukciji, dohodkom, ki ga dosežemo po »zaslugi«¹ teh sredstev v tekočem delu, kjer jih angažiramo, in dohodkom ter sredstvi za osebne dohodke delavcev, ki so ustvarili sredstva akumulacije. Brez te ekonomske soodvisnosti je v naših družbenoekonomskih pogojih enostavno objektivno nemogoče ekonomsko preobraziti delavčev interes, da bo svoj interes za večji osebni dohodek videl v povečevanju dohodka, se pravi, v povečevanju družbene produktivnosti svoje in združenega dela.

V ta namen nam je nujno potreben ustrezen ekonomski instrumentarij. Eden takih instrumentov je ekonomski kazalec potrebnih sredstev, ki so potrebna za zadovoljevanje delavčevih potreb na enoto delavčevega dela. Ta instrument nam je neizogibno potreben iz več vzrokov. Potreben nam je kot ekonomski kazalec ekonomije dela. Le-ta je namreč podlaga za organiziranje dela in proizvodnje, ker opredeljuje ekonomske predpostavke in je podlaga za odločitve o proizvodnih sredstvih, tehnologiji, organizaciji dela itd. Potreben nam je kot aktiven dejavnik, ki opredeljuje kvantum in kvaliteto potrebnega dela združenih delavcev in torej aktivno vpliva na produktivnost dela, ekonomičnost dela, na ekonomičnost delitev dela ob ustreznem združevanju dela in sredstev. Potreben nam je za vodenje družbene strategije materialno socialnih razmerij v združenem delu in v družbi. Kratkotrajno, to je eden tistih družbeno ekonomskih kriterijev, na podlagi katerih ekonomsko presojava, ali je določena proizvodnja, taka kot je, družbeno koristna ali ne. Ali je družbena produktivnost dela v določeni celici združenega dela družbeno koristna ali ne? Ali je živo delo v določeni celici dela ustrezno ekipirano in ustrezno opremljeno s sredstvi in z ustrežno tehnologijo? Ali ustrezajo sedanja organizacija dela, sedanja delitve dela in združenost dela?

Proizvodnja je ekonomsko utemeljena, če omogoča pridobivanje tolikšnega dohodka, ki omogoča zadovoljevanje delavčevih potreb na določeni ravni, in če omogoča nadaljnji razvoj dejavnikov proizvodnje, ki odpirajo možnosti za nadaljnje kvantitativno in kvalitativno širjenje možnosti za zadovoljevanje delavčevih potreb.

To pa seveda neizogibno terja, da ekonomski kazalec o »količini«² potrebnih sredstev za zadovoljevanje delavčevih osebnih potreb na enoto delavčevega dela »povežemo«³ s kazalcem o dohodku, ki ga je potrebno ustvariti na enoto delavčevega dela, da bi ustvarili potrebna sredstva za zadovoljevanje delavčevih potreb. Iz teh dveh kazalcev pa moramo potem izpeljati ustrezne »proizvodne«⁴ kazalce za vse dejavnike proizvodnje (tehnične in ekonomske standarde in standarde o kvantumu dela).

Na tej podlagi bomo predvsem sposobnejši radikalneje prelomiti z usledinami meznega pojmovanja, ki skrb za potreben dohodek in za

ustrezno produktivnost dela prepustja nekomu drugemu, nekomu izven združenih delavcev. Iz teh usledin se tudi hrani družbena praksa, ki »rešuje«⁵ rastoče potrebe v porabi, ne z ustreznimi ukrepi v proizvodnji, ki naj bi omogočili povečanje produktivnosti dela in dohodka, ampak s tem, da povečane potrebe žida v cene in izjavi pritisk na vse, kar se upira temu voluntarističnemu povečevanju cen, ki z izzivanjem reakcij inflacije ne izboljšuje, ampak poslabšuje zadovoljevanje delavčevih potreb.

Na tej podlagi pa bomo tudi lažje ugotavljali, v kateri celici združenega dela ni možno, pri trenutnem stanju stvari, izpolniti zahtev ekonomskega kriterija, po katerem je družbena proizvodnja ekonomsko uspešna in utemeljena, če dosega tolikšno družbeno produktivnost in dohodek, ki zagotavlja zadovoljevanje delavčevih potreb na družbeno dogovorjeni ravni (družbenoekonomski kazalec potrebnih sredstev na enoto delavčevega dela) in pogoje za razvoj, ki omogočajo razširjanje možnosti za zadovoljevanje delavčevih potreb (minimalna akumulacija). Kolikor določena celica združenega dela ne dosega ustrezne produktivnosti in dohodka, je potrebno ugotoviti vzroke za neustrezno produktivnost in neustrezni dohodek (v proizvodni sili dela, v stopnji izkoriščenja dejavnikov proizvodnje, v načinu organiziranosti, proizvodni usmeritvi, v upravljanju, v pogojih poslovanja, v načinu povezovanja v družbeni reprodukciji itd.). Na podlagi spoznanj, do katerih pridemo na ta način, moramo storiti potrebne ukrepe za odpravo kvadratnih vzrokov, ne pa pustiti stvari takih, kot so, in enostavno, po načelu zidanja cen, povišati cene, da bi tako zagotovili potrebno raven zadovoljevanja delavčevih potreb. To je, kot smo že ugotovili, medvedja usluga prav zadovoljevanju delavčevih potreb, kar izjavi reakcije inflacije.

V zvezi z oblikovanjem ekonomskih instrumentov s področja delavčeve osebne porabe, oziroma zadovoljevanja delavčevih osebnih potreb kaže opozoriti še na nekatere pomembne zadeve.

Delavec svojih potreb ne zadovoljuje neposredno (prek razdeljevanja potrebnih potrošnih dobrin), ampak posredno preko denarno blagovne menjave. Zaradi tega je delavčeva realna kupna moč, ki jo predstavlja njegov osebni dohodek, podvržena vplivom nihanja na trgu. Tako nastajajo razlike med nominalno in realno vrednostjo njegovega osebnega dohodka, ki seveda neposredno vplivajo na raven zadovoljevanja njegovih potreb.

Taka nihanja pri zadovoljevanju delavčevih osebnih potreb (vključujoč sem tudi zadovoljevanje njegovih družbenih potreb, ki se krijajo iz osebnega dohodka) slabe in trdnost delavčevega življenjskega standarda in ekonomsko stimulativnost dohodkov. Zaradi tega v sistemu združenega dela blažimo taka nihanja predvsem na dva načina. Zadržujemo rast cen porabnih dobrin (moka, maslo, sladkor, stanarine itd.), ki pomembneje vplivajo na gibanje življenjskih stroškov. Nominalno povečujemo osebne dohodke z namenom, da bi ohranili doseženo raven delavčeve porabe, ki ustrezajo doseženi ravni produktivnosti.

V obeh primerih s takimi ukrepi spreminjamo strukturo delitve dohodka po namenu porabe. Realna vrednost družbene akumulacije se relativno in dostikrat tudi absolutno zmanjša. S tem pa se seveda zmanjšujejo tudi realne možnosti za povečevanje sredstev za zadovoljevanje osebnih potreb. Ta negativni učinek je možno nadoknaditi le na ta način, če ekonomsko povežemo varovanje ravni delavčeve porabe s povečevanjem produktivnosti dela in realne dohodke. Z drugimi besedami povedano, ekonomski učinek varovanja realne vrednosti osebnega dohodka bi moral biti, da bi v takem razdobju sorazmerno hitreje povečevali družbeno produktivnost in dohodek kot realni standard.

To je ena od zadev, o kateri moramo voditi račun pri opredeljevanju planskega proporcija in njegove dinamične sestavine in pri opredeljevanju instrumentov za uresničevanje plana. To pa pomeni, da moramo kazalec o potrebnih sredstvih za zadovoljevanje delavčevih osebnih potreb povezati tudi s kazalcem o gibanju realnega standarda, ki ga delavec dosega z nominalnim osebnim dohodkom, in z ekonomskim instrumentom o soodvisnosti med sredstvi za osebne dohodke v strukturi dohodka v primerjavi s sredstvi za druge namene porabe. Ta instrument naj opredeljuje modalitete gibanja posameznih vrst porabe v odvisnosti od vzrokov, ki povzročajo, oziroma izzivajo določene spremembe v gibanju dohodka odnosno v gibanju posameznih vrst porabe.

Količino potrebnih sredstev za zadovoljevanje delavčevih osebnih potreb na enoto delavčevega dela ugotavljamo na podlagi »košarice življenjskih stroškov«, ki zagotavlja družbeno dogovorjeno raven zado-

voljevanja delavčevih potreb, in na podlagi družbeno dogovorjene strukture (po obsegu in kakovosti) delavčevih družbenih potreb, ki jih krijemo iz osebnih dohodkov.

Košarico življenjskih stroškov ugotavljamo na ta način, da se dogovorimo o vrsti, kakovosti in količini porabnih dobrin, ki zagotavljajo dogovorjeno raven zadovoljevanja delavčevih potreb (proporc plana). Tako ugotovljena količina potrebnih dobrin je osnovni kazalec za uravnavanje razmerij med nominalno in realno vrednostjo delavčevega osebnega dohodka. Delavčeve družbene potrebe obsegajo usluge in storitve družbenih dejavnosti, ki so v programu svobodne menjave dela opredeljene po vrstah uslug in storitev, po količini in kvaliteti, na podlagi delavčevih pravic, ki so ustanovljene z zakonom ali s samoupravnim sporazumom.

Pri količinskem opredeljevanju ustreznih ekonomskih instrumentov moramo upoštevati tudi določilo drugega odstavka 126. člena zakona o združenem delu, ki pravi, da delavci v temeljni organizaciji, poleg načela delitve po delu, uporabljajo tudi načelo solidarnosti, predvsem tako, da s sredstvi za skupno porabo prispevajo h kritju določenih socialnih in drugih potreb delavcev z nižjim osebnim dohodkom in njihovih družinskih članov.

To določilo je zelo pomembno z dveh zornih kotov. Iz njega izhaja, da delavci v združenem delu in del osebnega dohodka, ki ga prisvoje na podlagi svojega delovnega prispevka, ponovno združijo, socializirajo, da bi na podlagi svobodne menjave dela prišli do določenih uslug in storitev, ki jih, v okviru dogovorjene ravni, uporabljajo po potrebah. Sredstva, ki so potrebna za te storitve in usluge, prispevajo delavci tako, da je prispevek delavcev z višjimi dohodki večji, delavcev z nižjimi osebnimi dohodki pa nižji, usluge in storitve pa uporabljajo, v programiranem okviru, po potrebah.

Tako zakon o združenem delu tudi povsem nedvosmiselno opredeljuje osnove za oblikovanje osebnih dohodkov, pri katerih se javljajo sestavine prisvajanja po potrebah, ki jih v sistemu delitve po delovnem prispevku zagotavljamo po načelu solidarnosti. Gre za tri spletke takih sestavin.

Eden je zajamčeni osebni dohodek (zajamčena raven zadovoljevanja osebnih potreb). Drugi so usluge in storitve družbenih dejavnosti, do katerih imajo združeni delavci pravico na podlagi zakona, oziroma sporazuma, s tem da potrebna sredstva za delo družbenih dejavnosti prispevajo iz osebnih dohodkov v odvisnosti od njihove višine, medtem ko usluge in storitve uporabljajo po potrebah. Tretji so delavčeve pravice na podlagi minulega dela, med katerimi je tudi pravica do dela povečanega dohodka, ki je rezultat uporabe združenih sredstev.

Z oblikovanjem takega ekonomskega instrumentarija (kazalcev, kriterijev in operacionaliziranih ekonomskih instrumentov itd.) je možno napraviti kvalitativni korak naprej pri oblikovanju osebnih dohodkov, kakršno ustreza zasnovi dohodkovnih odnosov. Ta korak je tem pomembnejši, ker predstavlja ključni, odločilni člen v delovanju celokupnih dohodkovnih odnosov. Drugače povedano, vse druge razsežnosti dohodkovnih odnosov in njihova praktična uporabnost so odvisne od tega kvalitativnega koraka, ki ga moramo napraviti pri oblikovanju sredstev za osebne dohodke. Brez njega je uspešno delovanje sestavin dohodkovnih odnosov praktično nemogoče, tako kot je nemogoče, da bi lahko uporabljali avto z motorjem brez pogonskega sredstva.

Ob tem kaže posebej opozoriti na bistveno razliko med navedenim pristopom h količinskemu opredeljevanju sredstev za osebne dohodke, to je, med pristopom, ki ga je možno logično izvesti iz zasnove in opredelitve dohodkovnih odnosov, in med pristopi, ki so bili doslej pretežno v rabi. Doslej je prevladovala praksa, da smo izračunali sredstva za osebne dohodke na ta način, da smo število združenih delavcev pomnožili z višino osebnega dohodka na pogojno ne-kvalificiranega delavca (s tem smo upoštevali dejansko kvalifikacijsko strukturo), o kateri smo se predhodno sporazumeli. Poleg tega ključnega instrumenta smo seveda uporabljali še niz drugih, ki pa seveda ekonomskega bistva temeljnega instrumenta niso mogli spremeniti. Po novem pristopu naj bi količino sredstev za osebne dohodke izračunavali na podlagi količine v vloženega dela, ki je potrebna, da dosežemo enoto dohodka, pri čemer naj bi seveda upoštevali raven zadovoljevanja delavčevih potreb na enoto dela, v skladu z doseženo družbeno konvencijo.

Družbeno ekonomska razlika med tema dvema pristopoma pa je v naslednjem.

Pristop, ki je doslej prevladoval, v bistvu ni prelomil s prakso, ki ugotavlja sredstva za osebne dohodke na podlagi cene za delovno silo (ta-

rina postavka, obračunska postavka itd.). V ekonomskem instrumentariju, ki se je razvil na podlagi takega pristopa v naših družbeno-ekonomskih razmerah, pa je bila ekonomsko trdno opredeljena samo ena sestavina, to je, višina obračunskega osebnega dohodka. Koliko delavcev združi svoje delo za ustavitve določene količine dohodka, kakšna je njihova kvalifikacijska sestava, kako delajo in uporabljajo sredstva za delo pri ustvarjanju in pridobivanju dohodka, kar v pogojih medznih odnosov ureja družbeni nosilec kapitala, ki ga motivira profit, je ostalo v spletu razmerij med vloženim delom, dohodkom in sredstvi za osebne dohodke, ekonomsko neopredeljeno. Ta razmerja so se zaradi tega začela oblikovati ekonomsko avtonomno in neodvisno od dinamike dohodka. Tako je sam instrument dopuščal možnost, da s povečevanjem števila združenih delavcev s premiki v njihovi kvalifikacijski sestavi povečujemo količino sredstev za osebne dohodke neodvisno od gibanja družbene produktivnosti dela in tako slabimo materialno podlago svojega lastnega dela. Drugače povedano, ta ekonomski instrument v naših družbeno-ekonomskih razmerah objektivno spodbuja interes za povečevanje števila združenih delavcev, za pridobivanje večjih kvalifikacij dejansko in na papirju in s tem za povečevanje sredstev za osebne dohodke neodvisno od gibanja dohodka. To niso samo smiselno logične domneve, ampak so realna dejstva, na katera nas že nekaj časa opozarjajo podatki o gospodarskih gibanjih. Hitreje od družbenih predvidevanj in neodvisno od gibanja dohodka se povečuje število delavcev v združenem delu, raste kvalifikacijska struktura, ne da bi to ustrezno vplivalo na družbeno produktivnost, povečuje se osebni dohodek na enoto dohodka, počasneje od družbenih predvidevanj pa se povečujejo družbena produktivnost in njene sestavine.

Novi instrument za oblikovanje sredstev za osebne dohodke jemlje kot osnovo za izračunavanje sredstev za osebne dohodke kvantum potrebnega dela, ki je opredeljen (proizvod) in vrednostno realiziran v enoti dohodka. Na podlagi tega instrumenta vsaka dosežena enota dohodka vsebuje določeno količino sredstev za osebne dohodke.

Ta instrument deluje družbeno-ekonomsko popolnoma drugače kot prej omenjeni. Njegova osnova je dohodek in v njem opredeljeno in vrednostno realizirano delo. Zaradi tega ta instrument spodbuja pri združenem delavcu ekonomski interes za dosego čim večje količine dohodka in za dosego čim večjega dohodka na enoto vloženega živega in minulega dela. To pa pomeni, da spodbuja povečanje družbene produktivnosti dela in gospodarnosti pri ravnanju, uporabi in gospodarjenju s sredstvi.

S tem pa smo dejansko prišli do drugega bistvenega vprašanja: Kako na podlagi kakšnih osnov (kriterijev in meril) razdeljevati sredstva, ki smo jih po kriterijih za izločevanje sredstev za osebne dohodke izločili iz dohodka na osebne dohodke posameznih delavcev?

Zakon o združenem delu uvaja tri skupine osnov, na podlagi katerih smo zavezani ugotavljati in meriti delavčev delovni prispevek, ki je podlaga za prisvajanje osebnega dohodka.

Prva skupina. Kvantom (količina) delavčevega dela.

Kvantom delavčevega dela ugotavljamo na podlagi štirih sestavin. Stopnja sestavljenosti delavčevega dela (potencialno delo). Kvaliteta (kakovost) delavčevega dela, ki jo ugotavljamo na podlagi dveh sestavin: delavčeve storilnosti, oziroma učinka pri delu (izpolnjevanju delovnih nalog) in gospodarskega učinka, ki ga delavec dosega (ekonomičnost pri prenašanju vrednosti sredstev za delo na proizvode). Pogoji, v katerih delavec dela, in stopnja odgovornosti, ki izvira iz zahtevnosti in pogojev dela.

Druga skupina. Delavčev delovni prispevek k povečanju dohodka temeljne organizacije na podlagi inovacije, racionalizacije ali druge ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi.

Tretja skupina. Delavčev delovni prispevek, ki ga daje k povečanju dohodka temeljne organizacije na podlagi upravljanja in gospodarjenja z denarnimi sredstvi družbene reprodukcije.

Prva zadeva, ki jo moramo izpeljati, je, da izoblikujemo instrumente, na podlagi katerih bomo ugotavljali in merili delavčev delovni prispevek. Pri tem gre za štiri skupine instrumentov. Instrumenti za ugotavljanje in merjenje kvantuma dela (sestavljenost dela). Instrumenti za ugotavljanje in merjenje kvalitete delavčevega dela (delovnega učinka). Instrumenti za ugotavljanje in merjenje prispevka pri gospodarjenju s sredstvi družbene reprodukcije. Instrumenti za ugotavljanje delovnega prispevka z inovacijo, racionalizacijo ali drugo obliko ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi.

Prvo skupino tvorijo instrumenti, na podlagi katerih ugotavljamo in merimo kvantum delavčevega dela (stopnja sestavljenosti delavčeve delovne sile, ki je potrebna za opravljanje določenih del).

Temeljno vprašanje, na katerega moramo odgovoriti, je, na kakšen način, s pomočjo katerih metod bomo ugotavljali sestavljenost delavčevega dela. V družbeni praksi in strokovnih obdelavah se nam ponujajo tri temeljne metode.

Prva ugotavlja sestavljenost delavčevega dela na podlagi znanja in veščin, ki si jih je delavec pridobil s šolanjem, strokovno prakso in izkušnjami pri delu.

Druga metoda ugotavlja sestavljenost delavčevega dela na podlagi sestavin, ki opredeljujejo zahtevnost dela, ki ga delavec opravlja, in pogoje dela, pod katerimi dela.

Tretja metoda uporablja kombinacijo sestavin prvih dveh.

Prva metoda ocenjuje sestavljenost delavčevega dela samo na podlagi prvin, ki kažejo, koliko dela je vloženega v usposabljanje delavca. Ena izmed konkretnih oblik te metode je ugotavljanje sestavljenosti dela na podlagi delavčevih kvalifikacij, ki si jih je pridobil z rednim šolanjem in na podlagi delovnega staža. Ta metoda je pri nas široko v rabi. Njena velika slabost je, da povsem zanemarljivo zahtevnost dela, ki ga delavec dejansko opravlja. Delavci, ki na videz opravljajo dela enake stopnje sestavljenosti (ker so si pridobili enako stopnjo izobrazbe), dejansko opravljajo dela, ki se po zahtevnosti močno razlikujejo med seboj, neredko za več zahtevnostnih stopenj.

Druga metoda ugotavlja sestavljenost delavčevega dela posredno, s pomočjo opredeljevanja zahtevnosti delovnih mest ali delovnih nalog. S pomočjo te metode razvrščamo delovna mesta ali delovne naloge v zahtevnostne skupine (opis delovnih mest ali delovnih nalog). Ta metoda povsem zanemarljivo dejansko sestavljenost delavčeve delovne sile.

Delavčeva dejanska usposobljenost (ne zgolj formalna) pa je nedvomno ena izmed bistvenih sestavin, ki so pogoj, da delavec dejansko obvlada zaupano mu delo in da dosega čim večjo kvaliteto dela, v najširšem pomenu te besede. Bolj usposobljeni delavci praviloma opravljajo dela enake zahtevnostne stopnje boljše od manj usposobljenih.

Očitno je, da imata obe navedeni skrajni metodi občutne pomanjkljivosti. To govori v prid tretji metodi.

Tretja metoda ugotavlja sestavljenost dela na podlagi delavčeve delovne usposobljenosti, zahtevnosti del, ki so delavcu zaupana, in pogojev dela. Pri tem gre za pogoje dela, ki jih opredeljuje sama zahtevnost dela, ki opredeljuje tudi stopnjo in sestavine delavčeve odgovornosti, in za pogoje dela, ki jih opredeljuje delovno okolje.

Ce stvari presojava na podlagi dosežanih spoznanj, ki jih je dala družbena praksa, in na podlagi ugotovitev, ki jih je možno iz njih potegniti, potem ima med doslej znanimi metodami za ugotavljanje sestavljenosti delavčevega dela absolutno prednost metoda, ki smo je omenili kot tretjo. Ko bi se odločili zanjo (pred leti smo uporabili te metode posevčali precej pozornosti in dosegi tudi določene uspehe ter si pridobili izkušnje, ki jih ne bi kazalo sedaj prezreti), potem bi se morali lotiti dela z dveh koncev. V delovnih organizacijah naj bi izdelali na podlagi danih možnosti dosežanih izkušenj in neposrednih potreb temeljne instrumente za opredeljevanje zahtevnosti. Potem bi morali sistematično spremljati ekonomski in družbeni odraz delovanja teh instrumentov z vidika materialne motivacije in z vidika ekonomsko-socialnega položaja delavcev, ki opravljajo dela posameznih zahtevnostnih skupin. Istočasno pa naj bi organizirali pod družbenim vodstvom sindikatov delo, ki bi imelo nalogo, da zasnuje temeljne sestavine modela in izvede iz njega ustrezne instrumente. Na ta način bi ob podlagi izkušenj iz družbene prakse izoblikovali skupne osnove te metode in iz njih izvedli tiste instrumente, za katere bomo ugotovili, da so lahko skupna podlaga za obdelavo konkretnih instrumentov.

Drugo skupino tvorijo, kot smo dejali, instrumenti za ugotavljanje in merjenje kvalitete delavčevega dela (delavčev delovni učinek). Zakon o združenem delu izrecno navaja tri sestavine, na podlagi katerih smo dolžni ugotavljati in meriti delavčev učinek.

Izraza delovnega časa, oziroma drugače povedano, količina izdelkov, obdelovalnih faz, opravljenih delovnih operacij ali drugih delovnih nalog in opravil v časovni enoti. To sestavino delavčevega učinka ugotavljamo in merimo na podlagi normativov izdelavnega časa, oziroma na podlagi normalno potrebnega časa za enoto izdelka, oziroma za izvršitev določene delovne naloge.

Uspešnost pri uporabi delovnih sredstev, ali drugače povedano, stopnja izkoriščenja sredstev za delo in predmetov dela. To sestavino delavčevega delovnega učinka ugotavljamo in merimo na podlagi normativov obratovalnega časa, oziroma normativov materiala itd.

Doseženi prihranki pri delu, ali drugače povedano, ekonomičnost pri ravnanju s sredstvi za delo in predmeti dela. To sestavino delavčeve delovne učinkovitosti ugotavljamo in merimo na podlagi normativov materiala, pogonskih sredstev, izmetka, zastojev pri obratovanju, stroškov za tekoče vzdrževanje itd. S tem v zvezi kaže opozoriti na nekatere vidike razprav o normah in akordih, ki so povezane z ugotavljanjem in merjenjem delavčevega delovnega učinka.

Zelo široko je razširjeno mnenje, ki zastopa stališča da so norme in akordi, kot instrumenti za ugotavljanje in merjenje delavčevega učinka, preživeli. To stališče utemeljujejo v glavnem z dvema utemeljitvama. Norme in akordi so instrumenti meznega načina povezovalja delavčevega delovnega prispevka in njegovega osebnega dohodka. Iz tega izhaja zaključek, da so norme in akordi nesprejemljivi s stališča sprememb v družbeno-ekonomskih odnosih v združenem delu. Z napredkom tehnike in tehnologije (ki opredeljuje tempo delavčevega dela itd.) in s spremembami tehnični sestavi opredmetenega minulega dela (velika količina sredstev za enoto živega dela) in živega dela postaja vse pomembnejše, koliko iztisne delavec iz sredstev za delo in kako ravna z njimi v procesu dela.

Obe ti dve utemeljitvi sta točni. Norme in akordi kot specifična oblika mezde (opredelitev količine izdelkov, ki jih je delavec dolžan napraviti v časovni enoti za določeno plačo, oziroma opredelitev plače, ki jo dobi delavec za enoto izdelka, delovne operacije, opravljene faze dela itd.) družbeno-ekonomsko niso uporabni kot instrument za prisvajanje osebnih dohodkov v dohodkovnih odnosih. Norme in akordi, ki temelje na tako imenovani Taylorjevi doktrini (do kraja aktivirati v delovnem procesu delavčeve motorne sile) so z vidika dejavnikov proizvodne sile dela, ki jih delavec aktivira v procesu dela, zelo enostranski. Celotno motivacijo usmerijo na količino izdelkov, ki naj jih delavec izdelava v časovni enoti, vendar pa puščajo motivacijo delavcev za ekonomsko racionalno aktiviranje drugih dejavnikov proizvodne sile dela, kot so predmeti dela, sredstva za delo itd., v katerih so opredmetene ogromne količine minulega dela in ki so vse odločilnejši dejavniki delavčeve produktivnosti dela.

S tem, da se strinjamo z ugotovitvami, ki smo jih navedli, pa seveda ne pomeni, da sprejemamo tudi vse zaključke, ki jih nekateri ponujajo, sklicujoč se na povedane ugotovitve. Kaže opozoriti

zlasti na tiste smeri razmišljanja, ki prihajajo do zaključka, da ni več smotno (z vidika tehnično tehnološkega razvoja združenega dela) niti družbeno dopustno (z vidika dohodkovnih odnosov) opredeljevati, oziroma normirati delavčevih delovnih nalog. Tak zaključek bi bil v direktnem nasprotju z družbeno-ekonomsko zasnovano osnov za prisvajanje osebnih dohodkov v dohodkovnih odnosih in z dejanskimi potrebami po ekonomski motivaciji, ki jo terja sodobna tehnična tehnološka osnova dela.

Postavlja se vprašanje: kakšne spremembe v odnosu na ti dve sestavini norme terja zasnova dohodkovnih odnosov? Odgovor na to vprašanje je povsem jasen. Terja, da iz norme izločimo mezo. Ohraniti pa moramo opredeljevanje in normiranje delovnih nalog, s tem da jih moramo oblikovati v skladu z družbenim položajem delavca v združenem delu (nosilec vseh dejavnikov proizvodnje in gospodarjenja z minulim delom) ter jih oblikovati v skladu z značajem dela in dejavniki proizvodne sile dela, ki so ključnega pomena za določena dela.

Kot smo že ugotovili, razumemo pod pojmom »kvaliteta« delavčevega dela delovni učinek, ki ga delavci iste stopnje sestavljenosti dela dosežejo s svojim živim delom v tekočem delu, pri čemer mislimo na uporabo lastne delovne sile, sredstev za delo in predmetov dela.

Pri tem moramo seveda upoštevati, da se kvaliteta (delovni učinek) delavcev, zaradi njihove različne delovne funkcije v procesih dela in reprodukciji izraža na različne načine. S tega zornega kota je možno delo združenih delavcev obravnavati v okviru treh osnovnih skupin.

V prvo skupino sodijo dela, ki jih opravljajo delavci v procesu neposredne proizvodnje. Delovni učinek teh delavcev neposredno vpliva na rezultat njihovega dela, ki je fizično merljiv (na podlagi delovnih standardov). Vpliva seveda na vse dejavnike proizvodne sile dela.

V drugo skupino sodijo dela delavcev, ki opravljajo dela v okviru tako imenovanih družbenih dejavnosti v okviru organizacije združenega dela. To so strokovna dela na področjih, kot so organizacija dela, planiranje, raziskave, razvijanje metod dela, izpolnjevanje procesa dela, modernizacija tehnično tehnološke osnove dela, izdelava razvojnih programov, uvajanje delavcev v delo, priučevanje delavcev za delo, strokovno usposabljanje delavcev na delovnem mestu, skrb za varnost pri delu, preventivna zdravstvena dejavnost in podobno. To so strokovna dela, katerih rezultati dela se izražajo v povečevanju »proizvodne sile dela« posameznih dejavnikov ali celih splotov dejavnikov. Rezultat tega dela, torej tudi delovni učinek delavcev, ki ta dela opravljajo, je merljiv samo posredno, preko povečane družbene produktivnosti in povečanega dohodka delavcev, ki v procesu dela uporabljajo, oziroma aktivirajo te dejavnike proizvodnje.

Tudi delovni učinek teh delavcev je možno ugotavljati in meriti na podlagi ustreznih standardov. Eden takih delovnih standardov je, recimo, količina enot dela delavcev družbenih dejavnosti, ki delajo pri vzdrževanju, izboljševanju ali modernizaciji, oziroma razvoju posameznih dejavnikov proizvodnje, ki je potrebna za vzdrževanje ali za povečevanje produktivnosti dela delavcev v materialni proizvodnji.

V tretjo skupino sodijo tako imenovana upravna, administrativna in podobna dela, ki so v sodobnih razmerah pogoj za delovanje in poslovanje organizacij združenega dela. Dela te vrste ne ustvarjajo, niti neposredno niti posredno, nove vrednosti. Delavcem v združenem delu pa so potrebna, da bi lahko ustvarjali vrednost in pridobivali dohodek. Delovnega učinka delavcev, ki opravljajo ta dela, praviloma ni možno ugotavljati in meriti na podlagi količine opravljenih storitev (izdanih aktov, vodenih pravnih, izdelanih analiz, izpolnjenih obrazcev itd.), ampak le na podlagi kakovosti opravljenega dela. Ker je delo teh delavcev dejansko strokovna sestavina poslovnega dela, je možno kakovost tega dela ugotavljati in meriti z vidika prispevka tega dela k učinkovitosti poslovnega dela in povečanju dohodka na tej podlagi.

Recimo, ali so strokovna dela opravljena tako, da olajšujejo in pospešujejo izvrševanje opravil poslovnega organa, ali pa mu celo povzročajo preglavice in težave, oziroma ali strokovna dela prispevajo k ekonomski, poslovni itd. učinkovitosti dela poslovnega organa ali ne.

Naslednjo temeljno skupino osnov (kriterijev), ki so jih združeni delavci dolžni izoblikovati in uveljaviti, opredeljuje zakon o združenem delu v 130. členu. Gre za osnove, na podlagi katerih je možno v organizacijah združenega dela ugotavljati in meriti delavčev delovni prispevek k povečanju dohodka na podlagi inovacije, racionalizacije ali druge

ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi.

Vsebinsko tega člena tvorita določili. Zakon ustanavlja pravico združenega delavca, ki z inovacijo, racionalizacijo ali drugo obliko ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi prispeva k povečanju dohodka temeljne organizacije, do posebnega nadomestila. Osnove in merila za prisvajanje osebnega dohodka na podlagi delavčevega delovnega prispevka te vrste je potrebno urediti v skladu z zakonom, s samoupravnim splošnim aktom.

V zvezi z delom pri neposrednem oblikovanju ustreznih ekonomskih osnov in meril kaže opozoriti zlasti na tri stvari.

Zakon o združenem delu neposredno povezuje prispevek inovacije itd. s povečevanjem dohodka temeljne organizacije. To pa pomeni, da je dohodkovni učinek inovacije itd. merilo tudi za delovni prispevek delavca, ki je avtor inovacije itd. Iz tega jasno izhaja, da delavčev delovni prispevek v tem primeru ne merimo s kvantom vloženega dela, ker je to nemerljivo, ampak z vrednostnim učinkom tega delovnega prispevka.

Zakon določa, da ima delavec na podlagi svojega delovnega prispevka te vrste pravico do »posebnega nadomestila«. V zvezi s tem kaže opozoriti na dve nerazumevanji, ki se javljata v družbeni praksi samoupravljanja. Nekateri odrekajo delavcu pravico do nadomestila, ki bi bilo v določenem sorazmerju s povečanjem dohodka, ki je rezultat inovacije itd., češ da je inovacija itd. rezultat delavčevega dela na družbenih sredstvih in da delavec brez ustreznih družbenih sredstev ne bi mogel izdelati inovacije. To stališče zakon o združenem delu nedvosmiselno jasno zavrača, saj ustanavlja pravico do nadomestila prav za delavca, ki ustvari inovacijo itd. pri delu z družbenimi sredstvi. Inovacija namreč ni plod družbenih sredstev. Ta so brez delavcev mrtve stvari. Inovacija itd. je plod ustvarjalnega dela delavcev. Najbolj očitni dokaz za to je dejstvo, da samo en del delavcev ustvarja inovacije itd., drugi pa ne, čeprav prav tako delajo z družbenimi sredstvi.

V družbeni praksi samoupravljanja se srečujemo tudi s povsem napačno razlago kategorije »nadomestilo«, do katerega ima delavec pravico na podlagi inovacije itd.

Nadomestilo nekateri razlagajo kot delavčovo pravico, da dobi enkratno nagrado v obliki ene ali nekaj svojih »plač«. To je izrazito meznega razlaga kategorije nadomestila, ki nikakor ne ustreza tej kategoriji v kontekstu dohodkovnih odnosov.

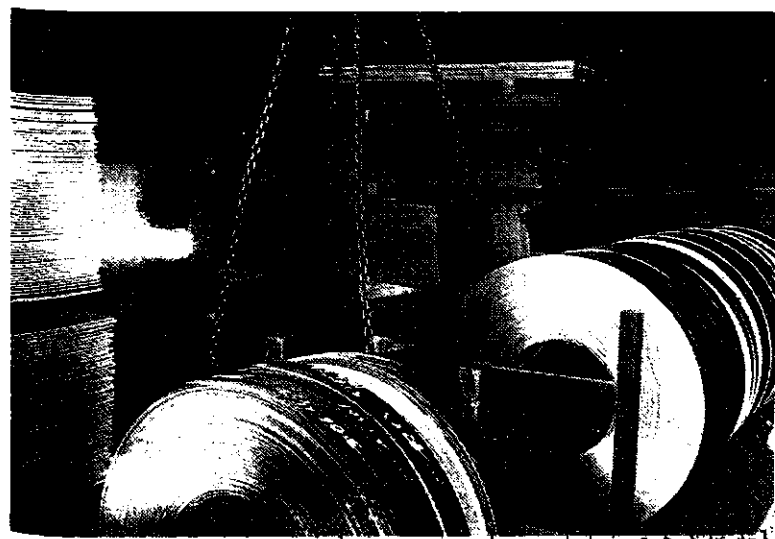
Delavčeva pravica do nadomestila na podlagi njegovega delovnega prispevka v obliki inovacije je v zakonu o združenem delu vezana za dohodek, se pravi, delavčev prispevek merimo s prirastom dohodka. Iz te opredelitve povsem nedvosmiselno izhaja, da je kategorija nadomestila, ki jo zakon uporablja v tem primeru, ista kategorija, kot jo zakon uporablja pri združevanju dohodka. Gre za pravico na podlagi minulega dela. V enem primeru je minulo delo izraženo v denarnem dohodku in je na tem zasnovana pravica do nadomestila. V drugem primeru pa je minulo delo izraženo in opredeljeno v inovaciji itd., in je na tem zasnovana pravica do nadomestila. V obeh primerih pa je višina nadomestila odvisna od prirastka dohodka, ki je bil dosežen z uporabo minulega dela, in v obeh primerih ugasne pravica do nadomestila pod pogoji in na način, kot jih ureja zakon.

Zakon o združenem delu v 126. členu zavezuje združene delavce, da obdelajo in uveljavijo osnove in merila, na podlagi katerih bi možno ugotavljati in meriti delavčev delovni prispevek, ki ga daje povečanju dohodka, doseženega na podlagi upravljanja in gospodarjenja s sredstvi družbene reprodukcije.

Pri tem kaže opozoriti na to, da zakon o združenem delu razlikuje med osnovami za pridobivanje osebnega dohodka na podlagi dela s sredstvi družbene reprodukcije.

Delovni prispevek, ki ga daje delavec pri aktiviranju in uporabi sredstev za delo in predmetov dela, obravnava zakon kot sestavino delavčevega živega dela (prenos vrednosti sredstev za delo in predmetov dela na nove proizvode). Za ta delovni prispevek torej pridobiva delavec osebni dohodek na podlagi svojega živega dela v odvisnosti od ekonomskega učinka, ki ga dosega z uporabo sredstev za delo (obratovni čas sredstev, zastoji in okvare, stopnja izkoristka stroja itd.) in z uporabo predmetov dela (izkoristek, škart, slaba kakovost izdelka itd.). Ekonomski učinek, ki ga dosega delavec z uporabo sredstev za delo in predmetov dela (ne glede na to, komu pripadajo pravice iz minulega dela, ki je v sredstvih), je rezultat njegovega živega dela. To govori, da

Nadaljevanje na 10. strani

Adjustaža bluming-štelcel

moramo izpolniti osnove in merila, na podlagi katerih ugotavljamo in merimo delavčev delovni prispevek, ki ga daje z živim delom (ki ustvarja novo vrednost in prenaša obstoječo vrednost na proizvode) z ustreznimi osnovami in merili.

To je torej en izvor pridobivanja osebnega dohodka na podlagi dela z družbenimi sredstvi.

Drugi izvor, ki ga zakon o združenem delu uvaža povsem na novo, pa je pridobivanje osebnega dohodka na podlagi delavčevega delovnega prispevka pri gospodarjenju s sredstvi družbene reprodukcije. Pri tem gre za dve temeljni sestavini gospodarjenja. Ena je tako razporejanje dohodka po namenu porabe, ki zagotavlja priliv sredstev iz dohodka v sredstva akumulacije. Druga sestavina pa je gospodarjenje z denarnimi sredstvi akumulacije. Povečevanje sredstev akumulacije potencialno povečuje reprodukcijsko sposobnost združenega dela. Dejansko povečevanje reprodukcijske sposobnosti pa je odvisno od tega, kdaj, kje, na kakšen način itd. vključujemo sredstva akumulacije v tokove družbene reprodukcije. Gledano z ekonomskega vidika, je za to odločitve poglavitnega pomena, da so denarna sredstva akumulacije stalno angažirana in da so angažirana na tistih vozliščih v družbeni reprodukciji, na katerih je možno z njihovo uporabo v tekočem delu povečati družbeno produktivnost dela in dohodek.

Tako gospodarjenje z dohodkom in z denarnimi sredstvi družbene akumulacije terja ustrezno družbenoekonomsko in funkcionalno in motivacijo za združene delavce v temeljni organizaciji (dohodek) in za vsakega delavca posamič (osebni dohodek). Družbenoekonomska podlaga za pridobivanje dohodka in osebnega dohodka na podlagi minulega dela so sredstva družbene reprodukcije, ki so jih delavci iz določene temeljne organizacije (iz več temeljnih organizacij) dali v uporabo delavcem v drugi temeljni organizaciji (v več temeljnih organizacijah), da bi jih le-ti angažirali v svojem tekočem delu. To velja seveda tudi za naložbe v lastni temeljni organizaciji. Vir, iz katerega pridobivajo delavci v temeljni organizaciji, ki so odstopili določena sredstva družbene reprodukcije dohodek na podlagi minulega dela, je dohodek, ki ga pridobijo delavci v temeljni organizaciji, ki so angažirali dodatna sredstva v svojem tekočem delu. Tako pridobljen dohodek je skupni dohodek delavcev v temeljnih organizacijah, ki so združili svoje delo in sredstva družbene reprodukcije. Ekonomski instrument za pridobivanje dohodka na podlagi gospodarjenja s sredstvi družbene reprodukcije (minulega dela) je udeležba v skupnem dohodku. Le-ta vsebuje povračilo odstopljenih sredstev in nadomestilo za njihovo uporabo. Del dohodka, ki ga delavci v temeljni organizaciji pridobijo kot nadomestilo za uporabo odstopljenih sredstev, razporedijo delavci na sredstva za osebne dohodke in jih razdelijo na osebne dohodke posameznih delavcev na podlagi kriterijev in meril za pridobivanje osebnega dohodka na podlagi minulega dela, oziroma določene povedane, na podlagi svojega prispevka pri ustvarjanju sredstev družbene akumulacije in gospodarjenja z njimi.

To pomeni, da pridobivajo družbeni delavci v temeljni organizaciji dohodek od rezultatov tekočega dela (na podlagi živega dela) in iz skupnega dohodka, na podlagi odstopljenih denarnih sredstev, to je, minulega dela, ki je omogočilo delavcem, ki so odstopljena sredstva uporabili v svojem tekočem delu, da so povečali svojo družbeno produktivnost in s tem tudi dohodek. Na podlagi svojega delovnega prispevka pri gospodarjenju s sredstvi družbene reprodukcije imajo delavci, ki so pridobili dohodek na podlagi odstopljenih denarnih sredstev (minulega dela), pravico do ustreznega osebnega dohodka.

Ob tem kaže opozoriti, v družbeni praksi precej pogosto spregledajo družbenoekonomsko razliko pri obravnavi sredstev družbene reprodukcije (minulega dela) kot osnove za pridobivanje dohodka in osebnega dohodka.

Sredstva družbene reprodukcije, ki so opredeljena v sredstvih za delo in poslovanja, so, ne glede na to, kdaj in kje so bila ustvarjena in pridobljena kot dohodek, del tekočega dela delavcev, ki z njimi delajo. Ona so dejavnik proizvodne sile dela v proizvodnji, ki so v njej aktivirana.

To pomeni, da z razvojem sredstev za delo (po obsegu, po tehnično tehnološki razvitosti itd.) razvijamo pogoje za rast produktivnosti delavčevega živega dela. Z ekonomsko smotrno uporabo sredstev pa znižu-

jemo amortizacijske stroške na enoto proizvoda.

V pogojih socialističnega samoupravljanja sta v delavčevem tekočem delu združeni funkcija konkretnega, uporabnega dela in funkcija upravljanja in gospodarjenja. Ti dve funkciji postajata dialektična celota dveh med seboj povezanih in odvisnih ter neločljivih sestavin. Prav zaradi tega ne moremo več delavčevega dela obravnavati ločeno od ravnanja s sredstvi v procesu dela in preobrazbe.

Toda, te delavčeve družbenoekonomske povezanosti v tekočem delu, ki se uresničuje prek delavčevega dela, ne gre izenačevati z njegovo povezanostjo s sredstvi, ki jih delavci izločajo iz doseženega dohodka za potrebe družbene reprodukcije in z njimi gospodarijo. Ta sredstva stopajo v tekoče delo na različnih vozliščih družbene reprodukcije, za različna časovna obdobja, uporabljajo jih delavci v različnih temeljnih organizacijah itd.

Ko zakon o združenem delu opredeljuje pravico na dohodek na podlagi udeležbe v skupnem dohodku in na osebni dohodek na podlagi minulega dela, veže uresničevanje te pravice na sredstva, ki jih delavci izločajo za potrebe družbene reprodukcije, in na ekonomske rezultate, ki so povezani z odločitvijo o naložbi sredstev.

To pa pomeni, da moramo že v samem pristupu k oblikovanju kriterijev za pridobivanje osebnega dohodka razlikovati med dvema vrstama kriterijev. Eno so kriteriji, na podlagi katerih ugotavljamo delavčev delovni prispevek pri uporabi sredstev, za delo in proizvodnjo (prenašanje vrednosti sredstev, to je, minulega dela na proizvod). Na ta način ugotavljamo in merimo eno od sestavin delovnega prispevka na podlagi delavčevega živega dela. Drugi splot kriterijev pa opredeljuje osnove, na podlagi katerih ugotavljamo delavčev delovni prispevek pri gospodarjenju s sredstvi.

V prvem primeru je funkcija kriterijev, da ekonomsko motivirajo interes združenih delavcev in vsakega posameznika v združenem delu, da ekonomsko rečeno, čim več iztisne iz sredstev za delo, ob njihovi optimalni uporabi in ob sorazmerno najnižjih stroških za vzdrževanje. To je možno doseči na ta način, da med kriterije za pridobivanje osebnega dohodka uvrstimo tudi kazalce o višini amortizacijskih stroškov na enoto proizvoda, oziroma dohodka in še cel niz analitičnih kazalcev, kot so normativni izkoriščanja strojev, vzdrževalnih stroškov itd. V drugem primeru pa je funkcija kriterijev, da ekonomsko motivirajo interes delavcev za tako delitev dohodka, na podlagi katere bodo stalno povečevali sredstva akumulacije (potencialna reprodukcija, sposobnost) organizacije združenega dela in motivirali svoj lastni interes, da bodo imeli sredstva stalno aktivirana in da se bodo odločali skupaj z drugimi delavci za take naložbe, ki bodo omogočale delavcem, ki bodo združena sredstva uporabljali pri svojem tekočem delu, da bodo čim bolj povečali produktivnost svojega dela in skupni dohodek. Tako ekonomsko motivacijo lahko zagotavlja samo dohodek, ki ga pridobijo delavci v temeljni organizaciji z udeležbo pri skupnem dohodku na podlagi gospodarjenja z minulim delom, in osebni dohodek, ki ga delavci prisvajajo iz dohodka, pridobljenega na podlagi minulega dela, seveda v odvisnosti od svojega delovnega prispevka pri gospodarjenju s sredstvi.

Zaradi tega, ker v družbeni praksi samoupravljanja pogosto spregledajo razlike v delovnih funkcijah delavcev v odnosu na sredstva družbene reprodukcije, se tudi dokaj pogosto srečujemo z različnimi odkloni od družbene zasnove dohodkovnih odnosov, oziroma obravnavanju minulega dela v njih. Gre predvsem za pogosta odklona v dveh smereh.

Ena smer odklonov enostavno razglasa kriterije, na podlagi katerih ugotavljamo in merimo delavčev dohodek s sredstvi v tekočem delu, kot osnove za pridobivanje osebnega dohodka na podlagi gospodarjenja z minulim delom.

Poglavitna zmotna, ki leži v osnovi teh odklonov, je v tem, da njihovi nosilci enostavno ne vidijo razlike med tem, da gre v enem primeru za delavce, ki v svojem tekočem delu uporabljajo sredstva družbene reprodukcije, v drugem primeru pa za delavce, ki iz pridobljenega dohodka razporedijo del sredstev v sredstva družbene reprodukcije in jih na podlagi svojih odločitev in sporazumov z drugimi delavci vložijo v družbeno reprodukcijo, po načelih združevanja dela in sredstev.

Praktična posledica odklonov te vrste je, da posvečajo pri oblikovanju instrumentov ekonomske motivacije pozornost samo oblikovanju instrumentov ekonomske motivacije, pozornost samo oblikovanju in uveljavljanju kriterijev in meril, na podlagi katerih ugotavljamo in merimo delovni prispevek, ki ga daje delavec s svojim živim delom pri

uporabi sredstev v tekočem delu. Taki kriteriji so v spletu osnov in meril za ugotavljanje delavčevega delovnega prispevka seveda potrebni. Toda na podlagi teh kriterijev ugotavljamo in merimo delovni prispevek, ki ga daje delavec s svojim živim delom pri ravnanju in uporabi sredstev družbene reprodukcije (ekonomičnost pri uporabi sredstev).

Če ostanemo samo pri teh kriterijih, potem seveda ostanemo brez ekonomsko operacionalizirane ekonomske motivacije za gospodarjenje s sredstvi družbene reprodukcije, kot je opredeljeno v zakonu o združenem delu. Če pa na vrh vsega še razglasimo, da s kriteriji, na podlagi katerih ugotavljamo prispevek, ki ga daje delavec s svojim živim delom pri uporabi sredstev družbene reprodukcije, izpolnjujemo zahtevo po kriterijih, na podlagi katerih ugotavljamo prispevek, ki ga daje delavec pri gospodarjenju s sredstvi družbene reprodukcije (na podlagi minulega dela), potem pa vnašamo še zmedo v dohodkovne odnose in ustvarjamo zmoten vtis, da smo izoblikovali instrumente ekonomske motivacije za gospodarjenje s sredstvi družbene reprodukcije, čeprav tega dejansko nismo storili.

Drugo smer odklonov pa predstavljajo vse tiste rešitve, ki opredeljujejo kriterije, na podlagi katerih naj bi delavci pridobili osebne dohodke na podlagi minulega dela, povsem neodvisno od količine dohodka, ki so ga delavci v posameznih temeljnih organizacijah razporedili v sredstva družbene reprodukcije, in neodvisno od dohodka, ki ga v posameznih obdobjih pridobijo na podlagi dejanske udeležbe v skupnem dohodku na temelju minulega dela.

Odkloni te vrste se izražajo v predlogih kriterijev, pri katerih se osebni dohodek delavca na podlagi minulega dela oblikuje v odvisnosti od delavčeve delovne dobe in kvalifikacije, neodvisno od denarnih sredstev, ki so jih delavci dejansko razporedili z ustvarjenega dohodka v sredstva družbene reprodukcije, in neodvisno od dohodka, ki so ga pridobili na podlagi gospodarjenja s temi sredstvi.

Taki kriteriji za prisvajanje osebnega dohodka ne vsebujejo ekonomske motivacije za gospodarjenje s sredstvi družbene reprodukcije, ampak samo vplivajo na količinsko povečevanje osebnih dohodkov v korist delavcev z daljšo delovno dobo in z višjo kvalifikacijo. To pa dejansko zadeva delavčev živo delo in kriterije ter merila, na podlagi katerih ugotavljamo kvantum delavčevega živega dela, s katerim delavec sodeluje v tekočem delu.

Učinek gospodarjenja z minulim delom v obliki denarja merimo s stopnjo rasti družbene reprodukcije dela in dohodka, ki jih dosežemo na podlagi združenih sredstev. Družbenoekonomska podlaga za udeležbo v skupnem dohodku na podlagi minulega dela je delovni prispevek delavcev, ki združujejo delo in sredstva. Delovni prispevek pa ima dve razsežnosti.

Ena teh razsežnosti je upravljalško delo, to je, upravljanje tekočega dela, v katerem delavci ustvarjajo novo vrednost, ter upravljanje in gospodarjenje z novo ustvarjeno vrednostjo (izločevanje sredstev iz pridobljenega dohodka za razvoj, sprejemanje odločitev o naložbah sredstev za doseg dogovorjenih proizvodnih in razvojnih nalog, upravljanje in gospodarjenje z združenimi sredstvi v teku uresničevanja dogovorjenih nalog itd.).

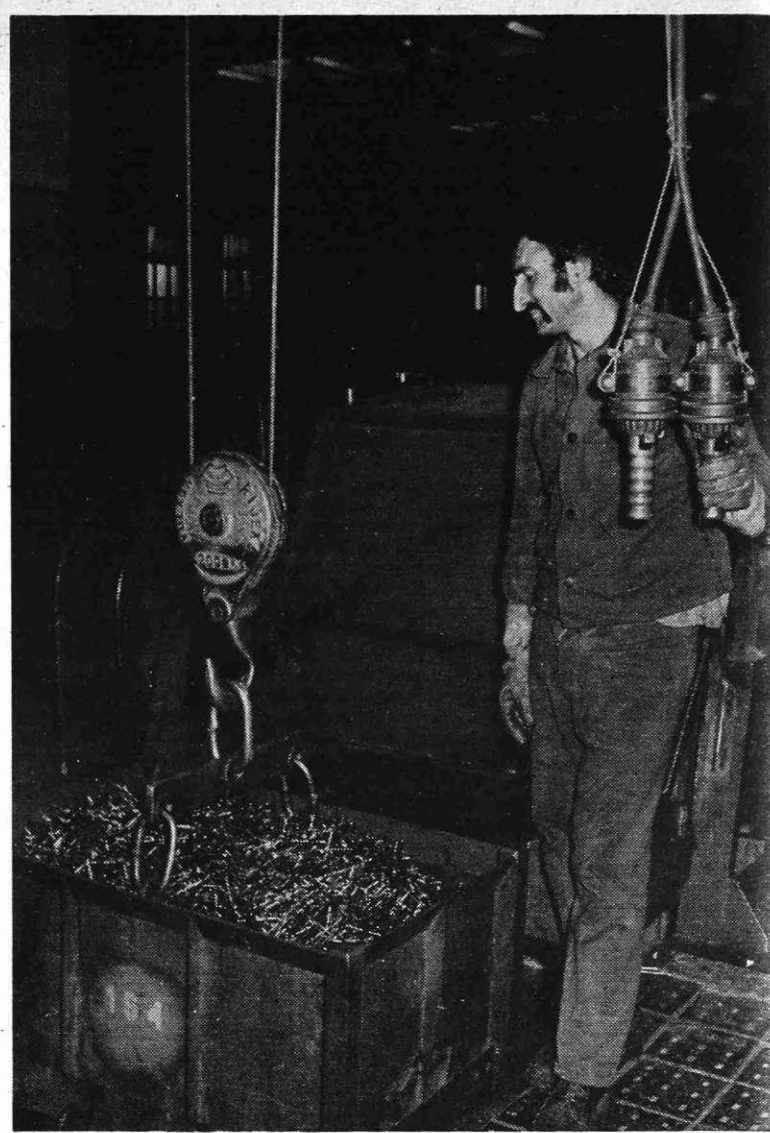
Druga teh razsežnosti pa je način uporabe in ravnanja z opredmetnim delom v procesu dela, oziroma proizvodnje, v katerega so sredstva vložena.

Te družbenoekonomske opredelilne temeljne sestavine odnosov v okviru skupnega dohodka so izhodišče, podlaga in funkcionalna opredelilne ekonomskih instrumentov, ki so nam potrebni za izpeljavo teh odnosov v družbeni praksi samoupravljanja.

V tem trenutku pa se pred nas postavlja vprašanje: Na katerem koncu se lotiti stvari, pri katerih ekonomskih instrumentih pričeti z delom in z njimi »startati«, da se bo začel »odvijati klopčič«¹ odnosov v okviru skupnega dohodka?

Veliko razlogov govori, da se moramo dela lotiti istočasno z dveh stališč. Začeti moramo oblikovati celovit, konsistenten sistem ekonomskih kazalcev in instrumentov, ki bodo tvorili podlago odnosov, povezanih z minulim delom. Poleg tega pa se moramo v sedanjem trenutku opredeliti za nekaj ekonomskih instrumentov, ki naj bi odprli proces urejanja družbenoekonomskih odnosov v skladu z opredelitvami v okviru kategorije skupnega dohodka.

Eno takih vprašanj, o katerem se moramo v tem trenutku opredeliti, je, ali se ne bi kazalo odločiti, da bi

Sodelavec v željni

sporazumno določili neko »najnižjo stopnjo povečanja dohodka«, ki naj bi jo dosegli v tekočem delu, v katerem bi bila angažirana združena denarna sredstva in ki bi jo smatrali kot družbeno sprejemljivo mejo ekonomske učinkovitosti, ki jo je potrebno doseči pri uporabi minulega dela.

Veliko razlogov govori za to. Na podlagi takega instrumenta bi začeli po ekonomski poti in z ekonomskimi sredstvi odpravljati nekatere družbenoekonomske kvarne sestavine v odnosu do minulega dela. V posameznih primerih ravnaajo z minulim delom, kot da je ono samo po sebi dano, da ono ni vrednost, ki je rezultat vložene dela. V takih primerih se neredko dogaja, da minulo delo enostavno spremeni v sredstva končne porabe ali pa, potem, ko ga vložijo v dejavnike proizvodnje, z njim ekonomsko slabo ravnaajo in ga neustrezno uporabljajo v tekočem delu. Recimo, če v tekočem delu uporabljamo določen stroj, v katerega je vloženo minulo delo, ki mu je moralni vek štiri leta (tehnično-tehnološko zastaranje), samo s polovico dejanske možnosti (obratovni čas stroja in izkoristek njegovih zmogljivosti), v takem primeru smo uporabili samo polovico proizvodne sile stroja, drugo polovico pa smo dobesedno »vrgli proč«. Tako ravnanje z minulim delom v tekočem delu je nedvomno ekonomsko nesmotno in pomeni slabo uporabo minulega dela.

V obeh omenjenih primerih (če delavci spremeni ustvarjeno vrednost iz družbene substance za razvoj v sredstva za končno porabo in če ekonomsko nesmotno ravnaajo z dejavniki proizvodnje, v katere je vloženo minulo delo) združeni delavci, ki v tekočem delu uporabljajo minulo delo, ki so jim ga odstopili drugi delavci, dejansko zmanjšujejo reproduktivno sposobnost združenega dela. S tem pa tudi zapravijo možnost, da bi izrabili sposobnost minulega dela, ki je v tem, da vloženo v dejavnike proizvodnje poveča proizvodno silo dela, in si ustvarili podlago za povečanje družbene produktivnosti lastnega združenega dela, oziroma da bi ustvarjeno podlago uporabili za povečanje produktivnosti in dohodka. Kdor pa ekonomsko neustrezno ravna z dejavniki proizvodnje in jih neustrezno uporablja v tekočem delu, dela dve težki ekonomski napaki. Podražuje proizvode svojega dela, ker prenaša nadpovprečno količino prenesene vrednosti na nove proizvode (eden od izvorov stroškovne inflacije). Dosega podpovprečno produktivnost živega dela, ker ne izrazi v ustreznih meri proizvodne sile dela proizvodnih dejavnikov in ne dosega na enoto vložene dela dohodka, ki bi ga v odnosu na dejansko instalirano proizvodno silo dela lahko dosegal.

Takoj pa moramo povedati, da samoupravno dogovorjene »najnižje stopnje povečanja dohodka«² ne gre v nobenem primeru izenačevati z »obrestno mero«, kot ceno za denar, kot vrednostni izraz minulega dela,

ki naj bi jo samo drugače poimenovali.

V našem predlogu gre za družbeni kriterij, ki naj bi bil merilo gospodarske smotrnosti pri uporabi minulega dela. To merilo naj bi imelo dvojno nalogo. Bilo bi podlaga za proučevanje ekonomske smotrnosti naložbe v določene dejavnike proizvodnje. Bilo bi tudi merilo za presojo gospodarjenja z minulim delom.

Seveda pa bi morali najnižjo stopnjo povečanja dohodka na podlagi minulega dela količinsko opredeliti tako, da bodo njej vsebovani »vrnitev«³ združenih sredstev in »nadomestilo«⁴ za uporabo minulega dela delavcev v temeljni organizaciji, ki združuje denar, in za minulo delo delavcev v temeljni organizaciji, ki združuje sredstva za delo, predmete dela itd, ki z njimi delajo in jih upravljajo ti delavci. Drugi ključni splot ekonomskih instrumentov, s katerimi naj bi v tem družbenem trenutku odprli proces urejanja družbenoekonomskih odnosov v skladu z opredelitvami v okviru kategorije skupnega dohodka, pa so vsekakor delitveni instrumenti.

Ekonomske instrumente za prisvajanje dohodka na podlagi minulega dela je udeležba v skupnem dohodku. Ta ima dve sestavini. Vrnitev odstopljenih sredstev. Nadomestilo za njihovo uporabo. Ta namenska opredelitev udeležbe v skupnem dohodku je za urejanje odnosov, ki so povezani z minulim delom, pomembna zaradi tega, ker je vsaka od teh sestavin, glede na medsebojne odnose med združenimi delavci, ki združujejo denar, delo in sredstva, opredeljena na poseben način. Družbeno ekonomska podlaga teh odnosov je, da so delavci, ki uporabljajo v svojem tekočem delu odstopljena denarna sredstva, dolžni vrniti združena sredstva tistim, ki so jim jih odstopili. To ne velja samo v primeru, če so se delavci, ki sredstva odstopajo, z osebnimi izjavljanjem odkrili pravici do njihove vrnitve. Sredstva se torej vračajo toliko časa, dokler niso vrnjena. Delavci lahko sporazumno določijo rok, v katerem je uporabnik dolžan vrniti sredstva.

Ta določila so pomembna zaradi tega, ker sta iz njih izpeljani dve zelo pomembni zadevi. Nadomestilo za uporabo odstopljenih sredstev je časovno omejeno na rok njihove vrnitve. Se pravi, nadomestilo je možno sprejemati samo toliko časa, dokler niso odstopljena sredstva vrnjena. V primeru, ko se delavci odpovedo vrnitvi sredstev, ne odpovedo pa se pravici do nadomestila za njihovo uporabo, je seveda nujno potrebno, da združeni delavci sporazumno določijo rok, v katerem je možno sprejemati nadomestilo. Ta rok ne bi mogel biti daljši od roka, v katerem se amortizirajo sredstva, ki se uporabljajo v tekočem delu, v katerem so angažirana odstopljena sredstva.

Druga pomembna zadeva, ki je izpeljana iz omenjenih določil, pa je opredelitev, da je možno vračati odstopljena sredstva iz vseh sredstev, ki z njimi razpolaga organizaci-

4. sodelovanje s splošno varnostno službo pri odkrivanju vzrokov požarov ali nezgod, ki se dogodijo na nevarnih plinovodih in drugih energetskih medijih,
5. skrbi za zadostno količino zaščitnih in gasilskih sredstev,
6. izvaja požarnovarnostne obhode in nadzira uporabnost gasilskih in reševalnih naprav.

Služba za varstvo pri delu

Člen 63

Služba za varstvo pri delu je organizirana kot strokovna služba, v kateri strokovni delavci usmerjajo in izvajajo ter nadzirajo izvajanje predpisanih varnostnih ukrepov za varovanje življenj in zdravja delavcev pri delu.

Člen 64

Za opravljanje strokovnih nalog, ki zajemajo sodobne tehnične, zdravstvene, organizacijske, vzgojno-izobraževalne, socialne in pravne ukrepe, sodelujejo delavci službe za varstvo pri delu tudi z drugimi strokovnimi službami Železarne in s temeljnimi organizacijami, ki so neposredno ali posredno tudi odgovorne za varstvo delavcev pri delu.

Člen 65

S področja družbene samozaščite ima služba za varstvo pri delu zlasti naslednje naloge:

1. proučuje varnost delovnega okolja in delovnih razmer v Železarni, pripravlja predloge za varstvene ukrepe in normative po zakonu o varstvu pri delu ter spremlja njihovo izvajanje in učinkovitost,
2. svetuje in strokovno pomaga pri urejanju varstva pri delu s samoupravnimi splošnimi akti in s programi dela,
3. sestavlja potrebe in programe teoretičnega in praktičnega usposabljanja ter preverjanja znanja delavcev o njihovi usposobljenosti za varno delo ter skrbi za izvajanje tega programa,
4. proučuje in analizira vzroke poškodb in obolenj v zvezi z delom ter predlaga ukrepe za odpravo vzrokov,
5. vodi evidenco in sestavlja poročila o stanju in problemih varstva pri delu.

Pri izvajanju teh nalog služba za varstvo pri delu sodeluje z inšpekcijami dela, pooblaščenimi strokovnimi zavodi ter z organi uprave javne varnosti.

Finančna inspekcija

Člen 66

Z namenom preprečevanja prekrškov v materialno finančnem poslovanju in zaradi odkrivanja nepravilnosti, ki kažejo na kazniva dejanja, je v Železarni organizirana finančna inspekcija, ki ima na področju družbene samozaščite zlasti naslednje naloge:

1. pregleduje celotno finančno poslovanje določenih področij,
2. nadzira poslovanje male prodaje,
3. nadzira celotni obračun prometnega davka,
4. občasno in po posebnem nalogu pregleduje finančno in materialno poslovanje na področjih, kjer je zaradi nepravilnosti prišlo do kaznivih dejanj. Pri odkrivanju vzrokov sodeluje z organi uprave javne varnosti.

Stalna inventurna komisija

Člen 67

Stalna inventurna komisija je specializirana služba notranje kontrole, ki pregleduje osnovna sredstva in inventar ter poslovanje z materiali, kot so rezervni deli, potrošni material, polizdelki in drugi vložni material ter surovine, z namenom, da odkriva nepravilnosti in ugotavlja vzroke za primanjkljaje in presežke.

Člen 68

Občasne inventurne komisije ob koncu leta popisujejo osnovna sredstva in inventar ter vse vrste zaloga materiala, odkrivajo primanjkljaje in presežke ter ugotavljajo vzroke.

Tehnična kontrola

Člen 69

Tehnična kontrola skrbi in nadzira dogovorjeno kvaliteto nabavljenih surovin in polizdelkov ter naših prodanih izdelkov. S tem zagotavlja nemoteno in kvalitetno delo ter preprečuje prodajo takšnih izdelkov, ki so lahko vzrok za reklamacije, ki škodujejo ugledu tovarne in povečujejo stroške proizvodnje.

Člen 70

Poleg dela organizirane tehnične kontrole morajo za kvaliteto izdelkov skrbeti vsi delavci temeljnih organizacij in jo tudi sami nadzirati, kajti samokontrola kvalitete izdelkov je najbolj učinkovita in tudi najbolj dosledna oblika tehnične kontrole in je zlasti v medfazni proizvodnji tudi edino možna.

VI. DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

Člen 71

Družbenopolitične organizacije morajo v svojih programih imeti opredeljeno družbenopolitično izobraževanje, spremljanje in obravnavanje o problematiki s področja kulture ljudske obrambe, varnosti in družbene samozaščite.

Člen 72

S pristojnimi in odgovornimi organi samoupravljanja morajo družbenopolitične organizacije sodelovati in aktivno sodelovati pri odkrivanju zlasti tistih pojavov, ki lahko med delavci povzročijo nemir ali nezadovoljstvo, in pomagati pri odстранjevanju posledic, ki bi v zvezi s tem nastale.

Člen 73

Družbenopolitične organizacije sodelujejo pri sestavi varnostnih ocen temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki so temelj varnostnih načrtov. Sodelujejo pri izbiri kadra za teritorialne enote ljudske obrambe in enote civilne zaščite.

VII. SODELOVANJE Z ORGANI DRUŽBENOPOLITIČNE SKUPNOSTI

Člen 74

Samoupravni organi in strokovne službe, ki so jih v te namene ustanovili delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, morajo nenehno sodelovati z odgovornimi organi družbenopolitične skupnosti, zlasti še z organi ljudske obrambe skupščine občine in organi javne varnosti, tako pri organiziranju družbene samozaščite in pri osveščanju delavcev kot pri odkrivanju škodljivih pojavov.

Člen 75

O vseh pojavih, ki ogrožajo varnost Železarne, delavcev in njihovega dela, morajo odgovorne strokovne službe takoj obvestiti pristojne organe uprave javne varnosti in v primerih večje razsežnosti zahtevati tudi njihovo pomoč.

VIII. ODGOVORNOST

Člen 76

Za izvajanje koristi ljudske obrambe in družbene samozaščite so odgovorni vsi delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ne glede, katero delo opravljajo.

Za uresničevanje nalog s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite in za zakonitost dela pa so še posebej odgovorni:

- poslovodni odbor,
- vodje temeljnih organizacij,
- vodje sektorjev in služb in
- tisti delavci, ki imajo za to posebno pooblastilo.

Člen 77

Za kršitелje dejanj na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite se ne smatrajo samo tisti, ki ogrožajo ali kršijo neodtujljive pravice delavcev, ki ogrožajo, poškodujejo, uničujejo ali si prisvajajo proizvodna sredstva in rezultate dela delavcev Železarne, temveč tudi tisti, ki ogrožajo neodvisnost, družbeno ureditev in zemeljsko nedotakljivost dežele, ki razbijajo bratstvo in enotnost ter enakopravnost jugoslovanskih narodov in narodnosti ali kako drugače ogrožajo pridobitve NOB in socialistične revolucije, temveč tudi tisti, ki brezbrizno gledajo na te pojave in zoper te pojave nič ne ukrepajo.

IX. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Člen 78

Pri organiziranju, uresničevanju in pospeševanju ljudske obrambe in družbene samozaščite delavci v temeljnih organizacijah zagotavljajo potrebna materialna sredstva in sprejemajo ustrezne samoupravne akte ter druge posebne ukrepe.

Člen 79

Zaradi izjemnega družbenega pomena dejavnosti temeljne organizacije Energetika in zaradi dislociranosti temeljne organizacije Monter Dravograd imata le-ti svoj samostojni obrambni načrt, ki predstavlja sestavni del skupnega obrambnega načrta železarne Jesenice.

Zaradi dislociranosti temeljne organizacije Monter Dravograd le-ta vodi potrebno evidenco in opravlja druge administrativne posle s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite in sodeluje s pristojnim upravnim organom za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito skupščine občine Dravograd ter družbenopolitičnimi organizacijami v tej občini.

Člen 80

Določila tega sporazuma morajo upoštevati in vsebovati vsi ostali samoupravni splošni akti, zlasti še tisti, ki kakorkoli urejajo ljudsko obrambo, varnost dela in družbene lastnine.

Člen 81

Samoupravni sporazum velja, ko se zanj izreče večina vseh delavcev vsake temeljne organizacije in delovne skupnosti Železarne.

Samoupravni sporazum se uporablja osmi dan po objavi v registru samoupravnih aktov.

Predsednik delavskega sveta
Železarne

**SAMOUPRAVNI SPORAZUM
O LJUDSKI OBRAMBI IN DRUŽBENI
SAMOZAŠČITI V TEMELJNIH
ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA
DELA IN DELOVNIH SKUPNOSTIH
V ŽELEZARNI JESENICE**

ZA JAVNO RAZPRAVO

Člen 49

Pri uresničevanju družbene samozaščite in izvajanju nalog s tega področja morajo delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter samoupravnim organom nuditi strokovno pomoč:

- poslovodni odbor,
- vodje temeljnih organizacij,
- vodje sektorjev in služb
- ter predvsem naslednje strokovne službe:
- referat za ljudsko obrambo,
- splošna varnostna služba,
- požarno varnostna služba,
- reševalna služba,
- služba za varstvo pri delu,
- finančna inšpekcija,
- inventurna komisija
- tehnična kontrola.

IV. POSLOVODNI ODBOR ŽELEZARNE, VODJE TEMELJNIH ORGANIZACIJ, VODJE SEKTORJEV IN SLUŽB

Člen 50

Poslovodni odbor Železarne, vodje temeljnih organizacij (v nadalnjem besedilu »poslovodni organi«), vodje sektorjev in služb morajo biti pozorni in morajo odgovorno ukrepati pri pojavih nezadovoljstva, sovražnih gesel, vznemirjajočih vesti ter drugih škodljivih in sovražnih pojavih.

O ukrepih, razreševanju in odpravljanju škodljivih pojavov morajo ustrezno informirati in seznaniti pristojne samoupravne organe ali samoupravne delovne skupine.

Člen 51

Poslovodni organi, vodje sektorjev in služb, našteti v prejšnjem členu, so že zaradi narave dela posebno izpostavljeni delovanju tujih obveščevalnih služb, gospodarskemu in drugemu vohunstvu ter vsem vrstam sovražne dejavnosti. Pri njihovem delu je podana večja možnost pojavov korupcije in gospodarskega kriminala. Zato morajo kandidati za ta dela poleg strokovnih kvalitiet in sposobnosti zadovoljiti tudi posebnim pogojem.

Člen 52

Posebni pogoji, ki jim morajo zadovoljiti kandidati za poslovodne organe, vodje sektorjev in služb, so naslednji:

1. biti morajo moralno politično neoporečni in idejno usmerjeni za razvoj samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov,
2. imeti morajo večjo stopnjo pravne in politične odgovornosti,
3. ne smejo biti nepogojno obsojeni na zaporno kazen za naklepno kaznivo dejanje zoper temelje socialistične samoupravne družbene ureditve in varnost države, zoper gospodarstvo, zoper samoupravne pravice, zoper družbeno lastnino ali zoper uradno dolžnost.

V. STROKOVNE SLUŽBE

Člen 53

Za opravljanje rednih dejavnosti in zadev skupnega pomena na področju zavarovanja proizvodnje in varstva delavcev so delavci temeljnih organizacij ustanovili strokovne službe, ki opravljajo tudi naloge družbene samozaščite:

- referat za ljudsko obrambo,
- splošno varnostno službo,
- protipožarno in reševalno službo,
- službo za varstvo pri delu,
- finančno inšpekcijo,
- stalno inventurno komisijo in
- tehnično kontrolo.

Referat za ljudsko obrambo

Člen 54

Referat za ljudsko obrambo opravlja zlasti naslednje naloge:

- evidentira vse zaposlene glede na obveznosti v primeru neposredne vojne nevarnosti ali vojne,
- pripravlja, usklajuje in hrani vojne načrte Železarne ter ostalo dokumentacijo vojnih priprav,
- nudi pomoč organom za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri opravljanju določenih nalog s tega področja,
- pripravlja in sodeluje pri realizaciji vzgojnih in drugih programov enot teritorialne obrambe ter enot civilne zaščite,
- skrbi za hrambo in vzdrževanje orožja in druge vojaške opreme,
- opravlja administrativne posle in druge naloge s tega področja po zahtevi delavskega sveta Železarne, oziroma po določilih zakonov in internih splošnih aktov.

Splošna varnostna služba

Člen 55

Splošna varnostna služba je organizirana za fizično varovanje zgradb in drugih objektov v Železarni ter za nadzor nad vsto-

pom in izstopom delavcev Železarne in drugih občanov, posebej nad vstopom in izstopom tujih državljanov in nad uvozom ter izvozom blaga.

Člen 56

Splošna varnostna služba je neposredni izvajalec varnostnih ukrepov v cilju varovanja družbenega premoženja in dela delavcev Železarne ter ima zato organizirano:

- obhodno kontrolo,
- vratarje in
- čuvaje.

Člen 57

Delavci splošne varnostne službe so za opravljanje nekaterih nalog tudi občasno oboroženi, zato morajo izpolnjevati določene pogoje, in sicer:

1. morajo biti moralno politično neoporečni,
2. morajo biti fizično in psihično sposobni opravljati zaupane naloge in
3. morajo biti posebej strokovno usposobljeni za to delo.

Člen 58

Splošna varnostna služba izvaja svoje naloge po planu varovanja, ki se sestavlja za tri stopnje:

1. za običajno stopnjo pripravljenosti,
2. za poostreno stopnjo pripravljenosti in
3. za stopnjo pripravljenosti v neposredni vojni nevarnosti in v vojni.

Plani varovanja prvih dveh stopenj pripravljenosti morajo biti usklajeni z varnostnimi načrti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. S temi plani morajo biti delavci splošne varnostne službe podrobno seznanjeni. Tretja stopnja mora biti usklajena z obrambnim načrtom Železarne. Delavci pa se seznanijo, ko nastopi potreba.

Člen 59

S področja družbene samozaščite ima splošna varnostna služba zlasti naslednje naloge:

1. varuje objekte, delovne naprave in nemoteno delo delavcev Železarne
2. nadzira vstop in izstop delavcev Železarne ter delavcev drugih delovnih organizacij, ki začasno delajo za Železarno na njenem območju,
3. nadzira vstop in izstop občanov, še posebej in po posebnem postopku pa vstop in izstop tujih državljanov,
4. varuje prenos denarja na območju Železarne v banko in iz banke po posebnem planu zavarovanja družbene lastnine,
5. nadzira uvoz in izvoz vsega blaga,
6. sodeluje s pristojnimi organi pri odkrivanju storilcev protipravnih dejanj in drugih negativnih pojavov,
7. sodeluje pri odkrivanju vzrokov strojelomov in skupaj z gasilsko enoto tudi vzroke požarov.

Pri izvajanju teh nalog splošna varnostna služba sodeluje z organi uprave javne varnosti in pristojnimi pravosodnimi organi.

Protipožarna in reševalna služba

Člen 60

Posebno obliko varovanja delavcev in družbenega premoženja Železarne predstavlja protipožarna in reševalna služba, ki je strokovna služba Železarne s točno določenimi nalogami. Za izvajanje svojih nalog je organizirana poklicna gasilska in reševalna četa, enotna za Železarno in občino Jesenice, ter prostovoljna gasilska enota.

Poklicna gasilska in reševalna četa, ki je organizirana po vodih, ima še usposobljene posameznike za:

- gašenje vseh vrst požarov,
- reševanje ponesrečencev s telesnimi poškodbami,
- reševanje ponesrečencev zaradi zadušitev in zastrupitev s škodljivimi plini in
- potapljanje.

Člen 61

Zaradi zahtevnih nalog gašenja požarov in reševanja ponesrečenih delavcev Železarne morajo delavci industrijske gasilske in reševalne čete izpolnjevati te osnovne pogoje:

- da so fizično in psihično sposobni opravljati svoje naloge in
- da so za svoje delo strokovno usposobljeni.

Člen 62

Gasilska in reševalna služba ima v okviru družbene samozaščite zlasti naslednje naloge:

1. preventivno protipožarno zaščito in vzgojo delavcev v tem smislu,
2. preventivno varovanje delavcev Železarne pri delih na plinovodih in drugih delih, ki lahko povzročijo večjo škodo ali zastrupitev posameznih delavcev,
3. gašenje vseh vrst požarov in reševanje pri kakršnih koli nesrečah,

predlog načelnika narodne zaščite imenuje tudi enega ali več pomočnikov.

Člen 33

Naloge načelnika enote narodne zaščite temeljne organizacije ali delovne skupnosti so:

- pripravlja predlog razporeda za opravljanje nalog narodne zaščite in ga posreduje odboru za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito,
- poziva delavce in jim določa naloge v okviru razporeda ter pouči, kako mora postopati v različnih primerih,
- nadzira delavce, kako opravljajo določene naloge,
- skrbi za zakonito, učinkovito in pravočasno opravljanje nalog narodne zaščite,
- skrbi, da delavci pri opravljanju nalog nosijo posebne oznake in da so oboroženi v skladu z varnostnim načrtom,
- skrbi za usposabljanje delavcev, ki opravljajo naloge narodne zaščite,
- vodi evidenco o opravljenih nalogah,
- poroča odboru za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito o delu enote narodne zaščite in o problemih, ki so nastali pri opravljanju nalog, ter predlaga morebitne dopolnitve varnostnega načrta,
- opravlja druge naloge, ki jih predvideva varnostni načrt ali jih zahteva delavski svet, oziroma odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito temeljne organizacije ali delovne skupnosti.

Člen 34

Pripadniki enote narodne zaščite opravljajo naloge v določenem prostoru ali na določenem mestu vedno v skupini najmanj dveh pripadnikov.

Naloge opravljajo tako, da:

- stalno opazujejo z določenega mesta objekt ali okolico,
- stražarijo na določenih mestih, predvsem pri vhodih v prostore, kjer so skladišče orožja, goriva ali zaupni arhivi,
- obhodijo in opazujejo tovarniške objekte in naprave,
- nastopajo v enoti večje sestave, če je treba preprečiti izgrede.

Člen 35

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti imajo v času opravljanja nalog kot pripadniki narodne zaščite naslednje pravice in dolžnosti:

1. ugotavljajo identiteto neznanih oseb znotraj temeljne organizacije ali delovne skupnosti z legitimiranjem,
2. preprečujejo nepooblaščenim osebam vstop v določene prostore z opozorilom ali s silo,
3. zadržujejo osebe, ki jih zalotijo pri kaznivem dejanju, z opozorilom, lahko pa tudi z uporabo sile, dokler ne pridejo delavci državnih organov na njihov poziv,
4. pregledujejo ljudi in vozila, če sumijo, da prikrivajo ukradene predmete. Ženske lahko pregleduje le ženska.

Pri opravljanju nalog narodne zaščite morajo delavci nositi na levem rokavu rdeč trak, širok 9 cm, ki ima vdejan znak narodne zaščite: peterokrako zvezdo z napisom nad zvezdo »NARODNA« pod zvezdo pa »ZAŠČITA«.

Člen 36

Za opravljanje posebnih nalog, zlasti za zavarovanje objektov in družbenega premoženja, za opravljanje nalog na osamljenem mestu ali ponoči, oziroma če obstaja kakršnakoli nevarnost, so pripadniki narodne zaščite lahko tudi oboroženi. Orožje v skupini sme nositi le delavec, ki zna z orožjem ravnati. Način, kako se orožje nabavlja, hrani, izdaja in uporablja, pa predpiše posebno navodilo, s katerim morajo biti vsi delavci temeljne organizacije in delovne skupnosti podrobno seznanjeni, ko nastopi potreba.

4. Samoupravni akti

Člen 37

Samoupravni akti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter skupni samoupravni akti Železarne, ki urejajo organizacijo dela, splošno organizacijo, notranje delovno razmerje in zavarovanje družbenega premoženja, delavcev in njihovega dela, morajo vsebovati tudi določila o organiziranju in načinu izvajanja ljudske obrambe in družbene samozaščite na področju, za katerega so samoupravni akti namenjeni in sestavljeni.

Člen 38

Pri uresničevanju in izvajanju nalog družbene samozaščite delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti uporabljajo naslednje samoupravne akte:

- samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo,
- statute temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in Železarne,
- samoupravni sporazum o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti,
- pravilnik o varovanju poslovne tajnosti,
- pravilnik o varovanju tajnih podatkov ljudske obrambe in drugega zavarovanja,

— pravilnik o samoupravnem informiranju in komuniciranju, drugih aktov ter ustreznih organizacijskih predpisov in navodil.

Samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo

Člen 39

Samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo Železarno Jesenice določa, katere zadeve ljudske obrambe in družbene samozaščite Železarne so skupnega pomena, in v tem smislu določa naloge skupnim samoupravnim organom: delavskemu svetu Železarne, odboru za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter odboru samoupravne delavske kontrole. Sporazum tudi določa odgovornost in naloge s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite poslovnemu odboru Železarne.

Člen 40

Samoupravni sporazum nadalje določa organiziranje skupnih strokovnih služb za varovanje družbene lastnine, za požarno varnost, varstvo pri delu in skupne službe nadzora: finančno inšpekcijo, inventurno komisijo in tehnično kontrolo.

Člen 41

S samoupravnim sporazumom se delavci temeljnih organizacij sporazumejo za združevanje sredstev za izvajanje skupnih zadev s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite, zlasti za nabavo orožja in opreme, za gradnjo zaklonišč in podobno, kar se konkretno opredeljuje z letnimi plani temeljnih organizacij in Železarne.

Statuti temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in Železarne.

Člen 42

Statuti temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in Železarne določajo odgovornosti in naloge, ki jih imajo s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite poslovodni organi, vodje sektorjev in služb, ter pogoje, ki jih morajo izpolnjevati za opravljanje teh del.

Člen 43

V statutih temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in Železarne so podrobno in točno opredeljene naloge in pristojnosti samoupravnih organov, odgovornih za izvajanje zadev s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Pravilnik o varovanju poslovne tajnosti

Člen 44

Pravilnik o varovanju poslovne tajnosti Železarne določa s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite naslednje zadeve:

1. predmet poslovne tajnosti po posameznih področjih,
2. sporočanje in objavljanje poslovne tajnosti,
3. postopke pri obisku tujih in domačih oseb,
4. varovanje zaupnih dokumentov in
5. odgovornost za kršitev varovanja poslovne tajnosti.

Člen 45

Poleg pravilnika o varovanju poslovne tajnosti Železarne podrobneje predpisuje postopke pri obisku tujih državljanov navodilo o ravnanju s tujimi državljani, ki so na obisku v Železarini.

Pravilnik o samoupravnem informiranju in komuniciranju

Člen 46

Nepopolna, popačena ali namenoma izkrivljena informacija lahko povzroči pri delavcih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti nemir in negotovost ali pa jih celo demoralizira. Z namenom, da se to prepreči, določa pravilnik o samoupravnem informiranju in komuniciranju vire in tok informacij ter odgovornosti za pravilno in učinkovito informiranje.

Člen 47

Za pravilno in učinkovito informiranje so odgovorni: center za proučevanje samoupravljanja in informiranje, uredniški odbor glasila ŽELEZAR ter glavni in odgovorni urednik ŽELEZARJA.

Za vsebinsko zasnovu informacij, s katerimi se osveščajo delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti tudi v smislu ljudske obrambe in družbene samozaščite, so prav tako odgovorni center za proučevanje samoupravljanja in informiranje, glavni in odgovorni urednik ŽELEZARJA ter uredniški odbor.

Za usmerjanje dela centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje je odgovoren odbor za informiranje, ki kot poseben družbeni organ določa postopek za sprejem posameznih samoupravnih odločitev in udeležence v tem postopku. Odbor sestavljajo delegati družbenopolitičnih organizacij in delavskega sveta Železarne.

Člen 48

V smislu načel družbene samozaščite se za vse odgovorne delavce v centru za proučevanje samoupravljanja in informiranje zahtevajo posebni pogoji.

Na podlagi členov 328, 310 in 311 ustave SRS, zakona o ljudski obrambi (Uradni list SRS 23/76), zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah (Uradni list SRS 23/76) in na podlagi javne razprave na zborih prek samoupravnih delovnih skupin ter usklajevanja na sejah delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti je delavski svet železarne Jesenice na seji dne _____ ugotovil, da so delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sprejeli

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O LJUDSKI OBRAMBI IN DRUŽBENI SAMOZAŠČITI V TEMELJNIH ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA IN DELOVNIH SKUPNOSTIH ŽELEZARNE JESENICE

I. SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Ljudska obramba in družbeno samozaščita sta sestavni del samoupravljanja delavcev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

Ljudska obramba je pravica in dolžnost delavcev, da se usposablja in organizirajo obrambo proti sovražnikom svobode, suverenosti in samoupravnih pravic in da ob napadu na državo organizirajo oborožen boj in druge oblike splošnega odpora.

Družbeno samozaščita je kot sestavni del ljudske obrambe in splošnega odpora usmerjena proti vsem tistim, ki ogrožajo in kršijo neodtujljive pravice delavcev, ki so podrobno opredeljene v samoupravnih aktih, ki ogrožajo, poškodujejo, uničujejo ali se protipravno prisvajajo družbeno proizvodna sredstva in rezultate dela delavcev Železarne, ki ogrožajo neodvisnost, družbeno ureditev in zemeljsko nedotakljivost dežele, ki razbijajo bratstvo, enotnost in enakopravnost jugoslovanskih narodov in narodnosti ali kako drugače ogrožajo pridobitve NOB in socialistične revolucije ter sovražno nastopajo proti samoupravnim socialističnim ureditvi naše družbeno politične skupnosti.

Člen 2

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti uresničujejo ljudsko obrambo in družbeno samozaščito za osebno varnost delavcev in varnost družbenega premoženja neposredno v samoupravnih delovnih skupinah, na podlagi ustreznih samoupravnih aktov in prek pristojnih organov samoupravljanja, zlasti preko odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ter z organizirano pomočjo drugih strokovnih služb, ki so jih v te namene ustanovili delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Člen 3

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so spoznamni, da v Železarini velja enoten samoupravni sporazum o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, ki ureja pravice ter dolžnosti delavcev in načine ter sredstva, preko katerih delavci Železarne uresničujejo svoje pravice in dolžnosti v ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

II. LJUDSKA OBRAMBA

Člen 4

Na področju ljudske obrambe imajo delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti te pravice in dolžnosti:

1. vojaško dolžnost v JLA ali v teritorialnih enotah,
2. delovno dolžnost v temeljni organizaciji in delovni skupnosti,
3. dolžnost služiti v civilni zaščiti,
4. dolžnost služiti v službi za opazovanje, javljanje in alarmanje,
5. dolžnost usposabljanja in pouka za obrambo in zaščito,
6. materialno dolžnost z dajanjem predpisanih materialnih sredstev za oborožene sile in
7. dolžnost izpolnjevanja ukrepov ljudske obrambe na vseh področjih delovanja.

Med vojno so delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti dolžni opravljati vojaško dolžnost tudi posamično, če ne morejo sodelovati v enoti, kateri pripadajo, ali v kakšni drugi obliki organiziranega odpora napadalcu.

Člen 5

Če se delavec temeljne organizacije ali delovne skupnosti med opravljanjem dolžnosti naštetih v prejšnjem členu poškoduje ali zaradi opravljanja dolžnosti zboli, se šteje, kot da se je poškodoval ali zbolel zaradi opravljanja delovne dolžnosti v temeljni organizaciji, oziroma delovni skupnosti. Tudi poškodba na poti pri odhodu na opravljanje dolžnosti ali pri vrnitvi se šteje, kot da se je poškodoval pri odhodu ali vrnitvi z dela.

Vsak primer se zapisiško ugotavlja prek odgovornega starešine.

Člen 6

Delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ustanovijo za neposredno izvajanje nalog s področja ljudske obrambe odbore za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ustanovi tudi delavski svet Železarne predvsem za neposredno izvajanje dogovorjenih skupnih nalog s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Člen 7

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti s področja ljudske obrambe:

- sprejema in dopolnjuje varnostni načrt temeljne organizacije, oziroma delovne skupnosti,
- organizira in pripravlja vse možne oblike in načine izvajanja nalog in ukrepov ljudske obrambe glede na predvidene vojne razmere,
- predlaga pristojnim organom za ljudsko obrambo skupščine občine razpored svojih delavcev, ki so vojaški obvezniki, na delovne dolžnosti,
- organizira obrambno vzgojo delavcev temeljne organizacije ali delovne skupnosti ter jih seznaja z njihovimi dolžnostmi v neposredni vojni nevarnosti in v vojni,
- sodeluje in usklajuje dejavnosti s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite s pristojno krajevno skupnostjo,
- skrbi za izvajanje varnostnih in zaščitnih ukrepov pri pripravi za ljudsko obrambo,
- opravlja druge naloge s področja ljudske obrambe, ki jih zahteva delavski svet temeljne organizacije ali delovne skupnosti, oziroma jih določajo zakoni in interni splošni akti,
- izvršuje sklepe delavskega sveta temeljne organizacije ali delovne skupnosti s področja ljudske obrambe.

Člen 8

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito Železarne s področja ljudske obrambe:

- sprejema in dopolnjuje obrambni načrt Železarne na podlagi smernic in stališč delavskega sveta Železarne,
- skrbi za organizacijo, usposabljanje in opremljanje enot teritorialne obrambe in enot ter štaba civilne zaščite v Železarni,
- skrbi za usklajene obrambne priprave v Železarni ter jih usklajuje s pripravami v občini in v krajevnih skupnostih,
- skrbi za usposabljanje pripadnikov enot narodne zaščite, ki so določeni za nošenje orožja. Za preizkus znanja in sposobnosti ravnanja z orožjem imenuje posebno komisijo,
- predlaga obrambne elemente razvojnega načrta in drugih splošnih aktov, za katere so pristojni organi upravljanja,
- v soglasju s pristojnimi organi občine določa delavce, ki opravljajo posebno zaupna skupna dela pri pripravi za ljudsko obrambo,
- izvršuje sklepe delavskega sveta Železarne, ki se nanašajo na naloge ljudske obrambe,
- izvaja druge naloge s področja ljudske obrambe, ki jih zahteva delavski svet Železarne, oziroma jih določajo zakoni in interni splošni akti.

Člen 9

Referat za ljudsko obrambo opravlja strokovne naloge, ki jih zakonska določila nalagajo delovnim organizacijam s področja vojaških zadev, ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Člen 10

Zaradi posebno zahtevnih opravil ljudske obrambe in družbene samozaščite morajo biti delavci referata moralno politično neoporečni. Imenuje jih delavski svet Železarne na predlog odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito Železarne in po predhodnem soglasju sveta za varnost in družbeno samozaščito občine Jesenice.

Člen 11

Za neposredno izvajanje ljudske obrambe ustanovi delavski svet Železarne enote teritorialne obrambe skladno z obrambnim načrtom Železarne, občine in širše družbeno politične skupnosti.

Starešine enot teritorialne obrambe imenuje komandant teritorialne obrambe občine Jesenice na predlog delavskega sveta Železarne in v soglasju s svetom ljudske obrambe, varnosti in družbene samozaščite občine.

Za organizacijo in urejanje enot ter njihovo pripravljenost odgovarjajo starešine delavskemu svetu Železarne in odboru za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito Železarne, za pripravljenost uporabe teritorialnih enot v obrambnem načrtu občine pa komandantu teritorialne obrambe občine.

Člen 12

Za preprečevanje in odklanjanje posledic izjemnih razmer, elementarnih nesreč in posledic vojne delavski svet Železarne ustanovi enote civilne zaščite:

1. gasilsko enoto,
2. sanitetno enoto,
3. enoto radiobiološko kemične zaščite in
4. tehnično enoto,
5. po potrebi tudi druge enote.

Za vodenje in usposabljanje enot civilne zaščite ter za določanje in usmerjanje reševalnih ukrepov delavski svet Železarne

imenuje štab civilne zaščite in njegovega načelnika. Štab civilne zaščite je za svoje delovanje odgovoren delavskemu svetu Železarne in odboru za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito Železarne.

Člen 13

Za opravljanje nalog in obveznosti iz prejšnjih dveh členov med delovnim časom pripada delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti osebni dohodek, kot da je bil na delu.

III. DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Člen 14

Delavci v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih uresničujejo in izvajajo družbeno samozaščito prek:

1. samoupravnih delovnih skupin,
2. samoupravnih organov:
 - delavskih svetov
 - odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito,
 - odborov samoupravne delavske kontrole,
3. enot narodne zaščite.

1. Samoupravna delovna skupina

Člen 15

Samoupravna delovna skupina je najprimernejša oblika osveščanja delavcev v ljudski obrambi in družbeni samozaščiti.

Člen 16

Delavci v samoupravni delovni skupini si morajo med seboj pomagati, opozarjati na nepravilnosti, na malomarno delo, na slab odnos do delovnih naprav in na prekomerno porabo raznih materialov. Delavci v samoupravni delovni skupini so dolžni opozoriti na nepravilnosti, zlasti na pojave sovražne propagande in dejavnosti.

Člen 17

Na sestankih samoupravnih delovnih skupin imajo delavci pravico in dolžnost postavljati vprašanja v zvezi s poslovanjem temeljne organizacije ali Železarne in imajo pravico dobiti odgovor. S tem lahko delavci opozarjajo na nepravilno delo ali poslovanje tudi poslovnih organov, vodij sektorjev in služb in drugih odgovornih delavcev.

Člen 18

Vodja samoupravne delovne skupine je dolžan delavce seznanjati z vsemi sprejetimi pisnimi informacijami in informacijami, ki izidejo v tedniku ŽELEZAR, zlasti še, če zadevajo družbeno samozaščito in ljudsko obrambo. Za morebitne posledice, ki bi nastale zaradi neseznanjanja s tovrstnimi informacijami, vodja delovne skupine odgovarja na osnovi določenih samoupravne ga splošnega akta o medsebojnih razmerjih in odgovornostih v temeljnih organizacijah in v delovnih skupnostih.

Člen 19

Vodja delovne skupine je neposredni vodja in zaseda odgovorno mesto, zato morajo kandidati zaasedbo teh delovnih nalog, poleg splošnih, ustrezati tudi posebnim pogojem, da so moralno politično neoporečni in da so idejno usmerjeni za razvoj samoupravno družbenih odnosov.

Člen 20

Samoupravni in poslovnih organi, ustrezne službe, zlasti pa center za proučevanje samoupravljanja in informiranje, morajo delu samoupravnih delovnih skupin posvetiti največjo skrb in pozornost in nenehno skrbeti za njihovo osveščanje ter ukrepati na njihove pobude, predloge in stališča, oziroma odgovarjati na njihova vprašanja.

2. Samoupravni organi

Delavski sveti temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in Železarne:

Člen 21

Delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sprejemajo na podlagi varnostne ocene smernice in stališča za sestavljanje varnostnih načrtov, določajo program uresničevanja družbene samozaščite v temeljni organizaciji in delovni skupnosti ter skrbijo za njihovo izvajanje. Poleg tega:

- pri določanju predloga statuta in drugih samoupravnih splošnih aktov ugotovijo, če so v določenih teh aktov vpletena tudi določila kulture varnosti in družbene samozaščite,
- ustanovi enoto narodne zaščite,
- pri razpravi in sprejemanju planov in programov, zlasti razvojnih programov, morajo poskrbeti, da so v teh planih in programih zajeti tudi elementi varnosti in družbene samozaščite,
- pri imenovanju vodij temeljnih organizacij, vodij sektorjev in služb morajo zagotoviti objektivnost ocene moralno političnih in etičnih kvalitet ter aktiven odnos do samoupravljanja.

Delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti opravljajo tudi druge naloge s področja družbene samozaščite, določene z zakoni in internimi splošnimi akti.

Člen 22

Delavski svet Železarne opravlja s področja družbene samozaščite iste naloge kakor delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, s tem da se naloge nanašajo na področje celotne Železarne in na zadeve, ki so skupnega pomena.

Odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito

Člen 23

Odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih sprejemajo na podlagi smernic in stališč delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti varnostne načrte in skrbijo za njihovo izvajanje. Poleg tega:

- sprejemajo ukrepe za varovanje družbene lastnine pred neopravičenim odtujevanjem, prisvajanjem, zlorabljanjem, uničevanjem in propadanjem, zlasti zaradi nevestnega dela in gospodarjenja,
- sprejemajo ukrepe za osebno varnost delavcev, ocenjujejo varnostne ukrepe in v zvezi s tem predlagajo ukrepe,
- skrbijo za izvajanje varnostnih in zaščitnih ukrepov pri pripravah za ljudsko obrambo po načelih družbene samozaščite,
- organizirajo in usposabljaajo enoto narodne zaščite,
- spremljajo, nadzirajo in usmerjajo delo narodne zaščite,
- v soglasju s pristojnimi občinskimi organi določajo delavce, ki opravljajo posebno zaupna dela s področja družbene samozaščite,
- izvršujejo sklepe delavskega sveta temeljne organizacije in delovne skupnosti s področja družbene samozaščite in izvajajo druge naloge, ki jih zahtevajo delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, oziroma jih določajo zakoni in interni splošni akti.

Člen 24

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito Železarne ima iste naloge kot tovrstni odbori v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, s tem da se naloge nanašajo na področje celotne Železarne in na zadeve, ki so skupnega pomena. Poleg tega:

- usklajuje izvajanje družbene samozaščite in spremlja delo enot narodne zaščite,
- skrbi za organiziranje in usposabljanje štaba enot civilne zaščite,
- predlaga pristojnim organom za ljudsko obrambo občine razpored delavcev, ki so vojaški obvezniki, na delovne obveznosti skupnega pomena in v enote civilne zaščite,
- izvršuje sklepe delavskega sveta Železarne s področja civilne zaščite in družbene samozaščite, poroča mu o svojem delu in izvaja druge naloge s področja družbene samozaščite, ki jih zahteva delavski svet Železarne, oziroma jih določajo zakoni in interni splošni akti.

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito Železarne sodeluje v izvajanju družbene samozaščite s pristojnimi krajevnimi skupnostmi.

Odbori samoupravne delavske kontrole

Člen 25

Delavci v temeljnih organizacijah uresničujejo samoupravno delavsko kontrolo neposredno prek samoupravnih delovnih skupin, prek organov samoupravljanja in prek odborov samoupravne delavske kontrole v temeljnih organizacijah ter skupnega odbora samoupravne delavske kontrole. Odbori samoupravne delavske kontrole prispevajo s svojim vestnim delom pomemben delež h kulturi varnosti in družbene samozaščite. Zlasti v naslednjem:

- nadzirajo sprejemanje, spreminjanje in dopolnjevanje samoupravnih aktov, pravilnost postopka in opozarjajo na odstopanja ter na nepravilnosti, na kršenje zakonitosti ter načela javnosti in demokratičnosti. Opozarjajo v zvezi s tem na morebitne samovolje posameznih samoupravnih organov, strokovnih služb, poslovnih organov in drugih posameznih delavcev,
- nadzirajo izvajanje samoupravnih aktov, sporazumov in dogovorov, ki posegajo v neodtujljive pravice delavcev,
- nadzirajo doslednost izvajanja odločitev, sprejetih na zborih delavcev temeljnih organizacij in na referendumih ter na sejah samoupravnih organov, opozarjajo na odstopanja pristojne samoupravne organe, strokovne službe in poslovdne organe,
- nadzirajo uveljavljanje samoupravnih pravic in dolžnosti delavcev, opozarjajo na nepravilne odločitve v postopku za varstvo pravic delavca in delovnih razmerij v združenem delu,
- ugotavljajo morebitne privatizacije družbene lastnine, razpisništva, malomarnosti pri delu in podobno,
- ugotavljajo negativne pojave v delovnih razmerjih, zlasti odnos odgovornih in strokovnih služb, oziroma pristojnih samoupravnih organov do vprašanj, predlogov, pobud in zahtev samoupravnih delovnih skupin in posameznikov,
- nadzirajo poslovanje temeljne organizacije s sredstvi za proizvodnjo, odnos do delovnih naprav in izvrševanja proizvodnih nalog,
- nadzirajo pravilnost in upravičenost porabe sredstev za investicije, zlasti vzroke za prekoračitve rokov in sredstev,

— nadzirajo porabo združenih sredstev, če so porabljena v namene, za kar so bila združena, zlasti pa delitev in porabo sklada skupne porabe, izvajanje stanovanjske politike, opozarjajo na morebitne nepravilnosti pri delitvi stanovanj in gradbenih posojil,

- nadzirajo porabo sredstev za reprezentanco, reklame, in propagando,
- nadzirajo upravičenost koriščenja osebnih avtomobilov, za službene namene, racionalnost službenih potovanj doma in v tujini,
- ugotavljajo ter obravnavajo pojave, ki lahko povzročijo veliko škodo ali kako drugače škodijo varstvu in zadovoljstvu delavcev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

3. Enote narodne zaščite temeljnih organizacij in delovnih skupnosti

Člen 26

Vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost predstavlja enoto narodne zaščite, v kateri opravljajo naloge narodne zaščite vsi delavci, ne glede na starost in spol, le da so fizično in psihično sposobni, razen tistih delavcev, ki so našteti v členu 27.

Za posebne naloge v izjemnih razmerah ustanovi delavski svet temeljne organizacije, oziroma delovne skupnosti posebno enoto narodne zaščite.

Naloge delavci opravljajo načelno izven rednega delovnega časa.

Člen 27

Opravljanja nalog narodne zaščite so oproščeni:

- vojni obvezniki, če so v poklicani na izpolnjevanje obveznosti v enote JLA, v enote teritorialne obrambe ali v enote civilne zaščite,

- delavci, ki opravljajo dela, ki nujno zahtevajo njihovo polno zavzetost in jih določi odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito,
- žene zaradi družinskih razlogov: nosečnost, skrb za otroke brez varstva ali bolne otroke in podobno,
- delavci, ki so začasnoma nezmožni za delo zaradi bolezni in imajo za to zdravniški izkaz.

Člen 28

Nalog narodne zaščite ne more opravljati delavec:

- ki je obsojen za kaznivo dejanje zoper ljudstvo in državo, 10 let po prestanku, oprostiv ali zastaranju kazni,
- ki je obsojen za kaznivo dejanje zoper družbeno ali zasebno premoženje, samoupravljanje, zoper uradno dolžnost ali kakšno drugo kaznivo dejanje, storjeno iz koristoljublja, 5 let po prestanku, oprostiv ali zastaranju kazni,
- ki je v kazenskem postopku za dejanja, našteta v prejšnjih dveh odstavkih.

Člen 29

Enota narodne zaščite temeljne organizacije ali delovne skupnosti opravlja naloge praviloma po varnostnem načrtu, ki ga na podlagi varnostne ocene in smernic ter stališč delavskega sveta temeljne organizacije, oziroma delovne skupnosti sprejme odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Člen 30

Varnostni načrt vsebuje:

- obseg zavarovanja in delovanja enote narodne zaščite,
- način zavarovanja in opravljanja nalog narodne zaščite temeljne organizacije ali delovne skupnosti,
- postopek enote narodne zaščite v primeru, če bi v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti prišlo do neodgovornega ali nepremišljenega dejanja posameznikov ali skupin in do povzročanja izgredov,
- postopek enote ob neposredni vojni nevarnosti ali vojni.

Člen 31

Obseg zavarovanja in preventivnega delovanja v varnostnem načrtu temeljne organizacije ali delovne skupnosti mora imeti vsaj tri stopnje:

1. za delovanje v razmerah, ki zahtevajo le preventivno aktivnost družbene samozaščite, izjemoma pa tudi enote narodne zaščite,
2. za delovanje v izrednih razmerah, ki so nastale v temeljni organizaciji, delovni skupnosti ali v širši družbeni skupnosti,
3. za delovanje v neposredni vojni nevarnosti in v vojni, ki mora biti usklajeno z obrambnim načrtom.

Člen 32

Enoto narodne zaščite v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti vodi načelnik narodne zaščite, ki ga imenuje delavski svet temeljne organizacije ali delovne skupnosti v soglasju s svetom za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito skupščine občine Jesenice.

Po svojem položaju je načelnik narodne zaščite člar za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito temeljne organizacije, oziroma delovne skupnosti, Delavski svet

ja, ki uporablja odstopljena sredstva, in ne samo iz tekočega dohodka, to je, iz povečanega dohodka. Gre namreč za vrnitev vrednostne substance, ki je bila ustvarjena in tržno realizirana. Odstopljenih sredstev pa seveda ni možno vračati na tak način, da bi jih uračunavali v materialne stroške in tako spremenili udeležbo v skupnem dohodku v »strošek kapitala«, ki bi ga kot »preneseno vrednost« (denar sam po sebi nima vrednosti in je torej ne more prenašati na proizvod) prenesli na proizvod in v njegovo ceno. Minulo delo v obliki denarja ima to sposobnost, da, ko ga spremenimo v dejavnike proizvodnje, prispeva k povečanju proizvodne sile dela in omogoča večjo produktivnost in večji dohodek živega dela. Na podlagi odstopljenega denarja je torej možna udeležba v ustvarjenem dohodku, ne pa v materialnih stroških. Nadomestila ni možno dobivati v nobenem primeru iz drugih virov kot iz pridobljenega skupnega dohodka. Ker so z ustavo zajamčena delavcem, ki uporabljajo v svojem tekočem delu odstopljena sredstva, sredstva za osebne dohodke in skupno porabo ter sredstva za njihov razvoj, ki ustrezajo delovnim prispevkom delavcev pri gospodarjenju s sredstvi, ki z njimi upravljajo, je povsem nesporno, da je možno pridobivati nadomestilo iz skupnega dohodka iz sredstev za akumulacijo. V ta sredstva pa seveda sodijo poleg sredstev za akumulacijo v čistem dohodku tudi tista sredstva, ki jih delavci na podlagi samoupravnega sporazuma ali zakona združujejo za razvoj združenega dela iz dohodka, kajti tudi ta sredstva so del skupnega dohodka.

Sredstva, ki jih pridobivajo delavci iz skupnega dohodka na podlagi gospodarjenja z minulim delom stopajo tudi različno v dohodek delavcev v temeljni organizaciji. Tisti del udeležencev v skupnem dohodku, ki predstavljajo vrnitev sredstev, gre neposredno v poslovna sredstva delavcev temeljne organizacije (torej ni predmet ponovnega razporejanja, delitve in osebne prisvajanja). Tisti del udeležbe, ki pa predstavlja nadomestilo za uporabo odstopljenih sredstev, pa stopa v skupni prihodek in postane njegov sestavni del. Ob tem kaže opozoriti, da je ta del dohodka potrebno posebej izkazovati, ker je rezultat gospodarjenja z minulim delom in kriterij ter izvor sredstev za prisvajanje osebne dohodka delavcev.

Uspešno gospodarjenje z minulim delom je seveda prvenstveno odvisno od objektivne ekonomske povezanosti in odvisnosti delavčevega osebne dohodka in dohodka, ki ga delavci v temeljni organizaciji pridobivajo kot rezultat gospodarjenja z minulim delom.

To povezavo je možno zagotoviti z institucionalizacijo ustreznih ekonomskih instrumentov. Dejali smo, da je dohodek, ki ga delavci pridobijo na podlagi gospodarjenja z minulim delom, kriterij in izvor sredstev za prisvajanje osebne dohodka. Drugače povedano, delavci prispevek delavcev v obliki minulega dela ugotavljamo in merimo s pomočjo dohodka (povečanja dohodka), ki ga delavci na tej podlagi dosežejo na enoto sredstev. Merilo učinka gospo-

darjenja je ustvarje ni skupni dohodek na enoto skupnih združenih sredstev, ki so angažirana v tekočem delu. Izvor sredstev za osebne dohodke na podlagi gospodarjenja z minulim delom pa je tisti del udeležbe, ki predstavlja nadomestilo za uporabo odstopljenih sredstev. Za konkretno izpeljavo prisvajanja osebne dohodka na tej osnovi potrebujemo pokazatelj ustvarjenega skupnega dohodka na enoto vseh združenih sredstev, ki so bila angažirana v tekočem delu (ne samo odstopljenega denarja), in pokazatelj količine prihodka, ki je pridobljen v obliki nadomestila za gospodarjenje z minulim delom.

Druga poglobljena sestavina, od katere je odvisno delavčovo prisvajanje osebne dohodka na podlagi gospodarjenja z minulim delom, pa je delavčev delovni prispevek (upravljalška dela) h gospodarjenju s sredstvi. Ob tem se znajdemo pred vprašanjem: Na katerih sestavinah dela temelji delavčev delovni prispevek pri gospodarjenju z minulim delom, ki jih kaže sprejeti kot osnovo in merilo za prisvajanje osebne dohodka?

Na to vprašanje si lahko odgovorimo, če si odgovorimo na vprašanje: Katere sestavine delavčevega dela so bistvene pomena za gospodarjenje s sredstvi?

Ena teh sestavin je upravljanje z dohodkom, s katerim delavci zagotavljajo stalno povečanje količine minulega dela. Druga sestavina je upravljanje z minulim delom, s katerim delavci odločajo o angažiranju sredstev v tekočem delu.

Delavčevega delovnega prispevka v teh primerih ne moremo meriti s samim kvantom vloženega konkretnega dela, ampak ga lahko merimo samo na podlagi ekonomske kvalitete upravljalškega dela. Drugače povedano, pri prvi sestavini je merilo delovnega prispevka količina sredstev na enoto vloženega dela, ki jo delavci namenijo iz dohodka za akumulacijo. Pri drugi sestavini pa je merilo delovnega prispevka pridobljena količina dohodka (nadomestila) na enoto živega dela delavcev.

Ob tem pa se moramo opredeliti še do naslednjega vprašanja: Kakšen ekonomski vpliv ima stopnja sestavljenosti, multiplicitetnosti dela delavcev (oziroma, kot navadno pravimo, kvalifikacijska sestava dela delavcev) na opredeljevanje osnove, na podlagi katere delavec prispeva osebni dohodek iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom?

Za delovni prispevek v tekočem delu, katerega rezultat je pridobljen dohodek, prisvajajo delavci osebni dohodek po dveh osnovah: na podlagi kvantuma in kvalitete svojega dejanskega opravljenega dela in na podlagi gospodarnosti pri uporabi in ravnanju s sredstvi v tekočem delu.

Nesporno je, da je delovni prispevek tako imenovanega sestavljenega dela (kvalificiranega dela) ob normalnem izpolnjevanju delovnih nalog (ob normalni storilnosti dela) v določenem razmerju z delovnim prispevkom enostavnega dela. Kot izhodišče za opredeljevanje tega razmerja nam vsekakor služi razmerje med sestavljenim in enostavnim delom, s katerim opredeljujemo kvantitativno razmerje med enostav-

nim in sestavljenim delom. Sestavljeno delo je, če ga obravnavamo z vidika abstraktnega dela (potroška delavčeve delovne sile), nič drugega kot multiplicitarno enostavno delo. Drugače povedano, če določeno sestavljeno delo vsebuje dvakratno, trikratno itd. količino enostavnega dela, potem je, ob normalni storilnosti, delovni prispevek določenega sestavljenega dela dvakrat, trikrat itd. večji od enostavnega dela.

Izkustvena analiza, ki jo je pred leti napravila mednarodna organizacija dela, je pokazala, da so v družbeni stvarnosti izredno velike razlike v delovnih prispevkih delavcev iste stopnje sestavljenosti dela delavcev (iste kvalifikacijske skupine). Te razlike so tem večje, čim višja je stopnja sestavljenosti dela, ampak progresivno. Zelo velike pa so seveda v tem pogledu razlike med delovnimi prispevki delavcev iste stopnje sestavljenosti dela.

To drugače povedano pomeni, da se s stopnjo sestavljenosti dela povečuje tudi delavčev delovni prispevek k ustvarjenemu dohodku in s tem tudi k tistem delu dohodka, ki ga delavci namenijo za akumulacijo. Delavec, ki opravlja sestavljeno delo, torej praviloma prispeva več enot ustvarjene vrednosti kot delavec, ki opravlja enostavno delo.

Iz tega je možno povzeti zaključek, da bi bilo potrebno v skladu z načelom delitve po delu upoštevati pri opredeljevanju osnove za prisvajanje osebne dohodka na podlagi gospodarjenja z minulim delom tudi delavčev delovni prispevek k ustvarjanju nove vrednosti dohodka in akumulacije. To pomeni, da bi bilo potrebno ugotoviti, na podlagi delavčevega delovnega prispevka v tekočem delu, razmerje med njegovim dejanskim delovnim prispevkom in delovnim prispevkom delavca pri enostavnem delu. S pomočjo tega razmerja kaže ugotoviti, koliko enot vrednosti je prispeval delavec k novi ustvarjeni vrednosti (prispevek njegovega minulega dela v skupno družbeno minulo delo), ki so jo delavci namenili iz dohodka za akumulacijo.

Če gledamo razvoj odnosov v združenem delu dolgoročno, potem je povsem nesporno, da bo začela ta sestavina vplivati na preusmerjanje delavčevega osebne interesa v tej smeri, da se bo začel dejansko osvoboditi ujetosti v zanke meznega ekonomskega instrumentarja in interesa, ki se lahko oblikuje na tej podlagi. In, začel svoj interes vse bolj povezovati z interesom za razvoj družbene produktivnosti dela in dohodka. Povečevanje produktivnosti dela in dohodka pa postaja vse bolj odvisno od tehnično-tehnološkega napredka proizvodnih dejavnikov, od porasta njihove proizvodne sile dela.

To pa terja silno povečanje količine minulega dela na enoto živega dela. Tako stopata v prvi plan delavčevega osebne interesa dve sestavini njegovega dela. Ustvarjanje čim večje količine akumulacije v tekočem delu (produktivnost živega dela) in ekonomska kvaliteta gospodarjenja z minulim delom (ekonomska kakovost upravljalškega dela).

Da bi se izognili napačnemu razumevanju stvari moramo takoj povedati dve stvari. Osnova, na podlagi katere naj bi delavec prisvajal osebni dohodek iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom, opredeljuje seveda le razmerja med delavci v temeljni organizaciji, na podlagi katerih prisvajajo osebne dohodke v odvisnosti od svojega delovnega prispevka k rezultatom gospodarjenja z minulim delom. Te osnove seveda ni možno vnaprej opredeliti, na podlagi katere delavec prispeva osebni dohodek. Višina osebne dohodka pa je odvisna od pridobljenega dohodka na podlagi rezultatov gospodarjenja z minulim delom v določenem poslovnem obdobju in od tega, kako delavci razporedijo pridobljeni dohodek (dejansko gre za nadomestilo za uporabo odstopljenega minulega dela) po namenu porabe.

Prav tako se ne moremo, brez predhodnih kvantitativnih analiz, vnaprej opredeliti, ali kaže uporabiti razmerje med delovnim prispevkom določenega delavca in delovnim prispevkom delavca pri enostavnem delu kot podlago za ugotavljanje njegovega delovnega prispevka k ustvarjanju vrednosti brez kakršnih koli sprememb ali pa je treba ta razmerja uporabiti samo kot indikacijo.

Naslednje vprašanje, ki se nam odpira v zvezi z opredeljevanjem osnove, na podlagi katere prispeva delavec osebni dohodek od rezultatov gospodarjenja z minulim delom, pa je: Ali kaže pri opredeljevanju teh osnov upoštevati delovni prispevek strokovnih delavcev, ki pripravijo strokovne predloge za poslovne samoupravne odločitve, k ekonomskemu rezultatu gospodarjenja ali ne?

Priprava strokovnih predlogov za samoupravne poslovne odločitve tvori vsebino dela delavcev, ki jim je to delovna zadolžitev v tekočem

delu. Če zadevo gledamo samo s tega zornega kota, potem te sestavine ne bi kazalo ugrajevati v osnovo za prisvajanje osebne dohodka od rezultatov gospodarjenja z minulim delom.

Vendar pa kaže ob tem upoštevati določilo 130. člena zakona o združenem delu, ki ustanavlja delavčovo pravico na posebno nadomestilo v primeru, kadar s kakršno koli obliko ustvarjalnosti prispeva k povečanju dohodka temeljne organizacije. Oblikovanje strokovnih predlogov za samoupravne strokovne odločitve je skoraj praviloma povezano z ustvarjalnim delovnim prispevkom (razen v primeru tako imenovanih rutinskih odločitev), oziroma terja ustvarjalno delo in ga bo terjalo vse več. Iz lastne družbene prakse in iz izsledkov prej omenjene izkustvene analize, ki jo je pred časom napravila Mednarodna organizacija dela, povsem nedvomno izhaja, da se prav na visoki stopnji sestavljenosti dela kažejo največje razlike v kvaliteti dela delavcev iste stopnje formalne sestavljenosti dela. Te razlike povzročajo prav ustvarjalnost kot komponenta dela, ki je pri nekaterih delavcih zelo skromna, pri drugih pa močno razvita. Ekonomsko aktiviranje te sestavine delavčevega dela postaja vse pomembnejše za družbeno produktivnost in dohodek združenega dela.

To so samo nekateri poglobljeni razlogi, iz katerih lahko povzamemo en sam zaključek: Kvaliteta delovnega prispevka k predlogu za samoupravno odločitev o gospodarjenju z minulim delom, bi morala biti ugrajena v osnovo za prisvajanje osebne dohodka k rezultatom gospodarjenja z minulim delom. Seveda moramo v organizacijah združenega dela izoblikovati ustrezn ekonomski instrumente. Pri tem pa je potrebno povsem nedvomno povedati, da je kriterij za ugotavljanje ustvarjalnega prispevka le stopnja povečane družbene produktivnosti in dohodka.

Dejali smo, da se delavci v temeljni organizaciji, ki odstopijo delavcem v drugi temeljni organizaciji minulo delo v obliki denarja, lahko odpovedo pravici do nadomestila za uporabo sredstev. Ob tem se bomo v družbeni praksi samoupravljanja znašli pred vprašanjem: Recimo, da se delavci odrečejo pravici do nadomestila za odstopljeni denar, ki so ga združili z delom in sredstvi delavcev v drugi temeljni organizaciji, da bi ga le-ti vložili v razvoj določenih dejavnikov proizvodnje, katerih razvoj je v njihovem skupnem interesu. Ali delavci v takem primeru izgube tudi pravico do osebne dohodka iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom?

Odgovor na to vprašanje je vsebovan v določilu, po katerem so delavci zavezani gospodariti z minulim delom tako, da z njegovim aktiviranjem v tekočem delu povečujejo produktivnost svojega skupnega, oziroma celokupnega dela in dohodka. Z vsako naložbo minulega dela in z njegovim aktiviranjem v tekočem delu zasledujejo delavci prav določene, vnaprej opredeljene gospodarske rezultate, ki omogočajo doseganje večjega dohodka. Pri tem pa se lahko primeri, da pride v sedanjih tržnih pogojih in pri sedanjem neenakomernem razvoju proizvodnih sil do povečanja dohodka ali v organizaciji, ki uporablja odstopljeni denar, ali v skupnem dohodku, ki ga prinaša proizvod skupnega dela delavcev v združenih organizacijah, ali pa v dohodku delavcev v temeljni organizaciji, ki je odstopila denar.

To se pravi, da delavci, ki se odpovedo pravici do nadomestila, ne izgube na ta način tudi pravice do osebne dohodka iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom. To pravico seveda lahko uveljavijo, če ob združevanju denarja določno opredelijo, katere in kolikšne delovne, oziroma proizvodne rezultate je možno doseči v proizvodnji, v katero so vložena združena sredstva, in kateri dohodek (oziroma povečani dohodek) je v tem primeru vzlet kot merilo za presojo gospodarskega učinka odločitve o naložbi denarja (učinku upravljalškega dela) in kot izvor sredstev za prisvajanje osebne dohodka iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom.

Verjetno ni potrebno posebej utemeljevati, da se mora enako ravnanje tudi pri naložbah v lastni temeljni organizaciji.

Pri celotni zasnovi in izpeljavi odnosov, ki so povezani z gospodarjenjem z minulim delom, kaže posebej opozoriti še na časovno razsežnost. Mislimo na dejstvo, da praviloma preteče precej časa od tedaj, ko delavci odločijo, da združijo del minulega dela v obliki denarja z delom in sredstvi delavcev v drugi temeljni organizaciji, pa do tedaj, ko delavci v temeljni organizaciji prevzamejo odstopljeni denar in ga aktivirajo v svojem tekočem delu in ga začno v obliki udeležbe v skupnem dohodku vračati skupaj z nadomestilom, pa vse do časa, ko ga v celoti vrnejo.

Očitno je, da obstaja časovni razmik med tremi, za odnose, ki so

povezani z gospodarjenjem z minulim delom, pomembnimi dejanji. Ta časovni razmik je v prirodi same stvari in je lahko krajši ali daljši, kar je odvisno od dejavnikov, ki vplivajo na potreben čas za naložbo sredstev, za njihovo aktiviranje v tekočem delu in za čas njihovega vračila.

Prvo dejanje gospodarjenja z minulim delom je izločitev določenega dela dohodka v akumulacijo (minulo delo). Drugo dejanje je odločitev za naložbo denarja v določeno tekoče delo in opredeljevanje pogojev in načina uporabe združenega denarja. Tretje dejanje, ki traja dalj časa, so udeležbe v skupnem dohodku, razporeditev nadomestila za uporabo odstopljenega denarja po namenu porabe in prisvajanja osebne dohodka.

Za konkretno prisvajanje osebne dohodka iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom sta odločujoča pomena dva ekonomska instrumenta. Osnova za delavčovo prisvajanje osebne dohodka. Ta opredeljuje delavčev delovni prispevek k minulemu delu. Količina prihodka od nadomestila in količina sredstev, ki jih delavci razporedijo na sredstva za osebne dohodke.

V vsakem poslovnem letu se na tej podlagi ugotovi, koliko znaša osebni dohodek iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom na enoto delovnega prispevka k gospodarjenju z minulim delom ter ugotove osebni dohodki delavcev, ki so dali svoj delovni prispevek po tej osnovi.

Časovni razmik med časom, ko delavci dajo svoj delovni prispevek k minulemu delu, in časom, ko na podlagi svojega delovnega prispevka prisvajajo osebni dohodek, bo praviloma trajal nekaj let, raztegnil pa se bo dostikrat tudi na daljšo dobo. Poleg tega delavci razporejajo vsako leto del dohodka v minulo delo in vsako leto združujejo sredstva iz minulega dela za naložbe v tekoče delo.

To so razlogi, ki zahtevajo, da izoblikujemo poseben ekonomski instrument (neke vrste poseben vrednostni papir), s katerim bi vsako leto delavci v temeljni organizaciji potrdili vsakemu delavcu njegov delovni prispevek k minulemu delu, na podlagi sestavin, o katerih smo že govorili. Prav tako bi delavci v temeljni organizaciji vsako leto ugotovili prihodek od gospodarjenja z minulim delom. Na podlagi izdanih ekonomskih instrumentov bi vsako leto ugotovili upravičence do osebne dohodka iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom. Iz sredstev, ki bi jih iz prihodka od nadomestila razporedili za osebne dohodke, bi ugotovili osebni dohodek na enoto delovnega prispevka k gospodarjenju z minulim delom za tekoče poslovno leto.

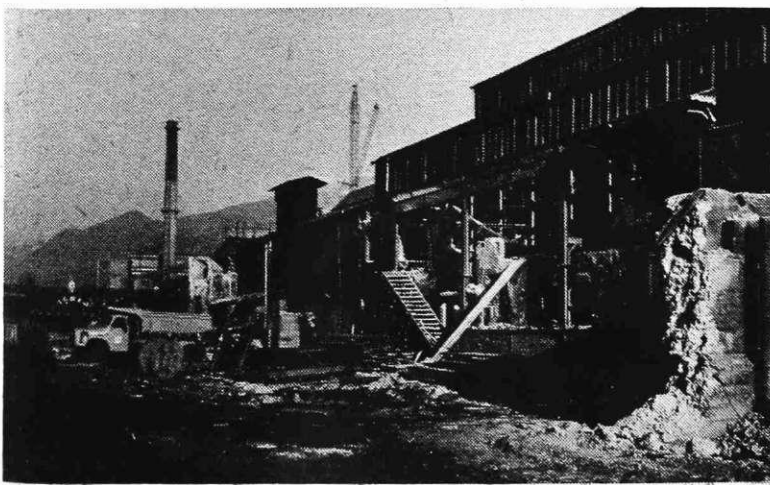
Tako bi zagotovili ekonomsko povezanost in odvisnost med dejanskim delovnim prispevkom k gospodarjenju z minulim delom in sredstvi za osebne dohodke iz rezultatov tega prispevka.

S pomočjo omenjenega ekonomskega instrumenta bi vsakemu delavcu, ki je dal svoj delovni prispevek h gospodarjenju v določeni temeljni organizaciji, zagotovili osebni dohodek iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom v isti organizaciji, ne glede na to, v kateri organizaciji združenega dela delavec združuje svoje delo v času, ko se ugotavljajo rezultati minulega dela, h katerim je dal svoj delovni prispevek.

Delavec z daljšo delovno dobo bi si, na podlagi svojega kontinuirnega delovnega prispevka k minulemu delu, pridobil vse večjo količino delovnega prispevka k minulemu delu in bi se na tej podlagi stalno povečal tisti del njegovega osebne dohodka, ki izvira iz rezultatov gospodarjenja z minulim delom. To bi utrjevalo družbenoekonomski položaj delavca. Zlasti bi postala ta sestavina njegovega osebne dohodka vse pomembnejša v razdobju, ko začenja popuščati delovna in ustvarjalna sila delavca in se s tem zniževati njegov osebni dohodek od živega dela, kar trenutno predstavlja, ko se osebni dohodek oblikuje samo v odvisnosti od živega dela, skoraj nepremostljivo težavo. Celoten razvoj odnosov v združenem delu bi na teh osnovah lahko razvijali tako, da bi delavec po odhodu v pokoj prejemal osebni dohodek v obliki pokojnine na podlagi svojega delovnega prispevka k minulemu delu.

Čiščenje ponvičarske jame

Priprava prostora za konti-liv

**DOPISUJTE
V ŽELEZARJA**

Vodilni ljudje KID (Kranjske industrijske družbe) na Jesenicah so že v času stare Austro-Ogrske strogo vodili evidenco, kdo je z njimi in kdo proti, seveda vse gledano z vidika prilagajanja njihovega režimu. Pri tem so se prizadevali, da bi utrdili nemško govornico in s tem tudi krepili zavest, da pokrajina čimprej postane nemška.

Pri tem jim je bila trn v peti delavska strokovna organizacija — Jugoslovanska strokovna zveza (JSZ). Posebno je to stanje postajalo za vodstvo podjetja neznosno ob štrajku in po njem leta 1904. Dobro so si zapomnili delavce, ki so sodelovali v stavkovnem odboru tako na

in takrat vsemogočno KID na Jesenicah:

»Moj oče je bil leta 1904 zaposlen na Javorniku, na fini progi v valjarni kot predrezalet in tehalec. Njegovo delo je bilo, da je skrbel, da je bila valjana pločevina pravilno razrezana in da so posamezni kosi imeli tudi pravilno težo. Razen tega je bila tudi njegova naloga, da je zapisoval teže dnevnih proizvodnje, ki je bila osnova za odmero delavskih plač.

Sredi meseca aprila 1904 je na Javorniku v tovarni izbruhnila stavka. Oče je seveda z vsemi delavci tudi stavkal, še več, bil je izvoljen v deputacijo, ki se je hodila pogajati na direkcijsko. S tem, da je stopil v stavko, se je močno zameril svojemu šefu inž. Rajskiju, s tem je zgubil delovno mesto mojstra, ki se je ravno takrat odpiralo v adjustaži. Rajski sploh ni hotel več videti očeta v svojem obratu, premestili so ga na drugo delovno mesto v tovarni na Savi in tako se ga je znebil.

Na Savi je oče dobil delovno mesto v valjarni žice kot tehalec. Šef valjarne žice je bil domačin, Jeseničan Josip Klinar, po domače Kováčov Pepk. Bil je surov uradnik. Zelo rad je zmerjal ljudi, in to ne samo v pisarni, temveč tudi zunaj, v javnosti, in ni prizanašal niti mojstrom. Novincem, ki so naredili kaj narobe, je dal takoj obračun, stare delavce in delavce, ki so bili narodno ali razredno zavedni, je za vsak prekršek poslal za štirinajst dni ali mesec dni ali pa za nedoločen čas delat na slabo plačano delovno mesto ali na »plac« (Jože Vouk, Simon Krivc, Joža Rozman, Joža Stražišar st.). S tem kaznovani delavci niso bili samo materialno oškodovani, marveč so bili postavljeni tako rekoč na sramotilni oder pred vsemi delavci v tovarni, ko so prestajali kazen z delom na prostem. Za vse naštetje delavce vem, da niso naredili nobenega prekrška,

ampak so bili kaznovani zaradi svoje zavesti in svojega ponosa, kakor bomo pri primeru mojega očeta videli.

Takrat še nismo imeli delavskih zaupnikov, kamor bi se obtoženi delavci lahko zatekali po pomoč.

Po drugi strani je Klinar pretirano zagovarjal koristi tovarne. Rad se je družil z nemškimi gospodi. Z delavci, če so le količkaj razumeli nemško, je govoril nemško. Delavcem, če so se pritožili zaradi slabe plače ali pretiranega dela, je po navadi odgovoril, da KID ni nobena molzna krava, da bi jo delavci molzli.

Oče je delal v valjarni žice deset let. Kot tehalec (vorschneider) je moral skrbeti, da je bila proizvodnja sproti pospravljena, za to je imel štiri ali pet mož, da so to delo opravljali. Določeval je, kam se odpravi proizvodnja: ali ostane v tovarni za reprodukcijo ali se odpošlje naročnikom ali pa da se uskladišči. Seveda je moral zapisovati teže dnevnih proizvodnje žice, ki je služila za odmero plače delavcem. Največ so mu dali oprava odpadki, ki so nastajali med valjanjem žice.

Neko popoldne je Ažmanova izmena delala jekleno žico na obeh straneh z udelanimi resi (Fazon-eisen). Ta žica je bila še za navajene zankarje težko delo, kajti potrebna je bila izredna spretnost, novinec, ki ni bil vajen tega dela in ni bil dovolj spreten, tega sploh ni mogel delati. Novinec Franc Pretnar ni bil še navajen in zato mu ni bilo zameriti, če je delal izmeček.

Ob pol osmi uri je bila kvaliteta, ki je ostala od Ažmanove izmene, izdelana. Potem so nameravali menjati valje za navadno žico. Sredi dela pri menjavanju valjev pa je prišel Klinar. Pri progi so bile stopnice, ki so vodile z ene strani proge na drugo.

Nadaljevanje prihodnjič

BRANKO BLENKUŠ

ZGODOVINA USTANOVITVE IN DELOVANJA PODOFICIRSKÉ ŠOLE IV. OPERATIVNE CONE

Za ostale tečajnike vam ne moremo poslati poročil, ker od zadnjih poročil pa do danes se pouk v pod. š. ne vrši redno zaradi sprememb, ki so nastale na našem sektorju, oz. osvobojenem ozemlju. Po končanih tečajih obveščevalne stroke se je vršil pouk neredno, samo v gotovih tečajih, ker je zaradi nastale potrebe morala biti podofic. š. na položajih. Poleg tega je zaradi nastalih razmer bila priključena podofic. š. skupina tovarišev iz oddelka IV. O. Z. Tako v zadnjem času ne moremo govoriti o kakšnem pouku, pač pa je bila primorana p. š. nastopati kot borbeni enota.

Nač. štaba major:

Brajevič V. D. šefa pers. ods.

Podpis nečitljiv

Ko so gojenci uspešno končali tečaje in prišli v svoje operative enote, so jih tam razporedili za desetarje, vodnike in celo komandirje čet. Postalni so vodje manjših obveščevalnih skupin, kurirskih postaj, intendantov enot, strokovno usposobljeni minerci in vodniki teh skupin ter drugo. Nekateri od teh so nadaljevali šolanje v oficirski šoli, precej pa se jih je upisalo in tudi

dokončalo različne srednje ter visoke vojaške šole, ki so bile ustanovljene po končani vojni. Podoficirji so napredovali v nižje, pa tudi višje oficirje JLA.

Zgodovina delovanja podoficirske šole IV. operative cone je v glavnem napisana po dnevniku, ki ga je na lastno iniciativo vodil vodja oddelka za zveze, starejši vodnik Štefan Kolar. Del slikovnega materiala je ohranil predavatelj v tečaju minercev zastavnik Franc Habač, delno pa ga je dobil v muzeju revolucije v Ljubljani.

Prav tako je citirana korespondenca na voljo v omenjenem muzeju in je bila tam prepisana. Precej podatkov o delu šole in dogodkih v zvezi z njo je napisanih po spominu članov štaba, predavateljev in gojencev šole.

Sestavek pa je napisan z namenom, da se ohranijo spomini o tej, takorekoč prvi šoli na osvobojenem ozemlju Gornjesavinjske doline, in zato, da bodo mladi rodovi vedeli, kako so se partizani včasih tudi v nemogočih razmerah vzgajali in usposabljali v vojaških veščinah.

KONEC

»Po čim bolj stranskih poteh na glavno cesto.«
»Tam bodo vendar Nemci,« je vžrepetal Grebenc. Šele zdaj se mu je razkrilo, kako ga duši strah. Vse prej je bila le želja, da pomaga. Ni se ovedel, kako težko bo to izpeljati. »Niste rekli, da imajo zasede.«

»Bolj na oni strani. Prav malo boš peljal po glavni cesti. Bom že povedal, kdaj boš spet zapeljal na stransko pot. Ne skrbi, dobro poznam kraje, kjer bova vozila ranjena.«

Za pot Grebencu ni bilo strah, kot ga je bilo strah Nemcev. Če je napel oči in pogledal daleč naprej, se mu je zazdelo, da vidi postave. Kot bi se prejšnje umikale, razblinjale, rojevajo pa se nove. Kaj če bodo sence naposled res policisti?

Ni hotel več gledati daleč naprej. Le toliko, da je lahko pritegnil vaje, če se mu je zazdelo, da vozi po raztrgani cestišču in lahko izbere boljši del. Smilila sta se mu fanta, ki ju je premetavalo na vozu. Večkrat je nekoliko zastal in jima šepnil:

»Kmalu bo prijetneje. Ni več daleč do boljše ceste.«

Zagledal je belo cesto. V luninem siju je bila ostro zarisana v pokrajino. Zabolalo ga je pri srcu. Za prvim ovinkom so morda Nemci?

Čokati mu je z roko pomignil, naj ustavi voz. Sam je previdno stopal naprej. Na glavni cesti je dolgo stal na mestu. Potem je napravil nekaj korakov, lahko zakašljaj, potlej pa visoko dvignil roko in mahal. Grebenc je pognal konje.

Prvi metri vožnje po beli cesti so bili strahotni. Samo trepetal je in čakal, da bo zaslišal strel, začutil bolečino in bo tudi on ranjen.

Strel, čeprav daleč za hribi, je Grebencu prestrašil. Kot bi tudi konji začutili kako je z njim. Počasi so zastali. Čokati, ki je hodil kakih dvajset metrov pred vozom, se je vračal. V tišini je bilo dobro slišati njegov pokaskljujoči smeh. Zabrisalo ga je divje streljanje, ki se je valilo iz za hribov.

5

vo

VINKO

žnja

TRINKAUS

»Naši so zdražili Nemce. Tako nam hočejo pomagati,« mu je razlagal čokati. »Vse zasede zdaj gledajo tja, kjer poka. Gibljive se bodo prestavile in naša pot bo precej varna.«

»Kaj to pomeni — precej varna?« je zbeigan vprašal Grebenc.

»Pomeni, da je majhna verjetnost, da bi padli v zasedo.«

»Vseeno se lahko pademo,« je zatrepal Grebenc. Streljanje ga je navdalo z novim strahom. »Ne bi mogli izbrati take poti, ki je odročna, a bi vseeno prišli tja, kamor želite?«

Čokati se je nasmehnil. Ne glasno, a zato prisrčno, mehko.

»To sem nameraval predlagati, a sem se bal, da boš proti, zaradi voza in konjev. Kot vem, se včasih kmet bolj boji za voz in konje kot za življenje. Nagnjen voz podpira z ramo, čeprav ga lahko zmečka pod sabo.«

»Ti izberi najbolj varno pot, drugo prepusti meni. Tovor je lahak, spjelj bom po vsaki poti,« je zdraženo rekel Grebenc in pomignil čokatomu, naj se že odpravi naprej.

V kakšne čudne homatije sem se zapletel, se je s trpkim kesanjem vpraševal Grebenc. Lahko bi zdajle mirno spal. Tako pa sem med streljanjem na poti, kjer me lahko vsak hip zadene krogla.

Čokati obljube ni prelomil. Stal je sredi ceste in mu z roko mahal, naj zapelje na desno, v gozd.

»Dobro poznaš pot? Ne bomo ostali sredi gozda, ko ne bomo vedeli ne kod ne kam,« je Grebenc vprašal čokatega.

»Dve leti že kolovratim po odročnih poteh. Bolje se spoznam v teh krajih ponoči kot podnevi. Te poti zanesljivo ne zgrešim,« mu je zatrdil čokati.

Tega ne smeš, vsaj to noč moraš najti pravo pot. Drugače, ne moremo iskati. Doma moram biti še pred dnem, si je tiho govoril Grebenc.

Po nekaj sto metrih je kolovoz najprej prešel v strmino, potem v izjedo. Grebenc ni mogel hoditi vstric voza, povzpela se je na mejo in tiho prigovarjal konjema naj vztrajno vlečeta. Videl je, kako se kolesa globoko pogrezajo v blato, kako voz poskoči, če so kolesa zapeljala čez korenino ali kamen.

»Fanta, potrpi. Tako slaba pot ne more biti dolga,« je sočutno rekel ranjenima, da bi ju potolažil.

Sam temu ni verjel. Slabe stvari lahko dolgo trajajo, to je vedel. Kolovoz v gozdu, ki pada in se dviguje, je lahko dolg tudi več kilometrov.

»Oče, tudi sto let zdrživa v takem,« se je oglasil Ivče. »Hoditi ne moreva, leživa pa lahko. Premetava, kaj bi to.«

No, vsaj volje nista izgubila, to je dobro. Njega pa vse bolj jezi. Čeprav ni hotel priznati, kako kmata skrbi za voz, le ne more odgnati nejevolje, da se voz po tako grdi poti kvari, da se lahko zlomi kolo. Kaj bodo potlej? Naj se vse zaplete zaradi polomljenega kolesa? In kam gredo, ga je vse bolj skrbelo. Zgodbi, da je bila edina rešitev za partizana vožnja po odročnih poteh, je vse manj verjel.

Skok
na sever -

ANICA
AŽMAN

Island

Saj v današnjem tehničnem napredku, za nas včasih nedosegljiv komaj znan kraj, je danes oddaljen nekaj ur vožnje z avionom, pa si že v čisto drugem okolju.

Island — dežela ledu — tako si pač predstavljaš po imenu kakor da je tam samo sneg in led — pa si se motil. To je dežela ledenikov in snega; vroče in mrzle vode, dežela rib, dežela ptic in živali, dežela skrivnosti...

Redne letalske zveze povezujejo Island z Ameriko, Anglijo, v Evropi pa z Norveško, Dansko in Luksemburgom. S čarterskimi leti pa še ostale dele sveta. Edina redna letalska družba, ki trdno veže Island z ostalimi deli sveta, je islandska — Loftleidir, po naše — zračna cesta. Po dobrih štirih urah vožnje iz Luksemburga se pripelješ v Rolls Royce 400 v Keflavik (Keflavíki) letališče je na dokaj ozkem polotoku in letalo prav nizko zaokroži nad morjem, kot da bi hotelo tam pristati, pa le lepo pristane na betonu.)

Islandsko letalsko podjetje Loftleidir je bilo ustanovljeno 10. marca 1944 v Reykjaviku, ki je glavno mesto Islandije. Redne letalske zveze z Ameriko in Evropo so pa že od leta 1952.

S pestrimi prospekti vabi Loftleidir, da se popeljeta z njihovo letalsko agencijo ki nudi udobno vožnjo, obenem pestro hrano, ki jo servirajo prikupne stjuarde. Večarjali smo v letalu. Najprej so nam postregle s sokom ali vinom. Potem so nam prinesle na pladnju piščanca, pečen krompir, več vrst solat,

med njimi tudi rakovo-roza barve z limono, čokoladno torto, banano, črno kavo z mlekom v prahu, kruh in maslo; poleg tega pa še sol, poper in vžigalice.

Douglas DC-8 in Rolls Royce 400 spadajo k najbolj zanesljivemu letu v severnem Atlantiku. Loftleidir, ki ta letala vodi, je znan po vožnjah, ki so razmeroma zelo poceni. Zastopniki Loftleidirja so zelo gostoljubni saj nas je sprejel nekaj dni pred potovanjem v Ljubljani, nam dal potovalno torbo in prospekte Loftleidirja in Islandije.

Iz Keflavika so nas z avtobusom odpeljali v 40 km oddaljeni Reykjavik. Kazalce na uri smo prestavili za eno uro nazaj.

Cas: konec aprila, mrzlo jutro.

Pogledi skozi okno avtobusa: zemlja razrvana in razpokana — temna, trava rjava, temni lišaji, kamenje temno; povedali so nam da je to lava. Sem pa tja še sneg. V daljavi vidimo najprej koničasto, nato pa mizasto goro. Morje, ob katerem se peljemo, je temno sivo. Med potjo beremo napise krajev: Njardvikur, Kalfatjorn, potem nam pove vodič, da se peljemo ob tovarni aluminija. Hiše, mimo katerih smo se peljali, so bile nizke. Vse je nekam temno, mrčno, mrko...

Izstopili smo pred čudovitim hotelom, ki se imenuje prav tako kot islandska letalska družba Loftleidir. Ko smo vanj stopili, smo imeli občutek, kakor da smo v krajih z bujnim cvetjem. Kamorkoli si pogledal, povsod samo zelenje.

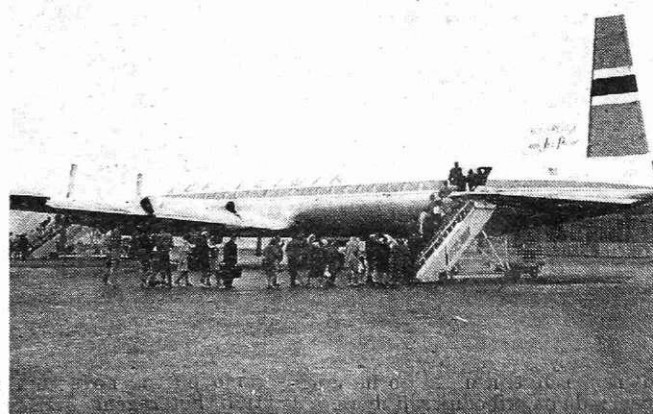
Za jatrsk smo se okrepčali z ribjo ploščo. Po tem so se nekateri odločili, da gredo k počitku, drugi so se osvežili v hotelskem bazenu, večina pa nas je šla na sprehod okrog hotela, kjer je rezki zrak skušal z rahlim vetrom prepediti sonce, ki je že rahlo sijalo nad strehami mesta, nad zasneženimi gorami preko čistega, svetlomodrega neba.

Veliko, veliko sem prepotovala. Dneve in dneve z letalom, avtobusom, vlakom, toda ta severna dežela je name napravila edinstven vtis. Tu so doma bele noči, polnočno sonce, temni dnevi, temne noči.

Življenjski pogoji okrog nas se naekrat tako spremenijo, tako da naše mišljenje, dojemanje in sprejemanje vtisov v marsičem niso podobni okolju, v katerem se nahajamo.

Kontrast: prijeten hotel, živ-zav med ljudmi, ki so prišli občudovat to edinstveno deželo, ko si pa zunaj, pa zanimiva pokrajina, malo ljudi, ki malo govorijo, so resni in se ne razburjajo. Vsi smo enakih misli: zrak, voda, zemlja, oblak, sonce — vse okrog nas je nekaj drugega. Pojavi na nebu kot tudi spremembe in gibanje na zemlji so malo ali nič podobni nazivom iz dežele, odkoder smo prišli; spominjajo nas nanje in včasih še to ne.

Nadaljevanje prihodnjič

SEJA VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

avli skupščine občine Jesenice in v prostorih krajevnega urada Žirovnice na Breznici. Izvršni svet skupščine predlaga vsem trem zborom, da ga po končani razpravi sprejmejo.

POPREČNA GRADBENA CENA IN POPREČNI STROŠKI KOMUNALNEGA UREJANJA STAVBNIH ZELJIŠČ V OBČINI

Izvršni svet skupščine občine Jesenice predlaga v obravnavo in sprejem predlog odloka o poprečni gradbeni ceni in poprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnih zemljišč v občini Jesenice. Odlok določa poprečne cene kot osnovo za izračun dohodka od stavbnega zemljišča pri določanju odškodnine za razlašeno stavbno zemljišče in za določitev revalorizirane vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini. Poprečna gradbena cena za kvadratni meter neto stanovanjske površine je po predlogu odloka za mesto Jesenice (cesta maršala Tita, Cesta železarjev in Kidričeva cesta) ter Kranjsko goro 5.780,00 din (cena I). Za vsa ostala stavbna zemljišča na območju občine Jesenice pa 5.500,00 din (cena II). Poprečni stroški komunalnega urejanja stavbnih zemljišč na območju občine Jesenice za tretjo stopnjo opremljenosti in gostoto naseljenosti od 150 do 200 prebivalcev na hektar znašajo v coni I 22 %, v coni II pa 20 % od poprečne gradbene cene za kvadratni meter stanovanjske površine.

SOFINANCIRANJE PROSLAVE 200-LETNICE PRVEGA VPONA NA TRIGLAV IN POSTAVITVE SPOMENIKA

Planinska zveza Slovenije je predložila nekaterim družbeno političnim skupnostim, interesnim skupnostim, organizacijam združenega dela in nekaterim republiškim organizacijam sporazum o sofinanciranju proslave 200-letnice prvega vzpona na Triglav in postavitve spomenika. Izvršni svet predlaga vsem trem zborom, da pristopijo k sporazumu, medtem ko naj bi se vsota, ki ni obvezna, določila po rebalansu proračuna občine za leto 1977, oziroma se zagotovila ustrežna vsota v proračunu občine za leto 1978. Obenem predlaga, da bi zbori priporočili vsem organizacijam združenega dela v občini, da v čim večjem številu pristopijo k sporazumu.

POROČILO O DELU INŠPEKCIJSKIH SLUŽB

Vsem trem zborom je predloženo v obravnavo in sprejem poročilo o delu inšpekcijskih služb za leto 1976, in sicer: tržne inšpekcije, sanitarne inšpekcije, požarnovarnostne inšpekcije, urbanistične inšpekcije, gradbene inšpekcije, kmetijske inšpekcije, inšpekcije dela in gozdarske inšpekcije. Nekaj več iz obsežnega poročila bomo posredovali našim bralcem v prihodnji številki glasila.

DOLOČITEV ŠTEVILA SODNIKOV SPLOŠNEGA SODIŠČA ZDRUŽENEGA DELA V KRANJU

Izvršni svet predlaga v razpravo in sprejem predlog odloka o spremembi odloka o določitvi števila sodnikov splošnega sodišča združenega dela v Kranju. Kot je znano, so gorenjske občine ustanovile skupno splošno sodišče združenega dela. Po prvotnem odloku je bilo skupno določenih 34 sodnikov, dosedanja praksa dela pa nakazuje, da se to število poveča na 52 in s tem tudi v občini Jesenice od dosedanjih šest na devet. Na splošnem sodišču imata le predsednik in en sodnik lastnost delavca v združenem delu, ostali sodniki pa to delo opravljajo poleg svojega rednega dela.

POVRAČILO STROŠKOV SODNIKOM POROTNIKOM

Zboru združenega dela in zboru krajevnih skupnosti je v obravnavo in sprejem predložen predlog odloka o povračilu stroškov, izgube pri zaslišanju in nagradi sodnikom porotnikom. Predlog odloka določa, da so sodniki porotniki upravičeni do povračila potnih stroškov, stroškov za prehrano in prenočišče ter do povračila izgubljenega zaslužka, kadar opravljajo svoje sodniške dolžnosti.

Delegati zbora združenega dela so z gradivom prešli tudi osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo novega osrednjega delavskega kulturnega doma na Jesenicah, ki bo na dnevnem redu na prihodnji seji zbora.

Delavci cestnega podjetja Kranj so položili asfalt na novem delu ceste od Kranjske gore do Podkorena. Ob asfaltu bodo uredili še bankine, nato pa bodo cesto verjetno ob dnevu republike odprli. (B. B.)

TURIZEM DO KONCA POLETNE SEZONE V OBČINI JESENICE

Statistični pregled turističnega prometa nam kaže, da prihaja v naše turistične kraje iz leta v leto več gostov. To nam potrjujejo še posebno rezultati v letošnjih devetih mesecih, saj beležimo kar 17 % več domačih gostov kot v enakem obdobju lani, tujih gostov pa le 3,5 % več.

Še večje je razhajanje v nočitvah, kjer so domači gostje ustvarili 26,8 % več nočitev kot lani, doba bivanja se prav tako podaljšuje, od lanskih 3,2 dneva se je letos povzpela poprečno na 3,5 dneva. Tuji gosti pa nasprotno ostajajo pri nas krajši čas, saj se je doba bivanja zmanjšala od lanskih 2,9 dneva na 2,5 dneva v letošnjem letu. Število nočitev tujih gostov je bilo letos v prvih devetih

mesecih kar za osem odstotkov manjše kot lani.

V skupnem prometu smo zabeležili 12,1 % porast števila gostov ter 15,2 % povečanje števila nočitev pri nespremenjenih hotelskih in drugih kapacitetah. Delno se je le povečalo število ležišč v kategoriji počitniških domov, in sicer v Kranjski goši počitniška stanovanja Črtenje.

ŠTEVILLO DOMAČIH IN TUJH TURISTOV TER USTVARJENIH NOČITEV V DEVETIH MESECIH 1976 IN 1977

	gosti		indeks	nočitve		indeks
	1976	1977		1976	1977	
domači	80.678	94.411	117,0	260.949	330.977	126,8
tuji	45.950	47.581	103,5	131.822	121.317	92,0
skupaj	126.628	141.992	112,1	392.771	452.294	115,2

POPREČNA DOBA BIVANJA (ŠTEVILLO DNI) V DEVETIH MESECIH

	1976		indeks
	1976	1977	
domači gosti	3,2	3,5	109,4
tuji gosti	2,9	2,5	86,2
skupaj	3,1	3,2	103,2

Pregled turističnega prometa po naseljih nam kaže, da se je letos v devetih mesecih povečalo število gostov v naslednjih naseljih: Kranjska gora, Jesenice, Rateče in Gozd Martuljek. Največji padec števila gostov je bil prisoten v Žirovnici in v Mojstrani.

TURISTIČNI PROMET PO NASELJIH

Število gostov in nočitev v devetih mesecih 1976 in 1977 po naseljih v občini Jesenice

	gosti		ind.	nočitve		ind.
	1976	1977		1976	1977	
Rateče	2.477	2.803	115	6.488	10.962	166
domači	462	363	79	1.452	785	54
tuji	2.909	3.166	109	7.940	11.547	145
Podkoren	1.539	1.076	70	5.246	4.058	77
domači	832	312	38	890	409	46
tuji	2.371	1.388	59	6.136	4.467	73
Kranjska gora	44.328	57.813	130	141.767	202.334	143
domači	31.213	33.497	107	109.141	101.032	93
tuji	75.541	11.310	121	250.908	303.366	121
Gozd Martuljek	12.798	13.902	109	55.657	66.629	120
domači	7.551	6.810	90	12.790	10.953	86
tuji	20.349	20.712	102	68.447	77.582	113
Mojstrana	11.956	10.117	85	27.414	25.981	95
domači	2.921	2.830	97	3.604	3.845	107
tuji	14.877	12.947	87	31.018	29.826	96
Jesenice	6.984	8.581	123	17.628	19.493	111
domači	2.727	3.735	137	3.609	4.235	117
tuji	9.711	12.316	127	21.237	23.728	112
Žirovnica	796	119	15	1.146	1.715	150
domači	236	34	14	333	58	17
tuji	1.032	153	15	1.479	1.773	120

Pri razvrstitvah gostov po republikah vidimo, da največji porast izkazujejo gostje iz SR Srbije in AP Vojvodine, zanje je tudi značilna dolga doba bivanja, ki odstopa od poprečja. Skoraj polovica tujih gostov, registriranih v turističnih objektih v naši občini, prihaja iz ZR Nemčije. Število gostov iz Nizozemske, Italije in Avstrije, ki so za ZR Nemčijo največji potrošniki turistične ponudbe v naši občini, je v tem letu upadlo, prav tako tudi njihove nočitve. Povečal pa se je obisk iz Velike Britanije, Danske, Madžarske in Švedske. Gibanje v tej smeri je za našo turistično ponudbo vsekar ugodno, ker kaže, da si utiramo pot na nova turizma tržišča, pa tudi heterogeno tržišče ni toliko občutljivo na razne negativne vplive na turistični promet in potrošnjo.

Hoteli v Kranjski gori so glede na lansko leto povečali promet za poprečno okrog 10 %, izstopa hotel Kompas - Alpina, ki je v letošnjem letu sprejel 62 % več gostov in za 45 % povečal nočitve.

Pri analizi izkoriščenosti prenočitvenih zmogljivosti v nekaterih hotelskih v Kranjski gori ugotavljamo, da so hotelske kapacitete zelo dobro izkoriščene v mesecih juliju, avgustu in januarju (od 80 % do skupaj 100 %), malo manj v februarju (67 do 82 %), najslabše pa v aprilu, ko je večina hotelov sploh zaprta in dosega komaj okrog 15 % zasedenost.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet skupščine občine Radovljica je na 98. seji 20. oktobra med drugim obravnaval poročila o realizaciji proračunskih dohodkov in izdatkov za razdobje januar - september 1977 in ugotovil, da so dohodki znašali 31.010.205 din, ali 87,39 % v odnosu na letni plan, izdatki pa 30.548.372 din ali 86,38 % predvidenih za 1977. leto. Na seji so obravnavali tudi spremembe in dopolnitve zadolžnih načrtov Jarše - Bled, odlok o potrditvi zazidalnega načrta Vrhuje, odlok o programu zbirnega katastra komunalnih naprav in odlok o obvezni uporabi in plačilu komunalnih storitev, predlog pogodbe o skupnem financiranju ureditve vozičev ceste na odseku Krnica, osnutek odloka o določitvi v zvezi z nekaterimi lokacijami in obnovitvami na Bledu, v Bohinju, v Lescah in na Kredarici.

Združena vaja enot JLA, teritorialne obrambe in vseh struktur ljudskega odpora v krajevnih skupnostih Begunje, Lece in Radovljica »Vrba 77«, ki je bila 17. in 18. oktobra, je zaradi množične vključitve in izrednega požrtvovanja vseh prebivalcev odlično uspela. Vaja je pokazala brezhibno povezanost vseh civilnih organov SLO s pripadniki JLA, zlasti pa so se izkazali pionirji in mladinci ter po pričakovanju vse sodelujoče žene, zgledujoč se po vzorih iz NOB. Odlično je opravil svojo nalogo tudi informativno propagandni center, ki je organiziral množične propagandne akcije ter tri krajevne in zaključni miting »Sluge in zmage«, ki se ga je udeležilo v Radovljici nekaj tisoč udeležencev vaje in uglednih gostov iz vseh gorenjskih občin in JLA. V tem času so v ilegalni tiskarni natisnili nekaj tisoč lepakov, letakov in dve številki Obzornika.

Izvršni odbor predsedstva OK SZDL je 20. oktobra sklical posvetovanje predsednikov izvršnih odborov in profesionalnih delavcev vseh občinskih SIS. Beseda je tekla o dosedanjih pripravah na volitve ter o možnostih za oblikovanje posebnih delegacij, ki bi delegate delegate v skupščine posameznih ali več SIS. Večina udeležencev je bila mnenja, da naj bi prihodnje leto volili posebne delegacije za področje izobraževanja, kulture, otroškega varstva, telesne kulture, posebne za zdravstvo, socialno skrbstvo in varstvo ter pokojninsko zavarovanje ter posebne za komunalno gospodarske dejavnosti.

Pri ocenjevanju izvajanja srednjeročnega družbenega plana radovljiške občine je izvršni svet OS med drugim ugotovil, da so OZD doslej uredile na področju gospodarstva večino programov po sprejeti dinamiki do 1977. V Verigi Lece so realizirali nalogo v izgradnjo kovačnice, v Iskri Lipnica proizvodno halo, v LIP Bohinj program masivnega pohištva, v Viator - hoteli Bled, novi hotel Park, v Kompas dograjen hotel na Bledu, Alpetour - hoteli Bohinj, novi hotel Zlatorog, Lublanske mlekarne novo samopostrežnico v Bohinju, Mira Radovljica novo proizvodno halo. Gradi se nova trgovina v Predgru v Radovljici. Na področju družbenega standarda je zgrajeno 300 družbenih stanovanj, osnovna šola v Begunjah, adaptirajo podružnične šole, otroški vrtec v Kropi, zgradili so novo lekarno in dom za starostnike v Radovljici.

Namesto ukinitve računa pri OS Radovljica »sredstva za nakup in prodajo zemljišč« so po sklepu izvršnega sveta OS ustanovili nov račun z nazivom »odškodnina za nacionalizirano zemljišča občine Radovljica«. Saldo starega računa je prenesen na novega, z Ljubljansko banko - enota Radovljica pa je izvršni svet podpisal pogodbo o naložbi prenesenih sredstev na vpogled.

Tržna inšpekcija pri OS Radovljica je ugotovila, da stanovanjsko podjetje Alpdrom Radovljica ni določilo izpolnjevanja določenega družbenega dogovora o politiki cen stanovanjske izgradnje pri gradnji stanovanj v Bohinju in pri predvideni gradnji v Gorjah. Cene kvadratnega metra stanovanjske površine so za okoli 2,5 % višje, ker vključujejo tudi izgradnjo primarnih komunalnih naprav - vodovoda, kanalizacije, elektrike in drugo. Sprito tega je oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve že sklical sešatek vseh pristojnih organov in Alpdroma.

V jesenskih mesecih se na Bledu vrste številni seminarji in simpoziji, kar dokaj ugodno vpliva na posezonski turistični promet, s čimer se bo precej omilil izpad turističnih nočitev v glavni sezoni. V septembru so na Bledu zasedali jugoslovanski in tuji emigrirani, v oktobru računalniški strokovnjaki na simpoziju Informatika 77, žene na 10. mednarodnem seminarju z udeleženci iz vsega sveta, prejšnji teden pa je bil na Bledu tudi 25. zbor gostincev SRS.

Občani KS Lancovo v spomin na usmrtnice 17 talcev 17. oktobra 1941 slavijo ta dan svoj krajevni praznik. Svečana seja skupščine KS in vseh krajevnih družbenopolitičnih organizacij in društev je bila 15. oktobra v kulturnem domu, kjer je o velikih uspehih v razvoju vseh šestih naselij s 665 občani, spregovoril predsednik sveta KS Franc Kemperle. Letos so s samoprispevki in nad 2000 urami prostovoljnega dela asfaltirali Atiri kilometre ceste, zgradili nov most čez Lipnico, obnovili prostore v kulturnem domu in opravili tudi več drugih delovnih akcij. V kulturnem programu na krajevni slovesnosti so nastopili komorni zbor Stane Žagar iz Kroke in domači recitatorji.

Na skupni seji predsedstva OK SZDL, občinskega sveta ZSS in OK ZSMS 8. septembra so pri ocenjevanju gospodarskih gibanj v radovljiški občini v prvem polletu 1977 posebno opozorili na pomen pasivnega odnosa komisije za družbeni nadzor in inšpekcijskih služb na področju gospodarjenja z družbenimi objekti v občini. Med drugim so omenili tudi posledice, ki nastajajo zaradi takšne pasivnosti zlasti na počitniških objektih na Mezakliji ter na nekaterih družbenih stanovanjskih in javnih zgradbah.

Čeprav bodo prihodnje leto napeljali plinovodno omrežje tudi skozi radovljiško občino, v srednjeročnem družbenem planu občine ni predvidenih nobenih programov vključevanja v to omrežje. Krivdo za to je pripisati razen programiranjem v OZD in na občini tudi odgovornim investitorjem in pristojnim republiškim institucijam, ki niso opozorile ali ponudile možnosti vključevanja na plinovod. Na predlog občinskih DPO bo to vprašanje obravnaval na eni od prihodnjih sej tudi izvršni svet OS, ki bo skušal najti skupni jezik z izvajalci te naložbe za dopolnitve načrta, ki bo upošteval potrebe tudi radovljiške občine.

Pod vodstvom župana občine Obersdorf iz ZRN je 7. in 8. oktobra obiskala radovljiško občino delegacija, ki se je na Bledu s predstavniki OBČINSKE SKUPŠČINE in planijskega komiteja pogovarjala o turističnem razvoju Bleda in izkušnjah pri organiziranju planiških smučarskih poletih. Med obiskom so si nemški gostje ogledali tudi tovarno Elan v Begunjah.

V šolskem letu 1977/78 je v vzgojno-izobraževalne ustanove v radovljiški občini za zdaj zajetih 670 otrok od 3. do 7. let starosti, kar je 36 % vseh otrok te starosti v občini. Z začetno izgradnjo vrtca na Bledu bodo že v naslednjem koledarskem letu pridobili še 200 mest za varstvo otrok.

Koordinacijski odbor za teden otroka 77 pri zvezi prijateljev mladine Radovljica je na razširjeni seji 12. oktobra obravnaval analizo sklepov in nalog ob tednu otroka s posebnim poudarkom na družbeni skrbnosti za otroke v predšolskem in šolskem obdobju, s širjenjem predšolske in šolske vzgoje in zagotavljanje pogojev za njihov razvoj. Spregovorili so tudi o nalogah ZPM, šol, DPO in KS v akciji Srečen otrok v zdravem okolju, ki jo izvajajo v šolskem letu 1977/78 v občini in vseh KS.

Po sklepu zbora združenega dela OS Radovljica je za začetno delo novega zavoda za starostnike dr. Janko Benedik v Radovljici dodeljen iz presečkov v letu 1976 znesek 290.875,10 din, ki je rezerviran na žiro računu skupnosti socialnega skrbstva do končne ustanovitve zavoda, ki bo odprt 28. novembra.

Na posvetu s predstavniki trgovskih delovnih organizacij, obrtnikov storitvenih dejavnosti in potrošniškega sveta pri KS Radovljica 11. oktobra, v navzočnosti predsednikov KK SZDL in sveta KS, so obravnavali problematiko prekrbe in storitev v KS in se dogovorili o pripravah za sklic javne tribune v skladu s programom KK SZDL. Sklenili so, da bo posebna delovna skupina najprej pripravila pismeno anketo, ki jo bodo po vseh trgovskih in drugih lokalih ponudili v anonimno izpolnjevanje potrošnikom, nakar bodo zbrali izide in uskladjili glavna vprašanja za obravnavo na javni tribuni.

Skupščina občinske skupščine socialnega skrbstva je na 9. seji 24. oktobra obravnavala in potrdila finančni načrt skupnosti, ki znaša za 1977. leto 6.210.019 din (lani je bil realiziran v višini 6.704.480 din). Delegati so razrešili tajnico skupnosti Minko Robič, ki so jo imenovali za direktorja splošnega socialnega zavoda za varstvo odraslih v Radovljici. Izrekli so tudi soglasje k imenovanju zavoda kot so predložile DPO in izvršni odbor skupnosti za dom dr. Janka Benedika ter k imenovanju trilateralnega začasnega sveta zavoda.

Na četrti razširjeni seji KO Rdečega križa Ljubno konec septembra, ki je potekala pod predsedstvom Metke Močnik v izredno delovnem vzdušju, so obravnavali gradivo RK ZSMS Družbene organizacije in društva - kolektivni člani ZSMS in se zavezeli za nadaljevanje razprave, v kateri bi sodelovali vsi člani ZSMS in člani RK v KS Ljubno. Ourednja pozornost je veljala razpravi o usposabljanju ekip za socialno delo, za kar so se pripravili obsežen delovni program. Na seji so imenovali komisijo za socialno delo v sestavi Milka Kalan, Rudi Janežič in Brigita Radon.

Po oceni odbora za splošna in kadrovska vprašanja v OZD Vezene Bled, kjer je zaposlenih kar 84 % žensk, je bila ustanovitev obratne ambulante, ki je nekaj let opravljala kurativno in preventivno zdravstveno dejavnost tudi za delavce GG in LIP Bled, zelo uspešna. Važno je predvsem, da je bila zagotovljena hitrejša zdravstvena pomoč, krajša doba čakanja in uspešnejše zdravljenje. Vse to pa se pozitivno odraža na proizvodnji, čeprav je stalež še vedno izredno visok, kar je videl odvisno tudi od obveznosti delavk do nege in varstva otrok, na kar odpade dobra desetina bolniškega staleža.

V počastitev krajevnega praznika so prizadevni aktivisti KO Rdečega križa Lancovo v nedeljo, 18. oktobra, popoldne v kulturnem domu organizirali za vse krajevne stare nad 75 let in njihove svoje družabno srečanje z zakusko in kulturnim programom. Ob tej priložnosti jim v dokaz, da kljub poznim letom še niso pozabljeni, razdelili tudi skromna darila.

V okviru letošnjega programa knjižnične dejavnosti je matična knjižnica A. T. Linhart Radovljica v začetku oktobra s sodelovanjem s KUD Svoboda Moenja, ki je obnovilo poseben prostor v kulturnem domu, uredila krajevno knjižnico, v kateri je na stalni zalogi 800 knjižnih izvodov, razen tega pa bo dopolnjevana tudi s knjigami potujoče knjižnice. Knjižnica v Moenjah je s kropsko in gorjansko letos že tretja prenovljena krajevna knjižnica v občini.

SKUPNA VAJA ENOT JLA IN TERITORIALNE OBRAMBE

V sredini oktobra je bila na terenu jeseniške in radovljiške občine izvedena skupna vaja enot Jugoslovanske ljudske armade in teritorialne obrambe. Osnovni namen vaje je bil povezovanje in skupno delovanje vojaških enot in organov ter organizacij obeh občin in krajevnih skupnosti, na katerih območjih se je izvajala vaja. V pričujočem zapisu nekoliko več o tem, kako se je krajevna skupnost Žirovnica vključila v to vajo.

Svet krajevne skupnosti je na svojem območju razglasil »vojno stanje«. V tem smislu so tudi delovali vsi organi krajevne skupnosti, družbenopolitične in družbene organizacije ter organizacije združenega dela. Z odlokom štaba krajevne skupnosti so bile aktivirane enote teritorialne obrambe, civilne in ljudske zaščite. Pri tem je treba poudariti, da so bile vse enote aktivirane in organizirane v zelo kratkem času in da so se uspešno vključile v uresničevanje svojih nalog. Pripadniki enot ljudske zaščite so postali resnični čuvaji in zaščitniki družbene in ljudske imovine. Bili so budni in pozorni do vseh »nepoznanih in sumljivih« oseb. Zato nič čudnega, če je bilo potrebno skoraj na vsakem koraku pokazati osebno legitimacijo ali prepustnico za gibanje na »vojnem področju«.

Med enotami civilne zaščite je še posebno učinkovito delovala gasilska organizacija, ki je na »kraj požara« prispela v pravem času. Prav tako enote socialne službe, ki so skrbele za ostarele in bolne občane.

V času trajanja vojaške vaje je svojo vlogo odigrala tudi mladina, še posebno šolska. V nujenju pomoči ostarelim osebam in še posebno pri pospravljanju poljskih pridelkov je sodelovalo veliko število mladih. V ta namen so prispevali okrog 600 delovnih ur. Mladi so pokazali izredno iznajdljivost, požrtvovalnost in neustrašnost predvsem v tem, da so v prometu naredili pravo zmedo. Smerniki na križiščih, table v nase-

ljih in hišne številke so bili prepleteni, maskirani ali sneti. Prek noči so bila vsa naselja in pota posuta s lističi, na katerih so bila izpisana različna gesla, kot na primer, »tujetega nočemo — svojega ne damo« in podobno. Pri izvajanju raznih »diverzantskih akcij« in pri postavljanju »barikad« so verno sledili svojim vrstnikom v času narodnoosvobodilne borbe. Večina mladih se je prostovoljno javila za enote teritorialne obrambe.

Seveda so bile z odlokom sveta krajevne skupnosti aktivirane tudi vse družbenopolitične in družbene organizacije ter društva. V tem času so bili izvedeni sestanki zveze komunistov, zveze borcev NOV, SZDL in drugi. Krajski so se, kar je potrebno, še posebej poudarili, masovno odzivali vabilom in prisostvovali sestankom. Da so krajski vzeli vajo zelo

resno in disciplinirano, dokazuje tudi primer, da čeprav je bila izključena samo javna razsvetljava, so tudi krajski vse svoje hiše temeljito zatemnili, kakor se je glasil odlok sveta krajevne skupnosti.

Po končani vaji so se udeleženci z območja krajevne skupnosti Žirovnica zbrali pred svojo šolo, kjer se je predstavnik krajevne skupnosti zahvalil za požrtvovalno in disciplinirano sodelovanje. Ob tej priložnosti je šolska mladina izvedla priložnostni kulturni program. Za vse udeležence pri vaji pa je bil ob sklepu vaje v Radovljici izveden skupni miting pod geslom SLOGA IN ZMAGA.

Tako vaja kakor miting sta pokazala enotnost, moč in odločnost za obrambo domovine, če bi se znašla v vojni nevarnosti.

R. Knežević

MLAJŠI SO USPEŠNO ZAMENJALI STAREJŠE

Protiletalska enota Železarne med spoznavanjem orožja

Dvajset let je že minilo, odkar je bila ustanovljena v Železarni protiletalska enota za potrebe obrambe Železarne pred zračnimi napadi v primeru vojne. Enota je vseskozi skrbela za stalno bojno sposobnost in pripravljenost za obrambo tako pomembnega objekta, kot je naša železarna. Delavci, ki so bili razporejeni v to enoto, so svoje dolžnosti vedno zelo resno in zavestno opravljali. Enota je dosegla zelo dobre rezultate in zavidljive uspehe tudi na vojaških vežbališčih v ostrem streljanju in pri ugotavljanju borbene sposobnosti. Z leti je prišlo do zamenjave moštva v enoti in danes je večina članov enote novih in po večini mlajših. Enota je dobila tudi širše naloge v sklopu teritorialne obrambe. Da bi obdržali tradicijo enote, je bilo potrebno nadaljevati z usposabljanjem, obvladovati vse taktično-tehnične veščine ter dobro spoznati svoje orožje in pravočasno opraviti potrebne priprave za streljanje. Pri tem so morali vsi pripadniki enote vložiti precejšnje število prostih ur.

V soboto, 22. oktobra, smo opravili celodnevno taktično vajo, ki smo jo sklenili z ostrim streljanjem na nepremične zemeljske cilje.

V zgodnjih jutranjih urah se je protiletalska enota zbrala na zbornem mestu, poveljnik enote je vse oddelke seznanil z njihovimi nalogami in ciljem taktične vaje. Kolona vozil s topovi je kmalu krenila na pot. V dopoldanskih urah je enota opravila taktično vajo na rezervnem položaju topovskega ognja v Spodnji Radovni. Na glavnem položaju topovskega ognja pa je enota prispela popoldan, tako kot je bilo v načrtu vaje predvideno. Po kratkih pripravah, zavarovanju terena, postavitvi zvez in postavitvi tarč na odredno razdaljo je enota pričela z ostrim streljanjem.

Najprej so streljali oddelki, kjer so svoje sposobnosti merilca pokazali vsi merilci, pomočniki merilcev in komandirji oddelkov. Že prvi izstrelki so pokazali, da moštvo dobro obvlada strežbo topov in da teorijo

streljanja znajo prenašati v prakso. Ko so streljali vodi, se je to samo še potrdilo in navzoče prepričalo, da bi v vojnih razmerah sovražnik drago plačal svojo kožo. Baterijsko streljanje je pokazalo gostoto izstrelkov, s katerimi protiletalci postavljajo »zaveze« pred letalo ali pred druge premične cilje. Rezultati streljanja so pokazali zelo visok odstotek direktnih zadetkov. Za korekturo smo potrebovali le manjše število izstrelkov. Tak rezultat streljanja je presenetljivo uspešen, saj dokazuje, da je izstrelki letel natanko tja, kamor smo želeli mi. Vzdušje in morala moštva sta bila visoka, vsak je želel prispevati kar največ k čim večjemu uspehu. Uspehov posameznikov pa smo bili veseli vsi.

Vaji so prisostvovali tudi — član republiškega štaba teritorialne obrambe, načelnik in člani občinskega štaba TO, del vaje so si ogledali tudi sekretar konference ZKS Železarne, predsednik sindikata konference Železarne, predsednik ZSMS Železarne, predsednik poslovnega odbora Železarne in referent za LO in družbeno samozaščito, ki so istočasno tudi predstavniki odbora za LO in družbeno samozaščito Železarne.

Ob zaključku vaje je polkovnik Bavdek podal analizo celotne vaje in pohvalil enoto ter ji čestital k doseženemu uspehu. Istočasno pa nas je kot strokovnjak z velikimi izkušnjami opozoril tudi na manjše napake, katerih sami ne bi opazili ali znali odstraniti. Dal nam je tudi koristne napotke za nadaljnje usposabljanje pri streljanju na zračne cilje. Zahvala za uspešno opravljeno streljanje gre tudi artilerijskemu moštvu tov. Bratušu, ki je nekaj svojega znanja uspešno prenesel tudi na nas.

Letošnji program vaj protiletalske enote tako uspešno poteka in se bliža h koncu. Naslednje leto pa nas čakajo nove priprave in vaje v streljanju na zračne cilje. Pridobljene nove izkušnje povečujejo bojno sposobnost in stalno pripravljenost na obrambo domovine.

J. N.

VOJAŠKA VAJA VRBA 77

Če nenadoma v našo domovino vdre sovražnik, jo moramo braniti. Pa smo dovolj pripravljeni na to? To vprašanje se poraja marsikje. In tako smo se vprašali tudi v Žirovnici.

V petek, soboto, nedeljo, ponedeljek in torek so imeli pripadniki JLA v naši krajevni skupnosti vojaške vaje, v katere so bili vključeni tudi dejavniki teritorialne obrambe in civilne zaščite v krajevni skupnosti.

Več dni smo se na vaje pripravljali tudi pionirji in mladinci celodnevne osnovne šole. Prek šolskega radia Stol smo poslušali več radijskih oddaj o Jugoslaviji in njenem prizadevanju za mir, o odnosu Jugoslavije do vojne, o obrambi in zaščiti. Slišali smo, kakšne naloge bi čakale naše občane in tudi nas, pionirje, v slučaju agresije, kakšni so alarmni znaki in kako reagirati nanje. Pogovorili smo se tudi o mnogih drugih stvareh.

V nedeljo, 16. oktobra, smo si ogledali razstavo orožja, ki so ga uporabili v bitki. Videli smo tanke, samohodke, terenska vozila in najrazličnejše vrste strelnega orožja. Zanimivo je bilo videti, kako spretno znajo vojaki zamaskirati mine za borbo proti tankom. Sesti v tank, pritisniti na petelina puške pa je bilo tudi enkratno doživetje.

Pred začetkom vaje so kmetje imeli na polju še mnogo pridelkov. Šli smo v akcijo na polja. Pulili smo korenje, peso, pobirali hruške in skupno opravili več kot 500 delovnih ur. Zahvale, ki so jih kmetje poslali na šolo, pričajo, da so bili veseli naše pomoči.

Pionirji in mladinci smo v ponedeljek zvečer trosili po vaseh lepake, ki smo jih sami naredili.

Spopad, glavni del akcije, pa je bil v torek. Že zjutraj smo rdečim na položaje odnesli topel čaj; modri — sovražnik je prodiral proti Ljubljani in rdeči so jim postavili zasede. S Selc, kamor smo odšli po evakuaciji šole, smo spopad opazovali. Preskrbovalne trojke so nam prinesle tudi kosilo.

Akcijo smo zaključili s kratkim mitingom, ki smo ga pripravili v zelo kratkem času, nanj pa so bili povabljeni predstavniki krajevne skupnosti, občinske skupščine in predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

Ob vaji Vrba 77 smo dokazali, da marsikaj zmoremo. Vemo, kaj storiti, kako ravnati, če bi nam slučajno kdo hotel ogroziti svobodo, za katero je bilo žrtvovanih toliko življenj.

Jasmina Smole
novinarka krožek Žirovnica

Vojaška vaja Vrba 77 — protitankovska vodena raketa

Vojaška vaja Vrba 77 — topničarji na položaju

Vojaška vaja Vrba 77 — ročni protitankovski minometalec

Protiletalska enota Železarne med zadnjimi vajami v Radovni

Precizno zadeti cilj

Urtec Angelce Ocepek na Plavžu dela tudi ob sobotah. Vanj pride od deset do nekaj čez trideset varovancev. Število je odvisno od tega, če je sobota delovna ali ne. Varovanci na sprehodu zadnjo soboto. (B. B.)

31. OKTOBER – SVETOVNI DAN VARČEVANJA

Z uvedbo denarja se je naturalna oblika varčevanja spremenila v denarno. S tem pa so za varčevanje nastopile široke možnosti. Ko se je denar uveljavil kot plačilno sredstvo, so se pojavile tudi prve ideje o potrebi varčevanja, pa tudi zamisel o ustanavljanju specializiranih ustanov za zbiranje prihrankov.

Hranilniška misel sega daleč nazaj v preteklost, saj je že pred več kot 360 leti Francoz Hugues Delestre nakazal potrebo po organiziranem varčevanju prebivalstva. Leta 1778 so v Hamburgu ustanovili splošno preiskovalno ustanovo, ki je v svojih pravilih poudarila, da je »ustanovljena za dobro marljivih oseb obeh spolov, kajti tuji majhni prihranki v hudih časih veliko pomenijo, z nekaj obrestmi pa še več. S svojo marljivostjo in varčnostjo naj tako koristijo sebi in državi...«

Ob koncu 19. stoletja so hranilnice različnih dežel začele navezovati medsebojne poslovne stike. Leta 1924 pa so v Milanu ustanovili mednarodni institut za varčevanje. Takrat so sklenile: »31. oktober naj bo vsako leto praznik varčevanja po vsem svetu, da bi se z ustno in pisano besedo širila načela in ideje varčnosti.«

Zgodovinsko dejstvo je, da se z delom ustvarja vrednost in da se z varčevanjem ustvarjena vrednost čuva in pomnoži. To pomeni, da je bogastvo posamezne gospodarske celice, vsega naroda in vsega človeštva posredno ustvarilo varčevanje, zato ni slučaj, da namenljajo veliko pozornosti varčevanju tudi v kapitalističnih državah, posebno pa še v državah s socialistično družbeno ureditvijo.

Varčevanje razvija pri človeku občutek zmrnosti in ga usmerja na bolj urejeno življenje. Vsak varčevalec je nasprotnik razsipništva in se ne zadovoljuje lahkomiselno. Varčevanje uči človeka skromnosti, odpovedovanja sedanjih zadovoljstev v korist bodočih potreb. Ko se človek odloči za varčevanje, razvija v sebi občutek nesebičnosti. Varčeval namreč ne bo samo zase, ampak tudi za blaginjo svojih bližnjih.

Vsako, ki ima prihranek na hranilni knjižici, občuti neodvisnost, samostojnost, samozavest, občuti določeno varnost v življenju in delu ter brezskrbno gleda v bodočnost.

Z vidika družbene skupnosti varčevanje dopolnjuje družbeno akumulacijo, ker se preko bančnega sistema ponovno vrača v gospodarstvo, doprinese k razvijanju proizvodnih sil, pospeševanju proizvodnih procesov in ustvarjanju pogojev za materialni in kulturni napredek družbe.

Prav v naši samoupravni socialistični družbi je treba namenjati veliko pozornost vzgoji varčevalne zavesti posameznika. Kdor se namreč ni naučil varčevati s svojim premoženjem in dohodki, ta tudi ne bo imel pravega odnosa do družbene lastnine.

Mednarodni institut za varčevanje je ob svoji ustanovitvi leta 1924 objavil naslednji razglas:

Delo in varčevanje sta najmočnejša dejavnika na poti k blaginji, napredku in dostojanstvu vsakega posameznika. Varčevanje naj resnično postane navada, potreba in vrлина vsakega člana naše družbene skupnosti.

Združenje poslovnih bank
in hranilnic SRS

POTREBNI SAMOUPRAVNI AKTI

Občinski svet zveze sindikatov Jesenice je v teh dneh poslal vsem osnovnim organizacijam sindikata in sindikalnim konferencam spisek vseh samoupravnih aktov, ki jih morajo sprejeti delovne organizacije. Občinski sindikalni svet je na osnovi podatkov, poročil in neposrednih stikov ugotovil, da obstaja veliko nejasnosti, kakšne samoupravne akte morajo v posameznih temeljnih in drugih organizacijah združenega dela sprejeti na osnovi določil zakona o združenem delu. Tako sta svet in družbeni pravobranilec samoupravljanja izdelala spisek z natančnimi naslovi samoupravnih aktov. Nekateri izmed njih so prioritetni, zato se morajo v delovnih organizacijah po tem ravnati.

Temeljne organizacije, ki se povezujejo v delovno organizacijo, morajo imeti samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljno organizacijo, statut temeljne organizacije, pravilnik o razporejanju čistega dohodka in o delitvi osebnih dohodkov in skupne porabe, obrambni načrt temeljne organizacije, pravilnik o medsebojnih delovnih razmerjih ter varnostni načrt.

Poleg tega pa še samoupravni sporazum o trajnejših odnosih, pogojih in merilih za oblikovanje cen ali samoupravni sporazum o medsebojnih odnosih pri ustvarjanju skupnega prihodka, samoupravni sporazum o medsebojnih odnosih pri ustvarjanju skupnega dohodka, samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci temeljne organizacije in delavci v delovni skupnosti, ki opravlja skupna dela, samoupravni sporazum o razporejanju dohodka in o skupnih osnovah in

merilih za razporejanje čistega dohodka in samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov. Poleg tega morajo imeti še naslednje splošne akte: samoupravni sporazum o ljudski obrambi in družbeni samozasčiti, samoupravni sporazum o združevanju temeljne organizacije v delovno organizacijo ter statut delovne organizacije.

Enovite delovne organizacije pa morajo pripraviti samoupravni spo-

razum o razporejanju dohodka ter o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka, pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in skupne porabe, vključujoč natančnejša metila za nagrajevanje po delu, samoupravni sporazum ali pravilnik o ljudski obrambi in družbeni samozasčiti, ta materija je lahko vključena tudi v statut delovne organizacije, ki ga je prav tako potrebno pripraviti, ali v samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v delovno organizacijo. Rk.

INVESTICIJE V TEM LETU

Investicije v osnovna sredstva so pomemben dejavnik pri razvoju gospodarstva. Statistični podatki nam kažejo, da se investicijska politika letos ne uresničuje povsem v skladu s cilji srednjeročnega načrta in letnega družbenega plana občine Jesenice, saj smo ob polletju letos realizirali le 31 % planiranih celoletnih investicij. Za realizacijo teh investicij so delovne organizacije vložile kar 44 % sredstev iz lastnih virov.

V prvem polletju tega leta so slovenski investitorji evidentirali 563 investicijskih prijav s skupno predračunsko vrednostjo 12 milijard din.

Število in vrednost investicijskih prijav sta v primerjavi z enakim lanskoletnim obdobjem porasla za 12,9 %. Pregled po namenu investicij kaže, da so investitorji pri načrtovanju naložb upoštevali srednjeročne planske kriterije, ki predvidevajo usmerjanje investicij v dejavnosti posebnega pomena. V celotnem obdobju od uveljavitve zakona o obveznem evidentiranju investicij do sredine leta 1977 je bilo v dejavnosti energetike, črne in barvne metalurgije, kemične industrije, živilske industrije in kmetijstva ter prometa in izvez namenjenih kar 55,5 % skupne vrednosti evidentiranih investicij. Po polletnih prijavah v letu 1977 so ustrezni struk-

turni deleži nižji, saj delež investicij v prioritetne dejavnosti predstavlja 40,2 % skupne vrednosti. Pomembnejšo strukturo deleža imajo v letošnjem polletju tudi investicije v proizvodno prometnih sredstev in v trgovino na drobno, ki zavzemajo 9,6 %, oziroma 9,3 % skupne vrednosti.

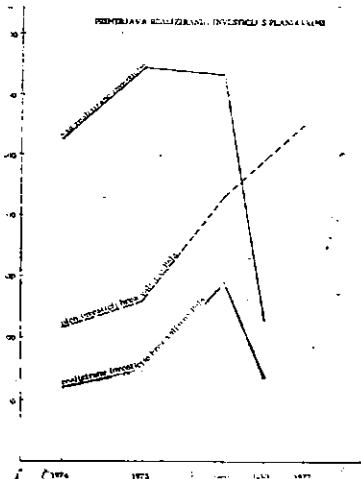
V letu 1976 je bila koncentracija evidentiranih vrednosti po številu prijav večja kot letos, zaradi evidentiranja velikih energetskih projektov pa je bila največja v letu 1975. Struktura vrednosti investicij po virih financiranja kaže, da se v organizacijah združenega dela krepi princip samofinanciranja, saj je delež lastnih in združenih sredstev porasel od 21,7 % v letu 1976 na 38,3 % letos. Ob uresničevanju financiranja iz lastnih virov je delež kreditov upadel. Delež kreditov domačih bank je upadel od 37,9 % v letu 1976 na 25,9 % v prvem polletju tega leta, v istem obdobju pa se je prav tako zmanjšal delež kreditov iz tujih virov, in sicer od 29 % na 13,8 %, delež sredstev, ki jih investitorji pričakujejo s strani interesnih skupnosti (gospodarstva), je porasel od 1,6 % na 14,2 %, medtem ko se delež drugih virov ni bistveno spremenil.

V tem letu je za realizacijo investicij predvidenih več kot dve tretjini lastnih sredstev v gozdarstvu in bančništvu, nad polovico v gradbeništvu in trgovini, le nekoliko nižji je delež lastnih virov v industriji (42,4 %), izobraževanju in kulturi (46,3 %) in dejavnosti družbenih organizacij (41,0 %). Močno je padel delež financiranja iz lastnih virov v dejavnosti gradbeništva, s 75,2 % v letu 1975 na 51,1 % v letošnjem polletju. Več kot polovica investitorjev s področja kmetijstva (52,7 %), gostinstva in turizma (66,7 %) ter obrti in osebnih storitev (65,1 %) pričakuje sredstva iz kreditov domačih bank. Največ sredstev iz tujih virov planirajo investitorji s področja komunalne dejavnosti.

Z realizacijo predvidenih investicij se bo v Sloveniji odprlo 18.600 novih delovnih mest, vrednost pričakovane proizvodnje pa naj bi po predvidevanjih znašala okoli 11 milijard din.

Iz priloženega diagrama je razvidno, da so na področju uresničevanja investicijske politike v gospodarstvu jeseniške občine odstopanja od začrtanih planskih ciljev. Ne samo, da kasnimo na nekaterih področjih po srednjeročnem načrtu (gostinstvo in turizem, obrt), temveč kasnimo tudi pri letno postavljenih ciljih.

Pri investicijskih vlaganjih v osnovna sredstva so delovne organizacije ob polletju letos vložile v nove investicije komaj 31 % planiranih celotnih sredstev. Pregled po panogah nam pokaže, da so v prvem polletju letos panoge realizirale: industrija 33,7 % celotnega plana investicij, gozdarstvo 16,7 %, gradbeništvo 43,3 %, promet in zveze 21,6 %, trgovina 10,2 %, gostinstvo in turizem 3,2 %, obrt 39,5 %, stanovanjsko kom. dejavnost 24,3 % ter finančne, tehnične in poslovne storitve 2,4 %. Za realizacijo teh investicij so delovne organizacije kar 44 % sredstev zagotovile iz lastnih sredstev, 43,2 % iz bančnih sredstev in 12,8 % iz drugih virov. R. Košir

MARIJA IN VINKO ZORMAN — ZLATOPOROČENCA

V soboto, 22. oktobra, sta slavila zlato poroko Vinko in Marija Zorman iz Jesenice. Vinko je bil doma iz Senčurja, Marija pa iz Zgornjega Kašlja. Prvič sta se srečala, ko je Vinko prišel z bratom Jožetom na obisk k Marijini sestrični. Od takrat sta si dopisovala in se 23. oktobra 1927 ušla. Vinko je delal kot pekar v valjarni žice na Jesenicah, kamor je čez eno leto prišla tudi žena Marija, potem ko sta dobila skromno podstrešno sobo pri Robiču za Jelenom. Marija je bila najprej v službi v Saturnusu, ko je prišla na Jesenice, pa je bila kuharica v vaješki šoli in kasneje pri Kovinarju.

V zakonu sta se jima rodila Vinko in Zvonka. Med zadnjo vojno je usa družina sodelovala z NOB. Oče Vinko je bil borec v Jeseniško-bohinjskem odredu, sin pa v Vojkovi brigadi. Ko so na Plavžu pričeli zidati stanovanjske bloke, sta dobila stanovanje na Cesti Cirila Tavčarja, kjer preživljata svoj zaslužen pokoj. Značilno za njuno stanovanje in balkon je, da imata povsod vse polno rož. Za to sta prejela že več priznanj in pohval.

V soboto sta bila presrečna, da sta dočakala zlati jubilej svojega skupnega življenja. Ponovno ju je poročil Slavko Osredkar, predsednik skupščine občine Jesenice. Po tem lepem in priskrbenem dogodku sta odšla s tridesetimi svojimi otroki, unuki in drugimi sorodniki na skupno kosilo.

Cestitkam ob njuni zlati poroki se pridružujemo tudi mi in jima želimo zdravja in zadovoljstva. B.

NEKATERE SPREMEMBE STANOVANJSKE IZGRADNJE V SREDNJEROČNEM RAZVOJNEM PROGRAMU

V družbenem planu razvoja občine Jesenice je za letošni predvidena izgradnja 199 družbenih stanovanj, v letnem programu stanovanjske skupnosti pa je načrtovanih le 169 družbenih stanovanj. Tako so bili letos že zgrajeni in vseljeni 51 stanovanjski stolpič na Koroški Beli in 27 stanovanjski stolpič MIS-II na Jesenicah v začetku leta, sredi oktobra pa 91 stanovanjska stolpnica na Plavžu na Jesenicah.

Razliko v manjšem številu zgrajenih stanovanj kot je bilo predvideno, utemeljujejo s tem, da se je letos stopnja sredstev za stanovanjsko graditev zmanjšala z osem na šest odstotkov. Seveda so zaradi tega morali korigirati tudi plan za še preostalo obdobje srednjeročnega razvoja, in sicer od prvotno predvidenih 1124 na 1078 družbenih in od 250 na 350 zasebnih stanovanj. Te ugotovitve kažejo, da bo s povečano individualno gradnjo možno nadomestiti delno zmanjšanje števila družbenih stanovanj. To predstavlja deset novih stanovanj na 1000 prebivalcev, kar je v skladu z družbeno-

politično akcijo izgradnje stanovanj v tekočem srednjeročnem obdobju.

V prihodnjem letu predvidevajo, da bo dograjena 84 stanovanjska stolpnica S-2 na Plavžu na Jesenicah, 28 stanovanjski stolpič v Kranskih gorah, dva stanovanjska bloka v Mojstrani in en stolpič na Hrušici, po vsej verjetnosti pa tudi ena stolpnica v centru II na Jesenicah. V stanovanjski skupnosti ugotavljajo, da nadaljnje povečanje stanarin in najemnin daje ugodne možnosti za uresničevanje programa investicijskega vzdrževanja stanovanjskih hiš in poslovnih prostorov v stanovanjskih hišah.

V zvezi s subvencioniranjem stanarin pa ugotavljajo, da ni pričakovane odmevnosti, saj še vedno uživa to obliko družbene pomoči v stanovanjskem gospodarstvu manj kot pol odstotka nosilcev stanovanjske pravice v družbenih stanovanjih. Kljub temu, da je bilo poskrbljeno za zadostno tovrstno informiranost občanov prek sredstev javnega obveščanja, ni bilo pričakovanega števila vlog. B.

V KS PLAVŽ O TEKOČIH PROBLEMIH IN NALOGAH

Na razgovoru, ki ga je 20. oktobra pripravila krajevna konferenca SZDL Plavž s predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij, zvez, društev in drugih, ki imajo sedež na tem področju, so med drugim sklenili, da je treba večjo organizirano aktivnost namenjati krepitvi delegatskega sistema. V zvezi s tem bodo sklicali razgovor z delegati in se z njimi pogovorili o nalogah in o sedanjih napakah posameznikov, ki niso ustrezno opravljali dolžnosti, ki so jim jih zaupali volivci. Vse skrb bodo namenili evidentiranju možnih kandidatov za volitve v prihodnjem letu.

Razpravljali pa so tudi o gradbeni in komunalni dejavnosti na tem področju in področjih, ki so povezana tudi s to krajevno skupnostjo. Pri tem je Tone Kovač, načelnik za gradbene in komunalne zadeve skupščine občine Jesenice, povedal, da bo letos do konca leta vloženi približno milijon din za urejanje Ceste revolucije in okolice na Plavžu. Stanovanjska in komunalna skupnost bosta v prihodnjem letu prispevali približno še toliko sredstev za ureditev Ceste Cirila Tavčarja in okolice. Uredili bodo tudi okolico nadzidanih železniških blokov. Ta dela bodo financirana iz več virov. Nekaj iz sredstev graditve stanovanj iz namenskih sredstev občine in s posojilom.

S tem pa bota zazidava in urejanje Plavža v glavnem končana. Dogradili bodo samo še šolski center in trgovske objekte, ki so predvideni ob Cesti maršala Tita pri Elektro Zirovnici in zahodno od Čufarja. Kljub nakazani potrebi se s temi deli še ni pričelo, ker zaenkrat še ni investitorjev.

Pomembnejša gradbena dela, ki se v tem času opravljajo, so sanacija plazu na Kopavniku, graditev nadvoza čez železniško progo pri klavnici, graditev osnovne šole na Plavžu, regulacija Jesenice in gradnja stanovanjske stolpnice S-2. Sanacija plazu na Murovi je predvidena prihodnje leto. Akcija za dograditev pokopališča na Blejski Dobravi še teče. Potrebnihs je približno še štiri milijone din za dokončanje pokopališkega objekta in postavitev ograje. Iz prispevkov delovnih organizacij je na voljo milijon in pol, ostalo pa bo treba še zbrati.

Največja gradbena dejavnost se bo odvijala pri izgradnji centra II, kjer bo v prvi fazi zraslo 350 novih stanovanj, v končni fazi pa približno 500. Na področju od hotela Korotan do Vinatorja bodo od sedanjih zgradb ostali samo carinarnica, P-Market in hotel Pošta. V zvezi s tem rešujejo tudi rekonstrukcijo

železniške postaje, kjer bodo v prvi fazi zgradili drugi tir skozi Karavanški predor in podaljšali obstoječo tiro, v drugi fazi pa bodo do Save položili še 13 novih tirov. Železnica prvotno ni soglašala s speljavo glavne ceste do Elektro – Zirovnice do hotela Korotan za carinarnico, po zadnjih razgovorih pa kaže, da bo odstopila od prvotno predvidene položitve enega tira na severozahodni strani postaje. S tem pa bo moč speljati predvideno novo cesto za carinarnico. Pri graditvi centra dve pa je največji problem investiranje prtiličnih prostorov, kjer so predvidene trgovine in tiste dejavnosti, ki jih stanovalci vsak dan potrebujejo. Predstavniki krajevne skupnosti so postavili odločno zahtevo, da je treba to predhodno rešiti. V zvezi s tem je bilo pojasnjeno, da se z zidavo stolpnice zaradi velike potrebe po stanovanjih in ker je za to tudi na razpolago denar, ne sme čakati, da pa bodo vztrajali, da se medtem reši tudi financiranje trgovskih in drugih prostorov. Kolikor domače delovne organizacije ne bodo finančno sposobne prevzeti tega, bodo k sodelovanju povabili druge organizacije. B.

ŽALNA KOMEMORACIJA

Za dan mrtvih je KO ZB NOV Plavž skupno s KO KS ZB NOV Sava in Podmežaklja pripravil:

KOMEMORACIJO
V SPOMINSKEM PARKU
PRI GROBIŠČU TALCEV
IN PADLIH BORCEV NOV
NA PLAVŽU.

Komemoracija bo 31. 10. ob 16. uri, sodelovali pa bodo: pihalni orkester Jeseniških železarjev, recitatorji osnovne šole Tone Čufar, mladinski pevski zbor Blaž Arnič – gimnazija Jesenice in ešalon JLA.

Ce je bila znanost Marxa in Engelsa luč, ki je osvetlila nasprotja kapitalističnega družbenega sistema in osvetljevala poti k rojevanju novih, boljših družbenih odnosov, je bila oktohrska revolucija plamen, ki je v srcih sto in sto milijonov izkoriščanih in zatiranih po vsem svetu prižgal revolucionarnega duha. (Tito)

Sedmega novembra 1917. leta, potem ko je Rdeča garda zavzela sedež predsedništva vlade, državno banko, pošto in druge objekte, je revolucionarni komite petrograjskega sovjeta točno ob deseti uri objavil razglas, v katerem je med drugim rečeno:

»Državlani Rusije! Začasna vlada je vržena. Državna oblast je prešla v roke petrograjskega sovjeta delavskih in vojaških deputatov — vojnorevolucionarnega komiteja, ki stoji na čelu petrograjskega proletariata in garnizona. Stvar, za katero se je ljudstvo borilo: neodložljivo predlaganje demokratičnega miru, ukinitve veleposestniške lastnine nad zemljo, delavska kontrola nad proizvodnjo, oblikovanje sovjetske vlade — ta stvar je uresničena. Živela revolucija delavcev, vojakov in kmetov!«

Istega dne se je ob 14. uri in 35 minut sestal pod vodstvom Vladimirja Iljiča Lenina petrograjski sovet, kjer je Lenin med drugim rekel: »Nastopilo je novo obdobje človeštva, revolucijo je treba izvesti do kraja.« Medtem ko so revolucionarji pozno zvečer na juriš zavzemali Zimski dvorec, v katerem je bil sedež začasne vlade, se je v Smolnem začel drugi vseruski kongres sovetov, na katerem je bilo razglašeno, da je oblast prešla v njihove roke. Tako se je pred 59 leti pod vodstvom boljševiške partije in njenega genialnega voditelja, stratega, organizatorja in tvorca znanstvenega marksizma Vladimirja Iljiča Lenina začela prva socialistična revolucija, s katero je bila zrušena oblast kapitalistov, ustvarjena država delavcev in kmetov in označen začetek nove družbene dobe sodobnega razvoja človeštva.

Oktohrska socialistična revolucija predstavlja zgodovinski preobrat v borbi delavskega razreda in sinonim ostalim proletarskim revolucijam in velikim socialnim spremembam v svetu. Razdobje od oktobra 1917. do februarja 1918. leta je Lenin imenoval »zmagoslavni marš oktohrske revolucije«. Na šestini površine našega planeta je v nepolnih štirih mesecih zmaga socialistična revolucija kot zgodovinska potrditev uresničitve marksistične misli, teorije in prakse. Bila je rezultat globokih razrednih nasprotij in težkega stanja, ki jih je med prvo svetovno vojno doživljal ruski proletarijat.

Po velikih stavkah in demonstracijah februarja 1917. leta je v Petrogradu prišlo do oborožene vstaje in padca carizma. Buržoazija je prevzela oblast, formirala začasno vlado, ustanovljeni so bili soveti delavskih in vojaških deputatov, toda tudi dvovladje v razvoju ruske revolucije. Od prve faze revolucije, v kateri je največji del oblasti prevzela buržoazija, je Lenin v aprilskih tezah predložil in vztrajal, da je treba iti v drugo fazo, ko bo oblast prešla v roke proletariata in revnih kmetov. Zato so v tem času nastale zelo aktualne teme in parole: »Delavska kontrola v tovarnah! Vso oblast sovjetom!«

Na prvem vseruskem kongresu sovetov delavskih in vojaških deputatov, ki je bil od 16. junija do sedmega julija 1917. leta, je bila ostro kritizirana zunanja in notranja politika začasne vlade. Boljševiki so bili v manjšini, ker so menjševiki in eseri podprli začasno vlado. Poslednji poskus, da sovjeti po mirni poti — kot je rekel Lenin — prevzamejo oblast v svoje roke, so bile velike julijske demonstracije v Petrogradu, v katerih je sodelovalo preko pol milijona ljudi, zahtevajoč, da vseruski centralni komite sovetov prevzame oblast. Na šestem kongresu boljševiške partije, od osmega do 16. avgusta, so bili sprejeti pomembni sklepi: priprava na socialistično revolucijo, prekinitev z začasno vlado in konec imperialistične vojne.

V septembru se je začela močna boljševizacija sovetov, v mestih po vsej Rusiji pa je prišlo do velikih stavk. Lenin je poslal iz izgnanstva centralnem komiteju boljševiške partije sporočilo. V njem je zahteval, da morajo boljševiki prevzeti oblast in se pripraviti na **vseplošno vstajo**. Na zgodovinski seji CK boljševiške partije, ki je bila 10. oktobra 1917. leta, je imel Lenin referat o pripravi na oboroženo revolucijo, centralni komite pa je sprejel resolucijo o oboroženi vstaji v državi. 16. oktobra je bil sprejet sklep, da se pri petrograjskem sovetu formira vojnorevolucionarni komite z Leninom na čelu, ki je neposredno pripravljala oboroženo vstajo.

Pod Leninovim vodstvom so to-povske salve s križarke Avrore označile juriš na Zimski dvorec, to poslednje oporišče buržoazne oblasti v Rusiji, človeštvu pa zgodovinski odmev vizije srečnejše prihodnosti. Z zmago velike oktohrske socialistične revolucije, je rekel tovariš Tito, so se začela uresničevati stoletna prizadevanja človeka in plemenite ideje marksistične znanosti o osvoboditvi delavskega razreda in drugih izkoriščanih in zatiranih slojev družbe. Veliki oktober je prižgal revolucionarni duh v srcih sto in sto milijonov delovnih ljudi po vsem svetu in jim vlił samozavest v njihovi veliki borbi za novi svet.

Ob močni podpori mednarodnega proletariata in dolgotrajni in izčrpa-joči državljanski vojni se je rusko ljudstvo, ko je branilo svojo oblast, borilo obenem za svetlo perspektivo in bodočnost socializma. V krvavi zgodovinski preizkušnji je oktober potrdil sposobnost delavskega razreda, da uspešno organizira izgradnjo napredne socialistične družbe in da znanstveno marksistično misel prelije v revolucionarno akcijo in ustvarjanje množic. Zato med vsemi družbenimi spremembami oktober zavzema posebno mesto. Pomenil je prihod na oblast večine in prehod oblasti v roke proletariata, ki je, ko je osvobodil sebe, osvobodil celotno družbo vseh oblik družbene nenakopravnosti. Zato lahko upravičeno rečemo, da oktohrska revolucija ne pomeni samo afirmacije proletariata, ampak tudi začetek novega procesa osvobajanja družbe in človeka, ki ga je Marx imenoval: »izhod človeštva iz predvdorja zgodovine na tirnice njegove stvarne zgodovine.«

Ceprav je bila pred šestdeset leti ZSSR otok v kapitalističnem morju, je danes socializem postal neizogiben svetovni proces in sistem. In prav to, da je današnji svet od oktobra doživel globoke družbene spremembe, je zasluga prve socialistične revolucije, ker je v družbenopolitični praksi odprla proces teh sprememb na raznih poldnevnikih in vzporednikih našega planeta. Govoreč o bistvenih spremembah položaja delovnega človeka-proletarca in delavskega razreda v družbi nasplo, je Lenin 1921. leta pisal kavkaškemu komunistom:

»Mi smo prebijali prvi meč v svetovnem kapitalizmu. Meč je prebit. Ubrani smo se v hudi, nadčloveški, težki in utrjavajočih, okrutni vojni proti belim, eserom, menjševikom, ki jih je podpirala cela antanta, njene blokade, njena vojna moč. Vam, tovariši komunisti s Kavkaza, ne bo treba prebiti meha, vi morate znati z večjo opreznostjo in sistematičnostjo ustvariti novega, ko boste izkoriščali za vas povoljno mednarodno situacijo 1921. leta. Niti Evropa niti ves svet nista 1921. leta več tisto, kar sta bila 1917. in 1918. leta. Ne kopirajte naše taktike, ampak samostojno razmišljajte o vzrokih njene specifičnosti.«

S temi besedami je Lenin dal vedeti, da so se v treh letih od oktohrske revolucije kvalitativno spre-

menile okoliščine in naj na svojih izkušnjah naprej razvijajo svojo revolucionarno prakso. V preteklih 60 letih se je slika sveta v mnogočem spremenila. Na razvalinah kolonialnih carstev so vzniknile nove sile napredka in miru, ki so ne samo spremenile sliko sveta, ampak tudi mnoge družbene odnose, ki so jih stoletja imeli za nezamenljive. Oktober je znatno vplival na tokove družbenopolitičnega razvoja v svetu, pa tudi na zgodovino narodov naše domovine. Pod vodstvom KPJ so se delavski razred in naši narodi borili za revolucionarno družbeno preobrazbo Jugoslavije, borili za uresničenje idej velikega oktobra, idej Marxa, Engelsa in Lenina.

Ko je 22. junija 1941. leta fašistična Nemčija napadla ZSSR, je centralni komite KPJ še istega dne pozval ljudstvo Jugoslavije v odločilni boj in obračun z okupatorjem in z njegovimi hlapci in poudaril, da je napočil čas, v katerem mora vsako revolucionarno gibanje v praksi potrditi svojo revolucionarno usmerjenost in internacionalni dolg proti prvi deželi socializma. Jugoslovanski narodi so v veliki osvobodilni vojni in v revoluciji v praksi potrdili privrženost idejam oktobra, samostojno, odločno in nekompromisno so se borili v svojih pogojih in možnostih in tako dokazali solidarnost z deželo Lenina in velikega rdečega oktobra.

V dnevi zapovedi, 7. novembra 1942. leta, ob 25-letnici oktohrske socialistične revolucije, je tovariš Tito pisal: »Skupaj s sovjetskim ljudstvom, z našo herojsko zavezniško Rdečo armado in s partizani Sovjetske zveze se že 17 mesecev borimo proti fašističnemu okupatorju in njegovim hlapcem — domačim izdajalcem. To je naš dolg do našega ljudstva, to je naš dolg do bratske Sovjetske zveze, ki nosi skoraj vso težo te krvave vojne za rešitev človeštva pred fašističnim osvajalcem.«

Kako je veliki oktober razburkal in potresel kapitalistični svet v temeljih, smo sami pričeli tega zgodovinskega družbenega procesa. Kakor je Lenin genialno domneval, da bo »gibanje večine prebivalcev zemeljske krogle prvotno usmerjeno v nacionalno osvoboditev, potem pa se bo obrnilo proti kapitalizmu in imperializmu in mogoče odigralo mnogo večjo revolucionarno vlogo, kakor jo mi pričakujemo.« Zmago velike oktohrske socialistične revolucije kakor tudi zmago vseh naprednih sil v svetu so naši narodi in narodnosti označevali in jo še označujejo vsako leto z manifestacijami v znamenju ogromnih naporov v borbi za izgradnjo samoupravljanja, toda Leninova misel in rdeči oktober ostajata prisotna kot trajna inspiracija in vrednota.

Socializem danes nezadržno raste in krči poti svojih lastnih pogojev kot neizogiben svetovni družbeni proces. Napajajo ga ideali sto in sto milijonov ljudi, ki že več desetletij grade socializem, ob raznovrstnih oblikah revolucionarnih sil, kot plamenica se razgoreva na vseh poldnevnikih in vzporednikih našega planeta, v borbi za napredek, enakopravnost vseh narodov in socialističnih sil v svetu.

Svetislav Nikolić

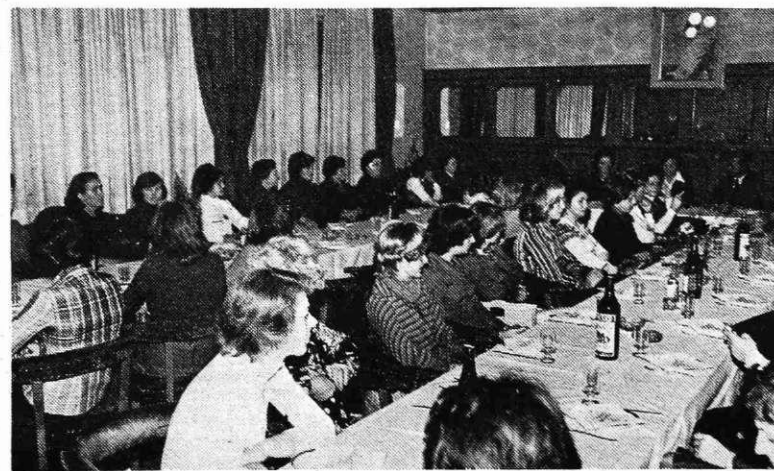
O PROGRAMSKI USMERJENOSTI KULTURNIH ORGANIZACIJ

Pretekli teden, 21. oktobra, je občinska zveza kulturnih organizacij povabila na posvet predsednika in tajnike kulturnih društev in organizacij občine Jesenice. Osrednja tema razgovora sta bili programska usmerjenost kulturnih društev in organizacij ter organizacijska problematika.

V uvodu v razpravo o programski usmerjenosti je predsednik izvršnega odbora skupščine kulturne skupnosti Jesenice poudaril, da programska usmerjenost kulturnih društev in organizacij mora izhajati iz naših ustavnih določil. To pomeni, da mora celotna programska orientacija sloneti na uresničevanju ustave in zakona o združenem delu, oziroma uresničevanju socialistične demokracije na poti k osvobajanju človeka in dela. Kot sestavina združenega dela si kultura pridobiva dohodek na podlagi svobodne menjave dela z delavci v materialni proizvodnji, kjer se morajo čutiti učinki delovanja kulturnih društev in organizacij. Za tem je govoril o konkretnih nalogah in o oblikovanju kratkoročnih in dolgoročnih programov kulturnih društev in organizacij, pri čemer se morajo le-ta bolj odpreti navzven in se povezovati s krajevnimi skupnostmi in organizacijami združenega dela.

Sledila je izredno živahna razprava, v katero se je vključil tudi predstavnik občinske konference ZSMS v zvezi z dokumentom republiške konference ZSMS Družbene

organizacije in društva. Na osnovi posveta bodo izoblikovali posebne sklepe in jih dostavili vsem kulturnim društvom in organizacijam v občini.

Srečanje ob 30-letnici organiziranega otroškega varstva na Jesenicah

NOVA PREMIERA V GLEDALIŠČU TONE ČUFAR

Po ponovitvenih predstavah Evripidesove tragedije MEDEIA, v režiji Bojana Maroševića, se nam bo v soboto, 29. oktobra, ob 19.30 predstavilo amatersko gledališče Tone Čufar na Jesenicah z novo premiero: VEČER Z VELIKIMI MOJSTRI PERESA (DRAMSKI COLLAGE).

To bo dramska lepljenka v pravem pomenu besede. Jeseniškemu občinstvu se bodo gledališčniki predstavili s sedmimi različnimi zaključenimi prizori različnih žanrov, različnih avtorjev, iz različnih obdobj. Tako bomo lahko videli tragične, komične in komično-tragične prizore. Zanimivost, ki jo velja omeniti, pa je »živa« glasbena spremljava, ki jo bo izvajal jeseniški publiki že znani pianist Dejan Svetlin. Tokrat bo spremljal vse prizore z ustreznim glasbo, glede na žanr prizora in obdobje, v katerem je prizor nastal. Slišali bomo glasbo Gershwina, Mozarta, Chopina, moderne ritme in dve kompoziciji izvajalca. Predstava pa se bo končala z najboljšimi songi iz znamenite Beraške opere Bertholta Brechta.

Režiser predstave Bojan Marošević, ki se nam bo na jeseniškem odru po dobrih desetih letih predstavil tudi kot igralec, je z Večerom velikih mojstrov peresa skušal ustreči različnim okusom gledalcev. Sedem prizorov se bo zvrstilo takole: Samuel Beckett: Čakajoč na Godota, A. S. Puškin: Mozart in Salieri, Harold Pinter: Obratne težave, Pavle Lužan: Dan gospoda Ikse, Harold Pinter: Zadnji gost, A. P. Čehov: O škodljivosti tobaka in Bertholt Brecht: Beraška opera.

V delu nastopajo: Tatjana Košir, Igor Škrlić, Leon Leskovšek in Bojan Marošević.

Tehnično ekipo sestavljajo: scena — Jože Bedič, odrski mojster — Stanko Razinger, luč je delo mojstra Pavlija Torkarja, kostumi — Ančka Tomažević, inspicient je Mičo Oman in šepetalka Karin Golobič.

PODROČNO ZDRUŽENJE GLEDALIŠKIH SKUPIN

V soglasju z republiškim združenjem gledaliških skupin Slovenije je iniciativni odbor sklical občni zbor področnega združenja za občine: Mengeš, Skofja Loka, Kranj, Trzin, Radovljica in Jesenice. Na tem občnem zboru je bil izvoljen odbor združenja, v katerem sodelujejo predstavniki vseh občin. Jeseniško občino v tem zboru zastopata Vera Smukavec iz amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah in Franci Tušar iz DPD Svoboda France Mencinger Javornik — Koroška Bela.

V četrtek, 20. oktobra, pa so predstavniki vseh občin podpisali ustanovne listine združenja. Na seji odbora, ki je sledila podpisovanju, je bilo še enkrat poudarjeno, da področno združenje deluje v okviru republiške zveze in da je usmerjeno na področje gledališke dejavnosti, z namenom, da bi pospeševalo kvaliteto rast gledališke kulture in povezovalo prizadevanja gledaliških skupin gorenjskih občin. Tako je odveč bojazen, da bo združenje posegalo v pristojnosti občinskih zvez kulturnih organizacij.

Za tem uvodnim pojasnilom so predstavniki občin predložili na vpogled okvirne repertoarne programe za leto 1977/78. Pri tem so sklenili, da bodo organizirali področno srečanje odraslih in mladinskih dramskih skupin. Dramske prireditve naj bi se zvrstile od 27. marca do 2. aprila 1978, in sicer tako, da bi bila vsaka občina navzoča vsaj z eno predstavo.

Srečanje mladinskih skupin naj bi se odvijalo od 25. marca do 6. aprila 1978, prav tako s prisotnostjo vsaj ene skupine iz vsake občine.

Pri tem moram povedati, da se za mladinske skupine smatrajo vse tiste družine, ki imajo igralsko zasedbo mlajšo od 27 let, z izjemo enega ali dveh igralcev, pri tem pa se ne upošteva starost režiserja.

Kot prvi korak za dvig kvalitete predstav in izboljšanje repertoarne politike je predsednik razdelil repertoarni svetovalec združenja gledaliških skupin Slovenije, ki naj bi pomagala skupinam in režiserjem pri izboru iger, v njem pa so tudi navedbe, kje lahko dobijo morebitne potrebne informacije.

Druga predvidena akcija pa je organizacija enodnevnega seminarja za režiserje, mentorje, in igralce. Ta seminar naj bi bil verjetno drugo

soboto v novembru, se pravi 12. novembra v Kranju.

Kranj je bil izbran zato, ker je v Prešernovem gledališču dovolj prostora, da bodo vse tri skupine skupaj in vendar lahko ločeno delovale. Seminar bodo vodili priznani slovenski režiserji in igralci.

Odbor se je zavzel tudi za poživitev lutkovnih skupin, ki jih je pri nas zelo malo. Tudi v ta namen bo prirejen dvo- ali tridnevni seminar.

Poleg teh seminarjev, ki se pripravljajo, je bila ustanovljena tudi posebna strokovna komisija, katere člani so dolžni, da vsem društvom, ki bodo zaprosila za pomoč, pomagajo s svojim teoretičnim in praktičnim znanjem.

Ob tej priliki vabimo prosvetna društva in gledališke skupine, da v čim krajšem času pošljejo spisek kandidatov za posamezne seminarje, tudi za lutkarje, na naslov: ZKO Jesenice, Trg Toneta Čufarja.

S prijavi je treba pohiteti tudi zato, ker je še pred seminarjem predviden tudi obisk premiere ali predpremiere ene od gledaliških predstav v Kranju ali v Skofji Loki, s tem da bo pred in po njej še razgovor z igralci in režiserjem.

Franci Tušar

Dopisujte v Železjarja

DOLIKOVCI KOLEKTIVNO V TRBOVLJAH

V torek, 25. oktobra, so s krajšim kulturnim programom v delavskem domu v Trbovljah, v okviru letnih izmenjevalnih kolektivnih likovnih razstav med revirskimi likovniki iz Trbovelj in jeseniškimi dolikovci, odprli kolektivno likovno razstavo članov likovnega kluba DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Izbor del za razstavo v Trbovljah je opravil umetniški zgodovinar in likovni kritik Cene Avguštin.

Skupno se v Trbovljah predstavlja 12 slikarjev z 29 deli, in sicer: Janez AMBROŽIČ (4), Rudolf ARH (4), Franc BERCE (2), Branko ČUŠIN (2), Franc DO-LINŠEK (3), Nika HAFNER (1), Janko KOROŠEC (2), Franc KREUZER (2), Pavel LUŽNIK (2), Tone TOMAZIN (3), Cveto VELIKAJNE (1) in Tomaž ŽELEZNIK (3).

Jeseniški slikarji bodo v Trbovljah razstavljali do 4. novembra, potem pa bodo razstavo preselili v Krško, za tem pa še v Ljubljano.

KULTURNA IZKAZNICA OBČANA JESENIC

XXI. BOJ ZA IZOBRAŽEVANJE — BOJ ZA KULTURO

RDEČA NIT IZOBRAZBE

Po daljšem predahu nadaljujemo z listanjem po zadnjih straneh kulturne izkaznice občana Jesenic. V tem prispevku se bomo vrteli okrog vpliva izobrazbe na kulturno podobo občana. Na osnovi dosedanjih ugotovitev smo neprestano spoznavali, da ima formalna šolska izobrazba močan in obsežen vpliv na večino kulturnih dejavnosti. Razen redkih izjem. Ne more biti drugače — vpliv izobrazbe se je strnil tudi v vsoti, to je indeksu kulturnega udejstvovanja.

Poprečni indeks kulturnega udejstvovanja namreč narašča skladno z naraščanjem ravni šolske izobrazbe. Edina izjema je skupina občanov, ki je opravila devet do deset razredov šolanja. Njihov povprečni kulturni indeks je višji kakor pri občanah, ki imajo za sabo 11 let šolanja. Vendar pa razlike niso tolikšne, da bi jih lahko potrdili kot docela zanesljive. Prav tako se je izkazalo, da povprečni nivo občanov z osmimi razredi šolanja ni pomembno višji od občanov s petimi do sedmimi razredi.

NAJBOLJ PESTRA DRUŠČINA: OBČANI, KI NISO DOKONČALI SREDNJIH ŠOL

Naše pozornosti pa ne zaslužijo le razlike v kulturni višini občanov z različno izobrazbo, ampak tudi to, kako se občani iste izobrazbe medsebojno razlikujejo. Pogled na sliko nam razkriva, da je kulturno najbolj strnjena (homogena) skupina najmanj izobraženih in hkrati najbolj izobraženih občanov. Pomeni, da so si po svojem kulturnem udejstvovanju najbolj sorodni tisti z dna izobrazbene lestvice in oni z vrha. Nič manj zanimivo ni spoznanje, da je kulturno najpestrejša skupina občanov z devet do deset let šolanja. Verjetno je v tej množici velik del oseb, ki niso uspeli zaključiti srednjih šol (tako poklicnih, tehniških, gimnazij ipd.).

In zakaj je ta skupina sestavljena iz občanov, ki so si medsebojno kulturno tako različni? Natančni odgovori v razlikovalnih rezultatih ni, lahko pa jih domnevamo. Menimo, da je to »izvorno« najbolj pestra družina. V njej so ljudje, ki so ob visokih sposobnostih propadli pri šolanju zaradi socialnih, motivacijskih ali drugih razlogov (družinskih razmer in slično). Po drugi strani pa so v skupini ljudje, ki so se ob nizkih sposobnostih z različnimi ukanami in triki zrinili skozi osemletko in zašli v nadaljevanje šolanja, ki ga niso zmogli kljub ambicioznosti njihovih staršev ali okolja. Zato je razumljivo, da se tako različno

sestavlja skupina kljub formalno isti šolski izobrazbi ne more na kulturnem področju obnašati enako.

CIMPREJ LIKVIDIRATI DVOJNOST »ELITNIH« IN »ROKODELSKIH« ŠOL

Vsekakor so rezultati trdna podpora konceptu usmerjenega izobraževanja, ki ga v Sloveniji na papirju rišemo že vrsto let, v praksi pa ga bolj uveljavljajo v drugih republikah. Z usmerjenim izobraževanjem bodo v veliki meri odpravljeni vzroki, ki so doslej že v temelju otroke razcepili v dve skupini: tiste, ki so bili deležni »blagoslova elitnih« šol in tiste, ki so se ubadali po »rokodelskih« šolah. S tem je bila že zarisana tudi kulturna ločnica: sestav in nivo učne snovi na »elitnih« šolah je dajal prednost gojencem na kulturnem področju (v najširšem pomenu) pred onimi z »rokodelskimi« šol.

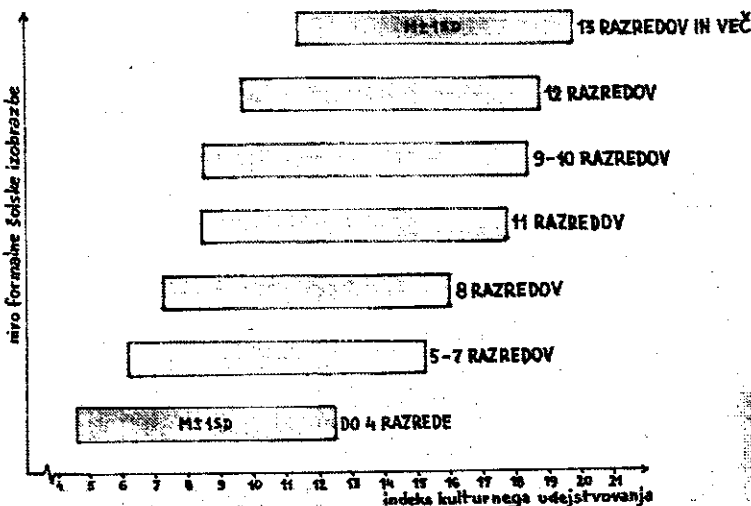
Menimo, da bosta solidna predšolska in osnovnošolska vzgoja ter izobraževanje naredila svoje. Največ pa pričakujemo od enotne prve faze usmerjenega izobraževanja, ki bo s širokim programom dober temelj za plodnejše kulturno udejstvovanje vseh, ki bodo hodili po tej poti. In hodila bo po predvidevanjih večina, pač vsi, ki bodo dokončali osnovno šolo. Pričakujemo, da bodo torej bodoči raziskovalci o kulturi čez leta beležili še manjše izobrazbene razlike, ki smo jih ujeli tudi mi. Obenem pa bodo najbrže tudi zveze med izobrazbeno in kulturno ravnijo veliko bolj ohlapne in posredne kakor v preteklosti. Kmalu bo napočil čas, ko diploma srednje šole ne bo pomenila prav ničesar posebnega. Postala bo — kakor pravi sovjetska avtorica Ajanasjeva — dokument, sličen rojstnemu listu, papirju, ki ga ima vsak.

SVETLEJŠA PRIHODNOST

Predvidevamo, da bo torej z naraščanjem šolske izobrazbe hkrati naraščal in se bogatil kulturni profil občanov. Takšen sklep nam dokaj trdno omogočajo izsledki jeseniške raziskave. Z reformo izobraževanja bo za vse — brez »izvirnega« razlikovanja greha — položena osnova, na kateri bo vsakdo lahko gradil.

Naivno in vulgarno bi bilo misliti, da je s šolsko izobrazbo kar avtomatično zagotovljena vzorna kulturna podoba vsakega posameznika. Zveza vsekakor ni zgolj enosmerno vzročna, ampak veliko bolj zapletena. Rečemo lahko le to, da je široka in solidna izobrazbena raven osnova, na kateri so možnosti za kulturni razvoj. Zato je v nekem smislu boj za izobraževanje boj za kulturo.

Franc Belčič in sodelavci

Na sliko so v zaporedju nanizani rezultati v indeksu kulturnega udejstvovanja med občani z različno šolsko izobrazbo. Lestvica kaže, da z eno izjemo kulturni indeks narašča skladno z naraščanjem šolske izobrazbe. Na dnu so občani, ki so le do štirih let uspešno obiskovali šolo, na vrhu občani s 13 razredi ali več. Dolžina linije označuje poprečne razlike znotraj posamezne izobrazbene skupine. Najbolj enotno kulturno podobo kažejo občani z najnižjo izobrazbo in hkrati občani z najvišjo izobrazbo. Kulturno največje razlike pa najdemo v skupini z 9 do 10 razredi šolanja. Podrobnejša razlaga je v tekstu.

SEJA KONFERENCE ZKO JESENICE

V ponedeljek, 7. novembra, sklicuje predsednik Rudi Makra sejo konferenc zveze kulturnih organizacij občine Jesenice. Delegati kulturnih društev in organizacij bodo obravnavali in potrjevali program in finančni načrt za leto

1977, sedemmesečno poročilo o delu in prireditvah zveze in njenih članov, predlog programa za ovrdenotenjem za leto 1978, dokument o vlogi in pomenu družbenih organizacij in društev ter spremembo naziva zveze.

Delegati so z vabilom prejeli celotno gradivo, tako da bodo lahko v svojih sredinah pred sejo sprejeli stališča in mnenja, ki jih bodo izrekli na seji konference.

MESEC KNJIGE OD 15. OKTOBRA DO 15. NOVEMBRA — MESEC KNJIGE

NOVOSTI NA POLICAH JESENISKE KNJIŽNICE

Zbirka STO ROMANOV — izhajala je celih trinajst let — je pred nekaj meseci prišla do konca, se pravi do stotega romana. Nekaj mesecev za tem pa je sledil nekakšen epilog. Odgovorni ljudje pri Cankarjevi založbi so se odločili za ponatis desetih najbolj branih romanov te zbirke. To naj bi bil torej izbor iz izbora, najboljših od najboljšega. Sliši se lepo, vendar se je pri tem križalo vsaj dvojje različnih meril: pri širšem izboru (za 100 romanov) so odločali literarni zgodovinarji in kritiki na čelu z Antonom Ocvirkom, pri ožjem pa, kot lahko beremo v prospektu, tudi bralci, knjigarnarji in celo knjižničarji. Človeku se tako po posluhu zdi, da bi nasprotni vrstni red morda pripeljal do bolj uravnoteženega rezultata, namreč, ko bi med sto najbolj branih romanov napravili izbor po višjih, predvsem estetskih kriterijih, potem verjetno ne bi prišlo do tega, da bi se ob Don Kihotu in Bratih Karamazovih znašel Steinbeckov roman Vzhodno od raja. Vsa čast Steinbeckovemu socialnemu realizmu; človek pa bi si skorajda pomišljal, ali bi priporočil ta roman zrelemu bralcu; tako pa je zašel med »deset najboljših romanov vseh časov«.

Knjižnici pa bo ta zbirka vsekakor zelo dobrodošla. Predvsem zaradi solidne vezave (zbirko STO ROMANOV smo lahko dobili le kartonirano), nekaj pa tudi zaradi spremne besede na koncu vsakega romana. Pa tudi v zvezi s tem smo doživeli manjše razočaranje. Izdajateljji

GORENJSKA PIONIRSKA FOTO RAZSTAVA

Foto klub Tržič organizira gorenjsko pionirsko razstavo fotografij. Na tej razstavi lahko sodelujejo učenci gorenjskih osnovnih šol ali člani foto klubov, mlajši od 15 let. Vsak udeleženec lahko pošlje na razstavo šest fotografij velikosti 18x24 cm. Poslane fotografije bo ocenila posebna žirija in najboljše tudi nagradila. Nagrajena bo tudi najboljša šola, oziroma foto klub. Zadnji dan sprejema fotografij je 5. november. Razstava bo v času od 18. novembra do 5. decembra v osnovni šoli heroja Bračiča v Bistrici pri Tržiču.

ŠUMA — ČOVEK — DRVO

Foto-kino klub Sirmium iz Sremske Mitrovice je organiziral prvo razstavo fotografij na temo: Čovek — šuma — drvo. Razstava je bila organizirana v okviru zveznega tekmovanja gozdarjev Jugoslavije '77. V konkurenci diapozitivov je dobil nagrado član foto kluba Andrej Prešern Jesenice, kandidat mojster fotografije Franc Kolman. Se en uspehe več jeseniških fotoamaterjev.

Za razstavo je bilo poslanih okoli osemsto del (fotografij in diapozitivov), ki jih je poslalo 120 avtorjev iz 40 klubov Jugoslavije. Žirija je odbrala za razstavo 150 fotografij in 91 diapozitivov.

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ KOVINARJEV JUGOSLAVIJE

Ob tekmovanju kovinskih delavcev Jugoslavije foto-kino klub Branko Bajić iz Novega Sada organizira razstavo fotografij pod naslovom ČOVEK I METAL. Fotografije lahko pošljejo vsi državljani SRFJ in tudi fotoamaterji iz tujine.

Ob dnevu kovinarjev Jugoslavije, ki se je letos prvič slavil, pa se je prvič prikazala tudi kulturna dejavnost na različnih področjih in tako tudi na področju fotografije.

S tem ciljem je letos prvič organizirana razstava fotografij kovinarjev, katera je za razliko od razstave »Čovek i metal« v tem, da ne govori o kovinarjih, temveč kovinarji s fotografskim jezikom govore o sebi in drugih.

Na tej razstavi je sodeloval tudi naš sodelavec Franc Črv in to uspešno. Sprejeli so pet njegovih fotografij in dobil je tudi diplomu za kolekcijo.

Na razstavo je prispelo 278 fotografij. Za razstavo pa je bilo odbranih 94 fotografij, 37 avtorjev iz 16 mest.

zbirke STO ROMANOV, pa tudi kritiki, oziroma poročevalci so po pravici hvalili to zbirko posebej zaradi uvodnih esejev. V tem je bil tudi njen največji pomen, vsaj za knjižnico, saj smo imeli večino romanov že v starejših izdajah. Ponatisom pa so zdaj dodali namesto prejšnjih študij na novo napisane, kratke in zgolj informativne članke.

Ce se na kratko ustavimo ob posameznih romanih: Polovica je starejših, zares priznanih umetnih, takih, da bi jih uvrstili na vrh »stop lestvice« vsak srednješolec, ki je količarko pazljivo prislusnil razlagam in vrednotenjem svojega profesorja književnosti: CERVANTESOV Don Kihot, BALZACOVE Zgubljene iluzije, STENDHALOV roman Rdeče in črno; dvojje velikih del ruskega realizma: Vojna in mir L. N. TOLSTOJA ter Bratje Karamazovi F. M. DOSTOJEVSKEGA. Vsi navedeni romani so tako ali drugače znani vsakemu kulturnemu občanu. Pristavili bi lahko še to, da gre za razmeroma lahko berljiva dela: vsak posebej nekako potrjuje znano misel, da je prava umetnost namenjena vsem, ne morda le izbrancem, oz. sladokuscem.

Druga polovica izbora obsega novejša dela (vsa so nastala v našem stoletju). Dom in svet indijskega pesnika in pisatelja RABINDRA-NATHA TAGORA tu predstavlja orientalsko književnost; dodati je treba, da gre za delo, v katerem se do neke mere uveljavlja evropska miselnost in je zato za našega bralca dostopnejše od japonskega romana Princ in dvorne gospe (ki je izšel v STO ROMANIH). Ameriško književnost predstavljata dve uspešnici: Od tod do večnosti J. JONESA in že v uvodu omenjeni Steinbeckov roman; izdajateljji so imeli na izbiro, na primer, Komu zvoni E. HEMINGWAYA. — Novejšo evropsko književnost predstavljata dva romana, eden z Vzhoda, drugi z Zahoda:

da: M. BULGAKOVA Mojster in Margareta in še Stepni volk H. HESSEJA. Prav pri tem zadnjem delu se čuti boj dveh kriterijev, ki smo ga na začetku omenili. Stepnemu voku bi malokdo prisodil prvenstvo med novejšimi evropskimi romani (čeprav gre vsekakor za »resno« delo). Na drugi strani pa bi človek kar težko verjel, da ga je izbralo občinstvo. Vendar je bil ta roman, ki je prvič izšel 1927. leta, nekaj časa zelo v modi med napredno in protivojno mladino v Ameriki in zahodni Evropi. Ta moda je segla tudi v našo deželo in med drugim vse do Jesenic, vendar se zdi, da je zdaj že v zatonu...

NEKAJ NOVEJŠE DRUŽBOSLOVNE IN MARKSISTIČNE LITERATURE:

I. KRISTAN: Samoupravljanje; R. CRNKOVIC: Denar in kredit v organizacijah združenega dela; Z. TROHA: Samoupravna delavska kontrola; M. BUDA: Osnove za uveljavljanje načela delitve po delu...; S. PODMENIK: Kako vzgajati za socializem kljub idejnim razlikam; J. FLORJANČIČ: Delegat v samoupravni praksi; R. VUKADINOVIC: Evropska varnost in sodelovanje; J. FLORJANČIČ: Vpliv sestanka na učinkovitost dela; A. KUTOŠ: Oris zgodovine mednarodnega delavskega gibanja; A. KUTOŠ: Naстанek in razvoj ZKJ; F. TOMINŠEK: Družbeno-politični sistem SFRJ in SRS; F. ŠETINC: O Zvezi komunistov; M. POTRČ: Samoupravno družbeno planiranje; POSTOPEK uresničevanja zakona o združenem delu; DELEGATSKI sistem v samoupravnih interesih skupnosti; T. HRASTELJ: Načini in oblike mednarodnega poslovanja; V. BENKO: Mednarodni odnosi; E. KARDELJ: Razvoj slovenskega narodnega vprašanja

Na Blejskem jezeru

VOZNI RED PREVOZOV OB DNEVU MRTVIH NA JESENICAH

V ponedeljek, 31. oktobra, bodo redne vožnje ojačane z dodatnimi avtobusi, dodana bo pa še vožnja z odhodom od bolnice ob 9.00 in od pokopališča ob 9.45.

V TOREK, 1. NOVEMBRA:

Odhodi od bolnice:

6.03	7.15	7.45	8.15	8.45	9.15	9.45	10.00	10.15
10.30	10.45	11.00	11.15	11.30	11.45	12.00	12.15	12.30
12.45	13.00	13.15	13.30	13.45	14.00	14.15	14.30	14.45
15.00	15.15	15.30	15.45	16.00	16.30	17.00	17.30	18.00
19.00	21.10							

Odhodi s Koroške Bele:

8.30	10.00	11.00	13.15	14.00	14.30	15.20	15.50	16.40
17.10								

Odhodi iz Tomšičeve ulice (gozdna uprava):

9.00	10.30	11.40	13.50	14.35	15.05	15.55	16.25	17.15
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Odhodi od pokopališča proti bolnici:

7.15	7.45	8.15	8.45	9.15	9.45	10.15	10.30	10.45
11.00	11.15	11.30	11.45	12.00	12.15	12.30	12.45	13.00
13.15	13.30	13.45	14.00	14.15	14.30	14.45	15.00	15.15
15.30	15.45	16.00	16.15	16.30	17.00	17.00	18.00	18.30
19.30	21.30							

Odhodi od pokopališča na Koroško Belo:

9.30	10.50	12.00	14.10	15.00	15.30	16.20	16.50	17.35
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Odhodi od pokopališča na Tomšičevo ulico:

8.50	10.20	11.25	13.35	14.20	14.50	15.40	16.10	17.00
17.35								

V SREDO, 2. NOVEMBRA:

Redne vožnje bodo ojačane z dodatnimi avtobusi, dodan bo pa še odhod od bolnice ob 9.00 in od pokopališča ob 9.45.

Za prevoze na dan mrtvih, 1. novembra, velja enotna cena 4 din po osebi. Potnike prosimo, da pripravijo drobiž.

VIATOR, LJUBLJANA
TOZD JESENICE

USTANOVITEV TEMELJNE BANKE GORENJSKE

V skladu z ustavo in zakonom o združenem delu mora bančni sistem postati sestavni del združenega dela tako, da bodo delavci v celoti upravljali tudi s tistim delom družbene akumulacije, ki se združuje prek bančnih organizacij.

Zakon o temeljnih kreditnih in bančnega sistema podrobno opredeljuje novo vsebino bančnih organizacij ter nalaga bankam, da prilagodijo svoje poslovanje določilom zakona. Skrajni rok za preobrazbo in prilagoditev določilom zakona je 15. januar 1978. Ljubljanska banka je že v prvi polovici 1977. leta pričela postopek za ustavno izobrazbo in v okviru nje tudi podružnica Kranj. Izdelana sta bila osnutka samoupravnega sporazuma o združitvi v temeljno banko in združeno banko, katera so organi Ljubljanske banke in podružnice Kranj dali po obravnavi v javno razpravo.

Osnovno izhodišče za oblikovanje temeljne banke je bilo, naj bo bodoča temeljna banka taka, da bodo lahko članice v njenem okviru uresničevale svoje razvojne cilje in vse druge skupne interese. V javni razpravi se je odločno in jasno pokazalo, da je to le banka, ki bo imela regijski značaj — to je gorenjska banka. Na tej podlagi je izdelan predlog samoupravnega sporazuma o združitvi v temeljno banko Gorenjske in predlog statuta temeljne banke Gorenjske.

Članica te banke je lahko vsaka temeljna organizacija združenega dela, samoupravna interesna skupnost, interna banka in druga družbeno pravna oseba, če podpiše samoupravni sporazum o združitvi v temeljno banko Gorenjske in v njej združuje sredstva ali združena sredstva uporablja.

Temelj, na katerem bo gorenjska banka poslovala, je njen srednjeročni plan. Srednjeročni plan banke mora biti sprejet po postopku usklajevanja planov članic banke in družbenopolitičnih skupnosti, ter mora v končni obliki zagotavljati

optimalni razvoj celotnega območja, na katerem banka deluje ter hkrati zagotavljati uresničevanje usklajenih razvojnih ciljev vsake članice posebej. Z letnimi načrti za uresničevanje srednjeročnega plana pa članice v banki določajo in se dogovarjajo o uresničevanju plana za konkretno leto ter kontinuirano tudi dopolnjujejo srednjeročni plan.

Predlog samoupravnega sporazuma predvideva, naj bi bila banka organizirana tako, da bi imela v vsaki občini poslovno enoto, to je na Jesenicah, v Kranju, Radovljici, Škofji Loki in Trzinu. V okviru teh pa bi poslovali poslovni organizacijski deli: ekspoziture, agencije in izdvojenega blagajniška mesta. Na ta način bi se banka po svoji operativni plati čim bolj približala potrebam združenega dela in varčevalcem. Enotnost banke pa bi zagotavljali enotni organi upravljanja, enotni srednjeročni plan, enotna bilanca in enotno zagotavljanje likvidnosti.

Gorenjska banka naj bi se združila v Ljubljansko banko — združeno banko ter s samoupravnim sporazumom o združitvi v združeno banko prenesla v njeno pristojnost vsa tista opravila, ki se lahko na ravni združene banke optimalneje, racionalneje in ceneje opravijo kot v temeljni banki, kot, na primer, poslovanje s tujino, skupni elektronski računski center in drugo.

Banko upravljajo članice s tem, da izvoli vsaka članica, to je vsaka temeljna organizacija združenega dela, samoupravna interesna skupnost, interna banka ali druga družbeno pravna oseba, delegata za organe upravljanja banke. Delegat ima stalen mandat, kitraja dve leti. V poslovni enoti, to je v konferenci poslovnih enot, ima praviloma

vsaka članica svojega delegata, lahko se pa zaradi racionalnosti delegati povezujejo v konferenco delegatov. Če prek poslovne enote posluje več kot 90 članic, pa se morajo povezovati v konferenco delegatov.

Konferenca sorazmerno številu članic izvoli delegate za zbor banke, ki šteje 70 delegatov. Konferenca obravnava in se opredeljuje o vseh zadevah, o katerih odloča zbor banke, samostojno pa odloča o zadevah, ki se nanašajo na poslovno enoto.

Organ upravljanja je tudi odbor samoupravne delavske kontrole, ki skrbi, da banka posluje v skladu s sprejetimi dokumenti banke.

Organ samoupravljanja v banki je zbor udeležencev samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev za določene namene. Deponenti in varčevalci pa soupravljajo banko v tistem delu, ki se nanaša na poslovanje s sredstvi deponentov in varčevalcev, in sicer prek sveta deponentov in varčevalcev. Ta dva tudi izvolita vsak svojo delegacijo v zbor banke.

Izvršilna organa banke sta izvršilni odbor in kreditni odbor in ju izvoli zbor banke izmed delegatov zbora; konferenca poslovnih enot pa izvoli izmed delegatov konference poslovni odbor poslovne enote. Vsi izvršilni in drugi organi na ravni banke morajo biti izvoljeni tako, da je upoštevana zastopanost po območjih in dejavnostih.

Razmejitve pristojnosti pri izvrševanju srednjeročnega plana, letnega načrta ter drugih aktov banke in sklepov zbora med poslovnimi odbori in kreditnim odborom je taka, da poslovni odbori odobravajo v celoti kratkoročne kredite in garancije za osebne dohodke, kredite, ki jih reeskontira Narodna banka, potrošniške kredite, stanovanjske kredite, odkupuje vrednostne papirje, ki jih reeskontira Narodna banka ter daje avale in akcepte. O dolgoročnih kreditih, garancijah ter odkupih vrednostnih papirjev in ostalih kratkoročnih kreditih, garancijah in odkupih vrednostnih papirjev pa poslovni odbori odločajo do limitov, ki jih določi zbor banke vsako leto.

O vseh ostalih dolgoročnih in kratkoročnih kreditih, garancijah in odkupih vrednostnih papirjev, ki niso v pristojnosti poslovnih odborov, odloča kreditni odbor banke.

Na ta način naj bi bilo zagotovljeno enotno izvrševanje plana banke in letnega načrta in s tem realiziran dogovorjen in usklajen razvoj Gorenjske; hkrati pa bi bilo izvrševanje prepuščeno poslovnim enotam v vseh tistih delih, ki omogočajo racionalno, bolj ekonomično in hitrejše poslovanje banke, ne da bi bila ogrožena enotna politika banke. Zbor banke izvoli tudi direktorja banke kot individualni poslovni organ, ki je prav tako odgovoren za izvajanje sklepov zbora banke, hkrati pa vodi delovno skupnost banke.

Odnosi med delovno skupnostjo banke in banko se urejajo s posebnim samoupravnim sporazumom. Dohodek ustvarja delovna skupnost s svobodno menjavo dela med banko in delovno skupnostjo.

Temeljna banka Gorenjske naj bi bila ustanovljena v prvi polovici decembra 1977, ko naj bi bil ustanovni zbor. Z ozirom na to, da se delavci na zbore delavcev odločajo za podpis samoupravnega sporazuma o združitvi v temeljno banko Gorenjske, zbori pa se vršijo v zadnjih dneh oktobra, zaradi potrjevanja periodičnih obračunov, naj

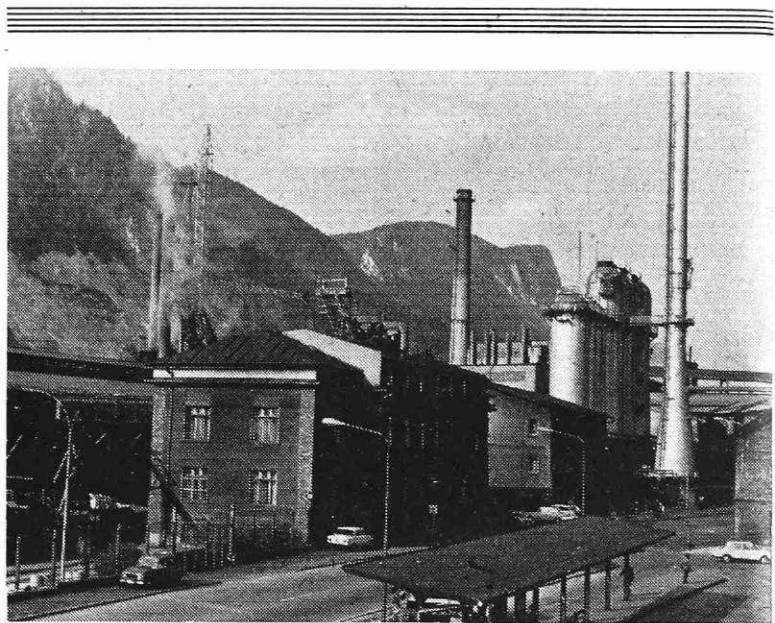
bi na teh zbore delavci sklepali tudi o podpisu sporazuma o združitvi v temeljno banko Gorenjske in njenem statutu. Tako bi se lahko večina članic odločila za podpis sporazuma že do sredine novembra in bi bilo potem možno pripraviti ustanovni zbor v prvi polovici decembra. V ta namen je na zboru delavcev potrebno sprejeti naslednje sklepe:

1. Sklep o podpisu samoupravnega sporazuma o združitvi v temeljno banko Gorenjske in sprejem njenega statuta ter samoupravnega sporazuma o združitvi v Ljubljansko banko — združeno banko, v kolikor bo ta že ponujen v podpis.

2. Sklep o pooblastilu za podpis samoupravnih sporazumov in določitev podpisnika.

3. Sklep o pooblastitvi sindikalne organizacije, da evidentira delegata, ki bo zastopal podpisnico v organih banke in ga predloži v potrditev delavskemu svetu podpisnice. Delegati naj bi bili na ta način izvoljeni vsaj do 20. novembra 1977.

Iniciativni odbor za ustavno preobrazbo bančništva na Gorenjskem

RAZPIS POSOJIL ZA NAKUP ALI GRADNJO STANOVANJ

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice skladno z določili zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj, družbenega dogovora o upravljanju in gospodarjenju s sredstvi za kreditiranje graditve stanovanj ter pravilnika o kreditiranju stanovanjske graditve objavlja po sklepu 18. seje skupščine skupnosti z dne 10. 10. 1977

RAZPIS

1. ZA DODELITEV POSOJIL ORGANIZACIJAM ZDRUŽENEGA DELA ZA NAKUP ALI GRADNJO STANDARDNIH STANOVANJ
2. ZA DODELITEV POSOJIL DELAVCEM, KI GRADNJO STANOVANJSKE HIŠE ALI KUPUJEJO DRUŽINSKA STANOVANJA

I. RAZPISNA VREDNOST POSOJIL

Posojila so razpisana iz dela sredstev za stanovanjsko gradnjo, ki jih temeljne in druge organizacije združenega dela, druge samoupravne organizacije, skupnosti, društva in državni organi v nadaljnjem besedilu: organizacije) združujejo pri Ljubljanski banki, podružnica Kranj, enota Jesenice do skupne višine 9.000.000 din in se dodeljujejo:

- organizacijam za nakup ali gradnjo najemnih stanovanj do 7.650.000 dinarjev,
- delavcem za graditev stanovanjske hiše ali nakup družinskega stanovanja do 1.350.000 din.

II. PRAVICA DO NAJETJA POSOJILA

Posojila po tem razpisu lahko najamejo:

- organizacije, ki združujejo del svojih stanovanjskih sredstev pri Ljubljanski banki, podružnica Kranj, enota Jesenice po 13. členu zakona o programiranju in financiranju stanovanjske graditve,
- delavci, ki združujejo svoje delo in sredstva v organizacijah iz prejšnje alineje.

III. POGOJI ZA PRIDOBITEV POSOJILA

Organizacija dobi pravico do posojila za nakup ali gradnjo najemnih stanovanj za svoje delavce, če izpolnjuje naslednje pogoje:

- da kupuje ali gradi stanovanja v okviru občinskega programa stanovanjske graditve v skladu z odlokom občinske skupščine Jesenice o določitvi stanovanjskega standarda (Ur. vestnik Gorenjske št. 22/73),
- da ima sprejet srednjeročni in letni program reševanja stanovanjskih vprašanj svojih delavcev.

Organizacije, katerih TOZD ali obrati so na območju drugih občin, sredstva pa združujejo pri Ljubljanski banki, podružnica Kranj, enota Jesenice, lahko dobijo posojilo po določilih tega razpisa tudi za nakup stanovanj na območju, kjer je sedež TOZD ali obrata.

Delavci, navedeni v 2. alineji II. točke tega razpisa, ki nimajo stanovanja ali imajo neprimerno ali neustrezno stanovanje, lahko dobijo za nakup stanovanja ali zgraditev stanovanjske hiše posojilo, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da kupujejo stanovanje, oz. gradijo stanovanjsko hišo v okviru občinskega programa stanovanjske graditve in stanovanjskega standarda,
- da so kreditno sposobni.

Prosilci za posojilo, ki bo uporabljeno za gradnjo stanovanjske hiše, pa morajo izpolnjevati še naslednje pogoje:

- stanovanjska hiša mora biti že zgrajena do III. gradbene faze,
- stanovanjsko hišo morajo usposobiti za vselitev najkasneje v roku 24 mesecev po dodelitvi kredita, če zasedajo družbeno stanovanje.

Posojilo za gradnjo stanovanjske hiše se lahko odobri tudi tistim delavcem, ki gradijo svoje stanovanjske hiše izven občine Jesenice in to v kraju z urejenimi pogoji dnevnega prevoza na delo in z dela, vendar se morajo v tem primeru zavezati, da bodo takoj v celoti vrnil preostali del neodplačanega posojila, če pridobijo lastnost delavca v drugi organizaciji izven občine Jesenice.

IV. LASTNA UDELEŽBA

Pri nakupu ali gradnji najemnih stanovanj, gradnji stanovanjske hiše ali stanovanja mora posojiljemalec sodelovati z lastno udeležbo.

1. Organizacija, katere poprečni osebni dohodek na zaposlenega za redni delovni čas je enak ali nižji poprečnemu osebnemu dohodku v občini za obdobje I. — IX. 1977, mora sodelovati z lastno udeležbo 50 % zneska potrebnega za investicijo.

Vse ostale organizacije, katerih poprečni osebni dohodek na zaposlenega za redni delovni čas znaša več kot poprečni dohodek v občini za obdobje I. — IX. 1977, morajo sodelovati z lastno udeležbo:

Če poprečni OD organizacije za redni del. čas presega poprečni OD za redni del. čas v občini za:	Znaša lastna udeležba organizacije:
do 10 %	55 %
od 11 — 20 %	60 %
od 21 — 30 %	65 %
nad 30 %	70 %

Za lastno udeležbo se šteje tudi posojilo, ki ga dobi organizacija v banki na podlagi vezave stanovanjskih sredstev, s katerimi organizacija samostojno razpolaga.

2. Znesek posojila, ki ga delavec lahko dobi za nakup lastniškega stanovanja, in potrebna lastna udeležba, izražena v odstotku od cene standardnega stanovanja, sta razvidna iz naslednje tabele:

Če znaša poprečni mesečni OD na člana družine v primerjavi s poprečnim OD v občini za obdobje I. — IX. 77	Znaša lastna udeležba v % od cene stand. stanovanja najmanj	Potem pripada delavcu posojilo v % od cene standardnega stanovanja največ do
do 50 %	30 %	35 %
od 51 — 75 %	35 %	25 %
od 76 — 100 %	40 %	20 %
od 101 — 120 %	45 %	15 %
nad 120 %	50 %	10 %

Za lastno udeležbo štejeta tudi namensko privarčevani denar in posojilo, ki ga dobi delavec na podlagi namenskega varčevanja v banki.

3. Znesek posojila, ki pripada delavcu, kadar gradi družinsko stanovanjsko hišo, izražen v odstotku od vrednosti standardne družinske stanovanjske hiše, je razviden iz naslednje tabele:

Če znaša poprečni mesečni OD na člana družine v primerjavi s popreč. mes. OD v občini za obdobje od I. — IX. 77	Znaša lastna udeležba v % od vrednosti standard. družinske stanovanjske hiše najmanj	Potem pripada delavcu posojilo v % od vrednosti standard. druž. stan. hiše največ do
do 50 %	40 %	30 %
od 51 — 75 %	45 %	20 %
od 76 — 100 %	50 %	15 %
od 101 — 120 %	55 %	10 %
nad 120 %	60 %	5 %

Za lastno udeležbo štejeta tudi namensko privarčevani denar in posojilo, ki ga dobi delavec na podlagi namenskega varčevanja v banki.

V. POSOJILNI POGOJI

a) Odplačilna doba

Najdaljša odplačilna doba za posojilo znaša 20 let.

1. Odplačilna doba za posojila, katere najame organizacije za nakup ali gradnjo najemnih stanovanj, je diferencirana in odvisna od ekonomskih možnosti in znaša za organizacije, katerih poprečni osebni dohodek na zaposlenega za obdobje I. — IX. 1977

- je enak ali manjši od poprečnega OD v občini, 20 let,
- do 10 % večji od poprečnega OD v občini, 18 let,
- do 20 % večji od poprečnega OD v občini, 16 let,
- do 30 % večji od poprečnega OD v občini, 14 let,
- nad 30 % večji od poprečnega OD v občini, 12 let.

2. Odplačilna doba za posojilo, katerega najame delavec za nakup lastniškega stanovanja ali gradnjo stanovanjske hiše, znaša 20 let, če ima delavec poprečni ali nižji osebni dohodek na zaposlenega v občini za obdobje I. — IX. 1977. Odplačilna doba se skrajšuje, če presega delavčev poprečni OD poprečje OD na zaposlenega v občini po naslednji tabeli:

— do 11 %	19 let,
— od 11 — 20 %	18 let,
— od 21 — 30 %	17 let,
— od 31 — 40 %	16 let,
— od 41 — 50 %	15 let,
— nad 50 %	14 let.

Mesečna anuiteta od vseh posojil za isto stanovanje ali stanovanjsko hišo ne more biti nižja od mesečne stanarine za to stanovanje ali stanovanjsko hišo, ki bi jo posojiljemalec plačeval po predpisih o stanarinah. Skupna obremenitev posojiljemalca po zaprosenem posojilu in po že odobrenih posojilih ne sme presežati 1/3 mesečnega dohodka prosilca.

b) Obrestna mera

Obrestna mera za odobrena posojila organizacijam in delavcem znaša 3,5 %.

Po preteku 10 let od pričetka odplačevanja posojila se poveča obrestna mera za neodplačani del posojila za 2 %.

VI. DOKUMENTACIJA

Udeleženci razpisa morajo k zahtevkom za posojilo na predpisanih obrazcih, ki jih prosilci dobijo v Ljubljanski banki, podružnica Kranj, enota Jesenice, predložiti še:

a) Organizacije združenega dela

- predpogodbo ali dokončno rezervacijo o nakupu najemnih stanovanj pri proizvajalcu, z navedbo števila stanovanj, ki jih kupuje, neto stanovanjsko površino in skupno predračunsko vrednost za kupljena stanovanja. Predpogodba in rezervacija morata obvezno vsebovati dokončni rok za sklenitev kupoprodajne pogodbe, najkasneje pa v roku 30 dni po prejemu sklepa samoupravne stanovanjske skupnosti Jesenice o odobritvi posojila;
- sklep, s katerim pristojni organ samoupravljanja organizacije dovoljuje najem posojila za nakup ali gradnjo najemnih stanovanj (z opisom stanovanj), zagotovljena sredstva za plačilo lastne udeležbe in sredstva za odplačevanje posojila;
- srednjeročni program za reševanje stanovanjskih vprašanj svojih delavcev za obdobje 1978 — 1980;
- izračun poprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v organizaciji za redni delovni čas za obdobje I. — IX. 1977,
- periodični obračun na dan 30. 9. 1977, načrt sredstev sklada skupne porabe za leto 1977 in uresničitev na dan 30. 9. 1977.

b) Delavci

Za nakup stanovanja v etažni lastnini

- Izjavo organizacije o stanovanjskih razmerah delavca, potrdilo o njegovem poprečnem mesečnem osebnem dohodku za obdobje I. IX. 77 in njegovih dolgoročnih in kratkoročnih obveznostih iz osebnega dohodka (z navedbo stanja posojil) in enako potrdilo organizacije, pri kateri je zaposlen prosilec zakonec;
- potrdilo prijavnega urada o številu njegove družine in izjavo delavca, koliko članov družine bo vseljenih v kupljeno stanovanje;
- kupoprodajno pogodbo ali predpogodbo za nakup stanovanja v etažni lastnini z navedbo objekta, v katerem kupuje stanovanje, in podatki o stanovanju;
- fotokopije varčevalnih pogodb, če delavec ali člani njegove družine namensko varčujejo v banki in na varčevanje še niso dobili stanovanjskega posojila;
- fotokopije posojilnih pogodb za posojila, za katera delavec ali člani njegove družine še nimajo upravno izplačilnih prepovedi na osebne dohodke.

Za graditev stanovanjske hiše

Delavci, ki gradijo individualno stanovanjsko hišo, pa morajo poleg dokazil iz 1., 4. in 5. alineje, ki velja za delavce, ki kupujejo stanovanja v etažni lastnini, predložiti še:

- potrdilo prijavnega urada o številu njegove družine in izjavo, koliko članov družine bo vseljenih v zgrajeno individualno stanovanjsko hišo,
- fotokopijo ali overjeni prepis gradbenega dovoljenja za gradnjo individualne stanovanjske hiše in zemljiškoknjižni izpisek,
- predračun stroškov po zaključeni III. gradbeni fazi za novogradnjo in vire sredstev za gradnjo individualne stanovanjske hiše ter opis še neodločenih del;
- izjavo, da bodo v roku 24 mesecev po dodelitvi posojila izpraznili družbeno stanovanje, kolikor zasedajo tako stanovanje;
- mnenje organizacije, v kateri ima prosilec lastnost delavca, če gradi stanovanjsko hišo izven občine Jesenice.

Pri vseh sprejetih vlogah bo preverjeno dejansko stanje na terenu.

VII. OSTALE DOLOČBE

Vlogo za dodelitev posojila je potrebno vložiti v 30 dneh od dneva objave na predpisnem obrazcu s celotno dokumentacijo pri Ljubljanski banki, podružnica Kranj, enota Jesenice, Titova 8/II, kjer udeleženci razpisa dobijo podrobnejša pojasnila. Prepozno prispеле vloge se ne bodo obravnavale. Končni sklep o odobritvi, oz. zavrnitvi posojila bo sprejel pristojni organ stanovanjske skupnosti Jesenice, o izidu razpisa pa bodo obveščeni vsi prosilci v roku 30 dni po preteku razpisnega roka.

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice

VIATOR TOZD JESENICE

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

- več avtomehaničkov
- kontrolorja tehničnih pregledov
- voznika tovornjaka
- strojnika žitnice
- avtobusnega sprevoznika
- NK delavca za pomožna dela v servisni delavnici

POGOJI:

- Po 1.: VK ali KV delavec avtomehanske stroke, 2 leti delovnih izkušenj
 Pod 2.: VK delavec avtomehanske stroke, 2 leti delovnih izkušenj
 Pod 3.: kvalifikacija za poklicnega voznika motornih vozil in 2 leti delovnih izkušenj
 Pod 4.: VK ali KV delavec elektro ali strojne stroke, 3 leta delovnih izkušenj
 Pod 5.: končana osemletka, znanje slovenskega jezika, neakoznanost
 Pod 6.: končana osemletka

Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Za vsa delovna mesta je predvideno 3-mesečno poskusno delo.

Prijave s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev z dokazili o strokovnosti pošljite na naslov VIATOR TOZD JESENICE, Titova št. 67. Rok za sprejemanje prijav je 8 dni od objave oziroma do zasedbe delovnih mest.

RAZPIS

Delovna skupnost skupnih služb
 Vzgojnoizobraževalni zavod Jesenice, Tomšičeva 5,

razpisuje prosto delovno mesto:

SEKRETARJA

za nedoločen čas s polno zaposlitvijo.

POGOJI:

- višja pravna izobrazba
- višji pravni delavec
- pravnik.

Osebnih dohodkov po določenih samoupravnega sporazuma v Vzgojnoizobraževalnem zavodu Jesenice. Stanovanja ni.

Rok za prijave 15 dni po objavi.

Prijavi priložite dokazila o strokovnosti (lahko overjen prepis ali fotokopijo) z navedbo dosedanjih zaposlitev in kratkim življenjepisom.

RAZPIS PROSTEGA DELOVNEGA MESTA

Krajevna skupnost Žirovnica
 razpisuje po sklepu seje sveta krajevne skupnosti Žirovnica

prosto delovno mesto

TAJNIKA -CE

POGOJI:

srednja ekonomska izobrazba s štiriletno prakso ali nižja izobrazba z desetletno prakso na podobnem delovnem mestu, z znanjem finančnih del in strojepisja.

Kandidat mora imeti moralno-politične kvalifikacije. Prošnji priložite dokumente o strokovnosti in opis svoje zaposlitve.

Osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu o osnovah in merilih za razporejanje dohodka v krajevnih skupnostih SR Slovenije.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta

DO ELIM JESENICE, ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA,

objavlja prosta delovna mesta:

3 monterjev ogrevalnih naprav

POGOJI:

- končana poklicna šola za monterje ogrevalnih naprav,
- delovne izkušnje v stroki.

Interesenti naj svoje vloge pošljejo na naslov ELIM Jesenice, Hrušica 72 c, Jesenice. Rok za vložitev prijav je 15 dni od dneva objave.

UPRAVNI ODBOR OBČINSKE ZVEZE DRUŠTEV PRIJATELJEV MLADINE JESENICE

razpisuje prosto delovno mesto:

delavca za samostojno vodenje finančno-administrativnih opravil za nedoločen čas

Pogoji:

- srednja izobrazba ekonomske smeri,
- nekajletna praksa,
- družbenopolitične in moralne kvalitete.

Poskusno delo traja 3 mesece.

Rok za prijavo 15 dni po objavi razpisa.

ZAHVALA

OO sindikata bluming – ajustaza se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč prejeto med boleznijo.

Ivan Evačić

ZAHVALA

Čestnemu kolektivu TOZD Družbeno prehrana se iskreno zahvaljujem za pozornost, venec in izrečeno sožalje ob smrti moje mame.

Štefka Dimč

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 29. oktobra, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta

ZARJA
 POSLOVALNICA 7,
 Jesenice, Titova 7.

ZAHVALA

Ob prerani smrti našega moža, očeta, brata in svaka

FRANCA TOMŠETA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD Transport in osnovni organizaciji sindikata Slovenske železarne za izraženo sožalje, darovano cvetje in drugo pomoč. Se posebnega zahvala govorniku za izrečene poslovilne besede.

Še enkrat vsem iskrena hvala.

YSI NJEGOVI

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljubljene žene, mame in stare mame

FRANČIŠKE NOČ, rojene URH,

se toplo zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z nami, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo spremlili na njeni zadnji poti.

Posebno smo dolžni zahvaliti se dr. Vidaliču, dr. Mencingerju, dr. Hudovernikovi, Mulejevi in strežnemu osebju internega oddelka jese-niške bolnišnice za zdravljenje, nesebično pomoč in lajšanje bolečin ob vsakem času. Zahvaljujem se vsem sorodnikom, sosedom, znancem, upokojencem z Javornika – Koroške Bele ter pevcem. Obenem iskrena zahvala sosedom, sodelavcem in sodelavkam TOZD Podbojarna, TOZD Elektro Žirovnica in TIO Lesce za denarno pomoč.

Še enkrat vsem in za vse iskrena hvala.

ZALUJOČI: mož Franc, hčerka Anica z družino, sinovi Franck, Toni, Maks in Stanko z družinami ter vnuki in vnukinje in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, stare mame in sestre

TEREZIJE MORE rojene PRETNAR

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, sočustvovali z nami, podarili vence in cvetje ter jo spremlili na zadnji poti.

Posebno zahvalo smo dolžni kolektivu internega oddelka splošne bolnišnice na Jesenicah, dr. Rojčevi za dolgoletno skrb in zdravljenje, sodelavcem nabavnega oddelka in valjarne bluming ter delovnemu kolektivu Vodovod za pomoč in darovano cvetje ter tovarišici Krapeževi za dolgoletno nesebično pomoč.

Hvala tudi pevcem za žalostinke.

ZALUJOČI: hčerka Fanika in sin Rajko z družinama, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi našega

BOŠTJANA

se iskreno zahvaljujem predvsem dr. Pažurju, dr. Čebokliju in vsemu medicinskemu osebju sobe za intenzivno nego za vse, kar ste storili, da bi ohranili mlado življenje.

Hvala vam, Boštjanovi sošolci, ki ste se z ganljivim petjem in govorom poslovili od njega. IO OO sindikata SEO – TKR in novogradnje, sodelavcem in vsem, ki ste nam pismeno ali osebno izrazili sožalje, mu poklonili za slovo nežnega cvetja, nudili materialno pomoč, ki ste se udeležili poslednjega spremstva njegove kratke življenjske poti – iskrena hvala. Zalostna očka in mamica ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Pretekli teden smo napeljavali nov vodovod. Pri tem so nam pomagali številni vaščani, sodelavci in vojaki. Gasilsko društvo Dovje-Mojstrana pa je posodilo orodje. Vsem navedenim in še ostalim, ki so kakorkoli pomagali pri napeljavi vodovoda, se najlepše zahvaljujem za pomoč.

Šrajevi iz Mojstrane

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

29. oktobra jug. barvni film DEČEK IN VIOLINA, režija Jovan Rančić, v gl. vlogi Stevan Marković, ob 15. uri.

29. in 30. oktobra jap. barvni film KOBRA, režija Umaji Inoye, v gl. vlogi Jiro Tamiya, ob 17. in 19. uri.

31. oktobra amer. barvni film MASČEVANJE BELEGA BLISKA, režija Joseph Sargent, v gl. vlogi Burt Reynolds, ob 17. uri.

31. oktobra angl. franc. barvni film MARSEJSKA POGODBA, režija Robert Paris, v gl. vlogi Michael Caine, Anthony Quinn, ob 19. uri. Brezplačna predstava Jugobanke ekspozitura Jesenice za svetovni dan varčevalcev.

1. novembra amer. barvni film KLEOPATRA, režija Joseph Mankiewicz, v gl. vlogi Elizabeth Taylor, ob 18. uri. Zaradi izredne dolžine filma je cena vstopnic zvišana.

2. novembra amer. barvni film ZAKAJ TE ATA PUŠČA SAMO, režija Peter Bogdanovich, v gl. vlogi Barbara Streisand, ob 17. in 19. uri.

3. novembra ni predstav.

4. novembra franc. barvni film RAZSODBA, režija André Cayatte, v gl. vlogi Sophia Loren, ob 17. in 19. uri.

5. novembra barvni risani film FESTIVAL PINK PANTERJA 2, ustvarjalci David De Patie, Fritz Frelang, ob 15. uri.

5. in 6. novembra italij. barvni film NE, ANGELI PA NISMO, režija Frank Kramer, v gl. vlogi Paul Smith, ob 17. in 19. uri.

7. in 8. novembra amer. barvni film PIRATI V METROJU, režija Joseph Sargent, v gl. vlogi Walter Matthau, ob 17. in 19. uri.

9. novembra italij. barvni film V MILANU UBIJAJO OB SOBOTAH, režija Duccio Tessari, v gl. vlogi Raf Vallone, ob 17. in 19. uri.

10. novembra ni predstav.

11. novembra angl.-franc. barvni film MARSEJSKA POGODBA, režija Robert Paris, v gl. vlogi Anthony Quinn, ob 17. in 19. uri.

12. in 13. novembra franc. barvni film PUSTOLOVŠČINE 4 MUŠKETIRJEV – I. del, režija André Inebel, v gl. vlogi Josephine Chaplin.

Kino PLAVŽ

29. in 30. oktobra amer. barvni film KLEOPATRA, ob 18. uri.

30. oktobra jug. barvni film DEČEK IN VIOLINA, ob 10. uri.

31. oktobra in 1. novembra angl. barvni film LETEČI ODDELEK SCOTLAND YARDA, ob 18. in 20. uri.

2. novembra ni predstav.

3. novembra amer. barvni film MASČEVANJE BELEGA BLISKA, ob 18. in 20. uri.

4. novembra amer. barvni film ZAKAJ TE ATA PUŠČA SAMO, ob 18. in 20. uri.

5. in 6. novembra amer. barvni film PIRATI V METROJU, ob 18. in 20. uri.

6. novembra amer. barvni film FESTIVAL PINK PANTERJA št. 2, ob 10. uri.

7. in 8. novembra italij. barvni film NE, ANGELI PA NISMO, ob 18. in 20. uri.

OBVESTILO LASTNIKOM NOVO ZGRAJENIH HIŠ

Oddlek za finance in planiranje skupščine občine Jesenice obvešča vse lastnike novih zgrajenih stanovanjskih, poslovnih in počitniških hiš v občini Jesenice, ki za novo hišo še nimajo določenega naselja, ulice in hišne številke, da v skladu z zakonom o imenih naselij in označbi trgov, ulic in hiš vložijo zahtevo za določitev naselja, ulice in hišne številke neoznačenih zgradbi.

Pristojni upravni organ na vašo zahtevo opravi zamenjavo poškodovane hišne tablice.

Vlogo za določitev hišne številke ali zamenjavo poškodovane hišne tablice, kolkovano z 10,00 din upravne takse, lahko vložite v sprejemni pisarni (soba številka 1) ali na oddelku za finance in planiranje (soba št. 47) skupščine občine Jesenice.

PROGRAM DRSANJA IN DRŠALNIH PRIREDITEV

REKREACIJSKO DRSANJE:

- petek, 28. oktobra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,
- sobota, 29. oktobra, samo od 14. do 16. ure,
- nedelja, 30. oktobra, od 14. do 16. ure in od 20. do 22. ure.

HOKEJSKE PRIREDITVE:

sobota, 28. oktobra, ob 18.30 za državno prvenstvo HK Kranjska gora:

HK Jesenice.

Vstopnina:

- odrasli – 10 din,
- šolska mladina in vojski – 5 din,
- nedelja, 30. oktobra, ob 10.30 za slovensko-hrvaško prvenstvo HK Triglav Kranj: HK Stavbar Maribor, vstopnina ni.
- ob 17.30 mednarodna tekma HK Jesenice: VEA CU Feldkirch, Avstrija,
- ponedeljek, 31. oktobra, ob 18.30 za karavanaški pokal HK Jesenice: HK KAC Celovec, Avstrija.

Vstopnina:

- za obe tekmi HK Jesenice:
- odrasli – 20 din,
- upokojenci – 15 din,
- vojski in šolska mladina – 10 din.

GORENJSKA LIGA – TRENINGI:

- četrtek, 27. oktobra, od 22. do 23. ure HK Plavž Jesenice,
- petek, 28. oktobra, od 22.15 do 23.15 HK Ljubno,
- sobota, 29. oktobra, od 16.30 do 17.30 HK Triglav Kranj, ob 21. do 22. ure

HK Prištava Jesenice.

– nedelja, 30. oktobra, od 8. do 9.30 HK Blejska Dobrava, ob 12.45 do 13.45 HK Podmežaklja Jesenice,

– ponedeljek, 31. oktobra, od 21.15 do 22.45 HK Kokrica Kranj,

– sredo, 2. novembra, ob 21. do 22.30 HK Triglav Kranj.

OPOZORILO!

Ker je dan mrtvih, 1. novembra 1977, dela prost dan, bodo zaprti vsi športni objekti v športnem parku v Podmežaklju, tako tudi avtomatsko kegljišče in umetno drsalnišče.

Gledališče

SOBOTA, 29. oktobra, ob 19.30 premiera satiričnega collaga VEČER Z VELIKIMI MOJSTRI PERESA, odlomki iz del S. Becketa, A. S. Puškina, H. Pinterja, Pavla Lužana, A. P. Čehova in B. Brechta. Režija: Bojan Marošević, scena: Jože Bedič.

NEDELJA, 30. oktobra, ob 19.30 prva repriza satiričnega collaga VEČER Z VELIKIMI MOJSTRI PERESA, v režiji Bojana Maroševića in s sceno Jožeta Bediča.

Ljubitelji opernih arij že vnaprej opozarjamo na

KONCERT OPERNIH ARIJ

z mladimi solisti ljubljanske opere, ki bo v petek, 18. novembra, v dvorani gledališča na Jesenicah.

JESENIČANI RAZOČARALI, KRANJSKOGORCI NAVDUŠILI

Čeprav so mnogi na začetku 21. državnega prvenstva napovedovali, da sta najresnejša kandidata za letošnjega prvaka Jesenice in Medveščak, kajti Olimpijine vrste so v letošnji sezoni močno pomlajene, je sobotni poraz Jesenic v hali Tivoli proti Olimpiji z rezultatom 6:7 (1:2, 2:2, 3:3) opozoril strokovnjake, da tudi ljubljanci želijo enakopravno jurišati na sam vrh.

Sobotna zmaga ljubljanskih zmajev je povsem zaslužena. Ljubljanci so igrali hitreje, bili so postrtovalnejši in kar je najpomembnejše, dosegli so gol več. Jeseničani skorajda niso bili prepoznani. Drsalci so prepočasni, njihove akcije niso bile natančne, obramba pa je napravila preveč osnovnih napak. Kar je morda najbolj boleče, v vrstah večkratnih prvakov smo pogrešili borbenost. Tak vtis je dobil navadni gledalec s tribune, pri vsem tem pa je treba upoštevati, da so Jeseničani, kot kaže, v krizi. Nekdo bo morda vprašal, kakšna kriza neki, saj smo šele na začetku sezone. Pa vendar izkušeni športni delavci in strokovnjaki znajo veliko povedati o narčnem dvigavanju forme, o krizah, ki ob tem nastanejo, o pretreniranosti, o zasičenosti s tekami in temu podobno.

Ne da bi se spuščali v vzroke takega trenutnega stanja, ki je očitno v vrstah večkratnih prvakov, saj jih je vsekakor več, je posledica očitna. Jeseničani ne igrajo niti približno tako uspešno, kot bi lahko in kot bi morali. Tako stanje bo vsekakor minilo, igralci bodo uspešnejši, vendar pa, če gledamo s pravega športnega stališča, je vsak poraz, ki ga je možno nadomestiti, velika šola. Tako je tudi s sobotnim srečanjem v hali Tivoli. Zdi se, da je prišel pravočasno, kajti en poraz ne more degradirati vsega znanja, pripravljenosti in vrednosti neke ekipe. Dobrodošel pa je tudi zator, ker je še enkrat opozoril na staro športno resnico, da v športu ne odloča razmerje moči na papirju, ampak v športni areni.

Ljubljanci so bili boljši in so povsem zasluženo prvič premagali jeseniške hokejiste v letošnji sezoni. Še zlasti so zelo dobro igrali njihovi mladi igralci, ki so šele letos oblekli dres Olimpije. Kot kaže, je bila na sobotnem derbiju odlična pripravljenost. Za poraz ni opravičila, če pa bodo Jeseničani nadaljevali s tako bledimi igrami, s tako malo borbenosti, potem se ne morejo nadejati, da bodo tudi letos osvojili naslov državnega prvaka.

Gole za Jesenice so dosegli: Pavlič 2, Jan, Klemenc, Š. Ščap in S. Košir.

KRANJSKA GORA : MEDVEŠČAK
5:4 (1:1, 3:1, 2:2)

Priložnost, ki so jo mladi hokejisti Kranjske gore zapravili prejšnjo sredo proti Olimpiji, da bi osvojili prvo točko v letošnjem prvenstvu, je bila dobra šola za mlade hokejiste, še zlasti za trenerja Kranjske gore Borisa Svetlina. Zavedal se je, da ima mlade in skoraj povsem neizkušene igralce, da se Medveščaki, kljub svoji kvaliteti in kljub temu, da je bil velik favorit, da premagati. Svetlin je napravil natančen načrt in ga pred srečanjem večkrat razložil svojim igralcem. Od njih je zahteval natančno izpolnitev vseh zastavljenih nalog, kar so mladi hokejisti izpolnili skoraj 100-odstotno.

Že na začetku se je videlo, da se hokejisti Kranjske gore ne mislijo braniti, ravno nasprotno. Njihova igra je bila namreč od samega začetka hitra, ostrina in napadna, že v prvi minuti pa bi lahko vodili z 2:0. Prve priložnosti ni izkoristil Horvat, drugo pa je Lah. Ti prvi napadi mladih domačinov so presenetili Medveščake, ko pa je Horvat v 4. minuti dosegel vodstvo za Kranjsko goro, so Zagrebčani vedeli, da se s Kranjsko goro ne smejo šaliti. Zaigrali so bolj preudarno in ostreje in do konca prve tretjine v 19. minuti so dosegli izenačenje, imeli več od igre, čeprav jim Kranjskogorci niso ostajali dolžni, zlasti s presenetljivimi hitrimi protinapadi.

Druga tretjina je minila v premoči Kranjske gore. Njeni igralci so prekosili sami sebe, igrali so hitro, natančno in s kombinatorno igro večkrat spravljali v obup obrambo Medveščaka. Zagrebčanov ni bilo prepoznati. Niso vedeli, kako se upreti razigranim domačinom, ki so jurišali brez predaha. Rezultat takšne igre Kranjskogorcev je bilo njihovo vodstvo s 4:2, pri tem pa je treba povedati, da so Zagrebčani dosegli svoj drugi zadetek, ko so imeli igralca manj. Kranjskogorska obramba je malce zaspala. Na splošno, ko bi lahko kaj zamerili moštvu Kranjske gore je to, da proti Medveščaku niso znali igrati, ko so na ledu imeli igralca več. Po zanesljivem vodstvu 4:2 so mladi hokejisti

tudi v zadnji tretjini nadaljevali z dobro in za vratarja Crnkovića nevarno igro, imeli pa so nekaj izrednih priložnosti, da bi povečali vodstvo. Tudi hokejisti Medveščaka so malce prišli k sebi, vendar je vratar Čošnjak, ki je eden izmed najzaslužnejših za zmago Kranjske gore, branil zelo dobro in ni dovolil, da bi se gostje veselili. Toda prišla je 55. minuta, ki bi bila kmalu usodna za Kranjsko goro. Oreščanin je že, ko je ležal pred kranjskogorskim vrati, slučajno zadel ploščico, ki je mimo same vratnice odšla v mrežo.

Komaj so Kranjskogorci začeli s sredine igrišča, po peti minuti, pa je Oštrc izenačil na 4:4. Velika prednost Kranjske gore se je sesula kot hiša iz kart in prišlo je hudo obdobje za mlade domačine, ki so pravilno na vse mogoče načine poskušali sekati igro, da bi ohranili vsaj eno točko. Toda mladi Kranjskogorci so v zadnji minuti izvedli hiter protinapad. Razpet je z levega krila lepo podal Golji, ki je iz neposredne bližine le 37 sekund pred koncem še enkrat premagal vratarja Crnkovića.

Bil je to zmagoviti gol, gol, ki je pomenil prvi dve točki za Kranjsko goro v letošnjem prvenstvu. Treba je poudariti, da je povsem zaslužena in da so Kranjskogorci igrali sijajno. Ne glede, da bodo letos nedvomno še doživljali poraze, pa je napredek očitno in je treba igralcem kot tudi trenerju Svetlinu iskreno čestitati.

Gole za Kranjsko goro so dosegli: Golja 2 ter Horvat, Pajič in Lah.

V petem kolu letošnjega državnega prvenstva se bosta v soboto, 29. oktobra, v dvorani v Podmežakliji pomerili moštvi Kranjske gore in Jesenic. Srečanje se bo začelo ob 18.30.

POMEMBNE NALOGE NOVEGA UPRAVNEGA ODBORA HK JESENICE

Na ponedeljkovi seji upravnega odbora hokejskega kluba Jesenice so navzoči člani obravnavali več pomembnih zadev. Najprej velja opozoriti na nov način dela v upravnem odboru in ostalih organih hokejskega kluba. Dogovorili so se namreč, da bodo v okviru 21-članskega upravnega odbora formalno tri komisije, in sicer popagandno, vzgojno-kadrovsko in gospodarsko-finančno komisijo. Tako bo v upravnem odboru boljša organiziranost in delo po posameznih področjih bo nedvomno prineslo boljše rezultate.

Člani so zatem govorili še o prihodnjih tekmah moštev HK Jesenice in HK Kranjska gora, govorili pa so tudi že o prvih pripravah na železarski hokejski turnir, ki bo v mesecu decembru. Na njem bodo sodelovale ekipe iz Brna, Lugana, Olimpija iz Ljubljane in domači hokejisti.

Zatem so člani upravnega odbora še sklenili, da se preostale plakete ob 30-letnem jubileju HK Jesenice podelijo še skupščini občine Jesenice, hokejski zvezi Jugoslavije in Slovenije ter sredstvom javnega obveščanja: glasilu Železar, športnim novostim, Glasu, Delu, Dnevniku, Večeru, Radiu Triglav, športnem uredništvu Radia Ljubljane in RTV.

Ob koncu seje pa so se sklenili, da se čimprej začne akcija za ureditev preprotnih garderob za igralce.

J. R.

IZBIRNO TEKMOVANJE V ŠPORTNI GIMNASTIKI

Slovenske pionirke in mladinke so se zbrale preteklo soboto na Taboru v Ljubljani na prvem preglednem in izbirnem tekmovanju v novi tekmovalni sezoni. Namen tekmovanja je bil izbrati slovensko mladinsko reprezentanco za dvojbo z Vojvodino in za povratni dvojbo s telovadkami madžarskega mesta Železna Županja.

Pionirke so imele temo za izbor najboljših, ki bodo tekmovali 20. in 21. novembra za pokal gimnastike. Ker je pet najboljših pionirk Slovenije trenutno poškodovanih, je strokovni odbor gimnastike zveze Slovenije pred tekmo sklenil, da ima teh pet poškodovanih pravico do nastopa na pokalu gimnastike brez izbirne tekme. Med temi je tudi Jeseničanka Lea Mesarič, ki si je pred mesecem dni močno zvila gleženj, zdaj pa že spet trenira, vendar še brez akrobatike in preskoka.

Izbirna tekma je tako določila samo 12 pionirk za tekmovalje na pokalu gimnastike, kjer bo skupno tekmovalo 17 pionirk.

Jeseniske telovadke je zastopala na izbirni tekmi samo Željka Kuretič in se uvrstila na solidno deveto mesto. Tako bosta z Jesenic sodelovali na pokalu gimnastike Kuretičeva in Mesaričeva. Po-gačnikova pa že 14 dni ne trenira zaradi bolezni, zato tudi ni tekmovala.

Kuretičeva je zbrala 33,30 točke. Solidno je nastopila na preskoku in prejela četrto najvišjo oceno 8,55 točke. Sodnice ocenjujejo težavnost na preskoku po mednarodnem pravilniku, zato je pionirkam težko doseči boljšo oceno na tem orodju. Solidna pa je bila Jeseničanka tudi na gredi s peto najvišjo oceno 8,70 točke. Slabo pa je tekmovala na bradli. Prejela je oceno 7,60, ker je zaradi spodrsnjaja izpustila eno »B« težino, telovadila pa je tudi s preveč skrcenimi nogami, kar ji je močno zbillo oceno. Veliko je k slabši uvrstitvi pripomogla tudi nezgoda iz preteklega ponedeljka, ko so se ji na obeh dlaneh potrgali žulji in zato ves teden, vse do tekme, ni bila na bradli.

REZULTATI - PIONIRKE: 1. Prudič (Sp. Š.) 36,65, 2. Iis (Sp. Š.) 36,15, 3. Čirič (Z. j.) 34,90, 4. Župan (Sp. Š.) 34,50, 5. Kuja-

vec (Z. j.) 34,45, 6. Krumpak (Sp. Š.) 34,05, 7. Zvab (Z. j.) 33,90, 8. Cijuh (Z. j.) 33,65, 9. Željka Kuretič (Jes.) 33,30, 10. Papež (Sp. Š.) 32,15, 11. Škerl (Z. j.) 31,95, 12. Kopanja (Sp. Š.) 31,55 točke.

Teh 12 pionirk se je uvrstilo na tekmovalje za pokal gimnastike. V slovensko mladinsko reprezentanco pa se je uvrstilo naslednjih sedem tekmovalk: 1. Kočevar 35,95, 2. Kavšek 35,80, 3. Požar 34,90 (vse Novo mesto), 4. Lutar 34,75 (Sp. Š.), 5. Mihovar, 6. Javornik, 7. Suhadolc (vse Zelena jama).

M. L.

Željka Kuretič med treningom v Baški

Nogomet

LTH : JESENICE 3:1 (1:0)

V zadnjem kolu jesenskega dela prvenstva TNZ Gorenjske so Jeseničani gostovali v Škofji Loki, kjer so odigrali prvenstveno tekmo z moštvom LTH in srečanje izgubili z rezultatom 3:1 (1:0).

Moštvo Jesenic je v Škofji Loki nastopilo močno oslajeno, brez sedmih stalnih članov prvega moštva, ki so bili odsotni zaradi večimenskega dela v Železarni ali pa zaradi vojaških vaj, ki so bile ta teden na jeseniškem območju. Domačinom tako ni bilo težko premagati Jeseničanov, ki so sicer prikazali dokaj dober nogomet, vendar mlajši igralci niso znali zaradi svoje neizkušenosti izkoristiti zrelih priložnosti za dosego gola.

S tem porazom so Jeseničani zdrknili z drugega na tretje mesto ob koncu jesenskega dela prvenstva.

SELEKCIJA (ŠKOFJA LOKA):
JESENICE 2:2 (1:1)

V soboto, 22. oktobra, je mladinsko moštvo ravno tako gostovalo v Škofji Loki, kjer je v okviru zadnjega kola prvenstva TNZ Gorenjske za mladince odigralo prvenstveno tekmo z mladinsko selekcijo Škofješke TKS. Tekma se je končala z neodločenim rezultatom 2:2 (1:1).

V obojestransko lepi in zanimivi igri sta se moštvi razšli z neodločenim rezultatom, s katerim so lahko zadovoljni le domačini, nikakor pa ne Jeseničani.

Fizično šibkejši Jeseničani so pripravili svojim fizično močnejšim gostiteljem pravo lekcijo iz nogometne igre, saj so jih nadigrali v vseh elementih nogometne igre. Pomanjkljivo tehnično znanje so domačini nadomestili z borbenostjo, včasih celo, lahko bi rekli, z grobostjo, kar so naši mladi nogometaši športno prenašali vse do 89. minute, ko je sodnik dodal enajstmetrovko v korist domačinov. Prekršek je videl samo on, kajti vsi navzoči na stadionu so se zgražali nad to njegovo odločitvijo, saj je bilo očitno, da je hotel domačinom na nesportni način pomagati do ugodnejšega rezultata.

Strelec obeh golov za moštvo Jesenice je bil Krašovec.

Ob koncu jesenskega dela prvenstva so naši mladinci zasedli prvo mesto v svoji skupini.

Šah

VISOK PORAZ

V tretjem kolu prve slovenske šahovske lige je na Jesenicah gostovala ekipa SK Izbrana - Ptuj in premagala domače moštvo z visokim rezultatom 7 1/2:1 1/2.

Že začetek dvojboja je bil za Jeseničane zelo slab, saj so zaradi bolezni Pongarčeve morali predati partijo na drugi ženski deski. Na prvi deski pa je Marušičeva igrala zelo slabo in partijo kmalu pripeljala v izgubljeno končnico.

Čast Jeseničanov je tokrat rešil mladinec Železnik, ki je zabeležil edino zmago za svoje moštvo, medtem ko so neodločeno igrali mladinec Rodman ter člana Zorko in Tratnjak.

Poraz 7 1/2:2 1/2 je dokaj realen, saj igralci na članski deski, z izjemo Zorka in Tratnjaka, igrajo slabo ali pa zaidejo v časovno stisko in prekoračijo čas za razmišljanje. To se je v tem kolu pripetilo Krničarju, saj mu je v povsem dobljeni poziciji padla zastavica na vrvi in je partijo izgubil. Dvojbo s Ptujčani je pokazal, da bodo morali člani v bodoče igrati mnogo bolje, če se bodo hoteli obdržati v prvi slovenski ligi, saj je potrebna le ena napaka odličnih mladincev in članic in že je na vrsti hud poraz.

V naslednjem kolu Jeseničani gostujejo v Dravogradu, kjer igrajo z istoimenskim moštvom.

TRETJE DELAVSKO HITROPOTEZNO PRVENSTVO - SRS

V Rogaschi Slatini je bilo 22. in 23. oktobra tretje delavsko hitropotezno prvenstvo SR Slovenije. Z Jesenic so se prvenstva udeležili štiri igralci: Zorko, Krničar, Majtan in Jan. Vsega skupaj je na prvenstvu nastopilo 167 igralcev in šest igralk.

Med Jeseničani se je najbolj izkazal Zorko, ki je osvojil odlično drugo mesto, za kar je prejel lep pokal in knjižno nagrado. Kot zanimivost naj povemo, da je Zorko drugo mesto osvojil že tretjič. Ostali jeseniški igralci pa so se uvrstili takole: Krničar je zasedel 23., Jan 37. in Majtan 58. mesto.

HITROPOTEZNI TURNIR
ZA OKTOBER

Hitropotezna turnirja se je udeležilo 18 igralcev. Kot že nekaj turnirjev nazaj so tudi tokrat turnirsko tabelo krojili mlajši igralci. Čeprav se niso uvrstili na višja mesta, so premagali nekaj močnejših igralcev.

Prvo mesto je osvojil Krnjak, ki letos na hitropoteznih turnirjih igra zelo zanesljivo. Drugi je bil Krničar, ki je za Kranjskim zaostal le pol točke, sledijo pa: Majtan, Bec, Jan, Kosmač itd.

M. Jan

OB ZAKLJUČKU BALINARSKÉ SEZONE GOSTOVANJE V ITALIJI

Jesenški balinarji so se 16. oktobra udeležili tradicionalnega mednarodnega turnirja v Orzonu - Italija. Na tekmovalje je sodelovalo pet ekip, in sicer dve domači iz Orzona, ena iz Liroca in dve ekipi BK Jesenice. Jeseniški ekipi so zastopali: prvo - Šfiligoj, Smodiš, Dornik in Lihteneger; drugo pa Kozamernik, Čampa, Hrovat in Trobec.

Jesenška prva ekipa se je uvrstila na drugo mesto, ker je v finalu izgubila s 7:13 z domačo ekipo Orzona, druga ekipa Jesenic pa je bila četrta.

Prvo in drugo uvrščeni ekipi sta prejeli medalje in pokale.

Balinarski klub Jesenice sodeluje s tem klubom že vrsto let in s tem pogloblja prijateljstvo med narodi Jugoslavije in Italije. To je poudaril ob podelitvi trofeje in priznanj tudi predsednik balinarske federacije za videmsko pokrajino.

P. S.

Mladi smučarji TVD Partizan Blejska Dobrava na treningu pod Prisojnikom

DELOVNA AKCIJA TVD PARTIZAN BL. DOBRAVA

Letos je naše društvo prevzelo v oskrbo smučarsko kočo pod Prisojnikom in pričelo s popravili in vzdrževanjem, ki je bilo do sedaj zelo slabo.

Najprej smo popravili vodovod, tako da je v koči ponovno tekla voda, in na najnižjem delu zabetonirali jasek z izpustno pipo za izpust vode iz cevi, da je zmrzal čez zimo ne more poškodovati. V sami koči smo najprej uredili ležišča in v dnevnem prostoru postavili peč, da lahko smučarji po treningu posušijo premočeno opremo.

V soboto, 22. oktobra, smo opravili največje delo. Koča se s severne strani naslanja na strmino. Dosedanji oporni zid iz kamena pa je popustil in se posul za steno, zaradi česar je začela zamakati voda, posebno spomladi, ko se tali sneg in bi lahko prišlo do velike škode. Najprej smo morali odkopati kamenje in zemljo, steno pa izolirati s smolo. Nato pa smo zabetonirali nov oporni zid, ki bo preprečeval posipanje zemlje.

Delo je bilo zelo naporno in je zahtevalo od vseh udeležencev veliko postrtovalnost.

Udeleženci akcije so bili: Jani Čop, Vojti Jakopič, Janez Brus, Janko Polak, Miro Svetina, Jože Svetina, Franc Medja, Vinko Noč, Boris Grilc in Franc Pukl.

Košarka

TSŠ : POKLICNA
ŠOLA 64:33 (30:17)

V petek, 21. oktobra, sta se v telovadnici ŽIC pomerili košarkarski ekipi učencev tehniške srednje šole in učencev poklicnih šol. Tekmo je organiziralo šolsko športno društvo.

Prve minute tekme so pripadale igralcem poklicnih šol, ki so povedli z 9:4 in 11:8, vendar pa so prehitro popustili. To so izkoristili »tehnikci«, ki so s hitrimi protinapadi in prodori pod koš rezultat kmalu spremenili v svojo korist. Konec prvega polčasa je minil v popolni premoči teh-

nikov, saj so dali v zadnjih minutah kar 14 košev, nasprotnik pa le dva.

Po prvem polčasu, ki so ga »tehnikci« dobili s 30:17, so v drugem polčasu le še povečevali razliko, tako da se je tekma končala s prednostjo 31 košev v korist »tehnikov«.

TSŠ: Pivač 8, Azman 21, Kržič, Bergine 15, Rabič 6, Resman 8, Novak 6.

Poklicna šola: Matučec 4, Boninc, Iskra, Lakota, Tkalec 4, Renir 4, Hočevar 1, Rakovič 4, Ličof 16.

Buli

BO TELOVADBA V GORJAH ZAMRLA?

V začetku oktobra je imel upravni odbor TVD Partizan Gorje, po daljšem poletnem zatišju, svojo prvo jesensko sejo. Na seji so obravnavali in reševali probleme, ki so se nakopili prek poletja. V domu imajo že od novega leta urejeno centralno ogrevanje, v prizidku doma pa je potrebno opraviti še nekaj obrtniških del, kar bo izvršeno še letos.

Najbolj žgoč problem pa je v pogledu telovadbe, saj že od februarja ni več splošne vadbe! Dolgoletni vaditelj Silvo Arh pravi, da se je trudil s cibicami in pionirji, ko pa le-ti zapustijo osnovno šolo in postanejo mladinci, je vsega konec, da o članih-telovadcih sploh ne govorimo! Sicer vadijo mladci še v telovadnici osnovne šole bratov Zvan, toda le košarko in odbojko. Ravno tako imajo redne treninge v telovadnici smučarji-tekači, prek poletja pa so

največ na terenu s kotalkami. Vse to pa je premalo za dosego boljših rezultatov, kajti le-ta je osnova vsem ostalim športom!

Verjetno to ni samo problem Gorij. Teko je razumeti, da kljub temu, da danes družba nudi vse pogoje za dobro delo, stvari ne gredo, kot bi bilo pričakovati. V času med obema vojnima in še nekaj let po osvoboditvi so imele Gorje telovadne vrste, tamburaški in pevski zbor ter odlične dramske skupine. Vsi ti ljudje so bili čisti amaterji in so delali z ljubeznijo in srcem in niso gledali samo skozi prizmo denarja, čeprav so živeli slabše, kot živimo mi danes! Danes pa aktivnosti stagnirajo ali celo upadajo in izginjajo in zato bi se morali v družbenem interesu s temi stvarmi bolj resno spoprijeti.

Jože Ambrožič

V NEDELJO OTVORITEV PLASTIČNE SKAKALNICE

Želja, da bi tudi v naši občini imeli skakalnico, pokrito s plastiko, je stara že deset let. V Glenci nad Zabreznico je bila že leta 1966 popravljena in urejena manjša skakalnica v ta namen. Ker pa so se razmere in tehnika pri smučarskih skokih od takrat precej spremenile, smo to skakalnico morali popolnoma spremeniti in povečati. Letos smo s pomočjo železarne Jesenice uspeli nabaviti plastiko in izdelati dve skakalnici, ki bosta primerni za vadbo skakalcev vseh starosti.

Delo na skakalnici je steklo konec meseca maja. Zemeljska dela so bila zelo obsežna. Izkopati je bilo potrebno okrog 350 kub. metrov materiala in narediti okrog 200 kub. m. nasipov. Zaradi varnosti in estetskega videza smo morali skoraj ves objekt prekriti z rušo. Za izdelavo naletov in stolpa smo porabili okrog 20 kub. m. lesa, za temelje pa pet kub. m. betona. Na doskočišče smo položili 340 kvadr. m. mrež in 50 kv. m. molto prema. Poleg tega smo na skakalnico morali napeljati tudi vodovod. Da smo vse to uspeli izdelati, se moramo

zahvaliti tudi nekaterim podjetjem in tovarnam v jeseniški in radovljiški občini. Skakalnica P 30 (na spodnji skici) ima naslednje razsežnosti: višina (vertikalno): 40 m; dolžina (celotna): 146 m; dolžina naleta: 40 m; strmina naleta: 35 stop; strmina doskočišča: 32 stop; startni mest: tri; točka NP: 30 m; točka KP: 35 m; najdaljši varen skok: 35 m.

Skakalnica P 12 (manjša): višina (vertikalno): 28 m; dolžina (celotna): 105 m; dolžina naleta: 22 m; strmina naleta: 32 stop; strmina doskočišča: 32 stop; startni mest: dve; točka NP: 12 m; točka KP: 17 m; najdaljši varen skok: 17 m.

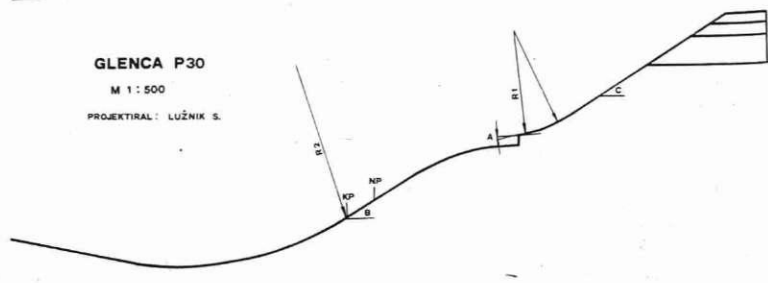
V nedeljo, 30. oktobra, bo ob 9. uri v Glenci nad Zabreznico otvoritvena tekma na obeh skakalnicah. Na tekmi bodo poleg naših klubov sodelovali tudi nekateri klubi iz Avstrije. Vse, ki bi si to tekmo radi ogledali, obveščamo, da je dostop do skakalnice možen z avtomobili. Odcep s ceste Žirovnica - Begunje je za obratoma Planike na Breznici.

Stane Lužnik

GLENCIA P30

M 1:500

PROJEKTIRAL: LUŽNIK S.

	1	2	3	4
1 JESENICE				
2 KRANJSKA GORA				
3 OLIMPIJA				
4 MEDVEŠČAK				

USPEŠNA TOMBOLA

Vsakoletna velika tombola hokejskega kluba Jesenice je tudi tokrat lepo uspela. Ob izredno lepi nedelji se je v Podmežakliji zbralo kar okrog sedem do osem tisoč obiskovalcev. Po registrskih tablicah številnih avtomobilov je bilo moč ugotoviti, da so prišli z vseh koncev Slovenije. Da je sreča nagajiva, ni treba poudarjati. Tako je bilo tudi na hokejski tomboli, kjer so se nekateri vračali domov z bogatimi dobitki, drugi pa — praznih rok. Celotno tombolo je zelo popestril Avenikov trobentač Franci Košir, ki seveda tudi na tomboli ni mogel iz svoje kože in je zbranim obiskovalcem povedal zvrhan koš okroglih. Celoten dobiček tombole je hokejski klub Jesenice tudi tokrat namenil za vzgojo mladih hokejistov.

Ob koncu še zapišimo, da se hokejski klub Jesenice iskreno zahvaljuje vsem, ki so prispevali tombolske dobitke ali na kakršenkoli drug način pomagali pri uspešni izvedbi letošnje tombole. J. R.

OBVESTILO

Zaradi obsežnega aktualnega gradiva za današnjo številko bomo z objavo nadaljevanj Skozi zgodovino in razvoj jeseniškega hokeja nadaljevali v prihodnji številki.

Uredništvo

Glasilo HD Jesenice izhaja kot priloga Zelezarja, za njegovo vsebino odgovarja HD Jesenice in uredniški odbor: Emil Azman, kot odgovorni urednik in člani Franc Kobentar, Dušan Dragojevič, Franci Črv in Janko Rabič. Družbeni organ glasila JE-SE-NI-CE je upravni odbor HD Jesenice. Glasilo tehnično ureja Joža Varl.

PLESKAR — slikarsko-pleskarsko in antikorozijsko podjetje Ptuj, Ulica heroja Lacka 5

NUDI:

— antikorozijsko zaščito vseh vrst konstrukcij in opreme — zaščito betonskih in lesenih površin — kompresorske storitve — slikarsko-pleskarske in črkoslikarske usluge — polaganje tapet vseh vrst

biro za urbanizem in stanovanjsko poslovanje jesenice n. sol. o

jesenice c. maršala tita 18

OBVEŠČA VSE BODOČE GRADITELJE INDIVIDUALNIH STANOVANJSKIH HIŠ, DA LAHKO NAROČIJO NACRTE ZA TIPSKE STANOVANJSKE HIŠE.

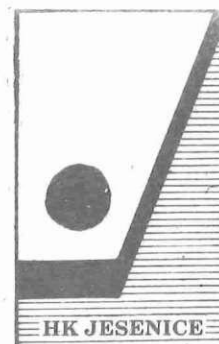
SE PRIPOROČAMO

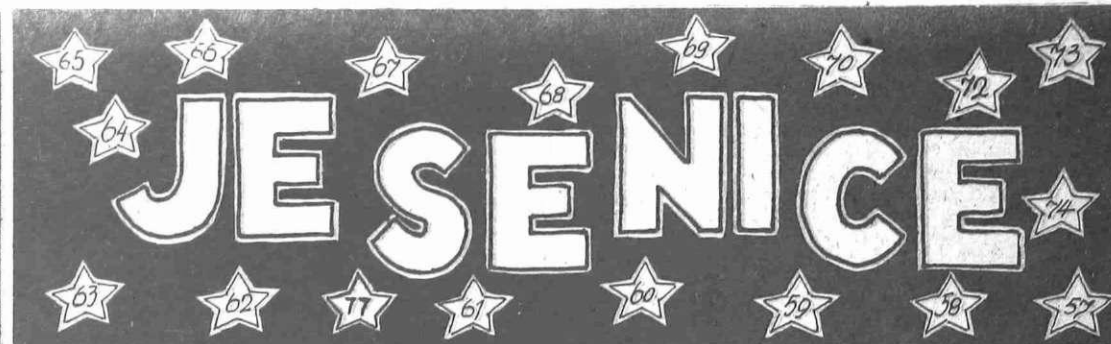
NA VSEH NAŠIH BENCINSKIH SERVISIH BOSTE HITRO IN SOLIDNO POSTREŽENI.

POLEG GORIV IN MAZIV VAM NUDIMO TUDI AVTOMOBILSKO OPREMO GUME, ORODJE, NADOMESTNE DELE, AVTOKOZMETIKO IN DRUGO.

PRIPOROČAMO SE ZA OBISK.

20. oktobra 1977

Štev.: 15/III

OB 30-LETNICI HOKEJA NA JESENICAH

V letošnji hokejski sezoni 1977/78 praznujemo tridesetletnico jeseniškega hokeja. Poleg tega našega jubileja se jeseniški hokejisti pridružujejo in posvečajo hokejsko sezono praznovanju še dveh, za vse Jugoslovane velikih, Titovih jubilejev — 85-letnici njegovega rojstva in 40-letnici, odkar je na čelu KPJ ter 40-letnici ustanovitve KPS.

Pred 30 leti v jesenskih mesecih so se začeli zbirati jeseniški hokejisti entuziasti, tako da je sezona 1947/48 pomenila začetek hokeja v Podmežakliji. Že 6. januarja 1948 je bila ustanovljena hokejska drsalna sekcija v okviru športnega društva Jože Gregorčič. Začetki drsanja in hokeja pa sežejo še mnogo let nazaj, saj se je drsanje pričelo že pred letom 1930, prve hokejske tekme pa so bile odigrane v sezoni 1940/41.

Uspehi na ledu so bili v prvih začetkih zelo skromni, saj niso igralci imeli na razpolago niti najosnovnejših pogojev, opreme in drsališča. Tudi po ustanovitvi hokejske drsalne sekcije se je nekaj časa tako stanje nadaljevalo. Kvaliteta hokeja je bila na nizki ravni, velika pa je bila volja in želja po napredku. Tako so hokejski zanesenjaki iskali stalno nove možnosti za ustvaritev osnovnega pogoja za hokej — drsališča. V prvem obdobju so delali led na nogometnem igrišču Bratstva, pozneje so poiskali bolj ustrezen teren na mestu sedanjega drsališča. Tu je nastalo naravno drsališče, z naravno tribuno za 500 gledalcev. Dela je opravljala s prostovoljnimi delom grupa tedanjih hokejistov. To delo in tudi čiščenje snega z ledene ploskve je pogojevalo, da so bili hokejisti vedno v dobri pripravljenosti. V obdobju petdesetih let so se pričeli kazati že tudi prvi uspehi, saj je moštvo v sezoni 1951/52 postalo prvak Slovenije.

Pogoji za delo na naravnem ledu niso bili vedno ugodni. Muhaste zime so povzročale vrsto težav. Zato je pričela rasti zamisel o izgradnji umetnega drsališča. S pomočjo železarnice Jesenice je uspelo športnim delavcem ustvariti to zamisel in tako je v sezoni 1953/54 nastal prvi umetni led. Ta dogodek je zaključil prvo obdobje hokeja na Jesenicah in pomeni prelomnico v delu ter hitrejši vzpon hokeja. Dana je bila možnost množičnega in načrtnega dela več mesecev na leto. Rezultati takega dela so se kmalu pričeli kazati. Že v sezoni 1953/54 si je moštvo Jesenic prvič priborilo pravico nastopa na državnem prvenstvu v Beogradu. Osvojeno drugo mesto je dalo novega poleta, priprave so tekle še vestneje. V letu 1956 je poleg domačih trenerjev prišel s treningi tudi tuji trener iz Češkoslovaške. Uspeh ni izostal, saj je ob izredni pozornosti in discipliniranosti igralcev ter ob podpori športnih delavcev, trener svoje znanje lahko posredoval in je moštvo Jesenic v sezoni 1956/57 na državnem prvenstvu v Beogradu osvojilo prvo mesto. S tem dogodkom je bilo zaključeno drugo obdobje in pričelo se je novo petnajstletno obdobje osvajanja državnih prvenstev.

Petnajst let neprekinjenega zasedanja športnega vrha je izreden uspeh. Le redka so moštva v novejši svetovni zgodovini športa, ki se lahko pohvalijo s tako bilanco uspehov. Še redkejša so moštva, ki so tak uspeh dosegla v tako majhnem kraju kot so Jesenice, z izključno lastnimi igralci in z lastnimi sredstvi. Vse to je bilo možno doseči na železarskih Jesenicah, kjer se je železarska tradicija prepletla s hokejsko, kjer so hokejisti dopolnili bili delavci v železarni, zvečer pa igralci na ledu in kjer je vsa ožja in širša okolica živela za en sam šport — hokej.

Vseh teh uspehov seveda ni bilo lahko doseči. Cela vrsta težav je spremljala delo, predvsem v zadnjem delu tega obdobja in nekateri od teh so povzročile tudi, da je po petnajstih letih primat v hokeju z Jesenic odšel v Ljubljano. Najznačilnejše za začetek tega obdobja je bil čisti amaterizem med igralci. Hokej se je igral zaradi športnih nagibov, predvsem zaradi veselja do igranja. Tudi kvaliteta je bil hokej v tem obdobju daleč pred ostalimi. Seveda ta kvaliteta in primat ni bil po volji nekaterim hokejskim delavcem v drugih klubih in tudi v hokejski zvezi. Našli so načine, kako hokej iz amaterizma pripeljati v polprofesionalizem, pričelo se je nagajevanje in preplačevanje igralcev. V tej borbi je jeseniško moštvo pričelo izgubljati doma izšolane igralce in kot logična posledica je bilo tudi izgubljanje borbe na ledu. S tem se je zaključilo tretje, doslej najuspešnejše obdobje v zgodovini jeseniškega hokeja in pričelo se je obdobje, ki ni imelo veliko skupnega s pravim športom in bi se v zgodovini hokeja ne smelo več ponoviti. (Nadaljevanje na 2. strani)

NOVO IZVOLJENI ORGANI HK JESENICE

UPRAVNI ODBOR: Emil Azman, Berti Brun, Milan Dornik, Iztok Federl, Karel Frančeskin, Marjan Jelovčan, Janez Jenko, Franc Kobentar, Tomaž Košir, Peter Ličof, Pavel Lotrič, Milan Magazin, Branko Noč, Janez Pikon, Janko Rabič, Drago Razinger, Rado Razinger, Franc Rožič, Ludvik Slamnik, Mitja Verovšek.

SEKRETARIAT: Ludvik Slamnik, predsednik HK Jesenice, Janez Pikon, predsednik KH Kranjska gora, Iztok Federl, Franc Kobentar, Mirko Zupan, blagajnik, Berti Brun, predsednik tehnične komisije, in Branko Noč, vodja hokejske šole.

DISCIPLINSKA KOMISIJA: Metod Balderman, predsednik, Dani Klemenc, namestnik, Viki Stražišar, član, Zoran Krejčič, namestnik, Anton Dežman, član, Tone Grošelj, namestnik.

ODBOR SAMOUPRAVNE KONTROLE: Alojz Bernetič, Tone Skrt, Ivan Bogataj.

SEKRETAR HK JESENICE: France Božič.

SLAVNOSTNA SEJA

Ob 30-letnici hokejskega kluba Jesenice je bila 8. oktobra slavnostna seja, katere so se udeležili hokejisti vseh generacij, funkcionarji, predstavniki družbenopolitičnih in športnih organizacij, predstavniki hokejske zveze Jugoslavije in Slovenije, predstavniki slovenskih hokejskih klubov in številni novinarji. S to slavnostno sejo so jeseniški hokejisti počastili tudi letošnje Titove in partijske jubileje.

Osrednji govornik na seji je bil prvi predsednik hokejskega kluba Jesenice Drago Cerar, ki je široko opisal zgodovinski razvoj jeseniškega hokeja v tridesetih letih. Zatem so hokejskemu klubu zaželeli uspešno delo v prihodnje številni hokejski in drugi funkcionarji in predstavniki različnih klubov. Slavnostno sejo je popestril nastop okteta DPD Svoboda Zirovnica — Breznica in ženskega pevskega zbora Jesenice. J. R.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Že omenjena polprofesionalizacija hokeja, predvsem pri obeh vodilnih moštvi na Jesenicah in v Ljubljani, je povzročila mnoge spore in madeže v hokejskem športu. Kupčevanje z igralci, šibka finančna sredstva, zaradi tega tudi nespornosti v upravi lastnega kluba in na relaciji z drugimi klubi ter hokejsko zvezo, pa odvezet naslov že osvojenega naslova državnega prvaka v sezoni 1972/73, vse to so nekatere značilnosti tega obdobja. Seveda so se temu primerno pričeli obnašati tudi gledalci, občani Jesenic in delavci železarne, ki so do tedaj vedno polno podpirali hokej. Pričeli so obračati hrbet takemu športu in so s tem še bolj otežili delo. Ob koncu tega obdobja so se za ureditev tega stanja pa ne samo v hokeju, ampak v celotnem športu pričela samoupravna dogovarjanja o vlogi in mestu športa v naši družbi in o statusu igralcev. Sprejeti dogovori so služili kot osnova za nov način dela tudi v hokejskem športu. Urejeni so se pričeli odnosi z igralci, odnosi med klubi in odnosi s hokejsko zvezo.

Če že delimo zgodovino jeseniškega hokeja v obdobja, potem lahko trdimo, da se je v sezoni 1974/75 pričelo sedanje četrto obdobje, v katerem je bilo za delo v hokejskem klubu Jesenice dogovorjeno osnovno vodilo, da se ne bo za vsako ceno osvajal naslov državnega prvaka in da bo lahko v moštvi sodeloval le borbeni in disciplinirani igralec. Izvajanje teh smernic, čeprav ne vedno čisto dosledno, v enotni upravi kluba, je prineslo tudi že uspehe v tem obdobju. Tako lahko trdimo, da je ta pot pravilna in da je treba po tej poti nadaljevati tudi v prihodnje.

V tridesetletni zgodovini jeseniškega hokeja je bilo poleg dogodkov, ki so tvorili opisana obdobja, še cela vrsta dejavnikov, ki so to zgodovino oblikovali.

Nikakor ne moremo mimo hokejskega kluba Kranjska gora, ki je bil formiran leta 1961. Ta klub, ki je nastal zato, da bi vključeval mlajše in perspektivne igralce za moštvo Jesenice, je zelo pomemben v verigi uspehov jeseniškega hokeja. Tu so se oblikovali in kalili skoro vsi igralci jeseniškega moštva.

Tudi pionirska šola in delo z mladino zaseda pomembno mesto v hokeju že vrsto let. Brez mladine bi sigurno hokej na Jesenicah ne bil to kar je, ne imeli bi lastnega kadra in zato tudi ne perspektive. Na žalost pa se opaža na tem področju stagnacija in bo v prihodnje mladini treba nameniti mnogo več pozornosti in skrbi.

In ne nazadnje ne smemo mimo vseh znanih in tudi že skoraj pozabljenih športnih delavcev, igralcev in družbenopolitičnih delavcev, ki pa jih je mnogo preveč, da bi jih tu poimensko imenovali, ki so s svojim idealizmom, zavzetostjo in požrtvovalnim delom pripomogli, da sedaj praznujemo jubilej, na katerega smo ponosni lahko vsi občani železarskih Jesenic in z nami vsi ostali simpatizerji jeseniškega hokeja. Skupaj z njimi želimo jeseniškemu hokeju še vrsto let delovanja in mnogo uspehov.

PREJEMNIKI PLAKET OB JUBILEJU

Na slavnostni seji hokejskega kluba Jesenice so najzaslužnejšim hokejistom in funkcionarjem v tridesetletnem obdobju podelili plakete. Prejeli so jih: Emil Azman, France Božič, Berti Brun, Dušan Brun (plaketa je izročena ženi), Viktor Brun, Drago Cerar, Boris Čebulj, Niko Čebulj, Vinko Čizman, Dore Čufar, Vasilij Deretič, Jože Dolinar, Anton Dremelj, Edo Drobnač, Stanko Eržen, Albin Felc, Karel Frančeskin, Franc Gašperin, Robert Gorše, Pavle Hafner, Gorazd Hiti, Bogo Jan, Silvo Jekler, Avgust Jelen, Jože Jesterle, Dušan Kaltnek, Dani Klemenc, Ciril Klinar, Rudi Knez, Janez Kopriča, Anton Korantar, Tomaž Košir, Marjan Kristan, Stanko Kos, Vinko Kozjek, Valentin Mendižovec, Matko Medja, Janez Mlakar, Nejček Noč, Jože Novak, Franc Pogačar, Milan Polak, Mirko Ramuž, Viktor Ravnik, Rado Razinger, Ludvik Slamnik, Franc Smolej, Leopold Strajnar, Vlado Šanca, Franc Taler, Viktor Tišler, Tone Tomazin, Jože Trebušak, Zvone Turnšek, Joža Varl, Cena Valentar, Mitja Verovšek, Karlo Vergles, Janez Vauh, Vinko Zorman, Mirko Zupan, Franc Zupantič in Tone Židan.

Plakete pa so bile podeljene tudi naslednjim delovnim kolektivom: železarni Jesenice, Kovinu Jesenice, Universalu Jesenice, Gorenjki Jesenice, TPO Golica Jesenice (v ustanovitvi) in TPO Golica – TOZD Rožca Jesenice. J.R.

MOŠTVA HK JESENICE IN HK KRANJSKA GORA V SEZONI 1977/78

Silvo Poljanšek, Drago Makuc, Roman Smolej, Ivan Ščap, Jože Medved, Sašo Košir, Rado Razinger, Jože Razinger, Drago Hiti, Peter Klemenc, Tomaž Košir, Uroš Pavlič, Cveto Pirih, Milan Jan, Zvone Suvak, Štefan Ščap, Cveto Pretnar, Slavko Maušec.

ČLANSKO MOŠTVO HK KRANJSKA GORA V SEZONI 1977-78

Klemen Tičar, Jože Češnjak, Renato Drole, Branko Jug, Janez Terseglav, Ernest Medja, Miha Horvat, Marjan Lah, Branko Golja, Drago Razinger, Milan Keren, Drago Mlinarec, Miran Knežević, Jože Novak, Bojan Razpet, Mirajica Pajič, Drago Kobal, Boris Štros, Bojan Magazin, Mustafa Bešič, Štefan Češnjak.

na tekmo. Uspešnost igralcev je naslednja: največ tekem sta odigrala Jože Borse in Janko Fon, najmanj pa Vančo Anastasov. Najbolj disciplinirani so bili – brez kazni: Anastasov, Kosmač, Cerar, Pajk in Tokič, največ kazni pa je imel Janko Fon, in sicer 0,68 minute na tekmo. Najbolj uspešen je bil Jože Borse z eno točko na tekmo in najmanj Janko Črv. Moštvo je bilo glede discipline vzorno in tudi po učnih uspehih v šoli najboljše.

HK KRANJSKA GORA – PIONIRJI:

Odigrali so sedem tekem, od tega: 6 tekem za republiško prvenstvo, 1 prijateljsko tekmo.

Dosegli so tretje mesto na republiškem prvenstvu. Zmagali so petkrat, dvakrat pa so bili poraženi.

Razmerje med danimi in prejetimi goli je bilo 44:43 ali povprečno 6,3:6,1 gola na tekmo. Moštvo je dobilo 18 kazenskih minut ali 2,5 kazenske minute na tekmo.

Najbolj uspešna sta bila Muhamed Tufek z 1,5 točke in Matjaž Potočnik z 1,43 točke na tekmo.

Ob sklepu poročila naj omenim in izrečem priznanje za uspešno in naporno delo trenerjem in tehničnim vodjem, ki so ob zmagah ali porazih nosili glave pokonci ter pripomogli k boljši disciplini in obnašanju igralcev na tekmah. Prepričan sem, da bo jutrišnji dan lepši, če bomo sodelovali in na samoupraven način ustvarili iskrene in tovariške odnose med igralci in športnimi delavci.

(Statistične podatke je za tehnično poročilo sestavil član tehnične komisije Anton Dremelj, ki vodi vzorno evidenco na osnovi zapisnikov in mesečnih poročil trenerjev. Poročilo vsebuje tudi udeležbo igralcev v predpripravi in na tekmah ter treningih ter oceno o igralcih in njihovi perspektivi. Ob tej priliki se mu javno zahvaljujem za uspešno delo.)

SKLEPI OBČNEGA ZBORA

1. Tesnejše sodelovanje s športnim društvom Jesenice pri izgradnji hale in garderob.
2. V organih hokejske zveze Jugoslavije se je treba odločno zavzeti za nov delegatski sistem.
3. Povečati je treba število članstva prijateljev jeseniškega hokeja in določiti smernice za nadaljnje delo.
4. Treba je rešiti problem financiranja časopisa Jesenice ter pridobiti nove sodelavce.
5. Športno društvo Jesenice naj čimprej reši izselitev delavnic Kovinar, da se ti prostori uporabijo za prepotrebne garderobe igralcev med zimsko sezono in ostalih klubov med letno sezono.
6. Za igralce zveznega razreda, ki dobivajo hranarino, naj se doseže, da se hokej čimprej uvrsti v mednarodni razred, ker se bo s tem zvišala prepotrebna stanarina.

VSEPOVSOD PRIJATELJI JESENISKEGA HOKEJA

V letu 1974 smo pričeli z evidenco članov hokejskega društva Jesenice, ki pa do danes še ni popolna. Veliko je igralcev in funkcionarjev, ki niso vpisani v register vplačane članarine, ker tudi enkrat niso plačali članarine. Članarina za članstvo v HD znaša 20 din, oziroma 5 in 10 din za pionirje in mladince na leto.

V register članov hokejskega društva je vpisanih 273 članov, od tega jih je 34, ki so redno plačevali članarino od leta 1974. Veliko članov je vplačalo članarino samo pri vpisu, nekateri pa so člani šele eno ali dve leti.

V HD Jesenice je 66 članov, ki niso niti funkcionarji niti igralci.

Od leta 1974 je bilo za članarino vplačanih 5365 din (nekateri so plačali članarino tudi za leto 1973).

V letu 1975 je bila pri HK Jesenice ustanovljena komisija za prijatelje HK Jesenice. Njen namen je bil organizirati simpatizerje HK Jesenice po vsej Sloveniji, kar je bila tudi njihova želja. S tem bi moralno in materialno pomagali HK Jesenice in ostalim klubom. Že pred nekaj leti so se tako organizirali navijači iz Begunj in okolice, delovali samostojno ter pomagali igralcem.

Komisija za PHKJ se je dogovorila, da po posameznih krajih ali podjetjih organizira poverjenišтва PHKJ, tam, kjer bo interes širši, pa klub PHKJ, ki bodo delovali v skladu z osnovnim zakonom o društvih.

Članarina PHKJ znaša 50 din za odrasle in 25 din za mladino do 18. leta, študente, vojske in upokojece. Vsak član prejme izkaznico, značko HK Jesenice, bon, s katerim dvigne brezplačno vstopnico za katekolo tekmo moštva HK Jesenice, ter informativni list Je-se-ni-ce. List prinaša informacije o klubu in igralcih, komentarje, mnenja, pisma in odgovore članov in še kaj.

Akcija komisije je uspela in sedaj imamo 17 poverjenikov v raznih krajih Slovenije, s skupno 631 člani PHKJ. 62 članov je iz raznih krajev brez poverjenika in imajo neposreden stik z našim poverjenikom. Skupno je 693 članov PHKJ.

Seveda pa se je tudi pri članih PHKJ zataknilo, saj jih je veliko plačalo članarino samo pri vpisu, potem pa so nanjo pozabili, čeprav so bili obveščani prek radia, glasila Železar in Glas.

Pohvalno je, da je večina navijačev iz drugih krajev Slovenije, ki s članarino pomagajo HK Jesenice, v manjšini pa so navijači z Jesenic.

Največ članov PHKJ imajo poverjeniki:

Oto Mencinger (zamenjal ga je Ivan Breznikar) iz Begunj 138, Aleksander Klinar iz Domžal 62, Mara Koritnik iz Stahovice pri Kamniku 91, Mohorič iz Mengša 69, Janez Mali iz Šmartnega v Tuhinju 49, Ivan Bratina s Podbrda 38, Vekoslav Cee iz Maribora 30, Bruno Selan iz Maribora 30.

Sledijo pa še poverjeniki z manjšim številom članov:

Tina Rozman iz Kranja 17, Stanko Remic in Roman Stana iz Ljubljane 19, Lojze Šribar Leskovec 4, Edo Pšunder Maribor 13, Peter Jugovic Skofja Loka 9, Franc Pukl Jesenice 24, Branko Roblek Kranj 17, Ljubo Trojer Podbrdo 11.

Za PHKJ je bilo za članarino od leta 1975 vplačanih 35.530 din, od tega je Ivan Škrbinc iz Kamnika vplačal članarino že za leto 1980.

Želeli bi, da bi bilo vsako leto več članov HD in PHKJ, stari člani pa naj bi redno plačevali članarino ter tako vsi skupaj pomagali pri nadaljnjem razvoju hokeja na Jesenicah in po vsej Sloveniji.

Seveda pa to ne velja samo za navijače, temveč v prvi vrsti za igralce in funkcionarje, kajti oni morajo plačati članarino, da s tem pridobijo status člana HD in lahko nastopajo za svoj klub.

Pričakujemo v bližnji prihodnosti, da se bo to uredilo in bo register članov popoln, plačilo članarine bo s tem lažje, znano pa bo natančno število članov HD Jesenice.

(Poročilo na občnem zboru)

Jeseniška hala se še vedno imenuje hala, to pa zaradi tega, ker še ni zaprta. Krivec, da pa ni zaprta je tovariš sekretar Božič; namreč lansko leto na tekmi z Olimpijo je priletela na igrišče steklenica, Božič pa je vpil: »Ne metati na igrišče, sicer nam bodo zaprli halo!«

Najboljša tekma v letošnji sezoni, kar se obiska tiče, je bila zanesljivo hokejska tombola.

Na tekmi Olimpija – Kranjska gora so bili trije sodniki, eden je malo sodil, eden se je učil drsati, tretji pa ni vedel, za kaj gre.

Olimpija je zato še bolj pomladila prvo moštvo kot Jesenice, ker imajo v Ljubljani bolj urejeno otroško varstvo.

KOŠIRJEVI

BODIČKI

Škoda, da mednarodna hokejska zveza s sedežem v Baslu ne ve za strokovnjake, ki zasedajo v enem jeseniških bifejev, ker bi zanesljivo preselila svoj sedež na Jesenice.

Ta teden imajo Ljubljancani velik komentarjev in smeha na račun Koširjev; namreč v petek je v hali Tivoli koncert Avsenikov, na katerem nastopa Franc Košir, na tekmi z Olimpijo, je bilo pa tudi dosti komičnih prizorov obeh Koširjev.

Publika tudi ni nikdar zadovoljna; ko smo zmagali 8:0, smo vpili, da je Olimpija preslaba za nas; ko smo zmagali samo 3:2 v Ljubljani, so očitali igralcem, da so se slabo borili. Prvenstveno tekmo na Jesenicah 6:3 smo dobili po sreči – kje je krivec za poraz v Ljubljani? Vaš Franc Košir

TEHNIČNO POROČILO BERTIJA BRUNA

Za nami je obdobje treh hokejskih sezon od leta 1974/75 do leta 1976/77, pred nami pa start v novo sezono 1977/78. Tehnična komisija je na osnovi sklepov, sprejetih na izrednem občnem zboru leta 1974, prevzela nalogo izvajalca politike upravnega odbora na področju vzgoje in tekmovanja HK Jesenice in HK Kranjska gora ter hokejske šole.

Tehnična komisija je prevzela obsežne in odgovorne naloge, ki so narekovale ustrezno organizacijo, za učinkovito in uspešno izpolnjevanje svojih ciljev. V sestavi tehnične komisije so bili izbrani trenerji in tehnični vodje moštov, sodniški zbor ter gospodarstva. Mislim, da 116 rednih sej tehnične komisije v tem obdobju pove do volj o njeni aktivnosti.

Delo tehnične komisije je najbolj neposredno povezano z osnovno dejavnostjo društva, zlasti z življenjem in delom igralcev, z njihovo vzgojo in napredkom. V zadnjih dveh sezonah smo z reorganizacijo dela uspeli, da je prišlo v moštvihih do temeljite preobrazbe igralcev, ki se nadaljuje s postopno zameritavo generacij. Zategadelj predstavlja delo tehnične komisije utrip srca in življenja društva, ki teče skoraj brez prestanka in oddiha že v četrto sezono. Delo je spodbudno in hvaležno, ker ga motivirajo že prvi uspehi mladih ter srečna roka, ki smo jo imeli pri izbiri novega trenerja.

Dela in razvoja hokejskega športa ne smeta ovirati zaprtost in ozka usmerjenost. Postavlja se namreč vprašanje, če je prav, da ločimo letno sezono in kondicijske priprave od zimake, oziroma od priprav na tekmovanja na ledu. Mislim, da v pripravih pri nas nastaja prevelik razkorak (aktivni odmor) pred začetkom zimake sezone, ki je bila nekoč odvisna od naravnih pogojev. V CSSR in na Poljskem smo v nekaterih središčih opazili, da so treningi in priprave v polnem teku, seveda tudi na ledu. Dopusti za igralce pri njih niso vprašanje, ker status, ki ga imajo profesionalci, uživajo že igralci tretje lige. Naše delo poteka pri nas v razmerah, ki ga ureja status vrhunškega športnika-amaterja. Položaj igralcev je bistveno slabši, ker v teh pogojih ne moremo bolj intenzivno slediti kvaliteti in napredku tega športa v svetu. Mislim, da so nas rezultati na olimpijskih igrah in na svetovnem prvenstvu resno opozorili, da utegne položaj (status) vplivati na stagnacijo hokejskega športa pri nas.

Tehnična komisija je redno vsako leto ob zaključku sezone izdelala tehnično poročilo o odigranih tekmah vseh moštov. Pregled odigranih tekem v sezoni 1974/75, 1975/76 in 1976/77

moštvo	sezona 74/75	sezona 75/76	sezona 76/77	skupaj
HK Jesenice člani	38	42	48	128
HK Jesenice mladinci	20	10	15	45
HK Jesenice pionirji	16	15	12	43
HK Kr. gora člani	35	21	31	87
HK Kr. gora mladinci	20	16	9	45
HK Kr. gora pionirji	11	5	7	23
Vsa moštva skupaj	140	109	122	371

Pomembna za preteklo obdobje je bila bolj načrtna in organizirana aktivnost pri vzgoji mlade generacije. Zategadelj so nastale nekatere konfliktna situacije, ko se je nekaj starejših igralcev poslovilo od hokejskega športa ali pa so odšli v tujino. Mladi, katerim je bila zaupana vsa pozornost, pa

še niso ujeli korak s časom in znašli smo se tudi na razpotju, zlasti med stari in novimi. Prišli smo do spoznanja, da zamenjamo čas pri vpisovanju mladih v hokejsko šolo. Ugotovili smo, da je prepozno in predrago učenje drsanja v hokejski šoli. Komisija, ki se bavi s programom in učnim načrtom hokejske šole, je v povezavi s šolo začela z vpisovanjem in učenjem drsanja s predšolskimi otroki. Kajti dejstvo je, da je naložba v igralca dolgoročna in draga investicija. Zategadelj moramo selekciji in hokejski šoli nameniti večjo pozornost ter skrb pri vzgoji mladih hokejistov. Pri vpisu v hokejsko šolo smo v zadnjih dveh letih opazili padec števila kandidatov, ker smo postavili preveč ostre pogoje. Zlasti pogoj pozitivnih učnih uspehov v šoli. Dogaja se namreč pri nekaterih učencih hokejske šole, zlasti pri pionirjih, da je nekaterim hokej stimulans za dobre učne uspehe v šoli, seveda ob podpori in skrbi staršev. Nasprotno pa tudi, ko smo pričeli v povezavi s šolo spremljati njihove učne uspehe, da so nekateri odgovarjali aktivnost v hokeju. Mislim, da je na nas tudi skrb, da mladim nudimo vso pomoč pri učenju, kajti le od dobrega učenca bo lahko odvisna prihodnost jeseniškega hokeja.

PREGLAD ODIGRANIH TEKEM V SEZONI 1976/77

V pretekli sezoni je v okviru (HD Jesenice t.i.) HK Jesenice in HK Kranjska gora igralo v šestih moštvihih 107 registriranih igralcev.

Vsa moštva so odigrala 122 tekem, dosegla so 69 zmag, 6 neodločenih rezultatov in 47 porazov. Dosegla so 971 golov in jih prejela 652.

Moštva so imela 829 kazenskih minut ali 6,8 minute na tekmo.

HK JESENICE – ČLANI:

Člansko moštvo Jesenic je odigralo 48 tekem, od tega:

- 16 tekem za državno prvenstvo,
- 7 tekem za Jugo-cup,
- 6 tekem za karavanski pokal,
- 19 tekem – prijateljskih.

Moštvo je doseglo 31 zmag, 3 neodločene rezultate in 14 porazov. Dali so 388 golov ali 8,1 na tekmo, dobili 228 golov ali 4,8 gola na tekmo. Moštvo je imelo skupno 315 kazenskih minut ali povprečno 6,6 minute na tekmo. Moštvo je osvojilo naslov državnega prvaka in jugoslovanskega pokala. V tekmovalstvu za karavanski pokal so zasedli zadnje mesto.

V moštviu je igralo 21 igralcev. Če ocnimo uspešnost igralcev s številom doseženih točk na tekmo (število točk je seštevek danih golov in podaj), je bil od napadalcev najbolj uspešen Tomaž Košir z 1,86 točke na tekmo (lansko sezono Edi Hafner z 1,59 točke na tekmo) in od branilcev Sašo Košir z 0,83 točke na tekmo. Najmanj uspešen je bil Cveto Pirih z 0,04 točke na tekmo. Največ tekem so odigrali: Roman Pristov 52, J. Razinger 49, Marjan Žbontar, Rado Razinger, Drago Hiti 48 itd. Najmanj pa so jih odigrali: S. Češnjak 10, B. Brun 22 in Viki Tišler 25. Najbolj nediscipliniran med branilci je bil Ivan Ščap z 0,83 kazenske minute na tekmo in od napadalcev Franci Žbontar z 0,71 kazenske minute. Po učinkovitosti so bili boljši napadalci od lanske sezone, ker se je dvignila učinkovitost s 6,6 na 8,1 gola na tekmo. Obramba je bila slabši del moštva, saj je v lanski sezoni prejela 4,4 gola na tekmo, v letošnji pa 4,8 gola na tekmo.

HK KRANJSKA GORA – ČLANI:

Moštvo je odigralo 31 tekem, od tega: 16 tekem za državno prvenstvo, 3 tekme za Jugo-cup, 12 tekem – prijateljskih. Dosegli so 10 zmag in 21 porazov. Dali so 157 golov in prejeli 252 golov, kar daje

negativno bilanco. Moštvo je imelo 281 kazenskih minut ali 9,1 minute na tekmo. Dosegli so četrto mesto v državnem prvenstvu in ostali član A-lige.

V moštviu je igralo 23 igralcev, od teh so trije igrali v mladinskem moštviu.

Uspešnost igralcev je naslednja: Od branilcev je bil najuspešnejši Branko Jug z 0,76 točke na tekmo, najmanj pa sta bila Jože Šivic in Ernest Medja brez točke. Med napadalci so bili najboljši Stefan Ščap z 1,5, Drago Horvat in Zvone Šuvak z 1,2 točke na tekmo, najmanj pa je bil uspešen Janez Fartek z 0,12 točke na tekmo. Najbolj nediscipliniran branilec je bil Slavko Mavčec z 1,9 kazenske minute na tekmo in od napadalcev Zvonko Zuvak z 1,1 kazenske minute na tekmo.

Disciplina moštva se je od lanske poslabšala od 7,14 na 9,1 kazenske minute na tekmo. Učinkovitost napadalcev se je izboljšala od štirih golov na 5,1 gola na tekmo. Poslabšala pa se je obramba od 7,71 prejetega gola na 8,1 gola na tekmo.

HK JESENICE – MLADINCI:

Mladinsko moštvo HK Jesenice je odigralo 15 tekem, od tega:

- 8 tekem za republiško prvenstvo,
- 2 tekmi za Jugo-cup,
- 5 prijateljskih tekem.

Dosegli so osem zmag, enkrat so igrali neodločeno, šestkrat pa so bili poraženi. Razmerje med danimi in prejetimi goli je bilo 141:93 ali povprečno 9,4:6,2 gola na tekmo. Moštvo je imelo 109 kazenskih minut ali 7,3 minute na tekmo.

V moštviu je igralo 22 igralcev, od tega jih je deset igralo v pionirskem moštviu. Uspešnost igralcev je razvrščena takole:

Največ tekem so odigrali: Klemen Tičar, Boris Pajič in Primož Vidali 24, in najmanj Emir Crnovič 1. Najbolj uspešen branilec je bil Bojan Mežnarc z 0,8 točke na tekmo in najbolj učinkovit napadalec Goran Čelesnik z 2,08 točke na tekmo, ki ima tudi najboljšo oceno za disciplino – brez kazni.

HK KRANJSKA GORA – MLADINCI:

Moštvo je odigralo devet tekem, od tega:

- 6 prvenstvenih tekem,
- 3 pokalne tekme.

Doseglo je sedem zmag in dva poraza. Razmerje med danimi in prejetimi goli je bilo 160:31 ali 17,7:3,4 gola na tekmo.

Moštvo je imelo 84 kazenskih minut ali 9,3 minute na tekmo. Doseglo je drugo mesto v republiški ligi in drugo mesto za Jugo-cup, ker ga je izločilo moštvo Tivolija iz Ljubljane. Moštvo je bilo kvalitetno oslabiljeno, ker je igralo le 11 igralcev. Mladinsko moštvo Kranjske gore ob dveh trenerjih ni bilo deležno dovolj pozornosti, če upoštevamo, da je odigralo samo devet tekem in nobene prijateljske tekme.

Ko ocenjujemo uspehe v lanski sezoni, mislim, da ni pretirano, če rečem, da ni bila povsem uspešna, čeprav je prvo moštvo Jesenic osvojilo naslov državnega prvenstva, ostali pa smo brez naslova pri mladincih in pionirjih.

HK JESENICE – PIONIRJI:

Moštvo je odigralo 12 tekme, in sicer: 6 prvenstvenih tekem, 6 prijateljskih tekem.

Moštvo je osvojilo naslov republiškega prvaka, odpadlo pa je žal tekmovalje za državno prvenstvo. Odnos do najmlajših ne kaže svetlih perspektiv v jugoslovanskem hokeju. Mislim, da so za vzgojo mladih hokejistov bistvenega pomena tekmovalje, sedanje stanje pa je revna slika razvoja jugoslovanskega hokeja.

Pionirsko moštvo Jesenic ima razmerje med danimi in prejetimi goli 100:22 ali 8,3:1,8 gola na tekmo. Moštvo je imelo 58 kazenskih minut ali 4,8 kazenske minute

Z OBČNEGA ZBORA HD JESENICE

V sejni dvorani skupščine občine Jesenice je bil v torek, 4. oktobra, redni občni zbor HK Jesenice in HK Kranjska gora. Po izvolitvi delovnih teles so najprej sledila poročila o dejavnosti v preteklih treh sezonah. Glavno poročilo je podal dosedanj predsednik France Božič, poročilo tehnične komisije predsednik komisije Berti Brun (obe poročili v nadaljevanju v celoti objavljamo), blagajniško poročilo pa je imel Mirko Zupan. Poverjenik Polde Starjnar je poročal o delu člani in prijatelji jeseniškega hokeja.

V nadaljevanju občnega zbora je bil zbranim podan predlog sprememb in dopolnitev pravil HK Jesenice, ki so jih tudi v celoti sprejeli.

V razpravi, ki je sledila, so Mirko Ramuš, Terseglav, Pavel Lotrič, Metod Balderman, Emil Azman, Izток Federl, Mitja Verovšek, Bojan Svetlin in Ferjan dopolnili predhodne govornike. Izrečenih je bilo precej kritičnih besed, pa tudi pobud za bolj uspešno delo v prihodnje.

Na občnem zboru so navzoči člani obeh klubov izvedli še volitve novih organov HK Jesenice.

J.R.

POROČILO PREDSEDNIKA HD JESENICE FRANCETA BOŽIČA

Hokej je v skoraj 30 letih obstoja dal Jesenicam poseben poudarek, z osvajanjem državnih prvenstev in drugih lovorik pa se je ta pomen še povečal. Zato ni čudno, da so Jesenice od leta 1957 nosile hokejskega športa v naši ožji in širši domovini.

Da je na Jesenicah ta šport množičen in kvaliteten, je predvsem zaslug igralcev, ki so iz začetniških težav, s požrtvovalnostjo in predanostjo klubu, kot popolni amaterji dvignili hokej in ga potem mlade generacije dopolnjevale do današnjih uspehov. Vsa zahvala gre poleg organizacijam združenega dela, ki združujejo sredstva za šport preko TTKS, predvsem delavcem Železarne, ki poleg rednih združenih sredstev kot patroni skrbijo in si prizadevajo z moralnimi in materialnimi sredstvi hokej držati na primerni športni višini.

Sklepi in smernice za delo izredne letne skupščine 18. septembra 1974, so bile vodilo našemu delu skozi tri hokejske sezone. Res je, da smo se trudili in želeli hokej postaviti ponovno v vrh, ne samo v pogledu lovorik, temveč tudi v pogledu vsestranskega organiziranega delovanja, ki mora v nekaj letih oblikovati vzornega hokejista, učenca in dijaka, ter delavca na delovnem mestu. V tem pogledu še nismo uspeli doseči vseh zastavljenih ciljev.

Prehitro se zavrti hokejska sezona, preveč je tistih drobnih del, ki narekujejo preko vsega leta delo brez počitka, saj praktično za nas odbornike ni mrtvega meseca, če si hočemo pridobiti prepotrebna materialna sredstva, organizirati tombolo in pripravljati vse potrebno pred vstopom v novo sezono, ki se prične vsako leto 15. maja.

Tudi hokejistom ni nič boljše, reprezentantje imajo šest tednov počitka, vsi ostali pa dva meseca, sicer pa mora vrhunski športnik individualno skrbeti za celotno konstantno kondicijo. S tem sem hotel reči, da so praktično minili časi, da je hokej le zimski šport, kajti igralci stopijo na led že sredi poletja, v prvih pomladnih dneh pa se njihovo delo na ledu končuje in že se ponujajo športniku-hokejistu dopolnilni športi in letni treningi. Pred leti smo ugotavljali, razpravljali pa smo tudi na zadnji skupščini, kako brezglavo je tekla tekma – boj za najvišji hokejski naslov. Zamenjali smo vsa prava športna načela, osvojitve državnega prvenstva je bil najvažnejši cilj. Pomembna je bila uspešna preteklost, nepomembna pa prihodnost.

MENJAVA GENERACIJ

Prvo večjo pomladitev smo napravili na Jesenicah. Malokdo je verjel, da bomo po dveh letih trdega dela igralcev, trenerjev in odbornikov uspeli ponovno vrniti primat na Jesenice. Delo z mladimi v HK Kranjski gori delno že rodi sadove in zamenjava starejših igralcev v naslednjih letih ne bo tako občutljiva. Prav tako kot Jesenicam se je ista nepravilnost pokazala v Ljubljani, vendar je tudi v Ljubljani mladim dano več kot v preteklosti, HK Tivoli se dviga in že kaže podobne rezultate kot naše. Več kot 15-letno delo s hokejisti Kranjske gore. Toda to je šele začetek dela z mladimi, kajti vzgajati mlade za kvalitetni vrh zahteva velika finančna sredstva za opremo, tehnični kader, prav tako pa dobri hokejisti potrebujejo dober organizacijski kader, le-tega pa žal povsod primanjkuje. Se pomembneje pa je, da bo delo z mladimi rodilo sadove tudi v drugih klubih, kajti maloštevilna mladinska in pionirska tekmovalja ter tekmovalja cibicanov, niso zagotovila naših uspehov. Zato je ena glavnih nalog nas in HZS, da damo vso podporo množičnemu in kvalitetnemu dvigu najmlajših v vsej naši republiki.

ŠOLSKI USPEHI IN DELO V OZD

Ugotovitev, da so mladi hokejisti slabi učenci, ni nova in je zato treba posvetiti vzgoji najmlajših posebno pozornost, saj slabi šolski uspehi posameznih igralcev zavirajo normalen razvoj. Učenci dokaj redno trenirajo, vendar dvoimenski šolski pouk onemogoča skupne treninge, učenci s slabimi učnimi uspehi pa ne morejo nastopiti za klub, republiško in državno reprezentanco izven Jesenic.

V tej sezoni namenjamo vse večjo skrb za izboljšanje učnih uspehov v šoli, vendar smo bili do včeraj do slabih učencev po-pustljivi. Z evidenco, ki smo jo uvedli ob koncu leta 1976, nadaljujemo in bo v novi sezoni kriterij za sprejem v hokejsko šolo in za vključevanje mladih igralcev v hokejske vrste strožji, kajti po sklepu upravnega odbora je prva šola, potem šele hokej.

Dvoimenski pouk in zaradi tega nenotni treningi pri dveh trenerjih, slabi učni uspehi in obvezna pomladitev mladinske ekipe, je postavilo klub v pretekli sezoni na drugo mesto in to z minimalnimi

porazi z razliko enega gola v odločilnih tekmah s HK Tivoli.

Večkratna obravnava učnih uspehov na sejah UO društva v tej sezoni, je rodila željene uspehe, saj na koncu sezone skoraj ni bilo problemov s slabimi učenci in je bila tako izbira igralcev za mladinsko državno reprezentanco na podlagi učnih uspehov nemoteno izvršena.

Ko že govorimo o šolah, ne smemo prezeti dejstva, da se je v organizacijah združenega dela disciplina večine članov naših dveh klubov izboljšala. Igralci moštva Jesenic brez posebne kontrole v dveh sezonah praktično niso imeli neupravičenega izostanka s treninga ali tekme in tako lahko zaključimo, da so bile plačane dneve v celoti pravilno izkoriščene.

Igralci so vložili v treninge in tekmovalja veliko truda, njihova prizadevnost pa je bila kronana z doseženimi uspehi in drugi del lanske sezone je natančno pokazal kondicijsko moč posameznikov, oziroma celotnega moštva.

STATUS VRHUNSKIH AMATERSKIH ŠPORTNIKOV

Igralci prvo in drugo uvrščene ekipe na državnem prvenstvu si pridobijo naziv vrhunškega amaterskega športnika zveznega razreda. Že drugo sezono uporabljamo merila samoupravnega sporazuma in drugih aktov, ki urejajo status amaterskih športnikov.

Enotna merila zagotavljajo med drugim tudi mejo izplačil hranarine, vendar zahteva hokej kot športna panoga oceno, glede na neenake pogoje dela, v primerjavi z ostalimi športnimi panogami.

Hokej je šport, ki glede na odvisnost od dragih strojnih naprav – gradenj umetnih drsališč, ne more dosegati množičnosti – takšne kot je to mogoče na amuških, atletskih stezah, bazenih, nogometnih igriščih, predvsem pa na manj zahtevnih igriščih in objektih ostalih športnih panog.

Hokejski športni delavci pa so vsepovsod nosilci izgradnje umetnih drsališč in športnih dvoran in prav hokej je veliko prispeval k razvoju drsalnega športa nasploh, predvsem pa k rekreaciji mladine, ki se množično prek vse sezone izživlja na drsališčih, tu pa se kujejo novi rodovi v hokejskem in drsalnem športu.

Hokejski šport zahteva od vseh športnih panog najdražjo opremo, ta oprema pa je težka, še težja pa je mokra po treningu. Že brez opreme je hokejski trening naporen, saj to dokazuje tehtanje igralcev pred treningom in po treningu. Igralec v polni opremi izgubi 2 do 2,5 kg telesne teže na en trening, da ne omenjamo dveh dnevnih treningov.

Za nadomestitev izgubljenega telesnega teže potrebuje igralec dodatno prehrano, novih kalorij, predvsem v vročih in hladnih brezalkoholnih pijačah in dodatni hrani. Te izgube pa hokejisti, ki mu pripadajo, finančno ne more pokriti zaradi nenehne naraščanja cen.

Iz tega sledi, da morajo hokejisti za ceno naziva vrhunškega športnika, trgati hrano svoji družini ali pa le rekreativno nastopati. Na Jesenicah so se treningi ob prihodu trenerja Bubenika spremenili – so intenzivnejši in to v času, ko so se materialni pogoji poslabšali.

HZS in HZJ morata zastaviti vse svoje sile za pridobitev naziva vrhunškega športnika mednarodnega razreda, da bi se materialni pogoji hokejistov izravnali s športniki manj zahtevnih športnih panog v zvezi z objekti, opremo in napori.

ČLANSTVO

V obeh klubih – vsi registrirani igralci in hokejska šola, deluje 157 hokejistov. V upravnem odboru, tehničnem odboru in disciplinski komisiji je 38 članov in 730 prijateljev jeseniškega hokeja, skupno je vpisanih v društvo 925 članov.

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

Simpatizerje jeseniškega hokeja zasledimo od jeseniške občine do najjužnejših krajev Jugoslavije. Največ prijateljev imamo organiziranih v Domžalah, Kamniku, Begunjah, Ljubljani, Tolminu, Gorici, Mariboru, Gorjah in v drugih krajih ožje domovine.

Dobro smo sodelovali s prijatelji jeseniškega hokeja v sezoni 1974/75 in 1975/76, zadnja sezona pa je bila zaradi službene preobremenjenosti predsednika odbora in drugih članov manj aktivna in skoraj ni bilo članskih sestankov.

Nujno bo treba v tem pogledu povečati aktivnost našega odbora in pričeti z ustanavljanjem novih klubov prijateljev, z že ustanovljenimi klubi pa je potrebno več in boljše sodelovati.

TRENERSKI KADRI

V pretekli sezoni smo zaposlovali dva trenerja iz ČSSR in enega domačega trenerja v rednem delovnem razmerju. Poleg njih, bolj ali manj uspešno honorarno vodijo treninge pionirske šole, mladincev in pionirjev kot trenerji in pomožni trenerji bivši in sedanjí hokejisti. Hokejsko društvo Jesenice ima v tej sezoni za šest moštvo v obeh klubih, pionirsko šolo in predšolsko vzgojo tri profesionalne trenerje, in sicer: Vlastimila Bubnika iz ČSSR, Borisa Svetlina in Cirila Klinarja ter tri honorarne trenerje (v pretekli sezoni pet).

Pri oceni trenerjev ugotavljamo, da je Vlastimil Bubnik v veliki meri pripomogel, da smo ponovno dosegli jugoslovanski vrh, kajti njegovo delo je prav gotovo najboljšo ocenjeno. S trdim prijemom, disciplino in znanjem je dokazal, da je bil in je jeseniškemu moštvu še potreben. Branislav Danda je s svojim znanjem dokazal, da je dober trener, vendar ni bil sposoben vpeljati v moštvo discipline, bil je premehak, kot pravimo.

Domači trenerji v celoti niso zadovoljili, vendar nekateri kažejo, da bi z dodatnim šolanjem lahko postali dobri trenerji, to pa se v eni ali dveh sezonah ne da doseči.

Bodoča skrb kluba mora veljati vzgoji domačega trenerskega kadra, ki bo v bližnji prihodnosti prevzel posamezna moštva. Nekaj teh pa bomo morali usmeriti na specializacijo na visoki šoli.

DELO ODBORA

Največje breme odpade na tehnični odbor (TO) društva, ki je imel skupaj 97 sej, kar dokazuje, da je imel prek vsega leta, predvsem pa v sezoni ogromno dela. Član, ki se je udeležil vseh sej, je izgubil 194 ur prostega časa, če računamo povprečno trajanje seje dve uri.

Predsedstvo je imelo skupaj 29 sej. Gospodarska komisija ni zasedala, temveč breme pada v glavnem na člane predsedstva, razen v času priprav in izvedbe turnirjev, ko v akciji zbiranja sredstev deluje celotni upravni odbor. V tej komisiji je aktivna stalna inventurna komisija. Upravni odbor šteje 17 članov in je imel 52 sej.

Kaj je opaziti pri delu posameznih odbornikov? Veliko je bilo govora o inozemskih trenerjih, njihovo delo na Jesenicah se je močno odražalo v delu odbornikov. Trenerji se namreč navadijo napak in nedelavnosti odbornikov, to izkoristijo in po dveh sezonah se delo trenerja občutno poslabša in je daleč od svojega znanja in zmogljivosti, čeprav je bil za to delo dobro plačan.

Odborniki pa so seveda popolni amaterji, njihovo delo ni niti moralno nagrajeno in po dveh letih razen nekaterih izjem, je njihova prizadevnost upadla. To seveda zahteva, da temu vprašanju namenimo posebno pozornost.

Med odborniki pride večkrat do konfliktov ob različni odločitvi, ki pa so vse v prid hokeja, vendar se zaradi tega krči krog dobrih delavcev. Potem pa se sprašujemo, zakaj nismo prijatelji, nedelavni občani se med seboj boljše razumejo, mi pa živimo

v stalni napetosti in kritiki. V slabem in dobrem — le zakaj?

Delo kluba je zadovoljivo v gospodarsko-finančnih akcijah, mnogo dela je bilo opravljenega s strani tehničnega odbora, več dela po zadnjih smernicah pa je bilo le polovično izvršeno. Med drugim smo dosegli enega od ciljev, to je najvišji naslov, vendar pa je bilo še vedno premalo poudarka na mladih, predvsem na njihovi vzgoji, zato so bili tudi primeri nediscipline v moštvu Kranjske gore in navzdol vse do pionirjev. Tudi za najmlajše — hokejsko šolo, smo imeli dober program, a žal tudi tu nismo napravili vsega. Nedoslednost pri vzgoji najmlajših se potem odraža v vsej nadaljnji hokejski generaciji.

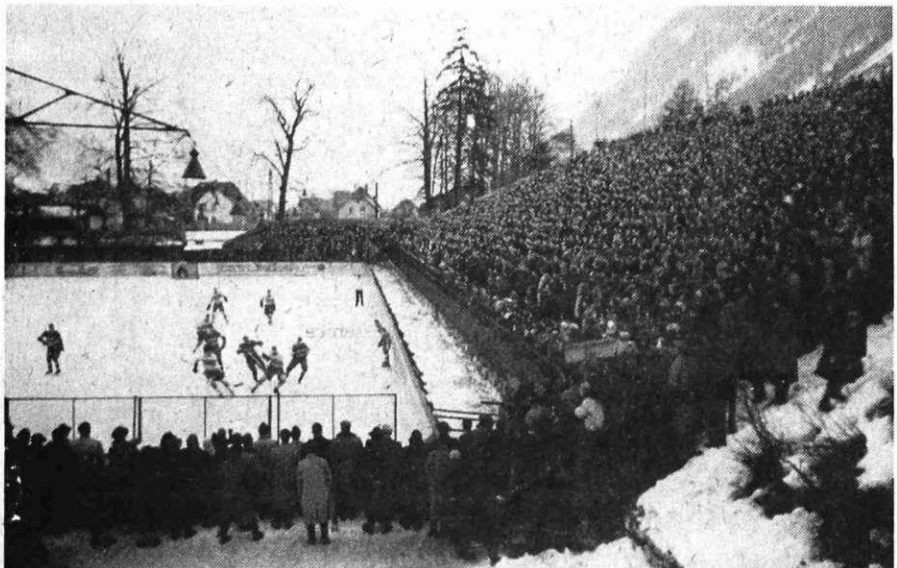
V tej sezoni smo se odločili za nekaj več. Več sodelujemo s šolami, teče pa že redna vadba predšolskih otrok in njihovih vzgojiteljic pod vodstvom izkušenih trenerjev Svetlina in Klinarja.

SODELOVANJE Z OBČINSKIMI ORGANI

Pri našem delu ugotavljamo, da občinska zveza telesnokulturnih organizacij, kakor tudi temeljna telesna kulturna skupnost v naši občini, v vsej triletni mandatni dobi nista imeli pravega stika z našim klubom, razen TTKS v zvezi z nakazilom denarja in takrat, ko zahtevajo letni program našega dela. Verjetno bi se vsaj enkrat letno lahko sestali predstavniki teh dveh organov s hokejskima kluboma, da bi tako naš upravni odbor svoje težave, slabosti pa tudi uspehe posredoval našim najbližjim športnim delavcem v občini tako, da bi se naših delovnih problemov in skrbi vsaj moralno razbremenili. Zaradi slabega sodelovanja z občinskimi športnimi forumi ostajajo problemi hokeja zaprti v ožjem krogu športnih delavcev. To pa seveda pomeni neinformiranost o našem delu širše javnosti.

Pri vsem tem nehoti človek pomisli, kdaj je jeseniški hokej zanimivejši? Praksa je pokazala, da ko so bili veliki problemi alkoholizma in neuspehov reševani na najvišjih ravneh od športnih do družbenopolitičnih v občini in republiki. Danes pa ko dvigamo to panogo iz jedra mladine, ko vzgajamo nove rodove in ne nazadnje tudi nove strokovnjake in odbornike in ob tem osvajamo prvenstva, ki niso več edini cilj, nismo več zanimivi.

Hokej na Jesenicah zagotovo ne rabi moralnih podpor le ob prepirih, stagnacijah, padanju, slabem delu, pač pa tudi takrat, ko se bori za boljši jutri, ne samo hokejskih Jesenic, temveč tudi republike in države.

Pogled nazaj...

Železarski turnir v lanskem decembru je pokazal, kako važna za naš klub je bila moralna pomoč delovnih, kot družbenopolitičnih organizacij. Kaže tudi na to, da so se predstavniki le-teh pripravljali dogovarjati in sodelovati in da je del krivde tudi na nas, ki ne najdemo časa, predvsem zaradi organizacijsko-tehnične obremenitve. Treba pa ga bo najti, tudi za prepotrebna sodelovanja s športnimi in družbenopolitičnimi delavci ter s samoupravljalci delovnih organizacij. Le s sodelovanjem vseh dejavnikov v občini lahko računamo na boljši hokejski jutri.

HOKEJ V SLOVENIJI IN JUGOSLAVIJI

Zagotavljanje hokeja v Sloveniji, oziroma njegove boljše ocene med ostalimi športi v prioriteti, je nerazumljivo. Tak odnos športnih forumov v Ljubljani in v Beogradu prav gotovo vodi reprezentanco Jugoslavije poleg klubskih težav, slej ko prej v C grupo. Ko se določa prioriteta športov, bi bilo zanimivo obravnavati na seji izvršnega odbora HZS detajlno primerjavo ocen športnih panog od ekipnih in individualnih tekmovalnih sistemov, množičnosti, kvalitete, ocene važnosti za obrambo domovine, krajevne važnosti, cene opreme, objektov itd.

Dvomimo, da so bila tako podrobno analizirana določila za oceno prioritete, posredovana strokovnim zvezam, če so bila, zakaj niso bila podana na kateremkoli zasedanju organov HZS.

Le na podlagi analize izdelane od športnih strokovnjakov bi se lahko pogovorili o zapostavljanju ali nezapostavljanju hokeja v SRS in SFRJ.

Tak odnos nadrejenih forumov prav gotovo ne vpliva moči hokejskim delavcem, temveč njihovo število krči. Zato bo v bodoče mnogo več težav pridobiti hokejskega organizatorja-amaterja, poleg težav, ki jih že imamo pri zasedbi strokovnih hokejskih delavcev-trenerjev.

V odnosih s SHLJ in HZS ni bilo večjih problemov, vendar se le-ti že pojavljajo zaradi starih nepopustljivih nasprotujočih tendenc nekaterih posameznikov. Predvsem je nerazumljivo, da se je program mladinskega in pionirskega tekmovanja pripravljati sredi sezone in so bila vsa obvezna tekmovanja izključno v mesecu januarju in februarju. V tej sezoni se v zvezi z mladinskimi in pionirskimi tekmovanji obeta več, z dejanji pa bomo verjetno zopet kasnili.

Po novem delegatskem sistemu je najmočnejšemu hokejskemu kolektivu odvzeta vsaka možnost sodelovanja in odlo-

čanja v predsedstvu, oziroma izvršnem odboru SHLJ. Tako v bodoče lahko pričakujemo, da v marsikaterih odločitvah ne bodo upoštevani predlogi in mnenja HK Jesenice, niti ne bo klub ustrezno informiran o obravnavani problematiki in sklepih.

Določanje državne reprezentance je v absolutni pristojnosti zveznega kaptana, kar je verjetno tudi prav, vendar pa ni sprejemljivo, da se zvezni kapetan odločno ni hotel posvetovati s klubskimi vodstvi in trenerji klubov, iz katerih je sestavljena državna reprezentanca. Nasprotno, to je smatral za klubsko vmešavanje v njegove pristojnosti. Popolnoma nerazumljivo je, da na svetovnem prvenstvu v Tokiju ni bilo tretjega izrazitega centra pa tudi sestava reprezentance ni bila najboljša. Tudi v zvezi sodelovanja pri sestavi državne reprezentance nismo bili dosti na boljšem, tudi ni bilo prave povezave, sodeluje se le z igralci brez navzočnosti klubskih trenerjev. Tudi tu so zagotovila, da bo v tej sezoni boljše.

V hokejski organizaciji postavljen delegatski sistem je skoraj nerazumljiv, saj lahko mine več mandatnih dob, brez udeležbe jeseniških športnih delavcev, v izvršilnih organih. Najbrž delegati HK Jesenice ne bodo mogli svojih misli in predlogov v celoti iznašati izključno na skupščini ali konferenci SHLJ, kjer jim je eventualno možen delegatski nastop, seveda če bo HZS med petimi delegati republike izvolila, oziroma delegiral predstavnika Jesenic. Po sklepu IO SHLJ pa smo si pridobili pravico navzočnosti na sejah, oziroma skupščinah, brez pravice odločanja.

Sodniška organizacija je storila odločno premalo, da bi se stanje izboljšalo, zato mnogi sodniki niso dosli zahtevnim nalogam sodniškega dela in v tem pogledu nedvomno znatno zaostajamo za napredkom sodnikov v tujini.

SISTEM TEKMOVANJA

V pretekli sezoni je bil sistem tekmovanja predvsem za Jesenice izredno drag. Za štiri tekme s HK Partizanom v Beogradu in v Subotici sta kluba porabila malo manj kot 80.000 din. Če bi ta sredstva vložili za razvoj mladih, bi bil prispevek k razvoju hokeja zagotovo večji. Razen vsega pa HK Partizan tekmovanja ni vzel resno in se ni držal zagotovil, ki jih je dal na pristojnih hokejskih forumih.

Sistem tekmovanja za državno prvenstvo naj bi bil enak še naprej, vendar v eni zvezni ligi s pogojem, da ima udeleženec pokrito drsališče, oziroma pogoje, ki zagotavljajo normalno nastopanje od meseca oktobra do marca.

Nedvomno nov sistem tekmovanja v enotni zvezni ligi s štirimi člani podcenjuje tekmovanje, obenem pa bo liga kvalitetnejša. Vse ostale ekipe pa bi bilo treba razporediti po republikah, v kvalitetno enako močne skupine, s čimer bi tudi tu dosegli primernejšo kvaliteto, tekme pa bi bile zanimivejše, ne samo za igralce, temveč tudi za gledalce. Zagotovo sistem med-republiške lige slovenskim klubom ne ustreza, predvsem zaradi nizke kvalitete Mladosti in INE.

MEDNARODNE TEKME

V mednarodnem tekmovanju zaznamujemo upadanje tekem. Vzrok je v tem, ker se v septembru in oktobru po vsej Evropi pričenjajo tekme v zveznih ligah. V vseh zahodnih in skandinavskih državah v ČSSR, ZSSR in Poljski, so prve lige kvalitetnejše, pa tudi pri sosedih so zanimivejše (v Italiji in Avstriji je vsaj šest ekip spsobnih presenetiti, oziroma premagati najboljše). Vse lige v teh državah trajajo do konca februarja in skoraj vse so proste od 20. decembra do 6. januarja. Glede na to, da vsi igrajo dvakrat tedensko in da je za vse najvažnejše državno prvenstvo in derbiji, ki so tudi finančno zanimivejši, je v polni sezoni težko dobiti nasprotnika, zato je bilo tudi manj mednarodnih tekem.

V zadnjih letih smo uspeli organizirati predvsem v septembru in decembru kvalitetne hokejske tekme (vsaka taka tekma nas velja najmanj 15.000 din), vendar so bile odigrane v skoraj prazni dvorani. Kljub prizadevanju za pridobitev renomi-ranih inozemskih moštvo, padajo očitki, zakaj je manj tekem, čeprav po statistiki ugotavljamo, da je mednarodnih tekem, kljub takemu stanju zadnje dve leti več.

OPREMA IN REKVIZITI

Pri nabavi hokejske opreme velja izredna negotovost. Ko so na voljo sredstva za nabavo opreme, so zaloge v Sloveniji športu minimalne. Ko sredi sezone pride oprema iz uvoza, v glavnem finskega proizvajalca KOHO, pa večkrat ni toliko sredstev, da bi nabavili najnujnejše. Hokejska oprema se je zadnje mesece to je v novi sezoni podražila za 42 %. Najosnovnejša oprema za enega hokejista danes velja že preko 20.000 din, da ne govorimo o golman-ski opremi, ki je za 50 % dražja.

Nujno bi morali spodbuditi sestanek vseh proizvajalcev smučarske konfekcije, kakor tudi proizvajalcev smuč, morda bo le kdo zainteresiran za to prepotrebno proizvodnjo. Tako, na primer, potrošnja palic v naši državi že presega številko 20.000, medtem ko palice ne proizvajajo niti države vzhodnega bloka (razen ČSSR in Vzhodne Nemčije), ne Italija, Avstrija, Španija itd. Zakaj takšni problemi, zakaj premajhna zainteresiranost proizvajalcev in uvoznikov.

OBJEKTI

Jeseničani se ne moremo pritoževati, da nimamo pogojev za treninge in tekmovanja. Pogoji so zaenkrat v redu, vendar so garderobe neustrezne. Imamo šest garderob vezanih na eno kopalnico, kar ni najhujše, mnogo manj prijeten pa je hladen dolg hodnik, katerega morajo igralci vroči in mokri prehoditi, da pridejo do sanitarij in kopalnice. Za garderobo na Jesenicah ni denarja, stalne influence onemogočajo reden obisk na treningih.

Če že ne moremo na Jesenicah priti do zaprte športne dvorane, pa skušajmo z manjšimi sredstvi zagotoviti vsaj normalne in zdrave pogoje hokejistom. Kritično je tudi v pogledu sušenja opreme, velikokrat morajo igralci obleči popolnoma mokro opremo. Tudi tu moramo v ospredje postaviti tako kot pri učencih »prva je šola«, pri slehernem igralcu pa bi moralo veljati »prvo je zdravje«.

FINANČNA PROBLEMATIKA

Predračun hokejskega društva Jesenice je v letu 1976 znašal 4.360.212 din, vključno s sredstvi Športmetala in SD Jesenice za vzdrževanje 768.000 din in dneve v Železarni za klub in reprezentanco 728.000 din.

Od TTKS smo planirani skupno s stroški najemnine drsališča 1.989.412 din, prejeli pa smo okoli 768.000 din. Tako smo skupaj s sredstvi SD Jesenice za izravnave stroškov za drsališče in dotacijo 800.000 dinarjev, prejeli 1.568.000 din ali 421.412 dinarjev manj od programiranih sredstev.

V letu 1974 je HD Jesenice za oba kluba prejel dotacije:

Železarna Jesenice (brez dnin)	1.250.000 din
TTKS Jesenice	850.000 din
Skupaj	2.100.000 din
V letu 1975	
Železarna Jesenice	400.000 din
TTKS Jesenice	850.000 din
Skupaj	1.250.000 din
V letu 1976	
Železarna Jesenice	350.000 din
TTKS Jesenice	800.000 din
Skupaj	1.150.000 din

S temi sredstvi naša kluba ne bi mogla nastopati s šestimi moštvi, temveč bi morali za 50 % zmanjšati dejavnost, kar bi škodilo razvoju na Jesenicah pa tudi v Jugoslaviji v naslednjih letih.

Upravni odbor obeh klubov si je pomagal z nabiranjem dodatnih sredstev po slovenskih mestih in krajih ter izven republike. Dodatna sredstva smo si tako pridobili od reklamnih oglasov (v hokejski dvorani, v časopisu, ki ga izdajamo) in s tom-bolo. S tako zbranimi sredstvi delno nado-mestimo manjkajoča sredstva, vendar le-ta ne zadoščajo za razširjeni program obeh klubov.

TTKS Jesenice je pri letni delitvi sredstev vsem ostalim športnim organizacijam upoštevala splošne podražitve, pri HK Jesenice in Kranjska gora pa je sredstva zmanjševala (prioriteta v letu 1976). V tem letu se končno obeta enak kriterij za vse športne panoge.

Od višine finančnih sredstev je pa seveda odvisen obseg dejavnosti in nadaljnje vključevanje mladih hokejistov.

Zaradi splošnih podražitev prevozov, prehrane in opreme je finančni program za leto 1977 za okoli 15 % večji od leta 1976. Omenim naj le, da bodo stroški osebnih dohodkov tehničnih služb in trenerjev v letu 1977 znašali prav toliko kot znaša dotacija TTKS.

Ali bo nabiranje sredstev po delovnih organizacijah še uspelo, kaj če ne? Zmanjšati dejavnost — ukiniti določene trenerje, ekipe, mednarodna tekmovanja in ne naslednje HK Kranjsko goro in podobno. To pomeni konec boja za kvaliteto, seveda pa tudi za množičnost v jeseniških hokejskih klubih.

Problemi so jasno opredeljeni, teh je mnogo, vendar se da z boljšim delom še marsikaj priposodariti.

Sezono 1976/77 so jeseniška moštva, ne glede na osvojena mesta v ligah, uspešno zaključila, vendar z delom mlajših še nismo in ne moremo biti zadovoljni.

Pred zaključkom poročila se v svojem in v imenu celotnega upravnega odbora zahvaljujem in čestitam igralcem, trenerju in tehničnemu vodstvu HK Jesenice, ki so s svojo prizadevnostjo, borbenostjo in predanostjo klubu vrnili hokejski primat železarskim Jesenicam.

Cestitke tudi najmlajšim za osvojen najvišji naslov, pomlajeni članski in mladinski ekipi HK Kranjske gore pa več sreče ob večji prizadevnosti v tekoči sezoni.

Zahvaljujem se tudi sodelavcem odbor-nikom, predvsem pa zvestim obiskovalcem naših prireditelj ter prijateljem in članom našega društva, kakor tudi vsem simpatizerjem jeseniškega hokeja v ožji in širši domovini.

Priprčan sem, da bo redna skupščina dala nove pobude, nove smernice in da bo novoizvoljeni odbor začelo delo starega odbora nadaljeval. Z novimi močmi in prizadevnostjo naj dokonča zamisli in delo, ki ga stari odbor ni do konca opravil.

Delo v tako množičnem in kvalitetnem klubu ob 30-letnici delovanja zahteva svežine, prizadevnosti, samoodpovedi, to vse pa naj bi vnesli v jeseniški hokej novi — mlajši odborniki.

